

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

روزنامه‌های تهران، ۱۳۹۱

جیش انصار الله یمن

گروه مطالعات راهبردی معاونت فرهنگی

گسترش راهبردی شماره ۲

چاپ دوم با اضافات

© Saman

با نظری از

حجة الاسلام و المسلمین آقای آذربایکی
مجمع جهانی اهل بیت (ع) عبدالرحمن بن
محمد بن علی قمی قمی (رهبر انجمن جیش
انصار الله) دکتر محمد صلاح آذربایکی (مربی
الامه یمن) سعید رحیمی طالب فلسطینی
(رهبر جیش انصار الله در لبنان) عادل
محمد احمد لسانی (عضو شورای زینبیه و
وزیر اعظمی انصار الله) عبدالوهاب رحیمی
المجیدی (عضو سازمان دانشجویی
انصار الله) دکتر سعید علی موسوی نژاد
دکتر محمد اسماعیل نبیلان (مختار شیخ

مجموعی ۱ -

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جنبش انصار الله یمن

نویسنده:

مختار شیخ حسینی

ناشر چاپی:

مجمع جهانی اهل بیت (علیهم السلام)

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۲۱	جنبش انصار الله یمن
۲۱	مشخصات کتاب
۲۲	اشاره
۲۹	فهرست مطالب
۳۱	بیانات امام خمینی(ره) درباره مبارزه با اسلام آمریکایی
۳۲	بیانات مقام معظم رهبری درباره یمن
۳۵	سخن مجمع
۳۹	جنبش انصارالله و آینده قدرت در یمن
۳۹	اشاره
۴۱	تاریخ سیاسی معاصر یمن
۴۵	جریان های داخلی تأثیرگذار بر تحولات یمن
۴۵	۱. جنبش انصارالله
۴۸	۲. التجمع الیمنی للاصلاح(اخوانی های یمن)
۵۰	۳. الحراک الجنوبیه (جنبش های جنوب)
۵۱	۴. حزب الرشاد السلفی(سلفی های یمن)
۵۲	۵. القاعده
۵۳	۶. حزب المؤتمر الشعبي(حزب علی عبدالله صالح)
۵۴	۷. ارتش
۵۶	۸. قبایل
۶۰	آمریکا و روسیه
۶۲	عربستان
۶۳	حمله ائتلاف به رهبری سعودی
۶۷	جمهوری اسلامی ایران

۶۸	چشم انداز آینده یمن
۶۸	اشاره
۶۹	۱. اجرای فدرالیسم
۷۰	۲. تجزیه یمن
۷۱	۳. حفظ یک پارچگی بر مرزهای شکننده
۷۲	۴. کودتا
۷۲	۵. آینده مطلوب انصارالله
۷۳	منابع
۷۵	سیری در عقاید و تاریخ زیدیه
۷۵	اشاره
۷۷	مؤلفه های اندیشه زیدیه
۷۸	قیام و امامت؛ به مثابه مسیر و مقصد
۸۰	ویژگی ها و شرایط امام
۸۱	مهدویت در اندیشه زیدیه:
۸۲	راه های تعیین و نصب امام
۸۲	اشاره
۸۲	۱. دعوت:
۸۳	۲. انتخاب و اختیار:
۸۳	۳. نص:
۸۳	فرقه های زیدیه
۸۶	تاریخ سیاسی زیدیه: قیام ها و حکومت های زیدی
۸۶	حکومت های زیدی
۸۶	اشاره
۸۷	۱. طبرستان و دیلم:
۸۸	۲. مغرب:
۸۸	۳. یمن:

- ۹۰ وجوه اشتراک زیدیه و امامیه
- ۹۲ منابع
- ۹۳ سخنرانی حجت الاسلام والمسلمین اختری
- ۹۳ اشاره
- ۹۳ توضیح
- ۹۴ مقدمه
- ۹۶ مقاومت اسلامی لبنان و فلسطین
- ۹۷ پیروزی مقاومت؛(وعده الهی)
- ۹۸ مسئولیت امروز علمای یمن
- ۱۰۱ تجارب ما در جمهوری اسلامی
- ۱۰۱ اشاره
- ۱۰۱ ۱. پایبندی به شریعت:
- ۱۰۱ ۲. حفظ وحدت:
- ۱۰۱ ۳. بصیرت:
- ۱۰۲ در آخر:
- ۱۰۳ مصاحبه با عبدالرحمان بن محمد بن علی شمس الدین (مفتی جنبش انصارالله)
- ۱۰۳ اشاره
- ۱۰۳ لطفاً در ابتدا خود را معرفی نمایید؟
- ۱۰۳ مفتی انصارالله:
- ۱۰۴ برای همین منطق جنبش بر اساس مسیر قرآنی تعیین شده است؟
- ۱۰۴ مفتی انصارالله:
- ۱۰۷ لطفاً ریشه های تاریخی جنبش انصارالله را از ابتدا تا کنون برای ما شرح دهید؟
- ۱۰۷ مفتی انصارالله:
- ۱۰۷ احزاب و جریان های سیاسی یمن، چه موضعی در مورد انصارالله دارند؟
- ۱۰۷ مفتی انصارالله:
- ۱۱۰ تعدد مذاهب در یمن و جایگاه آن ها چگونه و درصد آن ها چقدر است؟

مفتی انصارالله: ۱۱۰

یعنی اهل سنت در میان انصارالله حضور دارند؟ ۱۱۲

مفتی انصارالله: ۱۱۲

وهابی ها در کدام یک از استان های یمن حضوری فعال دارند؟ ۱۱۲

مفتی انصارالله: ۱۱۲

جنبش جنوب در این میان چه وضعی داشته و چه موضعی نسبت به انصارالله دارند؟ ۱۱۳

مفتی انصارالله: ۱۱۳

انصارالله چه موضعی نسبت به علی سالم البیض دارد؟ ۱۱۴

مفتی انصارالله: ۱۱۴

قبایل الحاشد و الاحمر از چه جایگاهی برخوردارند؟ ۱۱۴

مفتی انصارالله: ۱۱۴

هدف اصلی انصارالله چیست؟ ۱۱۵

مفتی انصارالله: ۱۱۵

انصارالله در خصوص احکام شرعی چه موضعی در پیش گرفته است؟ ۱۱۵

مفتی انصارالله: ۱۱۵

آیا در میان زیدی ها مخالف جنبش انصارالله وجود دارد؟ ۱۱۶

مفتی انصارالله: ۱۱۶

قبیله حاشد چگونه است؟ ۱۱۶

مفتی انصارالله: ۱۱۶

حکومت در دوران علی عبدالله صالح و منصور عبد ربه چه تفاوتی با هم دارد؟ ۱۱۶

مفتی انصارالله: ۱۱۶

آیا او لائیک است؟ ۱۱۷

مفتی انصارالله: ۱۱۷

آینده یمن را چگونه می بینید؟ ۱۱۷

مفتی انصارالله: ۱۱۷

رهبران انصارالله ۱۱۹

- ۱۱۹ اشاره
- ۱۱۹ معرفی سید یحیی طالب
- ۱۲۰ نقش علامه بدرالدین الحوثی
- ۱۲۱ بدرالدین و انقلاب اسلامی ایران
- ۱۲۲ مقابله با وهابیت
- ۱۲۴ شهید حسین الحوثی
- ۱۲۶ ویژگی های سیدحسین حوثی
- ۱۲۶ سید عبدالملک حوثی؛(رهبر انصارالله)
- ۱۲۸ چالش های فراروی انصارالله
- ۱۳۱ قدرت یافتن انصارالله در یمن
- ۱۳۱ اشاره
- ۱۳۱ لطفاً قبل از ورود به بحث خود را معرفی فرمایید؟
- ۱۳۱ عبدالوهاب یحیی المحبشی:
- ۱۳۱ در زمینه تاریخ ورود اسلام به یمن نیز مطالبی را برای ما بیان کنید.
- ۱۳۱ عبدالوهاب یحیی المحبشی:
- ۱۳۳ زمینه های رشد انصارالله در یمن را چگونه تحلیل می کنید؟
- ۱۳۳ عبدالوهاب یحیی المحبشی:
- ۱۳۴ نقش شهید حسین الحوثی در تأسیس جنبش تا چه حدی است؟
- ۱۳۴ عبدالوهاب یحیی المحبشی:
- ۱۳۷ جنبش انصارالله پس از شهادت وی شاهد چه تحولاتی بود؟
- ۱۳۷ عبدالوهاب یحیی المحبشی:
- ۱۳۸ از این مرحله بود که سید عبدالملک وارد صحنه شد؟
- ۱۳۸ عبدالوهاب یحیی المحبشی:
- ۱۳۹ یک توضیح مختصر از روند جنگ ها بفرمایید.
- ۱۳۹ عبدالوهاب یحیی المحبشی:
- ۱۴۲ ساختار اداری انصارالله در حال حاضر چگونه است؟

- عبدالوهاب یحیی المحبشی: ۱۴۲
- چه کسی یا کسانی رهبری آن را برعهده دارند؟ ۱۴۲
- عبدالوهاب یحیی المحبشی: ۱۴۲
- یک مشاور از سوی حوثی ها و یک مشاور از سوی حرکت جنوب؟ ۱۴۳
- عبدالوهاب یحیی المحبشی: ۱۴۳
- چه کسی فرماندهی شورای مجاهدین را برعهده دارد؟ ۱۴۴
- عبدالوهاب یحیی المحبشی: ۱۴۴
- این کمیته ها در حاکمیت سیاسی کشور مشارکت ندارند؟ ۱۴۵
- عبدالوهاب یحیی المحبشی: ۱۴۵
- در شورای سیاسی انصارالله آیا به جز زیدی ها، افراد دیگری نیز عضویت دارند؟ ۱۴۶
- عبدالوهاب یحیی المحبشی: ۱۴۶
- استان هایی که توسط انصارالله فتح می شوند، پس از فتح چگونه اداره می شوند؟ ۱۴۷
- عبدالوهاب یحیی المحبشی: ۱۴۷
- آیا هم اکنون در این برهه خاص، دولت مرکزی در یمن وجود دارد؟ ۱۴۸
- عبدالوهاب یحیی المحبشی: ۱۴۸
- انصارالله پس از پیروزی با پایگاههای نظامی ارتش چگونه برخورد می کند؟ ۱۵۰
- عبدالوهاب یحیی المحبشی: ۱۵۰
- انصارالله برای مرحله پس از انقلاب چه دیدگاهی دارند؟ ۱۵۲
- عبدالوهاب یحیی المحبشی: ۱۵۲
- به طور خلاصه رویکرد و عملکرد جریان های سیاسی در یمن، مانند جنبش اسلام گرا و همچنین جنبش ملی و موضع آنها در مورد انصارالله را شرح دهید. ۱۵۴
- عبدالوهاب یحیی المحبشی: ۱۵۴
- رهبران برجسته سلفی های یمن چه کسانی هستند؟ ۱۵۴
- عبدالوهاب یحیی المحبشی: ۱۵۴
- رهبران سایر گروه ها به جز وهابیت چه کسانی هستند؟ ۱۵۵
- عبدالوهاب یحیی المحبشی: ۱۵۵
- درباره شهید حسین بدرالدین حوثی بگوئید. ۱۵۷

- عبدالوهاب یحیی المحبشی: ۱۵۷
- در نزدیکی مرز عربستان واقع شده است؟ ۱۵۷
- عبدالوهاب یحیی المحبشی: ۱۵۷
- چرا عربستان به حمایت های خود از حزب الاصلاح و حزب کنگره پایان داده است؟ ۱۵۹
- عبدالوهاب یحیی المحبشی: ۱۵۹
- تحولات یمن و جبهه مقاومت ۱۶۳
- اشاره ۱۶۳
- مقدمه ۱۶۳
- رویکردهای مختلف در زیدیه ۱۶۴
- جنبش جنوب ۱۶۶
- عربستان در یمن ۱۶۶
- جبهه مقاومت در دیدگاه جریان های یمن ۱۶۷
- جریان رقیب مقاومت در یمن ۱۶۸
- زمینه های تاریخی پیدایش انصارالله ۱۶۹
- اشاره ۱۶۹
- حکومت زیدی در یمن ۱۷۰
- تشکیل نهضت فرهنگی «شباب المؤمن» ۱۷۲
- عوامل فراگیری و سیاسی شدن جنبش ۱۷۳
- انقلاب ایران و شخصیت حضرت امام خمینی(قدسه سره) ۱۷۳
- اتحاد دو یمن و فروپاشی شوروی ۱۷۴
- حضور آمریکا در منطقه ۱۷۴
- ضعف های سیاسی و اقتصادی دولت یمن ۱۷۵
- قیام علنی سال ۲۰۰۳ میلادی و آغاز تقابلی نظامی رو در رو ۱۷۷
- جنگ های شش گانه دولت علی عبدالله صالح با حوثی ها ۱۷۹
- اشاره ۱۷۹
- جنگ اول در سال ۲۰۰۴ میلادی ۱۷۹

- جنگ دوم در سال ۲۰۰۵ میلادی ۱۸۰
- جنگ سوم در سال ۲۰۰۶ میلادی ۱۸۲
- جنگ چهارم در سال ۲۰۰۷ میلادی ۱۸۳
- جنگ پنجم در سال ۲۰۰۸ میلادی ۱۸۴
- توافقنامه دوحه ۱۸۵
- جنگ ششم در سال ۲۰۰۹ میلادی ۱۸۶
- مصاحبه با دکتر محمد احمد مفتاح ۱۹۱
- اشاره ۱۹۱
- اوضاع یمن بعد از علی عبدالله صالح را چگونه تحلیل می کنید؟ ۱۹۱
- دکتر مفتاح: ۱۹۱
- آیا جریان جنوب حاضر نیست که با دولت به ائتلاف برسد و به طور کلی با آن مخالف است؟ ۱۹۱
- دکتر مفتاح: ۱۹۲
- احزاب مستقر در جنوب بر چه اساسی دولت یمن را به رسمیت نمی شناسند؟ آیا آن ها به دنبال استقلال هستند؟ ۱۹۲
- دکتر مفتاح: ۱۹۲
- عواملی که باعث شد تا انصارالله در شمال، دولت را به رسمیت نشناسند، چیست؟ ۱۹۲
- دکتر مفتاح: ۱۹۲
- به رسمیت می شناسند؟ اما با آن همکاری نمی کنند. ۱۹۲
- دکتر مفتاح: ۱۹۲
- یعنی جنبش انصارالله در حاکمیت حضور ندارد؟ ۱۹۲
- دکتر مفتاح: ۱۹۲
- آیا آن را به رسمیت می شناسد؟ ۱۹۳
- دکتر مفتاح: ۱۹۳
- ظاهراً در یمن پیشنهادی وجود دارد، دال بر این که در یمن حکومت فدرالی تشکیل شود. آیا تشکیل حکومت فدرال، مشکل یمن را حل خواهد کرد؟ ۱۹۳
- دکتر مفتاح: ۱۹۳
- در حال حاضر رویکردهای دینی و مذهبی در جامعه یمن به چه صورت هست؟ ۱۹۳
- دکتر مفتاح: ۱۹۳

- این شاخه ها در میان اهل تسنن و تشیع چه وضعیتی دارند؟ ۱۹۳
- دکتر مفتاح: ۱۹۳
- آیا سلفی ها در چارچوب حزب و یا تشکیلات سیاسی فعالیت دارند؟ ۱۹۴
- دکتر مفتاح: ۱۹۴
- مهم ترین احزاب سلفی را نام ببرید. ۱۹۴
- دکتر مفتاح: ۱۹۴
- وهابی ها چطور؟ ۱۹۴
- دکتر مفتاح: ۱۹۴
- یا اکثریت زیدیه هوادار انصارالله هستند؟ ۱۹۴
- دکتر مفتاح: ۱۹۴
- لائیک ها؟ ۱۹۵
- دکتر مفتاح: ۱۹۵
- دلیل دستیابی جریان لائیک به چنین جایگاهی چیست؟ ۱۹۵
- دکتر مفتاح: ۱۹۵
- دولت یمن ۱۹۵
- دکتر مفتاح: ۱۹۵
- حزب کنگره؟ ۱۹۵
- دکتر مفتاح: ۱۹۵
- بدیهی است که زیدیه در میان پیروان اهل بیت(علیه السلام) در یمن اکثریت را تشکیل می دهد. آیا در میان زیدی ها همبستگی وجود دارد؟ ۱۹۶
- دکتر مفتاح: ۱۹۶
- آیا میان زیدی ها کسانی هستند که بر اساس مذهب زیدیه گرایش و فعالیت سیاسی داشته باشند؟ و آیا تشکیلات سیاسی مختص زیدی ها داریم؟ ۱۹۶
- دکتر مفتاح: ۱۹۶
- حوثی ها به چه دلیل یا دلایلی بارها به درگیری نظامی پرداختند؟ ۱۹۷
- دکتر مفتاح: ۱۹۷
- در دوران علی عبدالله صالح نیز این گونه بوده است؟ ۱۹۷
- دکتر مفتاح: ۱۹۷

- ۱۹۷ ----- یعنی ناسیونالیست های عرب و سوسیالیست ها مورد حمایت جمال عبدالناصر قرار داشتند؟
- ۱۹۷ ----- دکترمفتاح:
- ۱۹۷ ----- آیا در یمن همانند عراق و سوریه، میان اهل تسنن و تشیع درگیری نظامی وجود دارد؟
- ۱۹۷ ----- دکترمفتاح:
- ۱۹۷ ----- آیا اسماعیلیه و اثناعشریه نیز با سلفی ها درگیر هستند، یا آنکه این درگیری نظامی فقط شامل حوثی ها می شود؟
- ۱۹۸ ----- دکترمفتاح:
- ۱۹۹ ----- یعنی تفاوتی میان زیدیه، اسماعیلیه و حوثی ها قائل نیستند؟
- ۱۹۹ ----- دکترمفتاح:
- ۱۹۹ ----- جمعیت زیدیه در حال حاضر چه تعداد می باشد؟
- ۱۹۹ ----- دکترمفتاح:
- ۲۰۰ ----- زیدیه در ابتدا ۶۰ درصد جمعیت یمن را تشکیل می داد، اما به تدریج شمار آنها کاهش یافته است.
- ۲۰۰ ----- دکترمفتاح:
- ۲۰۰ ----- آیا زیدیه در یمن مراجع و علمایی دارند که از نظر فکری، دینی و مذهبی به آنها مراجعه کنند؟
- ۲۰۰ ----- دکترمفتاح:
- ۲۰۰ ----- حوثی ها؟
- ۲۰۰ ----- دکترمفتاح:
- ۲۰۱ ----- شما به عنوان یک فعال سیاسی در یمن و آگاه نسبت به جامعه، آینده این کشور و ارتباط جنوب و شمال آن را چگونه ارزیابی می کنید؟
- ۲۰۱ ----- دکترمفتاح:
- ۲۰۱ ----- به چه دلیل وحدت ادامه خواهد یافت؟
- ۲۰۱ ----- دکترمفتاح:
- ۲۰۱ ----- پس به نظر شما حالت توافقی و ائتلافی ادامه خواهد یافت؟
- ۲۰۱ ----- دکترمفتاح:
- ۲۰۲ ----- آیا با توجه به چنین شرایطی، امداد رسانی عربستان به جریان هوادارش در یمن قطع خواهد شد؟
- ۲۰۲ ----- دکترمفتاح:
- ۲۰۳ ----- انصارالله؛ فرصت ها و چالش ها
- ۲۰۳ ----- اشاره

- ۲۰۳ ----- مذاهب در یمن
- ۲۰۴ ----- سید بنیان گذار
- ۲۰۵ ----- شعارهای پنج گانه نماد انصارالله
- ۲۰۶ ----- نقش عربستان
- ۲۰۷ ----- القاعده یمن
- ۲۰۸ ----- آینده نهضت
- ۲۰۹ ----- ایران از نگاه یمنی ها
- ۲۱۰ ----- شباهت های انصارالله و حزب الله لبنان
- ۲۱۱ ----- چالش های فراروی حرکت انصارالله
- ۲۱۳ ----- بررسی مقایسه ای انصارالله یمن و حزب الله لبنان
- ۲۱۳ ----- اشاره
- ۲۱۳ ----- مقدمه
- ۲۱۶ ----- عناصر مشترک میان جنبش انصارالله یمن و حزب الله لبنان
- ۲۱۶ ----- عنصر اول: رهبری
- ۲۱۶ ----- عنصر دوم: اعتقاد راسخ دینی
- ۲۱۷ ----- عنصر سوم: انسجام درونی
- ۲۱۸ ----- عنصر چهارم: جایگاه مردمی و محبوبیت
- ۲۱۸ ----- اشاره
- ۲۱۸ ----- الف-انصارالله، تربیونی برای طرح مطالبات مردم:
- ۲۲۰ ----- ب-مردمی بودن رهبران انصارالله:
- ۲۲۰ ----- ج-نگاه شامل به مردم:
- ۲۲۲ ----- د-صداقت و حسن نیت:
- ۲۲۳ ----- عنصر پنجم: مشی سیاسی
- ۲۲۳ ----- اشاره
- ۲۲۳ ----- الف. تدبیر، حکمت، درایت و حرکت
- ۲۲۵ ----- ب-عدم سهم خواهی و باج خواهی سیاسی:

- ج-اهتمام به مسأله فلسطين و تأکید بر مقاومت: ۲۲۶
- عصر ششم: توان و استراتژی نظامی ۲۲۸
- خاتمه ۲۲۸
- زیدی های سلفی؛ چالش فراروی زیدیه یمن ۲۳۱
- اشاره ۲۳۱
- مقدمه ۲۳۱
- ابن الوزير ۲۳۴
- گرایش های سلفی ابن الوزير ۲۳۶
- اشاره ۲۳۶
- الف-دفاع او از بزرگان اصحاب حدیث: ۲۳۶
- ب-برخورد انتقادی او با متکلمان: ۲۳۶
- ج-پیروی از اندیشه و مبانی سلفی ابن تیمیه: ۲۳۷
- ابن الامیر صنعانی ۲۴۱
- محمد بن علی شوکانی ۲۴۶
- نتیجه ۲۴۹
- منابع ۲۵۲
- نشست «بررسی تحولات سیاسی یمن» ۲۵۵
- اشاره ۲۵۵
- پیدایش زیدیه در یمن ۲۵۵
- دوره معاصر(امامت خاندان حمیدالدین) ۲۵۶
- انقلاب سال ۱۹۴۸ میلادی در یمن ۲۵۷
- انقلاب سپتامبر سال ۱۹۶۲ میلادی ۲۵۸
- تقسیم دو یمن در سال ۱۹۶۷ میلادی ۲۶۰
- انقلاب و جنگ ایران در دهه ۱۹۸۰ میلادی ۲۶۰
- اتحاد دو یمن ۲۶۱
- مرحله گذار؛ شکل گیری شباب المؤمن، رشد زیدیه و گسترش ارتباط با ایران ۲۶۳

- ۲۶۴ تلاش سعودی در عدم پیشرفت یمن
- ۲۶۶ سال ۲۰۰۴ میلادی؛ شروع جنگ های نظامی شش گانه
- ۲۶۸ لقاء مشترک
- ۲۶۹ انقلاب سال ۲۰۱۱ میلادی
- ۲۷۰ بیداری اسلامی
- ۲۷۱ المبادره الخلیجیه
- ۲۷۲ نتایج گفت وگوهای وطنی و زمینه های گسترش نهضت انصارالله
- ۲۷۳ شروع نهضت سید عبدالملک الحوثی در سال ۲۰۱۴ میلادی و شعارهای سه گانه
- ۲۷۳ اشاره
- ۲۷۳ ۱. اسقاط الحکومه الفاسده
- ۲۷۴ ۲. اسقاط الجرعه
- ۲۷۵ ۳. تنفیذ مخرجات الحوار الوطنی
- ۲۷۵ ویژگی های فردی سید عبدالملک الحوثی و انصارالله
- ۲۷۵ ۱. ایمان
- ۲۷۶ ۲. حکمت و هوشمندی
- ۲۷۸ ۳. صداقت، خدمت، مردم داری
- ۲۷۹ ۴. نزاهت
- ۲۷۹ ۵. قاطعیت
- ۲۸۱ نقش عربستان
- ۲۸۳ رقابت اصلی در یمن
- ۲۸۵ وظیفه ما در قبال یمن
- ۲۸۵ جایگاه عربستان میان یمنی ها
- ۲۸۷ فرصت ها و چالش های ما در یمن
- ۲۹۰ شیعیان دوازده امامی یمن
- ۲۹۳ اندیشه سیاسی انصارالله در پرتو «ملازم» شهیدحسین الحوثی
- ۲۹۳ اشاره

- ۲۹۶ یهود و افساد:
- ۲۹۷ امر به معروف؛ راهکار اصلاح امت
- ۲۹۷ بازگشت به قرآن
- ۲۹۹ جنایت جهانی یهود
- ۳۰۰ لعن یهود در قرآن
- ۳۰۲ قرآن چراغ راه آینده
- ۳۰۳ ولایت امام علی(علیه السلام)
- ۳۰۴ شیعه، محور وحدت جهان اسلام
- ۳۰۴ امام خمینی نماد توکل به خداوند
- ۳۰۵ حذف اسلام هدف غایی یهود و نصارا
- ۳۰۸ ایران الگوی مبارزه با آمریکا
- ۳۰۹ آمریکا در کلام امام خمینی
- ۳۰۹ نابودی مخالفین ایران
- ۳۱۰ خود باختگی نتیجه عدم اعتماد به نصرت الهی
- ۳۱۲ مبارزه با تروریسم ابزار استعمار جدید
- ۳۱۵ روز قدس یادگار امام خمینی(قدس سره)
- ۳۱۶ ملت ها مخاطب امام در روز قدس
- ۳۱۶ مبنای قرآنی غده سرطانی بودن اسرائیل
- ۳۱۸ شیعه در خط مقدم مبارزه با آمریکا
- ۳۲۱ معرفی پایان نامه، کتاب و سایت ها درباره تحولات یمن
- ۳۲۱ اشاره
- ۳۲۱ ۱. تأثیر جبهه مقاومت اسلامی و رهبری ایران بر ژئوپلتیک خاورمیانه(بررسی موردی الحوثی ها در کشور یمن)
- ۳۲۱ اشاره
- ۳۲۱ استاد راهنما:
- ۳۲۱ استاد مشاور:
- ۳۲۱ دانشجو:

- ۳۲۲ چکیده:
- ۳۲۳ ۲. تحلیل تطبیقی نقش آمریکا در تحولات کشورهای مصر و یمن در سال های ۲۰۱۰ و ۲۰۱۱
- ۳۲۳ اشاره
- ۳۲۴ استاد راهنما:
- ۳۲۴ استاد مشاور:
- ۳۲۴ دانشجو:
- ۳۲۴ چکیده:
- ۳۲۵ ۳. بررسی نقش اسلام در تحولات خاورمیانه (مطالعه موردی کشور یمن)
- ۳۲۵ اشاره
- ۳۲۵ موضوع:
- ۳۲۶ استاد راهنما:
- ۳۲۶ استاد مشاور:
- ۳۲۶ دانشجو:
- ۳۲۷ ۴. بررسی موانع دموکراسی در جهان عرب (مطالعه موردی کشور یمن)
- ۳۲۷ اشاره
- ۳۲۷ استاد راهنما:
- ۳۲۷ استاد مشاور:
- ۳۲۷ دانشجو:
- ۳۲۷ ۵. کتاب: اویس خمینی (جنبش الحوثی یمن و دیدگاه های شهید حسین الحوثی)
- ۳۲۸ ۶. وبلاگ شیعیان یمن
- ۳۳۰ ۷. صفحات مشرقه من حياه الشهيد القائد السيد حسين الحوثي
- ۳۳۰ اشاره
- ۳۳۱ احسان
- ۳۳۲ شجاعت
- ۳۳۳ سخاوت
- ۳۳۴ رویکرد جهادی

۳۳۵ ----- مردی قرآنی

۳۳۵ ----- ۸. شبکه المسیره

۳۳۶ ----- درباره مرکز

سرشناسه: شیخ حسینی، مختار، ۱۳۶۴

عنوان و نام پدیدآورنده: جنبش انصارالله یمن / به کوشش مختار شیخ حسینی

. مشخصات نشر: قم: مجمع جهانی اهل بیت «علیهم السلام»، ۱۳۹۳

مشخصات ظاهری: ۲۸۹ ص.

۸۲۹-۵۲۹-۹۶۴-۹۷۸- شابک: ۴

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: انصارالله (یمن)

موضوع: یمن -- تاریخ -- قرن ۲۰ م. -- جنبش های اسلامی

موضوع: جنبش های اسلامی -- یمن

موضوع: مجتهدان و علما -- یمن -- مصاحبه ها

موضوع: انصارالله (یمن) -- مصاحبه ها

رده بندی کنگره: DS۲۴۸/ی۸ن۳ ۱۳۹۵

رده بندی دیویی: ۹۵۳/۳

شناسه افزوده: مجمع جهانی اهل بیت علیهم السلام

به کوشش: مختار شیخ حسینی

ناشر: مجمع جهانی اهل بیت (علیهم السلام)

صفحه آرا: قاسم بغدادی

نوبت چاپ: اول

تاریخ چاپ: اسفند ۱۳۹۳

چاپخانه: خاتم الانبیاء

شمارگان: ۵۰۰

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۲۹-۸۲۹-۴

www.ahl-bayt.org

info@ahl-ul-bayt.org

www.abwacd.com

www.abna.ir

قم، بلوار جمهوری اسلامی، نبش کوچه ۶. تلفن: ۳۲۱۳۱۲۲۱ - ۰۲۵

تهران، بلوار کشاورز، مقابل پارک لاله، شماره ۲۲۸. تلفن: ۸۸۹۷۰۱۷۱ - ۰۲۱

ص: ۱

اشاره

جنبش انصارالله یمن

به کوشش مختار شیخ حسینی

ص: ۲

سرشناسه: شیخ حسینی، مختار، ۱۳۶۴

عنوان و نام پدیدآورنده: جنبش انصارالله یمن / به کوشش مختار شیخ حسینی

. مشخصات نشر: قم: مجمع جهانی اهل بیت «علیهم السلام»، ۱۳۹۳

مشخصات ظاهری: ۲۸۹ ص.

۸۲۹-۵۲۹-۹۶۴-۹۷۸-شابک: ۴

وضعیت فهرستنویسی: فیبا

موضوع: انصارالله (یمن)

موضوع: یمن -- تاریخ -- قرن ۲۰ م. -- جنبش های اسلامی

موضوع: جنبش های اسلامی -- یمن

موضوع: مجتهدان و علما -- یمن -- مصاحبه ها

موضوع: انصارالله (یمن) -- مصاحبه ها

رده بندی کنگره: DS۲۴۸/ی۸ن۳ ۱۳۹۵

رده بندی دیویی: ۹۵۳/۳

شناسه افزوده: مجمع جهانی اهل بیت علیهم السلام

به کوشش: مختار شیخ حسینی

ناشر: مجمع جهانی اهل بیت (علیهم السلام)

صفحه آرا: قاسم بغدادی

نوبت چاپ: اول

تاریخ چاپ: اسفند ۱۳۹۳

چاپخانه: خاتم الانبیاء

شمارگان: ۵۰۰

شایک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۲۹-۸۲۹-۴

www.ahl-bayt.org

info@ahl-ul-bayt.org

www.abwacd.com

www.abna.ir

قم، بلوار جمهوری اسلامی، نبش کوچه ۶. تلفن: ۳۲۱۳۱۲۲۱ - ۰۲۵

تهران، بلوار کشاورز، مقابل پارک لاله، شماره ۲۲۸. تلفن: ۸۸۹۷۰۱۷۱ - ۰۲۱

ص: ۳

اهل بيت عليهم السلام فى القرآن الكريم

انما يريد الله ليذهب عنكم الرجس اهل البيت و يطهركم تطهيرا

سوره احزاب آيه ٣٣

ص:٥

فهرست مطالب

بیانات امام خمینی (ره) ... ۹

بیانات مقام معظم رهبری ... ۱۰

سخن مجمع ... ۱۳

جنبش انصارالله و آینده قدرت در یمن / مختار شیخ حسینی ... ۱۷

سیری در عقائد و تاریخ زیدیه / محمد اسماعیل نباتیان ... ۵۳

سخنرانی حجت الاسلام والمسلمین اختری ... ۷۱

مصاحبه با عبدالرحمان شمس الدین (مفتی جنبش انصارالله) ... ۸۱

رهبران انصارالله / مصاحبه با سید یحیی طالب مشاری ... ۹۷

قدرت یافتن انصارالله در یمن / مصاحبه با عبدالوهاب یحیی المحبشی ... ۱۰۹

ص: ۷

تحولات یمن و جبهه مقاومت / مصاحبه با فتح الله حسین السماوی ... ۱۴۱

زمینه های تاریخی پیدایش انصارالله / محمد بهرامی ... ۱۴۷

جنگ های شش گانه ... / محمد بهرامی ... ۱۵۷

مصاحبه با دکتر محمد مفتاح (رئیس حزب الامّه) ... ۱۶۹

انصارالله؛ فرصت ها و چالش ها / مصاحبه با عادل المالکی ... ۱۸۱

بررسی مقایسه ای انصارالله یمن و حزب الله لبنان / محمد بهرامی ... ۱۹۱

زیدی های سلفی؛ چالش فراروی زیدیه یمن / محمد مهدی عمادی ... ۲۰۹

نشست بررسی تحولات سیاسی یمن / سیدعلی موسوی نژاد ... ۲۳۳

اندیشه سیاسی انصارالله در پرتو «ملازم» شهید حسین الحوثی / مختار شیخ حسینی ... ۲۷۱

معرفی پایان نامه، کتاب و سایت ها / مختار شیخ حسینی ... ۲۹۹

ص: ۸

بیانات امام خمینی(ره) درباره مبارزه با اسلام آمریکایی

«راه مبارزه با اسلام امریکایی از پیچیدگی خاصی برخوردار است که تمامی زوایای آن باید برای مسلمانان پابرهنه روشن گردد؛ که متأسفانه هنوز برای بسیاری از ملت های اسلامی مرز بین «اسلام امریکایی» و «اسلام ناب محمدی» و اسلام پابرهنگان و محرومان، و اسلام مقدس نماهای متحجر و سرمایه داران خدانشناس و مرفهین بی درد، کاملاً مشخص نشده است. و روشن ساختن این حقیقت که ممکن نیست در یک مکتب و در یک آیین دو فکر متضاد و رودررو وجود داشته باشد از واجبات سیاسی بسیار مهمی است، که اگر این کار توسط حوزه های علمیه صورت پذیرفته بود، به احتمال بسیار زیاد سید عزیز ما، عارف حسین، در میان ما بود. وظیفه همه علماست که با روشن کردن این دو تفکر، اسلام عزیز را از ایادی شرق و غرب نجات دهند».

(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۱۲۱)

سعودی ها بدعت بدی گذاشتند در این منطقه و البته خطا کردند ، اشتباه کردند. کاری که امروز دولت سعودی در یمن دارد انجام می دهد، عیناً همان کاری است که صهیونیست ها در غزه انجام دادند. دوجنبه دارد: یکی اینکه جنایت است، نسل کشی است، قابل تعقیب بین المللی است، بچه هارامی کشند، خانه هارا خراب می کنند، زیر بناها را نابود می کنند، ثروت های ملی را در یک کشور از بین می برند؛ ... طرف دیگر قضیه این است که سعودی ها در این مسئله خسارت خواهند کرد و به هیچ وجه پیروز نخواهند شد. دلیل خیلی واضحی دارد؛ دلیلش این است که توانایی های نظامی صهیونیست ها چندین برابر توانایی نظامی این سعودی های کذا و کذا [است]؛ ... اگر آنها توانستند در غزه پیروز بشوند، اینها هم خواهند توانست در اینجا پیروز بشوند؛ البته اگر آنها هم پیروز می شدند، باز پیروزی اینها احتمالش صفر بود؛ الآن

احتمالش زیر صفر است. اینها قطعاً ضربه خواهند خورد؛ قطعاً بینی سعودی هابه خاک مالیده شد.

(دیدار جمعی از مداحان اهل البیت «علیهم السلام» - ۱۳۹۴/۱/۲۰)

امروز این حوادث گریه آوردن جاری است و آمریکایی ها از ظالم حمایت می کنند، غربی ها از ظالم حمایت می کنند؛ ناامنی از ناحیه آنهاست، اینها هستند که کشورها را ناامن می کنند، اینها هستند که محیط زندگی را برای انسان ها ناامن می کنند؛ ناامنی مال آنهاست. جمهوری اسلامی - هم برای خود، هم برای دیگران - امتیّت را بزرگ ترین نعمت الهی می داند و برای حفظ امتیّت خود می ایستد و دفاع می کند؛

(دیدار جمعی از فرماندهان و کارکنان ارتش جمهوری اسلامی ایران - ۱۳۹۴/۱/۳۰)

ص: ۱۱

«کار اساسی شما مجمع جهانی اهل بیت (علیهم السلام)... معرفی مکتب اهل بیت (علیهم السلام) است به دنیای اسلام، بلکه به سراسر عالم. چون امروز همه دنیا تشنه معنویت اند و این معنویت در اسلام هست و در اسلامی که در مکتب اهل بیت (علیهم السلام) معرفی می کند به نحو جامع و کاملی وجود دارد».

(از بیانات مقام معظم رهبری، ۲۸/۵/۱۳۸۶)

مکتب اهل بیت (علیهم السلام) که تبلور اسلام ناب محمدی (علیهما السلام) و متکی بر منبع و حیانی است، معارف ژرف و عمیقی دارد که از اتقان، استدلال و منطق قوی برخوردار می باشد و مطابق با فطرت سلیم انسان هاست؛ بر همین اساس است که حضرت امام رضا (علیه السلام) فرمودند:

«فإنَّ الناس لو علموا محاسن كلامنا لاتبعونا» [شیخ صدوق (رحمه الله)، عیون اخبار الرضا، ج ۲: ۲۷۵]. این مکتب غنی و نورانی در پرتو عنایات الهی و

هدایت ائمه اطهار(علیهم السلام) و نیز مجاهدت هزاران عالم و فقیه، در طی قرون گذشته، بسط و گسترش یافته است.

پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی به رهبری حضرت امام خمینی(قدس سره) و تأسیس نظام اسلامی با تکیه بر قوانین اسلامی و با محوریت ولایت فقیه، افق‌های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی جدیدی را برای انسان‌های آزاده به ویژه مسلمانان و پیروان و محبان اهل بیت(علیهم السلام) گشود و توجه بسیاری از نخبگان و مستضعفان جهان را به خود معطوف کرد.

مجمع جهانی اهل بیت(علیهم السلام)، مولود این دگرگونی مبارک است که به ابتکار مقام معظم رهبری حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای (مدظله العالی) در سال ۱۳۶۹ شمسی / ۱۹۹۰ میلادی تأسیس شد و تاکنون خدمات شایانی را در تبلیغ معارف قرآن و اهل بیت(علیهم السلام) و حمایت از پیروان اهل بیت(علیهم السلام) در سراسر جهان انجام داده است.

معاونت امور فرهنگی مجمع جهانی اهل بیت(علیهم السلام) در راستای رسالت خود جهت ارتقای شناخت و آگاهی پیروان اهل بیت(علیهم السلام) در موضوعات، سطوح، مخاطبان و عرصه‌های مختلف، در حوزه‌های تولید کتاب و مجلات به زبان‌های متعدد و سائر محصولات فرهنگی به فعالیت پرداخته است.

معاونت فرهنگی مجمع با هدف کلان‌بررسی و تبیین وضعیت شیعیان در کشورهای مختلف و ارائه شناختی واقعی از وضعیت

مذهبی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی پیروان اهل بیت (علیهم السلام)، پژوهشکده مطالعات راهبردی را تأسیس نمود. پیچیدگی ها، چالش ها و بحران های متعدد در مناطق شیعه نشین، ضرورت شناخت وضعیت آنها و ترسیم برنامه های مجمع، به عنوان یک مردم-نهاد بین المللی، با ابتدای بر این شناخت را روشن می کند.

پژوهشکده مطالعات راهبردی در راستای نیل به اهداف فوق، تدوین سلسله گزارش های راهبردی را به عنوان مهم ترین برنامه های پژوهشی خود تعریف نموده است.

اثر حاضر که با اصناف و ویراست جدید عرضه می شود، محصول تلاش فکری پژوهشگر فرهیخته جناب آقای مختار شیخ حسینی است که با هدف تحلیل تحولات سیاسی یمن با تأکید بر جنبش انصارالله تدوین گردیده است، این گزارش راهبردی مشتمل بر مقالات، مصاحبه های متعدد با کارشناسان یمنی و ایرانی و نشست های تخصصی می باشد.

بر خود لازم می دانم، از دبیر کل محترم مجمع جهانی اهل بیت (علیهم السلام) حجت الاسلام والمسلمین حاج آقای اختری (دام عزه)، و نیز از پژوهشگر محترم جناب آقای مختار شیخ حسینی و همچنین آقایان دکتر محمد اسماعیل نباتیان، محمد بهرامی، سید محمد مهدی عمادی، سید ابراهیم معصومی، مرتضی اشرفی، محمد جواد خرسندی، مرضیه فلاحی، رضا آقابرداری و همکاران عزیزی که در

آماده سازی، نشر و چاپ مجموعه آثار همایش تلاش کرده اند، تشکر می کنم و توفیق همگان را از خداوند متعال مسئلت می کنم.

معاونت امور فرهنگی مجمع در راستای تعمیق و پویایی آثار منتشره در حوزه ی معارف اهل بیت (علیهم السلام) در سراسر جهان، ازدیدگاه ها و پیشنهادهای اساتید، فرهیختگان، صاحب نظران و پژوهش گران ارجمند استقبال می کند تا زمینه های بسط و گسترش هرچه بیشتر معارف اهل بیت (علیهم السلام) فراهم گردد.

به امید تعجیل در ظهور و فرج منجی عالم بشریت حضرت مهدی «عجل الله تعالی فرجه الشریف».

نجف لك زایی

معاون امور فرهنگی

ص: ۱۶

مختار شیخ حسینی (۱)

مقدمه

یمن از نظر تاریخی، یکی از مهم ترین کشورهای اسلامی محسوب می شود که به جهت برخورداری از موقعیت جغرافیایی و منابع طبیعی، برای تبدیل شدن به یک قدرت منطقه ای امکانات بالقوه ای را در اختیار دارد؛ اما بعد از اتحاد دو یمن در سال ۱۹۹۰ روند انتقال قدرت به کندی پیش رفت و این کشور به نظامی دیکتاتور محور تبدیل شد که علی عبدالله صالح و هم پیمانان او قدرت را به نفع

ص: ۱۷

۱- (۱). دانشجوی دکتری علوم سیاسی و پژوهشگر گروه مطالعات راهبردی مجمع جهانی اهل بیت (علیهم السلام).

خود قبضه کرده، با گسترش فساد و وابستگی به قدرت های خارجی، زمینه عقب ماندگی روزافزون این کشور را فراهم نمودند.

بیداری اسلامی در تونس و مصر، مردم یمن را به اعتراض برضد دیکتاتوری موجود در این کشور ترغیب کرد. با گسترش این مخالفت ها، براساس طرح شورای همکاری خلیج فارس، «علی عبدالله صالح» با کسب مصونیت قضایی، از قدرت کناره گیری کرده و در دوره انتقالی «منصور هادی» قدرت را به دست گرفت. عدم پای بندی دولت موقت به نتایج گفتگوهای ملی، گسترش فساد در دولت و افزایش قیمت حامل های انرژی در این کشور، زمینه نارضایتی مردم از دولت موقت را فراهم آورد و جنبش انصارالله با درخواست اصلاح وضع موجود، وارد صحنه سیاسی یمن شد که با استقبال گسترده مردم مواجه گردید؛ عدم موافقت و همراهی دولت موقت به ریاست «عبدربه منصور هادی» با خواسته های انقلابیون و نیز اصرار انصارالله برای مبارزه با فساد داخلی و جلوگیری از نفوذ خارجی، دولت منصور هادی را با استعفا مواجه کرد و رئیس جمهور به صورت مخفیانه به بندر عدن فرار کرد و پس از خروج از یمن در اجلاس اتحادیه عرب حمله نظامی به یمن را درخواست کرد.

پس از استعفای منصورهادی، انصارالله با تشکیل کمیته های انقلابی اداره کشور را در اختیار گرفت است. تحلیل تحولات اخیر یمن مستلزم شناخت مراکز قدرت در این کشور دارد تا بتوان چشم انداز آینده این کشور را تصور کرد. اکنون به بررسی نقش جریان های تاثیر گذار داخلی نظیر: جنبش های استقلال طلب جنوب (الحراک الجنوبیه)، القاعده، حزب الاصلاح، ارتش، حزب الرشاد، قبیله حاشد (آل احمر). و نقش قدرت های منطقه ای و بین المللی مانند: آمریکا، عربستان، ایران، روسیه پرداخته و معادله قدرت در یمن و چشم انداز پیش روی این کشور تحلیل خواهیم کرد.

تاریخ سیاسی معاصر یمن

یمن بر اساس دو متغیر اهمیت ویژه ای یافته است؛ یکی موقعیت جغرافیایی و تسلط آن بر دریای سرخ و در اختیار داشتن کنترل عبور کشتی های بین المللی در تنگه استراتژیک باب المندب و همچنین ذخایر نفتی خود یمن است که این کشور را در بازار تولید و حمل و نقل انرژی در جایگاه مهمی قرار داده است. متغیر دوم جمعیت نسبتاً زیاد این کشور (حدود ۲۵ میلیون نفر) است که این نیروی انسانی را می تواند به فرصتی برای یمن نسبت به دیگر کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس تبدیل کند (الصلاحی، ۱۶: ۲۰۱۰) البته جغرافیا همان طور که نقطه قوتی برای

این کشور محسوب، می شود در صورت عدم سلطه دولت مرکزی بر این کشور، می تواند یمن را به پایگاهی برای گروه های تروریستی مانند القاعده تبدیل کند.

به لحاظ اقتصادی این کشور علی رغم در اختیار داشتن منابع متعدد نفتی و کشاورزی و دسترسی به دریا، یکی از فقیرترین کشورها جهان و دارای یکی از فاسدترین سیستم های اداری می باشد. در صورت استثناء کشورهای جنوب صحرای افریقا، یمن فقیرترین کشور دنیاست که میانگین درآمد سالانه یک فرد در یمن در سال ۲۰۰۹ معادل ۱۰۶۰ دلار بوده است و میزان بیکاری حدود ۴۰ درصد و حدود نصف جمعیت نیز در زیر خط فقر به سر می برند. حدود ۹۰ درصد صادرات این کشور را نفت تشکیل می دهد و تولید نفت این کشور در سال ۲۰۰۴ میلادی به حدود ۴۱۰ هزار بشکه در روز و در سال ۲۰۰۷ به ۳۲۰ هزار بشکه رسید. بر اساس برخی منابع نفت یمن در ۲۰ سال آینده تمام خواهد شد. (الفقیه، ۲۰۱۰-۲۵:۲۶).

رتبه این کشور به لحاظ شاخص توسعه انسانی در سال ۲۰۰۳ میلادی از بین ۱۷۷ کشور، ۱۴۸ بوده است (جازع، ۲۰۱۱: ۱۵) به لحاظ مذهبی نیز حدود ۷۰ درصد جمعیت این کشور سنی شافعی هستند که در مناطق شرقی، جنوب، وسط و غرب یمن در استان های عدن، حضرموت، تعز، حدیده، اب، و مارب سکونت

دارند و پیروان زیدی در شمال و خصوصاً در شهرهای صعده و مناطق بین صعده و صنعاء مانند حجه و ذمار سکونت دارند. پیروان اسماعیله نیز که در یمن به مکارمه شهرت دارند جزئی از قبیله یام هستند و در بین مارب و نجران و مناطق همدان، صعفان و حراز زندگی می کنند. بنابراین می توان گفت که تقریباً جمعیت زیدیه بین ۳۰ تا ۳۵ درصد برآورد می شود. (جازع، ۲۰۱۱: ۱۴)

به لحاظ سیاسی بسیاری از تحولات اخیر یمن ریشه در اتحاد دو یمن در سال ۱۹۹۰ میلادی دارد که یمن جنوبی و شمالی با یک دیگر متحد شدند و یمن واحد با مرزهای کنونی شکل گرفت. (۱) بعد از اتحاد یمن در سال ۱۹۹۰ میلادی اختلاف در تقسیم قدرت و انحصارطلبی عبدالله صالح و همچنین اختلاف در مورد جنگ اول خلیج فارس زمینه شکاف بین متحدین را فراهم آورد که منجر به جنگ داخلی شد و در نهایت در سال ۱۹۹۴ میلادی با سرکوب جنوبی ها، عبدالله صالح قدرت را به صورت انحصاری در اختیار گرفت و سالم البیض به عمان پناهنده شد و بدین ترتیب یکی از مهم ترین شکاف های سیاسی در این کشور شکل گرفت: از سویی دیکتاتوری صالح تشدید شد و از سوی دیگر میل به استقلال طلبی جنوبی ها رو به افزایش گذاشت.

ص: ۲۱

۱- (۱). تاریخچه مفصل تحولات یمن در بخش پایانی این گزارش در نشست علمی دکتر موسوینژاد مورد بررسی قرار گرفته است.

در پی بیداری اسلامی در تونس و مصر در ۲۰۱۱م، جوانان یمنی به تظاهرات علیه دیکتاتوری عبدالله صالح ترغیب شدند. این تظاهرات در سال ۲۰۱۱ میلادی توسط جوانان آغاز شد و این اولین انقلاب در تاریخ یمن بود که توده مردم علیه حاکمیت صورت دادند. (الشرجی عادل مجاهد، ۲۰۱۲: ۱-۲) در این تظاهرات به تدریج شعارهایی مانند «این الدستور الوحده اصبحنا ملك الاسره»، «یا عصابه الفساد ارحلو البلاد» و «یاریس البلاد ارحل انت و الاولاد» در خیابان های صنعائین انداز شد. با کناره گیری حسنی مبارک از قدرت در مصر، اعتراضات در یمن نیز گسترش گذاشت و شعار «الشعب یرید اسقاط النظام» رواج یافت و در نهایت بر اساس طرح شورای همکاری خلیج فارس منجر به کناره گیری صالح و جانشینی منصور هادی به جای او شد. از سال ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۴ دولت منصورهادی قدرت را داختر داشت و همزمان براساس طرح شورای همکاری خلیج فارس، گفت و گوهای ملی در جریان بود تصمیماتی هم اتخاذ گردید. (۱) عدم پابندی دولت منصور هادی به نتایج گفت و گوهای ملی و افزایش قیمت حامل های انرژی و گسترش روزافزون فساد، در سال ۲۰۱۴ میلادی زمینه اعتراض

ص: ۲۲

۱- (۱). نتایج این گفت و گوها در سایت «مؤتمر الحوار الوطني» قابل دسترسی است www.ndc.ye

جنبش انصارالله را فراهم کرد که با فراخوانی این جنبش، مردم برای تحقق سه خواسته فوق به خیابان ها آمدند و در نهایت طرفداران جنبش شهرهای مختلف را در اختیار گرفته و اداره آنها را بر عهده کمیته های مردمی قرار دادند. با سقوط صنعا، دولت مرکزی در ضعف کامل قرار گرفت و در نهایت با استعفای منصور هادی در ماه گذشته و فرار او به بندر عدن کمیته انقلاب مردمی یمن وابسته به جنبش انصارالله روز جمعه ۶ فوریه ۲۰۱۵ اعلامیه قانون اساسی را اعلام کرد که بر اساس آن، این اعلامیه، قوانین حکومتی را در مرحله انتقالی تنظیم می کند و بر اساس آن، کمیته انقلاب یک شورای ملی انتقالی تشکیل می دهد که جایگزین پارلمان منحل شده می شود و ریاست جمهوری را در مرحله انتقالی، یک شورای ریاستی عهده دار می شود که متشکل از ۵ عضو بوده که توسط شورای ملی انتخاب شده و به تأیید کمیته انقلاب می رسد. در حال حاضر هر چند برخی استان ها از صنعا دستور نمی گیرند، اما عملاً قدرت در اختیار انصارالله است.

جریان های داخلی تأثیرگذار بر تحولات یمن

۱. جنبش انصارالله

مرکز فعالیت این جنبش در صعده در شمال یمن قرار دارد. صعده هم مرز با عربستان و ۲۴۳ کیلومتر با صنعا فاصله دارد و حدود دو و نیم درصد مساحت یمن را شامل می شود. تاسیس شهر صعده به

قرن سوم هجری باز می گردد و از سال ۸۹۶ تا ۱۹۶۲ میلادی پایتخت دولت زیدی و رابطه بین یمن و نجد و حجاز قدیم بوده است. (جازع، ۲۰۱۱: ۸-۹)

برخی منابع تاریخ شکل گیری جریان انصارالله را به سال ۱۹۸۶ باز می گردانند که یکی از علمای زیده به نام صلاح احمد فلیته این جریان را شکل داد. وی در این سال، برای آموزش عقاید زیدی، اتحاد شباب را تشکیل داد که در ضمن درس های این دوره، انقلاب اسلامی ایران نیز تدریس می شد و «محمد بدرالدین الحوثی» تدریس آن را برعهده داشت. بعد از اتحاد یمن در سال ۱۹۹۰ میلادی، حسین الحوثی فرزند بدرالدین، توجه زیادی به اتحاد شباب داشت و در سال ۱۹۹۱ اسم آن را به «منتدی الشباب المؤمن» تغییر داد حسین الحوثی از ۱۹۹۳ تا ۱۹۹۷ میلادی عضو پارلمان یمن بود، اما در سال ۱۹۹۷ با استعفا از پارلمان، با جدیت بیشتری به فعالیت های فرهنگی و تربیتی پرداخت و در سال ۱۹۹۷ اسم جمعیت را به تنظیم «شباب المؤمن» تغییر داد که فعالیت ها و دوره های آموزشی را در قالب اردوگاه ها و خیمه های موقت برگزار می کرد (جازع، ۲۰۱۱: ۱۹). تا قبل از سال ۲۰۰۰ میلادی فعالیت های این جنبش مورد حمایت دولت مرکزی بود، چون دولت صالح اقدامات جنبش را برای جلوگیری از نفوذ حزب اصلاح و سلفیه در

این منطقه ضروری می دانست. اما موضع گیری های شهید حسین الحوثی علیه اسرائیل و امریکا، نهادهای امنیتی یمن را در مقابل جنبش قرار داد. رویکرد اصلی جنبش ابتدائاً فرهنگی و تربیتی بود، اما بعد از حوادث ۱۱ سپتامبر، رویکرد ضد امریکایی، آنها گسترده شد. (جهاد عوده: ۹۱)

به لحاظ فکری جنبش انصارالله وام دار اندیشه و فعالیت های «علامه بدرالدین الحوثی» است که در راستای گسترش مکتب اهل بیت (علیهم السلام) و جلوگیری از نفوذ وهابیت در یمن مجاهدت های وصف ناپذیری داشت. اصرار ایشان برای تشکیل «حزب الحق» در میان زیدیان در همین راستا بود؛ اما اختلاف های درونی حزب، علامه بدرالدین الحوثی را به سمت کارهای فرهنگی و تربیتی برای تربیت نسل جدید مبارز سوق داد که در قالب «منتدیات» و «شباب المومن» تبلور یافت. هر چند شروع این پروژه با علامه بدرالدین بود، اما ایدئولوگ این جریان «شهید حسین الحوثی» فرزند اوست. حسین الحوثی فعالیت سیاسی را از طریق پیوستن به حزب الحق آغاز کرد که از سوی شخصیت های زیدی تشکیل شده بود. این حزب در انتخابات ۱۹۹۳ میلادی پارلمان دو کرسی را در پارلمان کسب کرد که یکی از این کرسی ها به حسین الحوثی رسید؛ اما او در نهایت از حزب استعفا کرد. (جهاد عوده: ۸۶) و با بازخوانی سنت

گذشته، راه حل رفع بحران در یمن و جهان اسلام را بازگشت به قرآن دانست و در این راستا با دولت وابسته به استکبار جهانی به مقابله پرداخت و در نهایت به شهادت رسید. برعهده گرفتن رهبری جنبش توسط «عبدالملک الحوثی» دوره جدیدی در حیات انصارالله بود که بعد از شش جنگ تحمیلی از سوی دولت یمن، حوزه نفوذ خود را از منطقه صعده به تمام یمن گسترش داد که با پذیرش عمومی مردم یمن مواجه شد. این جنبش در حال حاضر قدرتمندترین نیروی سیاسی در یمن محسوب می شود که مهم ترین منبع قدرت آن نیز پشتوانه مردمی است.

۲. التجمع الیمنی للإصلاح (اخوانی های یمن)

حزب التجمع الیمنی للإصلاح در سال ۱۹۹۰ توسط عبدالله بن حسین الاحمر، رهبر اتحادیه قبایل حاشد، تأسیس شد (نقطه النھیار، قضیه الیمن الجنوبی، ۲۰۱۱: ۳) که از سه جناح مختلف تشکیل است: جناح اول و مهم این حزب، آل احمر از قبیله حاشد هستند که بسیاری از مناصب نظامی و اقتصادی را تا قبل از اختلاف با صالح در اختیار داشتند؛ جناح دوم اخوانی های یمن هستند که به صورت سنتی با عربستان در ارتباط بوده اند. اما بعد از تحولات مصر و برکناری محمد مرسی، رابطه شان با عربستان تیره شده؛ جناح سوم، سلفی های یمن به رهبری عبدالمجید زندانی هستند که در یک

مقطع از سوی آمریکا و سازمان ملل متهم به حمایت از تروریسم و پشتیبانی القاعده شده بودند. (الرییدی عبدالسلام، التجمع الیمنی للإصلاح و نضاله من اجل التغيير)

حزب الاصلاح از آغاز اتحاد یمن در سال ۱۹۹۰ میلادی متحد علی عبدالله صالح در قدرت بود؛ اما به دلیل اختلاف با وی در سال ۲۰۰۶ میلادی، با تشکیل احزاب «لقاءمشترک» در نقش مخالف دولت قرار گرفت. با این حال، تا قبل از ۲۰۱۱ شریک صالح در قدرت بود؛ اما در این سال به دلیل اختلاف با علی عبدالله صالح به جبهه مخالفین پیوست، این حزب و با نفوذی که در بین قبایل یمن داشت مهم ترین بازیگر در عرصه داخلی یمن بعد از سقوط صالح محسوب می شد. یکی از مهم ترین شخصیت ها و رهبران حزب اصلاح صادق بن عبدالله الاحمر (متولد ۱۹۵۶) شیخ مشایخ قبیله حاشد، و فرزند بزرگش عبدالله بن حسین الاحمر می باشد. این حزب به لحاظ سنتی وابسته به عربستان هستند. آل احمر به ریاست صادق الاحمر بر مراکز نظامی و خصوصاً نفت یمن نفوذ زیادی دارند و بعد از برکناری عبدالله صالح، از قدرت بیشتری برخوردار شده اند. نفوذ سنتی حزب

ص: ۲۷

الاصلاح خصوصاً قبیله حاشد و آل احمر از مؤلفه های تاثیرگذار بر آینده یمن خواهد بود. (۱)

۳. الحراك الجنوبيه (جنبش های جنوب)

الحراك الجنوبي به جریان های متنوعی اطلاق می شود که از اتحاد سال ۱۹۹۰ دو یمن خود را متضرر می دیدند و با توجه به منابع نفت در جنوب و همچنین دسترسی به دریا از سویی، و نقش دولت صالح در انتصاب فرمانداران شمالی در جنوب، زمینه اعتراض ها و استقلال طلبی در این مناطق فراهم شد، نقطه النھیار؟ قضیه الیمن الجنوبيه، (۲۰۱۱) به طوری که در سال ۲۰۰۷ این اعتراضات شکل عمومی پیدا کرد و با اعتراضات سال ۲۰۱۱ علیه عبدالله صالح، جنبش های جنوبی نیز به صف مخالفین صالح پیوستند. و هدف این جنبش ها علاوه بر سرنگونی صالح، کسب استقلال جنوب بود که با جایگزینی منصور هادی، از اهالی جنوب، به جای صالح، استقلال طلبی به تأخیر افتاد. با گسترش اختلافات انصارالله و منصور هادی در ۲۰۱۴، عملاً در حال حاضر استان های جنوبی از صنعا تبعیت نمی کنند و در برخی مناطق پرچم یمن جنوبی سابق را برافراشته اند. علی سالم البیض از رهبران حراك جنوبی است که از

ص: ۲۸

۱- (۱). آدرس رسمی حزب اصلاح (al-islam.net) میباشد.

سال ۱۹۸۶ تا ۱۹۹۰ رئیس جمهور یمن جنوبی بود و بعد از درگیری های داخلی در سال ۱۹۹۴ به عمان پناهنده شد و از ۲۰۰۹ در اروپا اقامت گزیده است هدف او به عنوان یکی از بانفوذترین رهبران جنوب، بازگشت به فضای سیاسی قبل از ۱۹۹۰ یعنی استقلال دوباره یمن جنوبی است. این جریان علی رغم اختلافات درونی، مهم ترین گروه خواهان استقلال طلبی است و خواستار شکل گیری دوباره یمن جنوبی به مرکزیت عدن می باشد.

۴. حزب الرشاد السلفی (سلفی های یمن)

این حزب یمنی در سال ۲۰۱۲ میلادی تأسیس شد (۱) و نماینده سلفی های یمن محسوب می شود. رهبر حزب «دکتر محمد بن موسی العامری» و دبیر کل آن «عبدالوهاب محمد عبدالرحمن الحمیقانی» است. هدف حزب نیز تطبیق شریعت اسلامی در همه حوزه ها و به رسمیت شمردن مرجعیت شریعت اسلامی در یمن است. این حزب طرح شورای همکاری خلیج فارس برای دوره انتقالی یمن را تأیید و در پی پیروزی مرسی در مصر نیز جشن هایی برگزار کرد و ابراز امیدواری کرده بود که این پیروزی

ص: ۲۹

۱- (۱). سایت رسمی این حزب <http://alrshad.net> می باشد و وابستگی آن به عربستان واضح است.

۵. القاعده

شروع فعالیت القاعده در یمن را می توان به سال ۱۹۹۸ برگرداند. سازمان القاعده در افغانستان «محمد عمیر العولقی» را به رهبری شاخه القاعده در یمن منصوب کرد و او نیز به عضوگیری و آموزش نیروهای یمنی در این کشور اقدام می کرد. این فعالیت ها تا سال ۲۰۰۳ میلادی به صورت موردی ادامه داشت و با توجه به حملات ۱۱ سپتامبر گاهی آمریکا نیز مواضع القاعده در یمن را مورد حمله قرار می داد، اما در سال ۲۰۰۶ با فرار ۲۳ عضو القاعده از زندان امنیتی صنعاء فعالیت های القاعده به شکل جدید با رهبری ناصر الوحیشی آغاز شد و در سال ۲۰۰۹ با ادغام القاعده یمن و عربستان سازمان القاعده در جزیره العرب شکل گرفت.

بر اساس برخی اما تعداد اعضای القاعده در یمن به ۳۰۰۰ هزار نفر می رسد؛ اما این سازمان به تنهایی نمی تواند تاثیرگذاری در تحولات یمن باشد، بلکه نیاز به یک قدرت مکمل دارد که قبایل معمولاً این امکان را برای القاعده فراهم کرده اند، مثلاً حمایت قبیله عبیده

در مارب، قبیله عوالت در شبوه و برخی قبایل در ابین زمینه فعالیت القاعده در این مناطق را فراهم کرده است (سیف حیدر، ۸۵-۹۰) بنابراین القاعده نیز یکی از بازیگران در صحنه یمن است که در پیوند با برخی بازیگران مانند حزب اصلاح و سلفی ها خطر جدی برای انصارالله محسوب می شود.

۶. حزب المؤتمر الشعبي (حزب علی عبدالله صالح)

این حزب در سال ۱۹۸۲ تاسیس شد و تا سال ۲۰۱۱ قدرت را در این کشور در اختیار داشت. موسس و رئیس حزب «علی عبدالله صالح» است که خویشاوندان و اعضای حزب او مهمترین مناصب سیاسی، امنیتی و اقتصادی را در اختیار داشتند او در حال حاضر نیز با مصونیت قضایی که دارد در صنعا زندگی می کند. حزب المؤتمر در تحولات اخیر با توجه به شکست حزب اصلاح و منصور هادی، از جایگاه بهتری برخوردار است و در برخی منابع از اتحاد ضمنی این حزب با انصارالله سخن گفته می شود، در حالی که این دو گروه به لحاظ ایدئولوژی و هدف اختلاف نظر بسیاری دارند، اما به نظر می رسد شرایط امروز یمن و دشمن مشترک، آنها را به هم نزدیک کرده است. این حزب فعالیت های خود را از سر گرفته است و در حال حاضر نیز تصمیماتی که در عدن گرفته می شود به

۷. ارتش

ارتش یمن تا قبل از ۲۰۱۰ میلادی بعد از عربستان، دومین ارتش مهم منطقه محسوب می شد که ۸۹۵۰۰ نیرو داشت. از این تعداد ۶۶۰۰۰ در نیروی زمینی، ۷۰۰۰ در نیروی دریایی، ۵۰۰۰ نیروی هوایی و ۱۱۵۰۰ نفر گارد ویژه ریاست جمهوری بودند. در سال ۲۰۰۷ میلادی با اجباری شدن نظام وظیفه، این آمار افزایش یافت. اما نکته قابل توجه این است که ریاست نهادهای نظامی در دست نزدیکان صالح مانند احمد علی عبدالله صالح (پسر)، خالد علی عبدالله صالح (پسر)، یحیی محمد عبدالله صالح (برادرزاده) و طارق محمد عبدالله صالح (برادرزاده) بود. (الشرجبی، عبدالحکیم ۲۰۱۲: ۶) مهم ترین فرد در ترمز ارتش از همراهی با صالح، علی محسن

ص: ۳۲

۱- (۱). ر.ک: www.almethaq.net/news www.almotamar.net ؛

www.president-saleh.gov.ye/index.php www.almethaq.info/news

الاحمر بود که متولد ۱۹۴۵ و دومین فرد قدرتمند بعد از علی عبدالله صالح تا قبل از تحولات ۲۰۱۱ این کشور محسوب می شد. بعد از این که صالح سعی کرد تا پسرش احمد علی عبدالله صالح را جایگزین خود کند، اختلاف بین صالح و محسن الاحمر آغاز شد و با آغاز تحولات ۲۰۱۱ میلادی در قالب بیداری اسلامی، «علی محسن الاحمر» در جبهه مخالفان صالح قرار گرفت و با پیوستن او و بسیاری از نظامیان وابسته به حزب اصلاح به تظاهرکنندگان، معادله قدرت را به نفع آنها تغییر داد. در دوره منصور هادی نیز او مهم ترین فرد در ساختار نظامی یمن محسوب می شد که با قدرت یافتن انصارالله از صنعا فرار کرده و بر اساس برخی اطلاعات در عربستان حضور دارد. وی در فرار منصور هادی به عدن نیز نقش داشته است. (WWW.Yemensaeed.com) و همچنین در تسلیح القاعده در یمن و ترور اعضای انصارالله نقش مهمی دارد. از چالش های پیش روی انصارالله، احتمال کودتا توسط او و نظامیان ناراضی در آینده یمن می باشد. بنابراین ارتش در یمن که وابستگی به قدرت های خارجی مانند عربستان و نگرش های قبیله‌ای در آن اولویت زیادی دارد، در این دوره شکننده نیز از اقتدار لازم برخوردار نیست، اما در

هرحال، ارتش یکی از بازیگران غیر رسمی قدرت در یمن محسوب می شود که هر یک از جناح ها سعی در جذب آن دارند.

۸. قبایل

یمن از بحران های مختلفی از جمله شکاف های مذهبی و قبیله ای رنج می برد، به طوری که در مناطق شمال و شمال شرقی، وابستگی های نسبی و قبیله ای اولویت اول محسوب می شود؛ اما در مناطقی مانند تعز، آب، و عدن ارتباط و علقه؛ مردم نسبت به مکان و جغرافیا (جنوبی بودن) اولویت دارد. به لحاظ قبیله‌گی در فرهنگ سیاسی یمن، اتحادیه قبایل (حاشد، بکیل و مدحج) در دولت سازی، نقش برجسته ای در یمن داشته اند و به صورت سنتی نیروی نظامی دولت در اختیار آنها بوده است. به لحاظ مذهبی حدود ۶۰ درصد این کشور را اهل سنت شافعی و ۳۵ درصد را زیدی ها تشکیل می دهند (در برخی آمار، جمعیت زیدی ها تا ۴۵ درصد هم گفته شده است). البته اقلیت هایی مانند اسماعیلیان و شیعیان اثناعشری نیز در این کشور زندگی می کنند. هر چند در شرایط عادی این وضعیت جامعه شناختی مشکلی را برای یمن ایجاد نکرده است اما با شروع بحران ها یکی از این ویژگی ها تبدیل به یک معضل سیاسی در این کشور تبدیل می شود. (الصلاحی، ۲۰۱۰: ۷-۱۰)

یکی از بحران‌های یمن در این ریشه دارد که دولت از طریق سیستم اداری با شهروندان ارتباط برقرار نمی‌کرد، بلکه از طریق مشایخ قبایل و ارتباطات قبیله‌ای این قضایا را دنبال می‌کرد: (الصلاحی، ۲۰۱۰: ۱۱) در حالی که در دهه ۷۰ و ۸۰ میلادی نخبگان سیاسی در هر دو یمن جنوبی و شمالی از حاکمیت قانون و آزادی و برابری سخن می‌گفتند، اما در دوره عبدالله صالح با ورود عنصر قبیله و سلطه پیوندهای خویشاوندی آرزوهای نخبگان سیاسی فراموش شد و دولت‌سازی در یمن در قالب قبیله شکل گرفت. بر همین اساس قبیله حاشد با درک این ویژگی دولت، با اطاعت و همراهی با دولت بیشترین بهره در دستیابی به منافع را از آن خود کرد و می‌توان سه دهه حکومت در یمن را احتکار مناصب سیاسی یمن توسط قبایل نامگذاری کرد. (الصلاحی، ۲۰۱۰: ۱۳)

تقریباً همه یمنی‌ها به یکی از پنج قبیله: حمیر، مذحج، کنده، حاشد و بکیل تعلق خاطر دارند، لکن عوامل سیاسی و اجتماعی امروزه از تاثیر سه قبیله حمیر، مذحج و کنده کاسته است؛ در حالی که دو قبیله حاشد و بکیل که در منطقه شمال صعده و جنوب عربستان حضور دارند، تأثیر زیادی بر فضای سیاسی یمن دارند. از آنجا که رهبران قبایل در یمن در تعیین استانداران نقش مهمی دارند و معمولاً فرد مد نظر آنها برگزیده می‌شود، همواره با دولت مرکزی و

حزب حاکم مشکلی نداشته اند و انگیزه پیوستن به احزاب چپ، تجدیدنظر طلب و مخالف دولت بین قبایل کمتر وجود دارد.

هرچند قبایل یمن از یک پارچگی به دور هستند (مثلاً در ۷ نوامبر ۲۰۱۰، «شیخ امین العکیمی» سران قبیله «بکیل» را برای کنگره این قبیله دعوت کرد و در فردای آن روز «شیخ ناجی بن عبدالعزیز الشایف» برای شکل دادن کنگره قبیله، همین دعوت را از برخی دیگر شیوخ قبیله به عمل آورد)، اما در موارد خطر، همه افراد منافع قبیله را ترجیح می دهند. در یمن مشهور است که رهبران قبیله اگرچه عضو حزب حاکم یا حزب اصلاح باشند در موارد تهدید منافع قبیله را بر منافع حزب ترجیح می دهند. (الشرجبی، عادل، ۲۰۱۰: ۴۱) توجه و قدرت یافتن قبیله در دوره علی عبدالله صالح افزایش چشمگیری داشت و در سال ۲۰۰۸ از ۲۱ یک استاندار حدود ۱۷ نفر از خانواده مشایخ قبایل بودند و در عرصه نظامی نیز همین وضعیت وجود دارد. مثلاً در جنگ های دولت و حوثی ها بسیاری از قبایل نیروی لازم را در اختیار دولت مرکزی قرار می دادند. بسیاری از تقسیمات اداری در یمن نیز بر اساس حدود و ثغور سکونت قبایل صورت می گیرد و در ۸۰ درصد موارد در مناطق حاشیه ای، اختلاف ها در محاکم قبایلی حل و فصل می شود و دولت نیز در بسیاری از موارد اختلاف های مذکور را به شیوخ حواله

می دهد. بنابراین دولت در مراکز شهرنشین سلطه داشته و مناطق قبایلی در اختیار مشایخ قبیله هاست. به لحاظ تسلیحاتی نیز قبایل سلاح های سبک و گاهی نیمه سنگین در اختیار دارند و انبار سلاح آنها در سلاح سبک بیش از پنج برابر انبار دولت است و حداقل ۱۲ زندان اختصاصی قبایل وجود دارد که دولت مرکزی از آن اطلاع دارد، اما در آن دخالت نمی کند. (الشرجبی، عادل، ۲۰۱۰: ۴۲-۴۴) رابطه دولت با قبایل از طریق شیوخ است که بر قبیله سلطه دارند. دولت صالح نیز مؤسسات و سازمان هایی مانند مصلحه شئون القبایل را شکل داد که در سال ۲۰۰۵ حدود ۳۹۹ شیخ به عضویت آن در آمدند و قبایل یمن نیز برای خود کنگره های و اتحادیه های خاصی دارند؛ اما عبدالله صالح از زمان به قدرت رسیدن رابطه خاص و نزدیکی با شیخ عبدالله بن حسین الحمر شیخ قبایل حاشد داشته است و رابطه این دو نفر را در یمن با این جمله توصیف می کنند «شیخ رئیس و رئیس الشیخ» به دلیل این نزدیکی دولت با قبیله حاشد دیگر قبایل خصوصاً قبیله بکیل از نفوذ کمتر خود در دولت ناراضی بوده اند. (همان: ۴۶) بنابراین ساختار موجود در دوره صالح اجازه قدرت نمایی به قبیله داده و این نهاد سنتی در یمن بازیگر بسیار تاثیرگذاری محسوب می شود که بدون در نظر گرفتن منافع آن دولت ها نمی توانند به راحتی حکومت کنند.

با توجه به اهمیت یمن بازیگران خارجی و منافع آنها نیز از متغیرهای تأثیر گذار بر روند انتقال و تثبیت قدرت در یمن محسوب می شود. در سطح بین المللی آمریکا و روسیه و در سطح منطقه ای نیز جمهوری اسلامی ایران و عربستان از بازیگران مهم هستند. به اعتقاد برخی کارشناسان، بعد از سقوط شاه در ایران صحنه یمن جنگ ایران و عربستان بوده که گروه هایی به نیابت از هر یک از دو کشور در حال جنگ می باشند. (جازع، ۲۰۱۱: ۳۱) به اختصار به نقش هر یک از این بازیگران اشاره می شود.

آمریکا و روسیه

به نظر می رسد بازی قدرت در سوریه بین جبهه مقاومت به همراهی روسیه در یمن نیز در حال تکرار است و همان طور که در سوریه، آمریکا و غرب در اشغال سوریه و برکناری بشار اسد ناکام ماند؛ در یمن نیز همین مقاومت از سوی ایران و روسیه وجود دارد. تلاش روسیه برای جلوگیری از اقدام علیه انصارالله بر اساس بند هفتم منشور ملل متحد حاکی از همین رویکرد است و امریکا سعی می کند با ابزار شورای امنیت خلیج فارس و فرستاده سازمان ملل (جمال بنعمر) به خواسته های خود در یمن دست یابد، اما پشتوانه مردمی انصارالله در یمن مهم ترین چالش امریکاست. با

توجه به موقعیت استراتژیک یمن، سیاست بلند مدت امریکا باقی ماندن یمن در حوزه نفوذ امریکاست و برای این سلطه بلند مدت از دو ابزار بهره گرفته است. امریکا گاهی با کمک های مالی و گاهی با انتقاد از وضعیت حقوق بشر در یمن سعی کرده است در یک سیاست متناقض حمایت همزمان دولت و نخبگان را جلب کند؛ از سویی حضورالقاعده در یمن نیز بهانه حضور مستقیم این کشور در یمن را فراهم کرده است (جازه، ۲۰۱۱: ۳۳)

ازسوی دیگر، بازگشت دوباره روسیه به تحولات منطقه و موفقیت این کشور در سوریه در برابر غرب، دایره نفوذ و اقتدار این کشور را گسترش داده است، به طوری که در روزهای اخیر هیئت سیاسی انصارالله از مسکو بازدید کرده است و در برخی شبکه های اجتماعی یمن اخباری مبنی بر انتقال سلاح از روسیه برای انصارالله منتشر است. انصارالله نیز به دلیل ضدیت با عربستان و امریکا برای توازن در روابط خارجی و خصوصاً ایستادگی در برابر تحریکات شورای همکاری خلیج فارس و شورای امنیت نیاز به حضور روسیه دارد؛ بنابراین به نظر می رسد یمن بعد از سوریه و اکراین سومین منطقه ای است که در سال های اخیر جنگ سرد امریکا و روسیه در آن در جریان است.

حوزه نفوذ عربستان در یمن به لحاظ سنتی از طریق نفوذ در بین نظامیان و قبایل تأمین می شود. بنابراین قبیله حاشد و حزب اصلاح و دولت علی عبدالله صالح از هم پیمانان این کشور محسوب می شدند. اما با توجه به موج بیداری اسلامی در خاورمیانه و شمال افریقا، عربستان که در بحرین در برابر نیروی مردمی قرار گرفته بود، سعی کرد در یمن در مقابل مردم قرار نگیرد و با تغییر در رأس هرم قدرت، با برکناری علی عبدالله صالح، قدرت به همپیمان دیگرش (حزب اصلاح) برسد. در همین راستا بعد از سقوط صالح و تلاش عربستان برای کسب مصونیت قضایی برای او، همپیمانان عربستان یعنی حزب اصلاح و آل احمر به قدرت رسیدند. در این دوره هر چند منصور هادی در رأس بود، اما عملاً نهادهای امنیتی و اقتصادی در دست هم پیمانان عربستان قرار داشت. اختلاف بین دولت اخوانی مصر به رهبری محمد مرسی با عربستان این اختلاف را در درون یمن نیز موجب شد و این شکاف به اختلاف حزب اصلاح و دولت عربستان منجر گردید و عربستان را در وضعیتی قرار داد که در حال حاضر تنها یک بازیگر (القاعده) در یمن دارد؛ اما عربستان به خوبی می داند که القاعده در صورت قدرت یافتن خطری جدی برای خود سعودی نیز خواهد بود. (جازع، ۲۰۱۱: ۳۲)

از این رو

ص: ۴۰

عربستان برای ترمیم وجهه خود در یمن به حمایت از جنبش های جنوب پرداخته و بعد از فرار منصور هادی به عدن، سفارت خود را به این شهر منتقل کرده است؛ اما به لحاظ سنتی، جنبش های جنوب با عربستان رابطه خوبی ندارند و اقدامات عربستان در سرکوب های ۱۹۹۴ را فراموش نمی کنند. بنابراین عربستان مهم ترین بازنده قدرت در یمن محسوب می شود که تنها یک کودتا به وسیله نظامیان سابق مانند علی محسن الاحمر می تواند منافع این کشور را تأمین کند.

حمله ائتلاف به رهبری سعودی

منصور هادی پس از فرار از صنعا و اقامتی کوتاه در عدن به خارج از کشور فرار کرد و با حضور در اجلاس سران اتحادیه عرب در شرم الشيخ مصر درخواست حمله نظامی علیه جنبش انصارالله را مطرح کرد. عربستان سعودی که تحولات یمن را به هیچ عنوان بر نمی تابید و اساساً مخالف شکل گیری حکومت های مردمی در منطقه است، رهبری این تهاجم ظالمانه را برعهده گرفت. سعودی ها به دلیل اینکه الگوی سیستم موروثی و پاتریمونیال در منطقه محسوب می شوند، سعی می کنند از شکل گیری سیستم های مردم سالار در کشورهای عربی جلوگیری کنند.

گذار عراق به عنوان یک دولت عربی در سال های اخیر به دموکراسی و بیداری اسلامی در جهان عرب، ملت های منطقه را برای حرکت به سمت حکومت های مردم سالار تهییج کرده است. از سویی افکار عمومی بین المللی در اوایل قرن ۲۱ دیگر پذیرش سیستم های سیاسی موروثی مانند آل سعود را ندارد. با توجه به این ملاحظات سعودی ها سعی می کنند از شکل گیری دولت های مردمی در منطقه جلوگیری کنند و حتی اگر کشوری مانند عراق برخلاف میل آنها وارد این مرحله شود، آن قدر زمینه ناامنی در این کشور را فراهم می آورند تا افکار عمومی، دموکراسی را دلیل ناامنی در منطقه تلقی کند. به همین منظور، آل سعود در بحرین به شدت در برابر ملت بحرین قرار گرفت و از حاکمیت خاندان آل خلیفه دفاع کرد.

اگر در یمن با توجه به جمعیت ۲۵ میلیونی و سابقه تمدنی- تاریخی، روند گذار به یک حکومت مردم سالار فراهم شود، مشروعیت حکومت سلطنتی عربستان را با شدت بیشتری در شبه جزیره با چالش مواجه خواهد کرد. عربستان با تشکیل ائتلافی از کشورهای شورای همکاری خلیج فارس (به غیر از عمان) و برخی کشورهای دیگر حمله نظامی علیه یمن را آغاز کرد.

این حمله به لحاظ بین المللی مشروعیت نداشت؛ چون براساس مجوز شورای امنیت انجام نشده است. هر چند شورای امنیت در

قطعه نامه ۲۲۱۶ یمن را ذیل فصل هفتم منشور قرار داد، اما مجوز دخالت نظامی را صادر نکرد و اگر شورا مجوز حمله به کشوری را صادر کند، سازو کار اجرایی و زمان آن را هم تعیین خواهد کرد؛ اما این مجوز از سوی شورای امنیت صادر نشد؛ از سویی اقدام شورای همکاری خلیج فارس علیه کشوری (یمن) که اصلا عضو این شورا نیست، هیچ توجیه حقوقی نداشت. به لحاظ داخلی نیز افکار عمومی یمن، منصور هادی را که استعفا کرده بود، پس از فرار، نماینده مردم یمن تلقی نمی کند تا حق درخواست دخالت نظامی از کشوری بیگانه ای مانند عربستان را داشته باشد. اکنون عربستان با یک بحران مواجه است که چگونه مبنای حمله را توجیه کند؟

عربستان که به لحاظ حقوقی مبنای حمله به یمن را متزلزل و نامشروع می دید، سعی کرد با بزرگنمایی این فرضیه که انصارالله خواستار حمله به حرمین شریفین است، احساسات مسلمانان را تهییج و دولت های اسلامی را حداقل در این حمله با خود همگام کند؛ اما به تدریج با آشکار شدن ماهیت حمله، کشورهای اسلامی نیز از این ائتلاف خارج شدند و کشورهای مهمی مانند ترکیه، پاکستان و مصر علی رغم اعلام آمادگی اولیه، هیچ اقدام عملی در مشارکت در حمله نداشتند. از سوی دیگر، کشتار مردم مظلوم و بی دفاع و هدف قرار دادن مراکز آموزشی، مذهبی، درمانی و مسکونی و ...

بیانگر نسل کشی و جنایت علیه بشریت این رژیم است که باعث برانگیختن احساسات مسلمانان و افکار عمومی در دنیا شده است.

اتخاذ استراتژی صبر از سوی انصارالله و عدم ورود به خاک سعودی، مطمئناً یکی از مهم ترین تصمیمات انصارالله بود که سیاست سعودی ها (مبنی بر حمله به حرمین) را خنثی کرد. یکی دیگر از نتایج استراتژی صبر انصارالله، تمرکز بر داخل یمن بود که آنها در فاصله حمله سعودی دامنه نفوذشان در یمن افزایش چشمگیری داشته است از آغاز حمله عربستان انصار بر هفت استان علاوه بر استان های قبلی تسلط یافته است. تغییر در نهادهای قدرت در عربستان و نارضایتی برخی شاهزادگان، حکومت سعودی را به شکننده ترین حالت در دوره معاصر رسانده است. دخالت انصارالله در عربستان می توانست این شکنندگی را به انسجام تبدیل کند؛ اما عدم دخالت انصارالله در عربستان این فرصت را از نظام سلطنتی عربستان گرفت و در هفته های اخیر این نارضایتی های گسترده، تغییرات زیادی در ساختار قدرت را به دنبال داشته و چالشی اساسی فراروی این رژیم قرار داده است.

در یک جمع بندی می توان گفت که ائتلاف ادعایی سعودی ها از مشروعیت داخلی و بین المللی برخوردار نیست و سیاست عربستان برای بزرگ نمایی حمله به حرمین شریفین نیز با استراتژی صبر

انصارالله ناکام ماند و سعودیها موفق نشدند ائتلاف را حتی در سطح منطقه ای تشکیل دهند و در نهایت هزینه حمله بر عهده این کشور قرار گرفت. با توجه به اینکه در زمان حمله، مناطق تحت نفوذ انصارالله گسترش یافت و عربستان موفق به خلع سلاح انصارالله و بازگشت منصور هادی نشد، شکست سعودی قطعی است؛ اما متأسفانه آل سعود برای جلوگیری از شکل گیری یک یمن مقتدر در آینده، به تخریب زیرساخت های این کشور و تبدیل آن به زمین سوخته پرداخته است.

جمهوری اسلامی ایران

مهم ترین زمینه نفوذ جمهوری اسلامی در یمن نفوذ فرهنگی است. پایه های اصلی جنبش انصارالله در سال ۲۰۰۴ با شعارهای حسین الحوثی بنا گذاشته شد که رویکرد ضد امریکایی و ضد اسرائیلی در آنها برجسته است. (۱) سیاست منطقی جمهوری اسلامی مبنی بر حمایت از اراده ملت ها بهترین راهبرد جمهوری اسلامی ایران بوده است که در یمن نیز در حال حاضر علی رغم تعدد مراکز قدرت، در صورتی که اراده واقعی ملت حاکم شود انصارالله و حامیان آن قدرت را در اختیار خواهند گرفت. به نظر می رسد انصارالله در

ص: ۴۵

۱- (۱). به بخش «معرفی ملازم حسین الحوثی» مراجعه کنید.

مرحله کنونی نیاز به تجربه تاریخی انقلاب اسلامی دارد تا بتواند روند انتقال قدرت در این کشور را سپری کرده و مرحله گذار را پشت سر گذارد. فضای کنونی یمن بسیار شبیه فضای بعد از پیروزی انقلاب اسلامی است که بازیگران متعدد سعی در کسب قدرت داشتند. انقلاب ایران با رهبری امام خمینی و همراهی ملت از ترورها و شهادت بسیاری از بزرگان انقلاب فراتر رفت و پیروزی واقعی را نصیب ملت کرد، امروز نیز یمن نیز شاهد چنین وضعیتی است که اراده ملت با رهبری عبدالملک الحوثی برای پیشبرد اهداف انقلاب ملت یمن با موانع متعدد داخلی و خارجی روبروست که انتقال این تجربه تاریخی از سوی جمهوری اسلامی مهم ترین نیاز انصارالله در مقطع کنونی است. تحولات اخیر یمن نشان داد که نفوذ فرهنگی جمهوری اسلامی فراتر از مرزهای ملی، روندی فزاینده در میان ملت های محروم و مسلمانان دارد.

چشم انداز آینده یمن

اشاره

با توجه به تحولات اخیر یمن و تعدد بازیگران داخلی و خارجی، چند گزینه فراروی آینده یمن خواهد بود که به اختصار به آنها اشاره می شود:

ص: ۴۰

یکی از مسائل مطرح شده در گفت و گوهای ملی، اجرای فدرالیسم و تقسیم یمن به شش منطقه بود. این مطالبه در اعتراض های عمومی علیه عبدالله صالح به دلیل خاطره تلخ مردم یمن از سیستم متمرکز و مطلقه او در تظاهرات مطرح شده بود. هر چند اجرای فدرالیسم برای بسیاری از گروه ها مطلوب است اما اختلاف در چگونگی مرزبندی اقالیم و خصوصاً نوع رابطه دولت مرکزی و ایالت ها به ابهام های طرح فدرالیسم افزوده است. چالش دیگر این طرح، استان های نفت خیز است که در صورت اجرای فدرالیسم بهره بیشتری از منابع نفتی خواستارند و این با مخالفت دیگر استان ها مواجه خواهد شد، به طوری که یکی از انگیزه های عدم اجرای فدرالیسم، نفت خیز بودن برخی استان هاست. یکی دیگر از نگرانی ها طرح فدرالیسم، این است که می تواند مقدمه ای برای استقلال برخی استان ها باشد. خصوصاً این نگرانی از سوی حراک جنوبی و استان های حامی القاعده پیش بینی می شود که شاید در بلند مدت فدرالیسم، مقدمه ترمز آنها از دولت مرکزی و اعلام استقلال را در پی داشته باشد.

تجربه اتحاد یمن در سال ۱۹۹۰ میلادی نشان داد که این اتحاد بر پایه های شکننده ای استوار بوده و بلافاصله ایجاد اختلاف بین سالم البیض و علی عبدالله صالح این کشور را با جنگ داخلی مواجه کرد که در سال ۱۹۹۴ با تکیه بر قدرت نظامی علی عبدالله صالح این اتحاد پابرجا ماند. از این رو یمن جنوبی هر روز به دنبال بازگشت به دوران قبل از اتحاد بوده است و رهبران برجسته آن نیز در خارج یمن از مهم ترین مخالفان دولت صالح محسوب می شدند. در زمان کنونی نیز برخی استان ها به مرکزیت عدن از صنعا پیروی نمی کنند و فرار منصور هادی به عدن و اعلامیه او مبنی بر ناامن بودن صنعا و دعوت از جریان های مختلف برای گفت و گو در عدن، این فرضیه را تقویت می کند که در صورت عدم توافق برای مشارکت همه گروه های یمنی، حراک جنوبی این فرصت را به دست خواهند آورد تا در جنوب اعلام استقلال کنند و دوباره جدایی از یمن را اعلان کنند و به وضعیت قبل از ۱۹۹۰ بازگردند. این سناریو البته با مخالفان بین المللی مواجه خواهد بود که اتحاد و یکپارچگی یمن را مقدمه اجرای هر طرحی در این کشور تلقی می کنند و از سویی نیز اختلاف های درونی حراک جنوبی، احتمال رسیدن این منطقه به یک ثبات حتی در صورت استقلال را در وضعیت مبهمی قرار می دهد.

تلاش جنبش انصارالله از روز اول بر دخالت همه گروه های سیاسی در قدرت و مشارکت همگانی برای ساخت قدرت در این کشور بوده است. اما اختلاف مبنایی انصارالله با گروه هایی مانند حزب اصلاح و حزب الرشاد و القاعده، جمع شدن این گروه ها در یک دولت را غیر ممکن نشان می دهد. بنابراین به نظر می رسد جریانی که مهم ترین گروه فساد در یمن را مدیریت می کند (قبیله حاشد) و احزاب مخالف مانند اصلاح و الرشاد نمی توانند در ذیل آرمان مبارزه با فساد انصارالله و شعارهای برابری طلبانه آنها قرار گیرند؛ باین حال، اما این گروه ها حوزه نفوذ سنتی در یمن دارند و بخشی از جامعه قبایلی یمن حامی آنهاست. همچنین القاعده یمن نیز در برخی استان ها نفوذ دارد و حراک جنوبی نیز خواسته هایی برای حضور در قدرت دارد. این تنوع جریانی و فکری همراه با جوانانی که مهم ترین رکن در برکناری علی عبدالله صالح بودند و بعد از سقوط او در قدرت جایی نیافتند، امروزه چالش سیاسی مهم قدرت در یمن به حساب می آید که توافق همه آنها در قدرت به سختی ممکن است حتی در صورت توافق، ذیل طرحی از سوی سازمان ملل که در حال حاضر توسط بن عمر، نماینده این سازمان در یمن، دنبال می شود به سختی میسر است و هر توافقی که همه این گروه ها را در آن شریک باشند توافقی شکننده خواهد بود.

یکی از مراکز رسمی قدرت نظامیان این کشور هستند که با عدم اطاعت از دولت در دوره علی عبدالله صالح، تحت مدیریت «علی محسن الاحمر» به انقلابیون پیوستند و به صورت سنتی حامی سیاست های عربستان در این کشور محسوب می شوند. با متواری شدن بسیاری از رهبران ارتش در دوره قدرت یافتن انصارالله احتمال وقوع یک کودتای نظامی در این کشور وجود دارد. مهم ترین مانع برای تحقق کودتا پشتوانه گسترده مردمی انصارالله است که تجربه تصرف صنعا نشان داد در صورت درخواست انصارالله، بسیج عمومی مردم اجازه کودتا را نخواهد داد؛ البته احتمال وقوع کودتا در برخی استان ها وجود دارد.

۵. آینده مطلوب انصارالله

انصارالله تا قبل از استعفای منصور هادی دائماً بر این موضوع تاکید می کرد که هدفش در اختیار گرفتن قدرت نیست، بلکه به عنوان ناظر، بر فعالیت های دولت نظارت خواهد داشت و برای تحقق خواسته های مردم در مبارزه با فساد و اجرای گفت و گوهای ملی تلاش خواهد کرد. این رویکرد انصارالله مورد پذیرش و مقبولیت این جنبش شده بود، اما محاصره کاخ ریاست جمهوری و تحت فشار گذاشتن منصور هادی زمینه استعفای او را فراهم کرد و انصارالله که با خلأ

قدرت در یمن مواجه شده بود و این خلأ قدرت، زمینه کودتا و قدرت یافتن القاعده در این کشور را فراهم می آورد، با اعلام بیانیه قانون اساسی و انحلال پارلمان عملاً قدرت را در این کشور در اختیار گرفت و برخی از کشورها از آن به کودتا یاد کردند و خروج سفرای بسیاری از کشورهای عربی و غربی پاسخی به اقدام انصارالله بود. بهترین سناریو برای انصارالله حفظ یکپارچگی یمن است چون این جنبش با توجه به پشتوانه مردمی همواره یکی از مهم ترین نیروهای تأثیرگذار بر آینده یمن خواهد بود، اما در صورت تجزیه نیز انصارالله می تواند در شمال دولتی را تأسیس کند که به لحاظ سنتی حوزه نفوذ زیدیه است و با توجه به هم مرز بودن با سعودی، چالشی اساسی برای این کشور محسوب شود.

منابع

الشرجی، عبدالحکیم، ۲۰۱۲، الموسسه العسكريه و الدوله الديمقراطيه، قاهره: المؤتمر الوطني الیمن الی این.

الصلاحی، فواد، ۲۰۱۰، المجتمع و النظام السياسي فی الیمن، الفاعلون غیر الرسميين فی الیمن، مرکز الجزیره للدراسات.

الفقيه، عبدالله، ۲۰۱۰، الاقتصاد السياسي و دوره فی تشکیل الجماعات الفاعله، الفاعلون غیر الرسميين فی الیمن، مرکز الجزیره للدراسات.

الربیدی عبدالسلام، التجمع الیمنی للاصلاح و نضاله من اجل التغير ۲۰۰۶-۲۰۱۱، المستقبل العربی.

الشرجبي، عادل مجاهد، ٢٠١٢، المسار الثوري للتحوّل الديمقراطي، قاهره: المؤتمر الوطني اليمن الى اين.

الشرجبي، عادل، ٢٠١٠، القبيله فاعل غير الرسمي، الفاعلون غير الرسميين في اليمن، مركز الجزيره للدراسات.

جازع، جواد صندل، ٢٠١١، الحركه الحوثيه في اليمن دراسه في الجغرافيا السياسيه، مجله الديالي، العدد التاسع و الاربعون.

اليمن: استمرار الصراعات و التهديدات التي تتعرض لها العمليه الانتقاليه، ٢٠١٢، (گزارش گروه بين المللي بحران).

عوده ، جهاد، الحركه الحوثيه في اليمن بمحافظه صعده، بي جا، بي تا.

يحيى صالح محسن، خارطه الفساد في اليمن، ٢٠١٠، المرصد اليمني لحقوق الانسان.

www.aljazeera.net

<http://yemennow.net>

<http://www.newsyemen.net>

<http://www.alsjl.com>

<http://www.yemenakhbar.com>

<http://www.akhbarai.net>

<http://www.albidapress.net/press>

<http://www.adenpress.com>

محمد اسماعیل نباتیان (۱).

زیدیه منسوب به زید بن علی بن حسین بن علی ابی طالب است و عقاید خود را بر گرفته از افکار و اندیشه های زید می دانند. اکثر قریب به اتفاق علمای امامیه نگاه مثبتی به زید بن علی دارند. وی نزد علمای اهل سنت نیز مورد احترام است. (۲) زید بن علی در محرم ۱۲۲. در پی قیام علیه حاکمان جائر بنی امیه به شهادت رسید. در میان فرقه های شیعی، زیدیه نزدیکترین فرقه به امامیه است؛ چراکه

ص: ۵۳

۱- استادیار دانشگاه اراک gmail@me.nabatiancom

۲- مهدی فرمانیان و علی موسوی نژاد، درسنامه تاریخ و عقاید زیدیه، ص ۲۸.

علاوه بر اشتراک در برخی از اصول مانند امامت بلافصل امام علی (علیه السلام)، دارای فقه نیز هستند که طبعاً تبعات باطنی گری اسماعیلیه (که منجر به اباحی گری شده را ندارند. از فرقه های زیدی، عقاید جارودیه به امامیه بسیار نزدیک است و شیعیان یمن به طور خاص حوثی ها) از فرقه جارودیه می باشند. نکته شایان ذکر اینکه با توجه به معیار «قیام به سیف» که در خصائص امام از دیدگاه زیدیه مطرح است، و تقدم قیام امام حسین (علیه السلام) بر قیام زید، چرا این فرقه به زیدیه منتسب است؟ این وزیر در این باره می گوید: «چراکه زید اولین امام است که نصی برای او نبود و شرایط امامت در او موجود بود، زیرا سه امام قبل از او یعنی حضرت امیر (علیه السلام) و امام حسن (علیه السلام) و امام حسین (علیه السلام) به نص انتخاب شده بودند و زید اولین امامی است که با توجه به شرایط امامت نزد زیدیه انتخاب شده است. بنابراین زید حد فاصل بین پیروان قیام به سیف و قائلان به تقیه و عدم خروج (امامیه) بود؛ از این رو زیدیه زید را امام خویش دانستند. همچنین منصور بالله در الشافی در این باره می نویسد: «ما بدان جهت زیدیه نامیده شده ایم که به پیروی از زید بن علی با شمشیر

علیه ظالمان به پا خاسته ایم و چون او در معاصران خود اولین کسی بود که در قول و عمل باب جهاد بر ظالمان را گشود، لذا ما که معتقد به قیام به سیف علیه ظالمان هستیم، زیدیه نامیده شدیم»^(۱) در واقع، زید نخستین امام غیر معصوم بدون نصی است که از دیدگاه زیدیه، شرایط امام در او جمع می باشد.^(۲)

مؤلفه های اندیشه زیدیه

دیدگاه زیدیه در اصول دین تفاوتی چندانی با دیگر امامیه (عدلیه) ندارد. آنان پس از اعتقاد به حسن و قبح عقلی، همچون دیگر شیعیان به دو اصل توحید و عدل به عنوان اساسی ترین اصول اعتقادی می نگرند و براساس آن هر گونه تشبیه و تجسیم را نفی کرده و خدا را عادل می دانند که براساس مصالح و مفاسد حکم کرده، پاداش می دهد و مجازات می کند. همچنین قائل به اختیار بوده و جبر را رد می کنند. زیدیه اصل نبوت و امامت را به مثابه اصول اساسی دین قبول دارند، البته در خصوص امامت دیدگاه های ویژه ای دارند.

ص: ۵۵

۱- همان.

۲- همان.

همچنین به اصل امر به معروف و نهی از منکر به عنوان یکی از اصول دین مبین اسلام باور دارند.^(۱) در تفکر زیدیه این اصل آن قدر اهمیت دارد که از جمله قواعد سلامت و امنیت فرد و جامع محسوب شده، و از واجبات کفایی بر مسلمین تلقی می شود. البته وجوب آن را تنها نقلی می دانند.^(۲)

قاسم رستی فرزند ابراهیم طباطبا (م ۱۲۴۶) نخستین شخصیت و امام زیدیه است که به تبیین اصول اعتقادی زیدیه می پردازد. وی اصول پنج گانه ای را به عنوان اصول دین زیدیه معرفی می کند: توحید، عدل، صدق و وعد و وعید، مرجعیت کتاب و سنت و تفاوت مسائل تجاری و اجتماعی در دو زمان حکومت عدل و حکومت ظلم، که می توان آن را به نوعی به اصل امر به معروف و نهی از منکر باز گرداند.

قیام و امامت؛ به مثابه مسیر و مقصد

زیدیه امامت را از اصول دین می دانند: «بدانکه امامت از اصول دین ضروریات است؛ زیرا طاعت خدا و رسول و برپایی شرایع و جهاد و موالات با اهل بیت و دشمنی با دشمنان اهل بیت اجرای حدود و دیگر امور بر آن مترتب است، پس شناخت آن بر هر

ص: ۵۶

۱- مهدی فرمانیان و علی موسوی نژاد، درسنامه تاریخ و عقاید زیدیه، ص ۱۳۹.

۲- مصطفی سلطانی، تاریخ و عقاید زیدیه، ص ۲۹۸ و ۲۹۹.

مکلفی واجب است»^(۱) حتی امام قاسم رستی، امامت را واجب ترین واجبات و مورد تأکید ترین آنها می داند که همه واجبات تنها با امامت برپا می گردد.^(۲) در واقع مؤلفه های امامت در اندیشه زیدیه عبارت است از: جانشینی پیامبر (ص)، ولایت و سرپرستی همه مکلفان، واجب الاطاعه بودن امام در امور دنیوی و اخروی. در منشور اعتقادی زیدیه، مسئله مهم، امامت پس از امام حسین (علیه السلام) و ضرورت قیام علیه حاکمان جائز است که وجه تمایز نظریه های زیدیه از دیگر فرقه های شیعه می باشد و می توان گفت اصلی ترین مشخصه آنان به شمار می رود. همان طور که اشاره شد، در اندیشه زیدیه، تنها سه امام منصوب به نص پیامبر و امام قبلی هستند، و پس از آن حضرات، هر فردی که ویژگی ها و خصائص زیر را کسب کرد، در جایگاه امامت قرار می گیرد؛ از این رو تعداد امامان در عدد خاصی محصور نیست؛ حتی در دوره دو امام در دو منطقه مختلف می توانند امام باشند و واجب الطاعه هستند.

ص: ۵۷

۱- همان، ص ۲۵۵.

۲- قاسم بن ابراهیم رسی، رسائل العدل و التوحید، ج ۲، ص ۸۴ به نقل از: مصطفی سلطانی، تاریخ و عقاید زیدیه، ص ۲۵۵.

زیدیه پس از سه امام نخست، به وجود نص در تعیین امام اعتقادی ندارند و معتقدند از آن پس هر یک از اولاد امام حسن و امام حسین (علیهما السلام) که دارای شرایط خاص و صلاحیت های لازم باشد و در راه خدا قیام کند و مردم را به طاعت خداوند و امامت خود دعوت نماید، امام خواهد بود. این شرایط عبارت است از:

۱. باید از خاندان اهل بیت (فاطمی) باشد، چه از ذریه امام حسن (علیه السلام) و چه از فرزندان امام حسین (علیه السلام)؛

۲. قدرت بر خروج برای دفاع از حقوق مسلمانان؛

۳. زاهد و عادل و شجاع و سخی و حر؛

۴. عدم تعیین امام از طریق وراثت.

۵. دوری از بیماری هایی مثل جذام، برص، ... و سلامت حواس و اعضای بدن؛

۶. حسن رأی و تدبیر؛

۷. دعوت به خود بر مبنای کتاب خدا و سنت رسول؛

۸. عالم و مجتهد به علوم و اصول دین. هر چند لازم نیست که اعلم باشد؛

۹. جواز امامت مفضول با وجود افضل؛

۱۰. قیام مسلحانه، که وظیفه هر مسلمانی یاری رساندن به قیام کنندگان است. (۱).

نکته شایان ذکر اینکه منصب امامت مادام العمر برای امام نیست، بلکه در صورت ارتکاب فسق و کفر، مثل ارتکاب گناهان کبیره، از منصب امامت عزل می گردد. زیدیه تنها به عصمت اهل کسا (رسول خدا، امام علی، حضرت فاطمه، امام حسن و امام حسین علیهم السلام) قائل هستند؛ اما در مورد دیگر ائمه، امکان گناه و فسق وجود دارد. جارودیه قائل به علم لدنی سه امام (امام علی و حسنین) بوده و در مورد دیگر امامان، علم آنها را اکتسابی و با تعمق در منابع دینی می دانند.

مهدویت در اندیشه زیدیه:

به علت امتداد امامت در اندیشه زیدی و عدم حصر آن در عدد خاصی، این مسئله در اندیشه آنها چندان اهمیت پیدا نمی کند. احمد بن حسن رصاص در سی مسئله اعتقادی خود به مهدویت اشاره ندارد و این شاید به دلیل کم رنگ تر بودن بحث مهدویت در زیدیه در مقایسه با امامیه، به دلیل امتداد امامت در اعتقاد آنان است. اما چون دیگر فرقه های اسلامی به مهدی موعود و منجی آخر زمان معتقدند و او را از امامان اهل بیت بلکه از برترین آنها می دانند و در

ص: ۵۹

طول تاریخ نیز در مورد شخصیت ها و امامان متعددی از زیدیه ادعای مهدویت مطرح شده است. خلاصه آن که زیدیه معتقد به

ظهور مهدی موعودند، ولی برای آن زمان خاصی تعیین نمی کنند و شخص معینی را به عنوان مهدی نمی شناسند و اعتقادی به متولد شدن او ندارند، بلکه معتقدند مهدی موعود آخرین امام از امامان اهل بیت و از نسل فاطمه خواهد بود که در زمانی نامعین خواهد آمد و زمین را که از ظلم و بیداد پر شده است، از عدل و داد پر خواهد نمود. (۱).

راه های تعیین و نصب امام

اشاره

با عنایت به اعتقاد زیدیه به وجود نص در سه امام، در مورد دیگر امامان، سه راه جهت نصب به امامت مطرح می کنند:

۱. دعوت:

دعوت به این معناست که یکی از فرزندان حضرت زهرا(س) قیام کند و مردم را به خود دعوت کند، مثل سلسله دعوات امامان زیدی. پیشینه دعوت در زیدیه به تفکر سیاسی آنها در ظلم ستیزی می گردد که به عنوان یک ابزار برای مبارزه با خلفای اموی و عباسی به کار گرفته می شد؛ اما با گذشت زمان به مثابه طریقی برای تعیین امام پس از ائمه منصوص (امام علی، امام حسن

ص: ۶۰

و امام حسین علیهم السلام) تثبیت گردید. (۱) در واقع در اندیشه زیدیه، دعوت، راه شناخت و تثبیت امامت محسوب می شود.

۲. انتخاب و اختیار:

یعنی هر امامی خلیفه بعدی را تعیین کند یا امام با شورا یا انتخاب مردم انتخاب گردد؛

۳. نص

از طرف خدا یا رسول (صلی الله علیه و آله): مانند امامت امام علی که به نص رسول خدا بود و امامت امام حسن و امام حسین علیهم السلام، که برخی از زیدی ها معتقد به نص این دو امام از جانب پیامبر هستند و بعضی قائل به نص از امام قبلی می باشند. (۲)

فرقه های زیدیه

زیدیه طی تاریخ حیات خود به سه فرقه اصلی و فرقه های فرعی متعدد منشعب شده است. سه فرقه اصلی زیدیه عبارت است از:

ص: ۶۱

۱- در مورد امام حسن و امام حسین علیهما السلام این روایت پیامبر اکرم (ص) به عنوان نص بر امامت این دو امام است که حتی اگر قیام هم نکنند، امام می باشند: «الحسن و الحسین امامان فاما أو قعدا». (ابن شهر آشوب، مناقب آل ابوطالب، ج ۳، ص ۳۶۷؛ مهدی فرمانیان و علی موسوی نژاد، درسنامه تاریخ و عقاید زیدیه، ص ۱۸۸؛ مصطفی سلطانی، تاریخ و عقاید زیدیه، ص ۲۶۴)

۲- رک: مصطفی سلطانی، تاریخ و عقاید زیدیه، ص ۲۸۶ و ۲۸۷؛ رضا برنجکار، فرق و مذاهب اسلامی، ص ۵۳

الف) جارودیه (سرحویه): پیروان ابو جارود زیاد بن منذر است که از روایان حدیث امام باقر و امام صادق (علیه السلام) می باشد، اما به علت نفی تقیه، از امام باقر (علیه السلام) جدا شد. وی در قیام زید بن علی شرکت داشت. از نگاه آنان، پیامبر، حضرت علی را با نص خفی معرفی کردند(۱) و دو خلیفه و بیشتر صحابه، به علت گردن ننهادن به امامت علی بن ابی طالب، فاسق و کافر هستند.(۲) این عقیده حد وسط عقیده امامیه و اهل سنت است.

در مورد امامان بعدی در نظر میان آنان وجود دارد:

علی بر امامت حسن و حسن بر امامت حسین تصریح فرمودند و پس از امام حسین هر کس که قیام کند و عالم باشد، امام است. پیامبر بر امامت هر سه امام تصریح کرده است.

ب) سلیمانیه (جریره): پیروان سلیمان بن جریر هستند که بیشتر متمایل به اهل سنت هستند. از نگاه آنان، امام با شورا و توسط مردم انتخاب می شود. در مورد امام علی هم مردم مفضول را بر افضل

ص: ۶۲

۱- نص خفی یعنی اینکه پیامبر (ص) از حضرت علی (علیه السلام) نام نبردند، بلکه شرایطی را تعیین کردند که فقط در مورد امام علی (علیه السلام) صادق بود. اما این فرقه معتقدند امام حسن و امام حسین با نص جلی نصب شدند و پیامبر یا امام قبلی با ذکر نام آنها، به نصب شان اقدام کردند.

۲- مصطفی سلطانی، تاریخ و عقاید زیدیه، ص ۱۳۶

ترجیح دادند. آنان عثمان را به خاطر کارهایش قبول ندارند و عایشه و طلحه و زبیر را به دلیل جنگ با امام علی، کافر می دانند.

با توجه به اعتقاد آنان به انتخابی بودن امامت باید آنان را سنی دانست و دلیل زیدی شمردن آنان دو دلیل می تواند باشد:

(۱) آنان مانند دیگر فرق زیدیه، تقیه را جایز نمی دانند و قیام مسلحانه را واجب می دانند؛

(۲) آنان همانند زید به امامت مفضول باوجود فرد افضل معتقد بوده اند. (۱).

(ج) صالحیه و بتریه: آنان امامت مفضول را با رضایت افضل، صحیح می دانند و خلافت ابوبکر و عمر به دلیل رضایت امام علی، درست بوده است. آنان در مورد عثمان و ایمان و کفر او توقف می کنند. هر کس از فرزندان علی که شجاع، عالم و زاهد باشد و قیام کند، امام است. (۲).

(د) فرق فرعی: از جمله فرق فرعی زیدیه می توان به نعیمیه، یعقوبیه، حصینیه، قاسمیه، هادویه و ناصریه، اشاره کرد. (۳).

ص: ۶۳

۱- رضا برنجکار، فرق و مذاهب، ص ۵۸.

۲- همان، ۵۹؛ مصطفی سلطانی، تاریخ و عقاید زیدیه ۱۴۴-۱۴۵.

۳- مصطفی سلطانی، تاریخ و عقاید زیدیه، ص ۱۵۱-۱۵۲.

تاریخ سیاسی زیدیه: قیام‌ها و حکومت‌های زیدی

همان‌طور که اشاره شد، «قیام علیه حاکمان جائز و طاغوت» از اصول اندیشه سیاسی زیدیه محسوب می‌شود؛ از این رو شاهد قیام‌های متعدد زیدیان در دوره‌های مختلف تاریخی و مناطق گسترده‌ای از سرزمین‌های اسلامی، از خراسان تا آفریقا، هستیم. همین رویکرد مبارزه جویانه سبب شد که سریع‌تر از دیگر فرقه‌های شیعی موفق به تأسیس حکومت در بلاد اسلامی از دیلمان (ایران) تا یمن و آفریقایه مغرب عربی) گردند. از قیام‌های مهم و برجسته زیدی پیش از دست‌یابی به حکومت، می‌توان به این قیام‌ها اشاره کرد: زید بن علی (شهادت در سال ۱۲۲هـ در کوفه)، یحیی بن زید بن علی (سال ۱۲۵هـ در خراسان)، محمد بن عبدالله نفس زکیه (سال ۱۴۵هـ در عراق)، حسین بن علی صاحب فخ (سال ۱۶۹هـ در مدینه)، ابن طباطبا (سال ۱۹۹هـ در کوفه)، ابوالسرایا (سال ۱۹۹هـ)، قاسم الرستی (۲۴۹هـ)، صاحب طالقان (۲۱۸-۲۲۷هـ) و ...

حکومت‌های زیدی

اشاره

زیدی‌ها در قرون سوم و چهارم موفق شدند که در سه منطقه از جهان اسلام حکومتی بر اساس امامت تأسیس کنند. این مناطق عبارت است از: طبرستان و دیلم (ایران)، یمن و مغرب.

نخستین قیام زیدی ها در این منطقه توسط یحیی بن عبدالله (برادر نفس زکیه) از اصحاب امام صادق (علیه السلام) انجام گرفت. با این حال، اولین حکومت علویان به دست حسن بن زید معروف به داعی کبیر در سال ۲۵۰ هـ تأسیس شد و ۱۹ سال حکومت کرد. برخی از علما مانند علامه سید محسن امین (مؤلف اعیان الشیعه) او را امامی دانسته اند. پس از او، محمد بن زید مشهور به داعی صغیر به حکومت منطقه طبرستان رسید. از شخصیت های برجسته زیدی در ایران، امام ناصر اطروش (ناصر کبیر و ناصر الحق) حسن بن علی است. ناصر اطروش، فقیه و عالم بزرگ زیدی^(۱) است پس از دعوت و تبلیغ، توانست به مدت بیش از سه سال (۳۰۱ تا ۳۰۴) بر منطقه طبرستان و دیلمان حکومت کند. وی مؤسس مکتب فقهی ناصری است. اسلام آوردن غرب مازندران و گیلان مدیون اوست.

خاستگاه آل بویه نیز دیلمان و زیدی مذهب بودند. آنها که نخست در لشکر ناصر کبیر به فرماندهی دست یافتند، بعدها در قرن چهارم و پنجم بر گستره وسیعی از ایران و عراق حکمرانی کردند.^(۲) هرچند در دوره حکمرانی آنها، مکتب امامیه رشد بسیاری یافت.

ص: ۶۵

-
- ۱- برخی از علما نظیر آیت الله جوادی آملی، او را از فقهای امامیه می دانند. پیام معظم له به همایش ناصر کبیر در بهمن ۱۳۹۲
 - ۲- مصطفی سلطانی، تاریخ و عقاید زیدیه، ص ۱۰۷

۲. مغرب:

پس از شهادت نفس زکیه در سال ۱۴۵ هجری، یاران وی پراکنده شدند؛ از جمله یکی از برادرانش، ادريس بن عبدالله (متوفای ۱۱۷۷)، از سادات حسنی به سوی مغرب رفت. وی که از بازماندگان قیام شهید فخر (در سال ۱۱۴۸) بود، با رفتن به مغرب به دعوت مردمان منطقه به امامت برادرش یحیی بن عبدالله و پس از مرگ یحیی، به دعوت رؤسای قبایل منطقه و جلب بیعت بربرها برای بیعت با امامت خودش، دست زد و دولت «ادارسه» را در سال ۱۷۲ هجری تأسیس کرد. (۱) حکومت ادارسه با وجود فراز و نشیب و فترت کوتاه (۳۷۵ تا ۱۴۰۷)، تا سال ۴۴۷ هجری تداوم یافت. دولت ادارسه بنای اعتقادی شیعی زیدی داشتند. (۲).

۳. یمن:

گرایش یمنی هابه اهل بیت (علیهم السلام) به دوره حضور امام علی «علیه السلام» در عصر نبوی برمی گردد که حضور تعداد قابل توجهی از یمنی ها در قیام عاشورا بر محبت دیرینه مردمان این خطه به اهل بیت (علیه السلام) دلالت دارد. اما ترویج و تبلیغ تفکر زیدیه در این منطقه به دوره حضور و دعوت «هادی إلی الحق یحیی بن حسین قاسم رسی» (۲۴۵-۵۲۹۸) عالم و فقیه برجسته زیدی برمی گردد. وی که مؤسس زیدیان یمن محسوب می شود، با مهاجرت به یمن در

ص: ۶۶

۱- همان، ۱۱۱.

۲- همان، ۱۱۴.

سال های ۲۸۰ و ۲۸۴ هجری، توانست بیعت مردم یمن را برای امامت خود جلب نماید و به علت ضعف خلافت عباسی و تجزیه ارکان آن، وی دولت زیدی یمن را در شهر صعده تأسیس نمود. امام الهادی إلى الحق فقیه برجسته ای بود به طوری که مکتب فقهی هادوی تنها مکتب مورد قبول زیدیهای یمن به حساب می آید. با وجود فراز و نشیب ها، امامان زیدی به مدت ۱۱ قرن بر یمن حکم راندند که آخرین امامان زیدی، خاندان حمیدالدین بودند که با کودتای سرهنگ عبدالله السلال در ۱۹۶۲م. علیه امام بدرالدین محمد، نظام امامت زیدی در یمن فروپاشید. بی شک سیطره دراز مدت (یازده قرن) امامان زیدی بر یمن بیانگر وجود پذیرش و ظرفیت فرهنگی و اجتماعی چنین نظام سیاسی و مشروعیت این گونه نظام سیاسی ای در میان یمنی ها بوده است. نکته شایان ذکر اینکه شیعیان زیدی یمن از فرقه جارودی هستند که نزدیکترین فرقه زیدی به امامیه می باشد، به طوری که عبدالله بن حمزه، امام برجسته زیدیه در قرن ششم و هفتم می گوید: «در زمان ما در یمن جز جارودیها، زیدی دیگری وجود ندارد. در قرون اخیر نیز همین دو جریان وجود دارند و می بینیم که امامانی در میان زیدیه ظهور می کنند که دارای عقاید جارودی هستند و مبانی شیعی در میان آنها بسیار پررنگ است. سید بدرالدین الحوثی که از سادات طباطبایی و از علمای بنام و صاحب تألیف است؛ تألیفات او بسیار نزدیک با مکتب امامیه است؛ برای مثال در کتاب «من هم الرافضه»

تلاش می کند ثابت کند رافضی ها امامیه و پیروان امام صادق (علیه السلام) نیستند، بلکه در مرحله اول، طرفدار بنی امیه و دشمنان اهل بیت (علیه السلام) هستند و در تألیف دیگری با عنوان «آل محمد لیس کل امه» به اثبات این مطلب می پردازد که سادات و اهل بیت (علیه السلام)، مقام بلندی داشته و دارند. «الفئه الباغیه» در توضیح و تفسیر روایت نبوی قاتلان عمار، جزوات «تفسیر ثقلین»، «زیاره القبور»، «تحریر الافکار» و «السهم الثابت فی ابطال دعايات النواصب» از دیگر آثار ایشان است.

وجوه اشتراک زیدیه و امامیه

شیعه امامیه، زیدیه را یکی از مذاهب اسلامی می شمرد که با دیگر مذاهب اسلامی به ویژه تشیع در بسیاری از چیزها مشترک است. شیخ مفید در «اوائل المقالات» می گوید: «تنها دو گروه شایستگی نام شیعه را دارند: امامیه و زیدیه».^(۱)

در میان فرقه های زیدیه، جارودیه به امامیه نزدیک است، به طوری که نگاهی به عقاید جارودیه بیانگر مشترکات زیادی با امامیه است.

نقاط اشتراک مهم میان این دو مذهب عبارت است از:

الف) اعتقاد به وجود نص بر امامت امام علی و امام حسن و امام حسین (علیهم السلام)؛

ص: ۶۸

۱- شیخ مفید، اوائل المقالات، ص ۴.

ب) اعتقاد به مهدویت. گرچه درباره مصداق آن اختلاف نظر دارند که توضیح داده شد؛

ج) اعتقاد به علم لدنی ائمه (امام علی و حسنین علیهم السلام) و خلود امام. «علم در ذات آنهاست و صغیر و کبیر آنها در علم، باهم مساوی هستند». فرقه های دیگر زیدی به علم لدنی امام اعتقادی ندارند. (۱).

د) اعتقاد به عصمت امام علی، امام حسن و امام حسین (علیهم السلام). (۲).

ه) حصر امامت در فرزندان حضرت زهرا (س). (۳).

نگاهی به وجوه اشتراک زیدیه یمن با امامیه (اثنا عشری)، که به برخی از موارد آن اشاره شد، اهتمام هرچه بیشتر شیعیان به ویژه شیعیان امامیه به ارتباط عمیق تر و گسترده تر با زیدیه، به عنوان بخشی از بیت شیعی، ضروری می سازد. بی شک بسط شناخت صائب و به دور از تعصب های غیر علمی، زمینه این استحکام روابط در میان بیت شیعی را فراهم می سازد. با عنایت به شرایط خاص منطقه و جبهه بندی محور تکفیر و تعصب کور و وهابیت و استکبار

ص: ۶۹

۱- مصطفی سلطانی، تاریخ و عقاید زیدیه، ص ۲۸۲.

۲- همان.

۳- همان، ۱۳۹.

در برابر محور مقاومت براساس مکتب انسانی اهل بیت (علیهم السلام) زیدیه و امامیه، بیشتر نمایان می شود.

منابع

۱. فرماینان، مهدی و سیدعلی موسوی نژاد، درسنامه تاریخ و عقاید زیدیه، قم، دانشگاه ادیان و مذاهب، ۱۳۸۹.
۲. موسوی نژاد، سیدعلی، «زیدیه از ظهور تا حکومت»، فصلنامه هفت آسمان، بهار و تابستان ۱۳۸۴، شماره ۱۳ و ۱۴.
۳. موسوی نژاد، سیدعلی، «نشست بررسی تحولات سیاسی یمن»، جنبش انصارالله یمن، قم، مجمع جهانی اهل بیت (علیه السلام)، ۱۳۹۳.
۴. برنجکار، رضا، آشنایی با فرق و مذاهب اسلامی.
۵. رفیع، عبدالرفیع حقیقت، جنبش زیدیه در ایران، تهران، انتشارات فلسفه، چاپ دوم، ۱۳۶۳.
۶. سلطانی، مصطفی، تاریخ و عقاید زیدیه، قم، نشر ادیان، ۱۳۸۹.
۷. خضری، سید احمد، تاریخ تشیع، تهران، سمت، چاپ دوم، ۱۳۸۶.

اشاره

سخنرانی حجت الاسلام والمسلمین اختری (۱)

در کنگره فی رحاب الامام علی (علیه السلام) (۲)

توضیح

سقوط حکومت علی عبدالله صالح زمینه ارتباط بین ملت یمن و جمهوری اسلامی ایران را فراهم کرد و پیروان اهل بیت (علیه السلام) در دو کشور را به یک دیگر نزدیک نمود. در این راستا، مجمع جهانی اهل بیت (علیه السلام) در سال ۱۳۹۲ در محمود آباد مازندران، «مایش بین المللی ناصر اطروش» با حضور تعداد زیادی از زیدی های یمن برگزار کرد. دومین همایش با حضور علمای یمن در مهر ماه

ص: ۷۱

۱- دبیر کل مجمع جهانی اهل بیت (علیهم السلام).

۲- این همایش بین المللی با حضور علمای یمنی و ایرانی در مهرماه ۱۳۹۳ در مشهد مقدس برگزار شد.

۱۳۹۳ در مشهد مقدس، با عنوان «فی رحاب الامام علی علیه السلام»، برگزار شد. که مرکز پژوهش های آستان قدس رضوی متولی آن بود. متن بیانات دبیرکل مجمع جهانی اهل بیت (علیه السلام) که در این همایش مورد توجه علمای یمن قرار گرفت، به شرح ذیل است:

مقدمه

خداوند متعال در قرآن می فرماید: (الَّذِينَ إِذَا مَكَدَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَآمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَ لِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ). شما ای علما، فضلا، بزرگواران، ای میهمانان گرامی، ای یمنی ها و ای رهبران این انقلاب میمون در یمن، به شما تبریک عرض می کنم و از خداوند متعال می خواهم تا بر ما و شما منت گذاشته، ما را بر دشمنان مان و دشمنان تان پیروزی قدرتمندانه عطا فرماید و خداوند متعال با دستان شما، خیر و برکت را برای یمن و امت مسلمان فراهم آورد.

در واقع این انقلاب و پیروزی هایی که با دستان توانمند شما رقم خورد و شما پس از گذشت ماه ها و سال ها جهاد در راه خدا، به آن تحقق بخشیدید، انقلاب را نجات دادید و حق را بازستاندید و باعث شدید تا امور و مسائل بار دیگر جریان عادی و طبیعی خود را بازیابند، خداوند به شما برکت عنایت فرماید!

این امر دستاورد بزرگی است؛ در واقع ما پس از انقلاب اسلامی ایران، با مشاهده آن چه که در یمن جریان دارد و از آن چه که شما ملاحظه و مشاهده کردید، رنج بسیار می بردیم. اما آن چه که خداوند طی این چند ماه اخیر به شما عنایت و کرامت فرمود و بر شما منت گذاشت، این بود که شما بتوانید انقلاب خود را ادامه داده، در راه حق و حقیقت و جهاد در راه خدا مقاومت کنید و توانستید به دستاورد بزرگی تحقق ببخشید و روند امور را در جریان صحیح آن قرار دهید. این امر، دستاورد بسیار بزرگی به شمار می رود. خداوند به شما برکت دهد. و به شما پیروزی عنایت فرماید و دشمنان تان را خوار و ذلیل نماید، ان شاء الله.

هم چنان که می دانید، ما در گذشته کنفرانسی در شهر آمل در جوار مزار شهید سید بزرگوار اطروش (رحمه الله علیه) برگزار کردیم. این دومین کنفرانسی است که ما هم اکنون برپا داشتیم. من امیدوارم و از شما می خواهم تا بتوانید کنفرانسی در یمن برگزار کنید و ما بتوانیم در خدمت شما باشیم و این مسیر مبارک را با مشارکت یک دیگر ادامه دهیم؛ این دیدارها و رفت و آمدهای برادرانه و نشست های دینی و اسلامی، استمرار یابد، انشاء الله. من در اینجا مایلیم به طور بسیار خلاصه، در این نشست پر یمن و برکت، به یادآوری برخی از نکات پردازم:

من به عنوان کسی که در مقاومت اسلامی لبنان و فلسطین مشارکت داشته ام، به تجربه و با چشم خود تحقق یافتن وعده های خداوند به مؤمنان را دریافته و مشاهده کرده ام. چه کسی تصور می کرد که یک گروه کوچک از جوانان مسلمان با ایمان و با اخلاص، همانند جوانان حزب الله و مقاومت اسلامی در لبنان، بتوانند یک دشمن ددمنش دارای تمامی امکانات مالی، سیاسی، نظامی و حمایت های جهانی را شکست دهند. یک گروه کوچک بتواند به این دستاورد بزرگ تحقق ببخشد، شوکت و اقتدار اسرائیل و صهیونیست های ستمکار را درهم بشکند.

چه کسی می توانست تصور کند که یک ملت ستمدیده و سرکوب شده درون خانه و کاشانه خود، مانند ملت فلسطین که بیش از پنج دهه را پشت سر گذاشت، بدون آن که بتواند به پیروزی تحقق ببخشد، آزار و اذیت را تحمل می کرد، اما به برکت پیروزی انقلاب اسلامی در ایران و با روشنگری های امام امت خمینی بزرگ (قدس الله نفسه الزکیه الشریفه)، ملت فلسطین زنده شد. امام(ره) و انقلاب، ملت فلسطین را تشویق کردند تا بتواند با تکیه بر شایستگی های ذاتی خود در برابر دشمن سرسخت و کینه توز صهیونیسم مقاومت کند. این ملت بی دفاع و بی سلاح توانست در

چندین نبرد، دشمن قدرتمندی همچون اسرائیل را شکست دهد. دشمنی که در این نبردها، از تمام توان هوایی، زمینی، دریایی، موشکی و ناوگان دریایی خود بهره می برد.

پیروزی مقاومت: (وعده الهی)

ملت فلسطین پس از انقلاب اسلامی ایران شکل گرفت. قبل از شکل گیری جنبش مقاومت در فلسطین، جنبش های دیگری همانند جنبش های لائیک، گروه ها و مجموعه های مختلف در فلسطین وجود داشت، اما نتوانستند به هیچ دست آوردی در فلسطین تحقق ببخشند. آنها پس از پناه آوردن به اسلام و برافراشتن پرچم اسلام و همچنین در پیش گرفتن عنوان مقاومت اسلامی بود که توانستند ظرف ۲۲ روز در برابر دشمن صهیونیست مقاومت کنند و پیروز میدان باشند. مقاومت اسلامی در برابر تجاوز هشت روزه رژیم صهیونیستی بار دیگر پیروزمندانه از صحنه نبرد بیرون آمد و همچنین در جنگ اخیر ۵۱ روزه، علی رغم تمامی حمایت های به عمل آمده از سوی آمریکا، انگلیس، فرانسه و هم پیمانان منطقه ای عرب آنها به رژیم صهیونیستی، به پیروزی دست یافت.

این پیروزی ها تنها با یاری خداوند متعال تحقق یافت. این همان وعده خداوند متعال است. (إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَ الَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ

الدُّنْيَا وَ يَوْمَ يَأْتُومُ الْأَشْهَادُ) خداوند متعال همچین می فرماید:

□ □
(وَ لَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ).

ما در جمهوری اسلامی از ابتدای شکل گیری پیروزی ها تجربه کردیم، لمس کردیم، ملاحظه کردیم. شما بدانید البته می دانید فقط از باب آن که به دقت توجه داشته باشیم، پیروزی انقلاب اسلامی در ابتدای قرن پانزدهم هجری قمری یعنی سال ۱۴۰۰ تحقق یافت، از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی تا به امروز اسلام روز به روز به طور چشمگیر و قابل ملاحظه ای در حال پیشرفت بوده و اسلام حتی یک قدم و یک بند انگشت عقب نشینی نداشته است. در ایران پیروزی به دست آمد و پس از آن در لبنان و در عراق پیروزی به دست آمد و مسلمانان و پیروان اهل بیت (علیه السلام) در افغانستان به پیروزی دست یافتند و امروز شاهد پیروزی و دستاورد بزرگ دیگری در یمن هستیم.

مسئولیت امروز علمای یمن

این امر لطف و فضل الهی را نشان می دهد. این پیروزی از سوی خداوند تحقق یافت. من می خواهم مطلبی بگویم و امیدوارم شما آن را از من به عنوان یک نصیحت برادرانه از سوی یک برادر به برادرانش و از یک ملت به ملت دیگر، از یک خدمتکار بپذیرید. شما در برابر خداوند متعال مسئولیت دارید. خداوند متعال به شما

توفیق و پیروزی بخشید و مورد تایید قرار داد. خداوند متعال می فرماید: (وَ اذْكُرُوا اِذْ اَنْتُمْ قَلِيلٌ مُّسْتَضْعَفُونَ فِي الْاَرْضِ تَخَافُونَ اَنْ يَّخَطَفَكُمْ النَّاسُ فَارْتَضَوْا كُمْ وَ اَيَّدَكُمْ بِنَضِيرِهِ وَ رَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) شما هم اکنون در بوته آزمایش الهی قرار گرفته اید تا شکر گزار باشید. خداوند متعال شکرگزاری در خصوص این دست آورد را به همه ما نشان داده است، (الَّذِينَ اِنْ مَكَّنَّا لَهُمْ فِي الْاَرْضِ اَقَامُوا الصَّلَاةَ وَ آتَوْا الزَّكَاةَ وَ اَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ) ؛ این شعار حکومت اسلامی است. این معیارها، معیارهای حکومت اسلامی است.

این آیه اهداف حکومت اسلامی را تبیین کرده، ما تشنه قدرت نیستیم تا خود بر مردم حکمرانی کنیم. امام خامنه ای (دام ظلّه) همواره بر این نکته تأکید دارند. برادران من، این مطالب را چند ماه پیش در دیدار با راشد غنوشی در تونس به میان آوردم. این موضوع را به وی یادآور شدم.

اگر ما خود را از اسلام کنار کشیم و از اسلام صرف نظر کنیم، در آن صورت، مگر مردم از ما چه می خواهند؟ چه تفاوتی بین ما و دیگران خواهد بود؟ اگر دعوت به اسلام نکنیم و برای تحقق یافتن و تطبیق یافتن شرع مقدس اسلام در جامعه اسلامی دعوت نکنیم، پس در این صورت چه تفاوتی با دیگران خواهیم داشت؟

وی فرمود ملت ایران ما را تایید می کند. ملت ایران پس از گذشت ۳۵ سال در سال روز پیروزی انقلاب پرشورتر و پرجمعیت تر و مهم تر از سال های پیشین، تظاهرات برگزار می کند. در کشورهای دیگر، انقلاب ها سال به سال کم رنگ تر می شود و هواداران خود را به تدریج از دست می دهد، اما در جمهوری اسلامی ایران این موضوع کاملاً برعکس است. سال به سال دشمنان ما می بینند و حتی مسوولان نظام تعجب می کنند از این که ملت مسلمان ایران با حضور گسترده تر و با ذوق و شوق بیشتری در راهپیمایی ها شرکت می کند. چرا؟ به خاطر اسلام و به خاطر دین.

ملت یمن نیز شما را مورد تایید قرار داد و شما را یاری رساند؛ به خاطر اسلام به شما کمک کردند، به همین دلیل باید معیار ما در کار و برخورد با مردم، با دوستان، با هم پیمانان، با دشمنان، همانند یک حکمران مسلمان باشد.

امام امیرالمومنین (علیه السلام) در نامه خود به مالک اشتر پس از آن که او را به عنوان والی مصر برگزید، وی را به تقوای الهی، برتری دادن به طاعت الهی و دنباله روی از فرامین خداوند در قرآن کریم و فرائض و سنن الهی فراخواند. این مهم ترین نکته ای است که انسان تنها با در پیش گرفتن آن می تواند پیشرفت کند و اگر آن را تباه نماید، دچار هلاکت و نیستی خواهد شد. انسان باید با دست، دل و زبان

خود خداوند را یاری کند، زیرا خداوند بر خود واجب کرده تا هر کس را که یاری اش کند، یاری برساند.

تجارب ما در جمهوری اسلامی

اشاره

همان طور که عرض کردم، ما در ایران مسائل را تجربه کردیم و به حول و قوه الهی، این راه را ادامه خواهیم داد. شما در ابتدای راه قرار دارید:

۱. پایبندی به شریعت:

پایبند بودن به دین امری لازم و ضروری است؛ عمل بر اساس احکام شرع می بایست هدف اصلی شما را تشکیل دهد. ایمان به خدا و عمل بر اساس اوامر و نواهی محمد بن عبدالله پیامبر گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله).

۲. حفظ وحدت:

نکته دوم، وحدت، همبستگی، همکاری و همیاری ملی و اسلامی است. وحدت سفارش خداوند متعال می باشد که آن را واجب کرده است. « إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً » (این امت شما امت واحدی است) شما باید وحدت خود را حفظ کنید و با توطئه هایی که علیه امت مسلمان طراحی و سازماندهی می شوند، آشنا باشید.

۳. بصیرت:

دشمن سعی دارد و می خواهد از هر روزنه و راهی که ممکن است، نفوذ کند. دشمن در صدد فتنه انگیزی است و تلاش می کند مانند یک اصلاح طلب، دلسوز و نصیحت گر وارد شود. ما

ص: ۷۹

باید دشمن را بشناسیم. هر آن چه که از سوی عربستان به سوی شما می آید. عربستانی که در تمامی کشتارها نقش دارد. کشتارهایی که در آنها خون مسلمانان و حتی غیرمسلمانان در جهان امروز ما به زمین ریخته می شود. عربستان و همچنین برخی از سایر کشورها در تمامی این کشتارها شرکت دارد. ما باید دوستان و دشمنان را از یک دیگر بشناسیم و تمیز دهیم. شناختن دشمن و توطئه های دشمن مهم ترین نکته به شمار می رود.

در آخر:

ما در جمهوری اسلامی و در مجمع جهانی اهل بیت (علیه السلام) کاملاً آماده ایم و از ارائه هیچ کمکی دریغ نخواهیم کرد. ما آماده ایم با شما در تمامی زمینه ها همکاری داشته باشیم. دچار غفلت نشوید و فریب نیرنگ های شیطانی را نخورید که از سوی دشمنان ما و شما از سوی آمریکا، صهیونیسم، انگلیس و دیگران دیکته می شود. آنها دشمنان امت مسلمان هستند و نمی خواهند برای جهان اسلام اسم و رسمی باقی بماند. ما باید با همه این توطئه ها مقابله کنیم. شکر خدا شما در جمهوری اسلامی ایران و همچنین عراق، سوریه و لبنان دوستداران بسیاری دارید. ما از خداوند متعال می خواهیم تا بر ما و شما منت گذاشته، پیروزی را ارزانی ما نماید. (رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَ تَبَّتْ أَعْقَابُنَا وَ انصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ).

مصاحبه با عبدالرحمان بن محمد بن علی شمس الدین (مفتی جنبش انصارالله) (۱).

لطفاً در ابتدا خود را معرفی نمایید؟

مفتی انصارالله:

من عبدالرحمان بن محمد بن علی شمس الدین، عضو اتحادیه علمای یمن و همچنین عضو شورای زیدی هستم که در آن علمای زیدیه گردهم می آیند. البته در دارالافتاء نیز مشغول انجام وظیفه می باشم و در شبکه المسیره القرانیه (شبکه انصارالله) مفتی اعظم انصارالله به شمار می آیم که شب جمعه هر هفته، برنامه اجرا می کنم.

ص: ۸۱

۱- این مصاحبه در مهرماه ۱۳۹۳ توسط دکتر محمد اسماعیل نباتیان و مختار شیخ حسینی در حاشیه همایش «فی رحاب الامام علی (علیه السلام)» در مشهد مقدس انجام شده است.

در ضمن من از اهالی استان صعده می باشم که به مرکز علم و علما مشهور است؛ از ابتدا هم جنبش انصارالله را در آغوش کشید. مذهبی که ما پیرو آن هستیم، زیدی و منسوب به امام زید بن علی بن الحسین بن علی ابن ابی طالب (سلام الله علیهم) است. همچنین ما جزو شیعیان اهل بیت (علیهم السلام) و امیرمؤمنان علی بن ابی طالب (علیه السلام) شمرده می شویم. همان گونه که پیامبر گرامی اسلام (ص)، به حضرت علی (علیه السلام) فرمودند: یا علی انت و شیعتک هم الفائزون (به درستی که تو و شیعیانت رستگار هستید)، ما خود را شیعه امیرمؤمنان (علیه السلام) می دانیم، همان گونه که برادران امامیه ما شیعه امیرمؤمنان (علیه السلام) و اهل بیت (علیه السلام) هستند. ما بر اساس این حدیث نبوی عمل می کنیم که تمامی مسلمانان چه شیعه و چه سنی را گردهم جمع کرده است. رسول گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله) می فرماید:

«إني تارك فيكم ما ان تمسكتم به لن تضلوا بعدى ابدا كتاب الله و عترتي اهل بيتي ان الطيف الخبير قد أخبرني بانهما لن يفترقا حتى يردا على الحوض.»

برای همین منطق جنبش بر اساس مسیر قرآنی تعیین شده است؟

مفتی انصارالله:

ما طائفه زیدیه قبل از شکل گیری این مسیر قرآنی در حیرت و سردرگمی به سر می بردیم. طائفه ها از هر سو به ما حمله می کردند. وهابی ها از یک سو، لائیک ها از سوئی دیگر؛ سایر

ص: ۸۲

مذاهب ما را از این سو به آن سو می کشاندند. خداوند کمک کرد و سید حسین بدرالدین الحوثی (رضوان الله علیه) قیام کرد و رهبری این مسیر قرآنی را بر دوش گرفت، آن هم پس از آن که حادثه یازدهم سپتامبر در آمریکا روی داد.

بوش در آن زمان علیه تروریسم اعلام جنگ کرد. البته این جنگ در واقع، علیه اسلام و مسلمانان بود. او در آن زمان گفت که هر کس با ما نیست، پس بر ضد ماست؛ یعنی هر کس که در نبرد ما با اسلام و مسلمانان شرکت نکند، بر ضد ماست. رهبران عرب در برابر این مطلب سر تسلیم فرود آوردند و حق را به بوش دادند. سید حسین بدرالدین الحوثی (رضوان الله علیه)، رهبر شهید ما، در چنین شرایطی همراه باشمار اندکی از یاران خود در کوهستان مران مستقر شدند و به جنبش انصارالله شکل بخشیدند.

او ندای قرآنی یعنی الله اکبر، مرگ بر آمریکا، مرگ بر اسرائیل و لعنت بر یهود و «پیروزی از آن اسلام است» را سر داد. این پنج عبارت از قرآن مجید الهام گرفته شده. الله اکبر و مرگ بر آمریکا زیرا خداوند می فرماید: (قُلْ مُوتُوا بِعَيْظِكُمْ) (از خشم خود بمیرید) مرگ بر اسرائیل و لعنت بر یهود «لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ» (کسانی که از بنی اسرائیل کافر شده اند مورد نفرین واقع شده اند)؛

همچنین «لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عِدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا» (سرسخت ترین دشمنان مسلمانان یهود و مشرکان هستند) و پیروزی از آن اسلام است. این پنج عبارت، از قرآن کریم الهام گرفته شده اند. او طلاب دینی را در اماکن متعدد گردهم جمع نموده و برای آنان سخنرانی می کرد. این سخنرانی ها برگرفته شده از قرآن کریم بود. وی از این تعداد کم یک امت ساخت که از بیداری و آگاهی اسلامی بهره مند بود. سید حسین بدرالدین الحوثی این شیوه را از امام خمینی (رضوان الله علیه) برگرفته بود.

این نهضت قرآنی، شیعه و سنی را گردهم جمع کرده و همگان به ریسمان کتاب الهی چنگ زده اند. دشمن اصلی و بزرگ ما آمریکا و اسرائیل است. شما در یمن از هر کس سؤال کنید، چه کودک، چه پیر، چه مرد و حتی زن که دشمن واقعی شما کیست؟ خواهند گفت، دشمن اصلی ما آمریکا و اسرائیل است. این دشمن مشترک میان تمام مسلمانان وحدت ایجاد کرده است. خداوند متعال می فرماید: (وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا)؛ همگی به ریسمان الهی چنگ زنید و پراکنده نشوید.

لطفاً ریشه های تاریخی جنبش انصارالله را از ابتدا تا کنون برای ما شرح دهید؟

مفتی انصارالله:

شکل گیری این جنبش ادامه راه انقلاب زیدیه از زمان امام زید بن علی به شمار می رود. انتساب ما با امام زید بن علی، همچون انتساب سایر مذاهب با پیشوایان شان نیست. همچون مذهبی حنفی، مالکی و شافعی نیست. هر کس به امام زید بن علی انتساب یابد، به عدالت، توحید و ضرورت امر به معروف و نهی از منکر و قیام علیه ستمکاران معتقد است. هر کس علیه ستمکاران قیام کند، ما او را زیدی می دانیم. به همین دلیل ما امام خمینی (ره) را پس از قیام علیه شاه، زیدی می دانیم. ما او را یکی از پیشوایان خود می دانیم. جنبش انصارالله حرکت شهید سید بدرالدین الحوثی را امتداد طبیعی انقلاب زیدی ها می داند که امام زید بن علی در آن زمان پایه گذارش بود.

احزاب و جریان های سیاسی یمن، چه موضعی در مورد انصارالله دارند؟

مفتی انصارالله:

در آن زمان که انصارالله حرکت خود را در یمن آغاز کردند، دو حزب وجود داشت که زمام امور کشور را در اختیار گرفته بودند. حزب کنگره ملی به رهبری علی عبدالله صالح و حزب تجمع یمنی الاصلاح به رهبری عبدالمجید الزندانی (تحت

نفوذ آل احمر است). این دو حزب، زمام امور کشور را در اختیار داشتند. وقتی رهبر شهید ما [حسین الحوثی] قیام کرد، ادعاهای دروغینی به او نسبت دادند. ما در آن زمان ضعیف بودیم و چیزی در اختیار نداشتیم. آنها علیه رهبر شهید ما دست به کار شدند و اعلام کردند که این فرد، مدعی نبوت و امامت است و می خواهد ما را به گذشته و قهقرا ببرد و جادوگر است. در همین راستا اتهامات بی پایه و اساس بسیاری به او نسبت دادند. وقتی رییس جمهور یمن در آن زمان به آمریکا رفت و به هفت کشور صنعتی جهان سفر کرد. او پس از بازگشت از نزد رییس جمهور آمریکا، علیه سید حسین بدرالدین الحوثی اعلام جنگ داد. رهبر شهید در سال ۲۰۰۱ میلادی، هفتاد سخنرانی ایراد کرد. او طلاب را از سراسر کشور گرد خود جمع نموده و برای آنان به سخنرانی پرداخت. طلاب فرهنگ رهبر شهید ما را در سراسر یمن انتشار دادند و شعارهای وی پس از اقامه نماز جمعه سر داده شد. طلاب به دستور شهید سید حسین به صنعا می رفتند و پس از اقامه نماز جمعه شعارهای یاد شده را سر می دادند. بسیاری از آنان در حدود هزار نفر بازداشت شدند. برخی از آنان چهار سال، برخی پنج سال و شماری نیز بیشتر در زندان باقی ماندند، تعدادی در زندان درگذشتند و به دلیل این شعار شکنجه شدند.

حزب حاکم در آن زمان دنباله رو آمریکا بود و تجمع یمنی اصلاح مورد حمایت عربستان قرار داشت که خط مشی وهابی را در پیش گرفته بود. آن ها فتوا دادند که کشتن این شخص یعنی سید حسین بدرالدین واجب است، یارانش را باید کشت، خانواده هایشان را باید به قتل رساند و زنان شان را مورد تجاوز قرار داد و خانه هایشان را ویران کرد. اولین جنگ علیه حوثی ها در سال ۲۰۰۴ میلادی شکل گرفت. جنگ سه ماه در کوهستان مران ادامه یافت. در این جنگ، تقریباً ۱۵ هزار تن از ارتش کشته شدند و هفتصد تن از نیروهای انصارالله به شهادت رسیدند که یکی از آنان، سید حسین بدرالدین بود. جنگ بعد از شهادت وی متوقف شد و جنازه او را برداشتند و در زندان مرکزی صنعاً دفن کردند، تا آن را تحویل انصارالله ندهند و بر قبر وی، گنبد و بارگاه نساوند و مردم به زیارت وی نیایند. جنازه این شهید، تقریباً ده سال در زندان مرکزی باقی ماند. سپس دومین جنگ شعله ور شد. برادرش سید عبدالملک بدرالدین الحوثی جایگزین وی گردید. خداوند به این فرد علم و حکمت بخشیده است. او کم سن و سال است و ۳۴ سال دارد. اما فردی است که خداوند به او علم و حکمت بخشیده و شما می توانید سخنرانی های او را که از شبکه المسیره پخش می شود، را تماشا کنید. دومین جنگ در منطقه «المشور»، واقع در صعده، شعله ور گردید.

این منطقه سه تا چهار کیلومتر امتداد داشت و انصارالله در این منطقه در محاصره قرار داشتند. ارتش علیه آن‌ها از انواع تسلیحات تانک، زره پوش و موشک‌های کاتیوشا و گلوله‌های خمپاره استفاده کرد. دومین جنگ در سال ۲۰۰۵ میلادی رخ داد که تقریباً پانزده روز به طول انجامید. نیروهای انصارالله به نقطه دیگری به نام «النقعه» انتقال یافتند. سومین جنگ نیز در سال ۲۰۰۶ میلادی روی دادند. دامنه جنگ سوم گسترش یافت و سه ماه به درازا انجامید. جنگ چهارم در بسیاری از مناطق صعده همچون بنی عام و کوهستان مران گسترش یافت. این نبرد تقریباً هفت ماه به طول انجامید. پنجمین نبرد تقریباً دو ماه طول کشید که در سال ۲۰۰۸ میلادی روی داد. ششمین جنگ در سال ۲۰۰۹ میلادی اتفاق افتاد که شدیدترین نبرد به شمار می‌رفت و طی آن، هم‌زمان با عربستان و ارتش یمن وارد نبرد شدیم. این نبرد هفت یا هشت ماه طول کشید. بسیاری شهید شدند و خانه‌های زیادی ویران شد، اما به امید خدا بر ارتش عربستان و ارتش یمن پیروز شدیم.

تعدد مذاهب در یمن و جایگاه آن‌ها چگونه و درصد آن‌ها چقدر است؟

مفتی انصارالله:

دو مذهب زیدیه و شافعی طی بیش از هزار سال است که در کنار یکدیگر به سر می‌برند و زیدیه پشت سر شافعی

و شافعی پشت سر زیدی نماز می خواند؛ اما اخیراً با پیدایش مذهب وهابی در عربستان، آن ها مذهب وهابی را انتشار دادند. این مذهب در صدد از بین بردن دو مذهب شافعی و زیدی برآمد. آن ها مساجد خاص خود را بنا کردند و ائمه جمعه و جماعتی از میان خود برگزیدند. آن ها کتاب های وهابیت را در یمن انتشار دادند، به اعتبار این که زیدیه گروه ضعیفی هستند و چیزی در اختیار ندارند. بدین ترتیب، مذهب وهابیت با حمایت و هزینه عربستان در یمن گسترش یافت، اما به امید و یاری خدا، پس از انتشار یافتن این نهضت قرآنی مذهب صادراتی عربستان جایگاه خود را از دست داد.

وهابی ها در دماج مقر اصلی خود در یمن جنگ ها را یکی پس از دیگری بر ما تحمیل کردند. وهابی ها از دیرباز در دماج واقع در استان صعده از سراسر جهان گردهم جمع می شدند. آن ها سعی داشتند تا مذهب زیدی و شیعه را از یمن ریشه کن کنند، زیرا استان صعده مرکز اصلی زیدی ها در یمن به شمار می رفت. آن ها در دماج، مدرسه دارالحدیث را تأسیس کردند. در این مدرسه، وهابی ها از سراسر جهان گردهم جمع شده اند. آن ها این مدرسه را به شهرکی برای خود تبدیل کردند. اما شکر خدا نهضت قرآنی و انصارالله توانست آن ها را به طور کامل از صعده بیرون براند. وهابی ها با

حمایت عربستان با انصارالله به نبرد پرداختند، اما خداوند انصارالله را یاری رساند و توانستند تکفیری را از صعدہ بیرون برانند. ما هم اکنون شاهد پیروزی های پی در پی انصارالله در یمن هستیم و استان ها، یکی پس از دیگری به دست انصارالله در حال تصرف شدن است. تعز، مارد، حدیده و مأرب و بسیاری از مناطق یمن در اختیار انصارالله قرار گرفته است. ان شاء الله تکفیری ها دیگر به اینجا بازنگردند.

یعنی اهل سنت در میان انصارالله حضور دارند؟

مفتی انصارالله:

بله، بسیاری از اهل تسنن در میان انصارالله حضور دارند. در میان شافعی و زیدی وحدت وجود دارد. شافعی پشت سر زیدی و زیدی پشت سر شافعی نماز می خوانند. دشمن ما وهابیت است و وهابیت ان شاءالله به زودی از بین خواهد رفت.

وهابی ها در کدام یک از استان های یمن حضوری فعال دارند؟

مفتی انصارالله:

وهابی ها در دماج، در دارالحدیث، وادی آل ابوجوباره، کتاف و حاشد به رهبری آل احمر و عمران حضور داشتند. پس از تصرف عمران، آن ها از استانی به استان دیگر آواره شدند. انصارالله القاعده را محصول ساخت آمریکا می داند، دستگاه

اطلاعات و دولت آمریکا القاعده و داعش را به وجود آوردند. هم اکنون وهابی ها در جنوب یمن، در استان البیضه حضور دارند. همان گونه که در سایت های خبری دیدیم و شنیدیم، انصارالله رداع را به تصرف خود درآورده است که در نزدیکی البیضه واقع شده؛

با این حال وهابی ها در البیضه، الجوف و آیین و حضرموت هم چنان حضور دارند.

جنبش جنوب در این میان چه وضعی داشته و چه موضعی نسبت به انصارالله دارند؟

مفتی انصارالله:

بسیاری از هواداران جنبش جنوب جزو یاران انصارالله، به شمار می روند. پیروان علی سالم البیض و الخفجی هر یک از آن ها، خط مشی خاص خود را دارد. برخی از آن ها دنباله رو عربستان هستند. با این حال بسیاری از مردم جنوب هوادار انصارالله هستند، زیرا به آن ها همانند ما ظلم و ستم روا داشته شده است. آن ها مورد حمله قرار گرفتند، هم چنان که ما شش بار در صعهه مورد حمله قرار گرفتیم. گروه های بسیاری وجود دارند و هر گروه رهبران خاص خود را دارد، اما اکثریت مناطق جنوب، دنباله رو علی سالم البیض هستند.

انصارالله چه موضعی نسبت به علی سالم البیض دارد؟

مفتی انصارالله:

رهبر ما سید عبدالملک بدرالدین الحوثی در روز عید غدیر به ایراد سخترانی پرداخت و اظهار داشت که از برادران جنبش جنوب در خارج از یمن می خواهد تا به کشور بازگردند.

آن هم پس از آن که انصارالله ژنرال خونریز جنایتکار طاغوت علی محسن احمر و نیروهایش را از جنوب بیرون راند. عبدالملک اظهار داشت که خانه های شما در اختیار ما است، بفرمایید. ما با عدالت هرگونه ظلم و ستم رواداشته شده علیه شما را جبران خواهیم کرد.

قبایل الحاشد و الاحمر از چه جایگاهی برخوردارند؟

مفتی انصارالله:

من در اصل، خود از قبیله حاشد هستم که این قبیله بزرگی است و عبدالله بن حسین الاحمر ریاست آن را برعهده داشت. این شیخ در مآرب بر یمن حکم فرمایی می کرد. او میلیون ها دلار از عربستان، قطر و ترکیه دریافت می کرد و شاخه نظامی علی محسن الاحمر را در اختیار داشت. فرزندان الاحمر ثروت کشور را به یغما بردند، در کشور فساد به راه انداختند و بر قبیله خود اعتماد کرده بودند. خوشبختانه با یاری خداوند متعال انصارالله توانستند بر قبیله حاشد مسلط شوند، خاندان احمر متلاشی شدند و احمر وقتی خواست به عربستان برود، این کشور به او بها نداد، زیرا برای

آن‌ها حکم ورقه سوخته را داشت و دیگر سودی برای آن‌ها نداشت. عربستان میلیون‌ها دلار برای از بین بردن یمن، ایجاد فتنه و آشوب در کشور ما هزینه کرده بود و آن‌ها را در اختیار خاندان‌های احمر و حاشد قرار داده بود. اما این کمک‌ها تماماً بر باد رفت.

هدف اصلی انصارالله چیست؟

مفتی انصارالله:

من سیاستمدار نیستم. رهبر ما در موارد بسیاری اظهار داشته‌اند که ما قدرت طلب نبوده و خواهان به‌چنگ آوردن دولت و یا مشارکت در دولت نیستیم. اما انصارالله بر عملکرد دولت نظارت خواهند داشت. هم‌چنان که سید حسن نصرالله در جنوب لبنان بر فرآیند امور نظارت دارد. ما هیچ‌کس، چه وزیر یا نخست‌وزیر را تحت فشار قرار نمی‌دهیم.

انصارالله در خصوص احکام شرعی چه موضعی در پیش گرفته است؟

مفتی انصارالله:

ما به‌عنوان مسلمان، قانون اساسی خود را بر اساس قرآن کریم تدوین کرده‌ایم. ما قبل از تصرف صنعا، مسائل خود را بر اساس احکام شرع مبین اسلام حل می‌کردیم. ما علمایی در اختیار داریم و مذهب زیدیه سرشار از فروع دینی است. ما دادگاه‌های

دولتی نداریم، بلکه دادگاه های شرعی داریم که انصارالله در تمامی مناطق آنها را تشکیل داده اند.

آیا در میان زیدی ها مخالف جنبش انصارالله وجود دارد؟

مفتی انصارالله:

برخی از زیدی ها در ابتدای نهضت، مخالف بودند، آن ها از دولت یمن می ترسیدند، بنابراین سکوت را در پیش گرفته بودند، اما بعد از این همه جنگ و شهادتی که تقدیم کردیم، آنان به طرفدار تبدیل شدند و هم اکنون شمار مخالفان از انگشتان دست کمتر است.

قبیله حاشد چگونه است؟

مفتی انصارالله:

قبیله حاشد زیدی هستند. سید عبدالملک بدرالدین اصالتاً از شهر حوث و متعلق به شهر حاشد هستند. سید وقتی مردم حاشد را گردهم جمع کرد، گفت که من حاشدی هستم. من حسینی هستم. وقتی در سال های ۲۰۰۴ میلادی به بعد، با انصارالله به نبرد برخاستند، گفت من یکی از شما هستم. سیدعبدالملک اصالتاً حاشدی است.

حکومت در دوران علی عبدالله صالح و منصور عبدربه چه تفاوتی با هم دارد؟

مفتی انصارالله:

تفاوتی میان آنها نمی بینم. علی عبدالله صالح مزدور آمریکا بود، اما منصور عبدربه مزدور چند جانبه است؛ او از آمریکا، عربستان و کشورهای ده گانه دستور می گیرد.

آیا او لائیک است؟

مفتی انصارالله:

هیچکس نمی داند او چه مذهبی دارد.

آینده یمن را چگونه می بینید؟

مفتی انصارالله:

ان شاء الله خوب است. پیامبر گرامی اسلام(ص) فرمودند: پاسداری از یک کار از انجام آن، سخت تر است. ما از برادران انصارالله می خواهیم تا از پیروزی های خود محافظت کنند.

من پیش بینی می کنم که آینده بسیار سخت تری در مقایسه با وضعیت موجود خواهیم داشت. ان شاء الله مردم با یک دیگر به همکاری خواهند پرداخت، زیرا این پیروزی ها برای آمریکا و عربستان بسیار گران تمام شده است.

ص: ۹۵

مصاحبه با سیدیحیی طالب مشاری (نماینده جنبش انصارالله در نجف اشرف) (۱)

معرفی سیدیحیی طالب

سیدیحیی طالب مشاری، اهل کشور یمن هستم. در سال ۱۹۷۶ متولد شدم. بعد از گرفتن مدرک علمی دیپلم برای ادامه تحصیل در حوزه علمیه به ایران مسافرت کردم و در مرکز جهانی علوم اسلامی و سپس جامعه المصطفی مشغول به تحصیل شدم. در قم با علمای

ص: ۹۷

۱- این مصاحبه در تاریخ ۱۳۹۳/۱۰/۲۵ توسط مختار شیخ حسینی انجام شد و متن حاضر تلخیص این مصاحبه است.

زیدی مذهب از جمله بدرالدین حوثی نیز ارتباط داشتم و مدتی را هم نزد ایشان به تلمذ پرداختم. در حال حاضر هم نماینده انصارالله در نجف اشرف هستم.

نقش علامه بدرالدین الحوثی

بررسی زمینه های شکل گیری انصارالله به راحتی قابل انجام نیست؛ همان طور که رهبر معظم انقلاب می فرمایند این انقلاب جمهوری اسلامی ثمره زحمت های دویست ساله مجاهدان است؛ یعنی دویست سال زحمت کشیدند تا انقلاب به ثمر رسید. انصارالله یمن نیز نتیجه جهاد جوانان مؤمن و حزب حق این کشور در طول پنجاه سال بوده است. شیعیان زیدی یمن همیشه در حال جهاد بوده و هستند.

سید علامه بدرالدین الحوثی (رحمه الله علیه) به نظر من که سال ها در قم و یمن نزد ایشان شاگردی کرده ام، یک شخصیت استثنایی و دارای ویژگی های منحصر به فردی بود و نگاه های بسیار عظیمی داشت و همواره به دنبال ایجاد وحدت اسلامی بود؛ تا جایی که وقتی در قم زندگی می کردیم و ایشان به زبان فارسی تسلطی نداشت، اصرار داشت که هر جمعه در نماز جمعه شرکت کنیم. همیشه هم مانند یک سرباز کوچک در گوشه ای می نشست و با دقت به سخنرانی های نماز گوش می کرد.

از نظر فقه زیدی حرف زدن مردم در نماز جمعه، نماز را باطل می کند؛ یعنی تأکید دارند که سخن گفتن در بین خطبه ها حرام است. با این وجود سید در نماز جمعه قم که مردم در بین نماز شعار مرگ بر آمریکا سر می دادند، شرکت می کرد و می گفت این شعار دادن نماز را باطل نمی کند؛ چون به اذن امام است و خود امام به هنگام شعارهای مردم، ساکت می شود. شاید روایت و هدف فقها و علمای زیدی از حرام کردن حرف زدن در بین نماز برای زمانی است که امام جمعه راضی نباشد.

در حقیقت سید با این اعمال و گفتار خود نشان می داد که همه مسلمانان در یک صف هستند و وحدت دارند. ایشان از وجود شخصی خودش فاصله گرفته بود و تمام فکر، زندگی و بعضی از فروع اعتقادات خود را در مسیر مصالح اسلام، وحدت مسلمین و خدمت به اسلام وقف کرد.

بدرالدین و انقلاب اسلامی ایران

سیدبدرالدین با شروع قیام امام خمینی (رحمه الله علیه) و با وجود سختی های زیاد از انقلاب ایشان حمایت کرد؛ حتی هنگامی که ایران در عملیات های جنگی برضد حزب بعث و گروهک های منافق به پیروزی دست می یافت، به رسم عشایر به بالای خانه اش

می رفت و تیراندازی می کرد. ثواب تدریس تعلیم عقاید به طلاب را برای یاری حزب الله نیت می کرد.

سید در برخورد با همگان حتی با فرزندانش نیز همانند یک برادر و عالم بزرگ برخورد می کرد؛ یعنی حتی کودکان را نیز یک عالم بزرگ محسوب می کرد. من بسیار تعجب می کردم وقتی می دیدم سید به گونه ای با فرزندانش صحبت نمی کند که احساس کنند از ولایت پدری خود استفاده می کنند. به همین جهت فرزندان سید در مقایسه با سایر علما بسیار متفاوت هستند و در حال حاضر هر کدامشان یک شخصیت قدرتمند، مستقل، متفکر هستند؛ چون از کودکی به آنان جایگاه، کرامت، استقلال، احساس وجود و... داده است.

مقابله با وهابیت

سیدبدرالدین حوثی (رحمه الله علیه) در عصر حاضر اولین کسی بود که در جزیره العرب به شکل منسجم و جدی با پروژه استکباری وهابیت و تفکر انحرافی آنان که برای ایجاد اسلام هراسی در جهان شکل گرفته است، به مقابله برخاست و از لحاظ علمی نیز آنها را به شدت سرکوب کرد و کتاب «تحریر الافکار» را با ادله ای مستحکم و قوی در رد افکار و ادعاهای باطل این فرقه ضاله به نگارش

ص: ۱۰۰

درآورد. جالب آن که در این کتاب از جمهوری اسلامی، ایران و شیعه امامیه نیز به شدت دفاع کرده است.

کتاب «الغاره السریعه فی الرد علی الطلیعه و الایجاز فی رد علی الفتوا الحجاز» نیز از دیگر تألیفات این بزرگوار است که البته تا صد عنوان کتاب از ایشان به یادگار مانده است.

سیدبدرالدین با این خصایص و ویژگی های خاص به تنهایی در برابر جریان وهابیت قد علم کرد. وهابی ها نیز با حمایت جهانی و به ویژه آمریکا سید را آواره کردند؛ منزلش را در صعده و دیگر مناطق، هدف گلوله های خود قرار دادند. وقتی کشور اردن از دادن اقامت به سید خودداری کرد، به ایران آمد و در قم ساکن شد.

سید در یمن از معدود علمایی بود که بسیار تلاش می کرد و حتی با وجود تصورات نامطلوبی که از فعالیت های حزبی در یمن حاکم بود، علما را برای تأسیس حزب در فشار قرار داد. در شرایط سخت فرهنگی هم زنان نمی توانستند خارج از منزل به فعالیت اجتماعی بپردازند، سید به خاطر حفظ مصالح اسلام فتوایی صادر کرد که زنان می توانند بدون داشتن برقع عکس بگیرند تا بتوانند در فعالیت ها حضور داشته باشند.

سید با کمک علما حزب الحق را تشکیل داد؛ اما بعد از مدتی همین علما به مخالفت برخاستند و سعی کردند تا حزب را از بین ببرند.

ص: ۱۰۱

سید که از این عملکرد علما دلگیر بود، جوانان را درگیر کرد و حزب شباب المؤمن را تشکیل داد.

شهید حسین الحوثی

بعد از کنسل شدن حزب الحق، حزب شباب المؤمن تأسیس شد و رشد چشمگیری هم داشت. همین پیشرفت باعث شد تا دولت با حمایت آمریکا و عربستان بین مسئولین شباب المؤمن و علمای زیدی اختلاف ایجاد کنند تا اساس حزب، نابود شود. در شرایطی که امکان رویارویی با علما وجود نداشت و جوانان شباب المؤمن هم به توصیه بزرگان خیرخواه واقعی نمی نهادند، سیدحسین، فرزند سیدبدرالدین به یک بن بست رسید و برای ادامه تحصیل در مقطع کارشناسی ارشد به کشور سودان رفت.

سیدحسین بعد از مدتی با یک مدل مبارزاتی جدید بازگشت و آن این که در ابتدا باید سر استعمار را قطع کرد؛ نه دم استعمار را که همان وهابی ها هستند. باید با آمریکا مبارزه کرد؛ چون آمریکا زمینه حضور وهابیت را برای ایجاد فتنه ایجاد کرده است.

سیدبدرالدین زمانی که فرزندش، سیدحسین این شعار و تفکر مبارزاتی را مطرح کرد، یک مرجع بزرگ بود؛ با این وجود، زیر لوای سیدحسین قرار گرفت و خودش را از یاران او معرفی کرد و مردم را هم به تبعیت از سیدحسین فرامی خواند.

ص: ۱۰۲

علما از این منش اخلاقی و رفتاری سیدبدرالدین متعجب بودند؛ چون به طور طبیعی سیدحسین می بایست تحت فرماندهی پدرش باشد؛ اما توجه به مصالح اسلام و مسلمین این مسئله را برعکس کرده بود.

علی عبدالله صالح تصمیم داشت تا سیاهی پرونده ارتباطش با آمریکا و عربستان و نیز وضعیت بد اقتصادی یمن را در قالب جنگ با حزب الحوثی ها بپوشاند؛ همان طور که صدام حسین جنگ با ایران را آغاز کرد تا از حمایت جهانی برخوردار شد. با خطگیری از این تفکر صدام، اعلام کرد که سیدحوثی یک شیعه، موالی ایران و مخالف آمریکاست. عربستان هم با سید، مخالف است؛ پس اگر با حزب الحوثی ها وارد جنگ شود، همه از او حمایت مالی خواهند کرد؛ حتی مسئله القاعده هم فراموش می شود. با این پیش بینی تبلیغات زیادی انجام دادند که ایران در مسائل داخلی یمن دخالت کرده است تا این کشور را تصرف کند.

البته پیش بینی علی عبدالله صالح از حمایت مالی، به وقوع پیوست؛ اما یک نکته مهم را در نظر نداشت و آن هم حاکمیت خدا بر جهان بوده است. کشتن مردم بی گناه کوچه و بازار که در مسائل جنگی هیچ دخالتی نداشته اند به بهای این که پولی را به دست آورد و با آن مشکلات اقتصادی کشورش را حل کند، باید در تاریخ ثبت شود تا

حاکمان از خدا بیم داشته باشند؛ خدایی که همه چیز را مطابق حکمت خود برهم خواهد زد و معادلات را تغییر خواهد داد.

سیاست سیدبدرالدین و جانشین وی سیدعبدالملک بر مبنای تقوا بوده است؛ تقوا به معنای دفع شر. همیشه هم اعلام می کردند که ما به دنبال شرسازی نیستیم؛ به همین جهت وقتی دولت مسئله صلح را مطرح می کرد، می پذیرفتند و حتی از جان و حق خود می گذشتند تا جان مردم حفظ شود.

ویژگی های سیدحسین حوثی

البته من با سیدحسین به اندازه سیدبدرالدین و سیدعبدالملک ارتباط زیادی نداشتم؛ اما متوجه شدم که سیدحسین یک شخصیت بسیار قیاد و رهبر، کم حرف؛ اما پرتلاش، زرننگ و نافذ در دل ها بود؛ به گونه ای که وقتی یک نفر با ایشان ملاقات می کرد، ناخواسته ولایت ایشان را می پذیرفت.

سید عبدالملک حوثی؛ (رهبر انصارالله)

شخصیت سیدعبدالملک و سیدحسین از برکات وجود سید بدرالدین است. سیدبدرالدین، خودش و فرزندانش را این گونه بزرگ کرد و به آنها شخصیت و کرامت داد. به یاد دارم زمانی که در قم بودیم و سیدعبدالملک هم هفده ساله بود، سیدبدرالدین در

کارها با او مشورت و از نظراتش استفاده می کرد و حتی او را به عنوان مسئول دفترش نیز انتخاب کرده بود. این گونه رفتارها نشان می دهد که سیدبدرالدین عقل و تدبیر رهبری را از هفده سالگی در فرزندانشان ایجاد و تقویت می کردند. به همین جهت سیدعبدالملک یک شخصیت قوی، رهبر و عالم است. از لحاظ علمی هم تمام کتب لغوی را در سن هفده سالگی نزد پدرشان آموخته و مسلط بر علم لغت بودند و علم فصاحت و بلاغت را ادامه می دادند.

به اعتقاد من سیدعبدالملک یک مجتهد، حافظ قرآن و بخش زیادی از نهج البلاغه و در کل یک علامه است؛ اما تمایلی به اظهار ندارد. سیدبدرالدین روش خاصی برای درس خواندن داشت؛ به طوری که در مدت سه سال طلاب را به درجه اجتهاد می رساند. خودشان می گفتند که فرزندانم هر روز همراه با من درس می خوانند؛ پس با روشی که ایشان داشتند، فرزندانشان حتماً علامه هستند. البته پذیرش عالم بودن فرزندان سیدبدرالدین برای مردم کمی سخت است؛ چون در یمن معمولاً این طور است که مردم عالم بودن را به ریش سفیدی می دانند؛ اما من به عنوان یک طلبه متخصص در علوم دینی بر این باور هستم که سیدعبدالملک یک عالم است.

سیدبدرالدین و فرزندانش یک نعمت بزرگ، خانواده ای بسیار خوب، متدین، فداکار و زحمتکش هستند که خدا به واسطه حضور

این خاندان، برکات زیادی را در یمن، جاری کرده است؛ مثلاً ما هیچ گاه در خواب هم فکر نمی کردیم که تشیع بار دیگر در صنعایی که ۹۵ درصد از مساجد، مراکز و مردمانش در دستان سلفی ها اداره می شد، زنده شود و یادواره های زیادی هم توسط شیعیان در این شهر برگزار شود.

جامع البحرین، بزرگترین مرکز و مسجد زیدیان در صنعاست که توسط علامه حمودعباس المؤید و علامه محمد منصور، اداره می شد. ۷۰ درصد از این مرکز را سلفی ها تشکیل می دادند؛ یعنی شیعیان زیدی در معرض نابودی بودند.

وهابیت، هفتاد سال تلاش کرد؛ اما با معجزه و لطف الهی، فضا به نفع شیعیان تغییر کرد. معتقد هستیم ان شاءالله یاران حزب انصارالله بدون عجب، غرور، تغییر از مسیری که انتخاب کردند و با اطاعت از شخصیت مخلص، مؤمن و متعهد علامه سیدعبدالملک، علاوه بر یمن در تمام جزیره العرب تحولاتی را ایجاد خواهند کرد که البته نیازمند استقامت و پیوند عمیق با خدا هستند؛ همان خدایی که آنها را از بزرگ ترین امواج تاریکی و ظلمانی نجات بخشید.

چالش های فراروی انصارالله

خطرناک ترین مسائلی که امروزه حزب انصارالله را تهدید می کند، چند نکته است:

۱. احساس غرور و اعتقاد به این که خودشان این کار را انجام دادند. این، یک خطر بسیار بزرگی است. در یکی از جنگ های صدر اسلام که پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و امام علی (علیه السلام) نیز حضور داشتند، مسلمانان به جبهه و تعداد خودشان مغرور شدند که ما شکست

نمی خوریم، ما قوی هستیم، ما زیاد هستیم. خداوند قضیه را برخلاف باور مسلمانان هدایت کرد و سپاه کم تعداد کفار بر لشکر اسلام پیروز شد. باید اعتماد به خود را از بین برد و فقط به خدا ایمان داشت.

۲. داشتن عرق ملی امری پسندیده نیست؛ فقط باید به خدا توجه داشت؛ چون وقتی تعصب ملی در حرکت های اسلامی شعله ور شود، نَفَس الهی از این حرکت خارج خواهد شد. انصارالله هم نباید گرایش منطقه ای را در مبارزات خود وارد کنند؛ مثلاً این که ما یمنی هستیم، ما اهل صعده هستیم، ما اهل فلان منطقه هستیم و... همه زمین از آن خداست و همه مردم هم بنده های خدا هستند و هیچ کسی بهتر از دیگری نیست و خدا خودش کمک می کند.

عرق ملی داشتن و افتخار به کوه، دره و... زمین گیر می کند. زمین یک خاک است که دیر یا زود در آن قرار می گیریم و ما را خواهد بلعید. حتی عنصر مذهبی، عنصر نژادی، هر چیز و هر نغمه ای که در آن عنصری غیر از خداست، نابودکننده است و خطرش از سلاح های پیشرفته هم بیشتر است. فقط باید به خدا و انسان با عظمت افتخار کرد.

۳. اختلاف در هسته اصلی نیز خطری بزرگ است. اگر اختلافی بین اعضای اصلی ایجاد نشود، کارهای زیادی انجام خواهد شد. اگر در هسته اصلی و اولیه صحابه، اختلافی به وجود نمی آمد، اسلام بر همه دنیا احاطه پیدا می کرد. پیغمبر نمی توانست اقدامی کنند چون صحابه هسته اصلی اسلام بودند. بنابراین هسته اصلی انصارالله باید تسلیم باشند و از سیدعبدالملک اطاعت کنند؛ تا جایی که اگر برای هر کدام از این افراد احساس ضایع شدن حق ایجاد شد؛ ولو حق هم با او باشد، باید گروه را ترک کند تا مشکلی ایجاد نشود.

الحمدلله تا امروز چنین مشکلی در انصارالله وجود نداشته است؛ با وجود آن که مطمئن هستیم عربستان و آمریکا به دنبال ایجاد مشکل در این حزب فعال هستند؛ به ویژه آن که به این باور رسیده اند که شکست حزب الحوثی ها از بُعد جنگی نخواهد بود و باید از طریق ایجاد اختلاف در هسته اصلی حزب، آنها را متزلزل کنند؛ یعنی شکست از درون و نیز ایجاد غرور و دور کردن از خدا.

من معتقد هستم اگر حزب انصارالله همین گونه استقامت کنند، کارهای بزرگ تری را انجام خواهند داد؛ اما باید همواره به خدا توکل داشته باشند تا به هدف خود دست یابند.

(مصاحبه با عبدالوهاب یحیی المحبشی) (۱).

لطفاً قبل از ورود به بحث خود را معرفی فرمایید؟

عبدالوهاب یحیی المحبشی:

عبدالوهاب یحیی المحبشی هستم که در واحد تحقیقات دانشگاه یمن مشغول به کار می باشم. همچنین به عنوان عضو انصارالله در صنعا، در بخش تأمین نیازهای دانشجویان فعالیت دارم.

در زمینه تاریخ ورود اسلام به یمن نیز مطالبی را برای ما بیان کنید.

عبدالوهاب یحیی المحبشی:

مردم یمن از همان ابتدای ورود اسلام به این کشور در دوران پیامبر گرامی اسلام (صلی الله علیه وآله)، شیعه اهل بیت (علیهم السلام)

ص: ۱۰۹

۱- این مصاحبه در مهرماه ۱۳۹۳ توسط دکتر محمداسماعیل نباتیان و مختار شیخ حسینی در حاشیه همایش بینالمللی (فی رحاب الامام علی (علیه السلام)) در مشهد مقدس تهیه شده است.

به شمار می رفتند؛ در زمان بعثت، فردی بنام «باذان الفارسی» در یمن پادشاه بود. لذا وقتی نامه های پیامبر(ص) به پادشاهان رسید. این نامه در صنعا نیز به دست باذان رسید. حاملان نامه به نقل از پیامبر گرامی اسلام (ص) به پادشاه یمن عرض کردند که «کسری» پادشاه ایران، کشته شد. باذان در جواب گفت: «باشد منتظر بمانید تا خبر کشته شدن وی به ما نیز برسد.» همین که خبر کشته شدن کسری به باذان رسید، او هم به پیامبر(ص) ایمان آورده و مسلمان شد. حتی ایرانیانی هم که در یمن بودند، مسلمان شدند و اسلام در میان آنان انتشار یافت. پس از آن، پیامبر (ص)، امام علی(علیه السلام) را به یمن اعزام کرد. ایشان نیز ساکنان بومی یمن را به اسلام دعوت کردند و آنها مسلمان شدند. پیامبر(ص) باذان را به عنوان پادشاه آنان قرار داد. یمنی ها از همان تاریخ، عاشق امام علی(علیه السلام) شدند. لذا تاکنون عشق علی در خمیرمایه یمنی ها وجود دارد. شما عشق مردم ایران به امام علی بن موسی(علیه السلام) را مشاهده کنید. در میان ایرانیان این عشق چه تحول عظیمی را به وجود آورده است. عشق مردم ایران به امام رضا(علیه السلام) یک عشق بی نهایت است. تا چه رسد به امام علی(علیه السلام) که در محیط یمن قرار گرفتند و مردم آنجا را به اسلام دعوت کردند. مردم یمن از آن تاریخ تا به امروز، شیعه هستند.

در ارتباط با حرکت انصارالله باید گفت ماهیت آن توسط بدرالدین الحوثی، پدر آقای عبدالملک الحوثی، تبلور یافت. وقتی انقلاب اسلامی در ایران به رهبری امام خمینی (قدس سره) شکل گرفت، آقای بدرالدین کاملاً از آن حمایت نموده و آن را تأیید کرد. بدرالدین تنها و تهیدست بود، ثروتی هم نداشت؛ اما وقتی پیروزی های امام خمینی (قدس سره) را در انقلاب اسلامی ایران یا علیه رژیم صدام حسین می شنید، بیرون آمده و به نشانه شادی، از شنیدن خبر پیروزی های امام (قدس سره) تیراندازی هوایی می کرد. مردم سؤال می کردند که چرا تیراندازی هوایی می کند، وی به آنها می گفت که این کار را به خاطر ابراز شادی از شنیدن خبر پیروزی انقلاب اسلامی و یا شکست صدام در جنگ انجام داده ام.

آقای بدرالدین در یمن نیز محیطی را عاشق انقلاب اسلامی ایران به وجود آورد. و به مرور این محیط گسترش یافت. اما تبلور اصلی ماهیت انصارالله توسط حسین بدرالدین فرزند وی شکل گرفت. او در دامان پدر با عشق به امام خمینی (قدس سره) پرورش یافت. آنها از امام خمینی (قدس سره) به عنوان یک مرد قرآنی یاد می کردند و می گفتند در این دوران امام خمینی (قدس سره) پیرو قرآن و اهل بیت (علیهم السلام) است و ما بر همین اساس، عاشق امام خمینی (قدس سره) هستیم. ایشان مسلمانان را

به سمت عنوان بزرگ رهنمون کردند. امام(قدس سره) به ما فهماند که ما همگی امت مسلمان هستیم. ایشان نه تنها معشوق مسلمانان بودند، بلکه معشوق مستضعفان غیرمسلمان نیز بودند؛ لذا انقلاب اسلامی تحت عنوان انقلاب مستضعفین نام گرفت. پیشوای ما شهید حسین بدرالدین در نزد پدرش چنین روحیه ای را فراگرفت، روحیه اهتمام ورزیدن به تمام مستضعفان و روحیه سیرآب شدن از سرچشمه افکار انقلابی و تجددگرای امام خمینی(قدس سره)، می توان گفت که خیزش فکری حرکت انصارالله با شروع انقلاب اسلامی در ایران شکل گرفت. آقای بدرالدین با شروع انقلاب اسلامی در ایران، بذر اولیه انقلاب اسلامی در یمن را نیز کاشت. این انقلاب توسط فرزندش حسین پیشوای شهید یمن و فرزند دیگرش عبدالملک الحوثی شکل گرفت.

نقش شهید حسین الحوثی در تأسیس جنبش تا چه حدی است؟

عبدالوهاب یحیی المحبشی:

جنبش انصارالله با حرکت شهید حسین بدرالدین حوثی آغاز شد. وی فارغ التحصیل رشته کارشناسی ارشد علوم قرآنی بود و حافظ قرآن کریم به شمار می رفت و همواره به قرآن اهتمام می ورزید. شهید پیشوا از نوع اندیشمندان اسلامی بود

که دیدگاه های کلی و فراگیری را مطرح می کرد. وی پس از گرفتن فوق لیسانس در رشته علوم قرآنی، خود را برای گرفتن دکترا در این رشته در سودان آماده کرد، اما قبل از گرفتن دکترا، به یمن بازگشت تا آن که حادثه یازدهم سپتامبر روی داد. همه مردم می گفتند عامل این حمله القاعده است. شهید پیشوا حاضر نشد تا تحصیلات خود را ادامه دهد و در یمن ماند. وی گفت: «این مرحله سرنوشت سازی است و ما نباید ساکت بمانیم. ما فقیر و مستضعف هستیم، اما باید سخن بگوییم. مسئولیت ما در برابر خدا اقتضا می کند که ساکت نمانیم».

وی در میان مردم حاضر می شد و اظهار می داشت که این کار القاعده نیست و دستگاه اطلاعاتی آمریکا عامل این حادثه بوده که توسط تکفیری ها روی داد؛ رویداد مزبور توطئه ای برنامه ریزی شده توسط صهیونیست ها و آمریکایی ها است تا بتوانند به بهانه مبارزه با تروریسم، به کشورهای اسلامی یورش برند. وی در همین ایام نقطه شروع حرکت خود را روز جهانی قدس قرار داد.

شهید حسین بدرالدین حوثی مردم را در روز جهانی قدس گردهم جمع کرد و در حضور مردم اولین سخنرانی خود را ایراد کرد. وی در این سخنرانی اطلاعیه امام خمینی (قدس سره) را به طور کامل برای مردم خواند؛ خط مشی، برنامه و طرح خود را برای شکل گیری انصارالله ترسیم نمود. وی در روز جهانی قدس تصویر کاملی از حرکت

خود ارائه داد. حسین بدرالدین طرح مبارزه با آمریکایی ها در دراز مدت را مطرح کرد. و گفت: «ما فاقد نگرش صحیح هستیم. نگرش صحیح آن است که به سوی مبارزه با آمریکایی ها پیش برویم؛ در همین راستا نیز طرحی عملی ارائه دهیم تا ملت به طور کامل جهت رویارویی با آمریکا فعال شود».

پس نتیجه می گیریم، اولین گام عملی در روز جهانی قدس در ماه رمضان سال ۱۴۲۲ هجری قمری برداشته شد. ما می توانیم این تاریخ را نقطه شروع مسیر قرآنی به طور عملی و موثر در سطح توده های مردم بدانیم. پس از گذشت دو سال و نیم، فرهنگ شهید حسین بدرالدین گسترش یافت. شعار مرگ بر آمریکا و مرگ بر اسرائیل در مساجد صفا و بسیاری از مساجد کشور به یک امر رایج تبدیل شده بود. پس از آن دولت از سر داده شدن شعار مرگ بر آمریکا توسط مردم جلوگیری به عمل آورد. هر کس که شعار مرگ بر آمریکا می داد، دستگیر و زندانی می شد؛ تا آن که شمار زندانیان به هزار تن رسید. تنها جرم آنها این بود که شعار مرگ بر آمریکا سر داده بودند. آقای حسین بدرالدین حاضر نشد شعار مرگ بر آمریکا را متوقف کند و به همین دلیل آنها نظامیان خود را برای بازداشت وی گسیل داشتند، اما وی سه ماه مقاومت کرد تا آن که در آخرین

جمعه ماه رجب سال ۱۴۲۵ هجری قمری، مصادف با ۲۰۰۴ میلادی شهید شد.

جنبش انصارالله پس از شهادت وی شاهد چه تحولاتی بود؟

عبدالوهاب یحیی المحبشی:

پس از شهادت وی، پیروانش پراکنده شدند؛ البته در حدود ۳۰۰ تن از مجاهدینی که به همراه وی جهاد می کردند به شهادت رسیدند. بسیاری از غیرنظامیان نیز به شهادت رسیدند. منطقه ای که ۱۶ هزار نفر جمعیت داشت، به طور کامل ویران شد. پس از آن، رژیم، پدر حسین بدرالدین را به صنعا برد و تحت اقامت اجباری قرار گرفت؛ وی چهار تا شش ماه در اقامت اجباری در صنعا بود، به بهانه این که دولت قرار است زندانیان را آزاد کند، پس از گذشت مدت زمانی، دولت زندانیان را آزاد نکرد و بدرالدین خود از صنعا به صعده بازگشت. دولت پس از آن، تصمیم گرفت نبرد دیگری علیه حوثی ها انجام دهد. رژیم، سایر مناطق مسکونی هواداران آقای بدرالدین را از بین برد تا آنجا که تانک های رژیم از روی پیکر مجاهدین گذشتند. پس از آن، آقای بدرالدین و سایر مجاهدین رو به صحرا گذاشتند. آنها در صحرا و کوهستان یک سال به دور از نگاه ها، جنگنده ها و تانک ها بسر بردند. آنان به سه گروه تقسیم شدند:

۱. گروهی از آنها به سوی صحرائی به نام «فرد» رهسپار شدند.

۲. گروهی نیز به منطقه ای به دور از عمران و آبادی، به نام «آل ثانی» عزیمت کردند.

۳. گروه سوم هم به شهرها رفتند و در سطح شهرها مخفی شدند.

از این مرحله بود که سید عبدالملک وارد صحنه شد؟

عبدالوهاب یحیی المحبشی:

پس از گذشت تقریباً شش ماه، آقای عبدالملک بدرالدین رهسپار منطقه جدیدی شد و در آن زمان ۲۶ سال داشت. پس از شهادت حسین بدرالدین، در کادر رهبری اختلال به وجود آمد. پدر شهید با تکیه بر یکی از شیعیان مخلص کارخود را پیش برد. در میان سایر اعضای حرکت، شجاعت وجود داشت، اما حکمت و تدبیر وجود نداشت. به دنبال آن عبدالملک بار دیگر مجاهدین را برگرد خود جمع کرد. اوضاع آنها استقرار یافت و از نورو حیه شان را بازسازی کرد. او در میان آنها امید ایجاد کرد. عبدالملک در ۲۶ سالگی در میان آنان امید ایجاد می کرد.

شهید پیشوا در سال ۲۰۰۴ میلادی به شهادت رسید و در سال ۲۰۰۵ میلادی نیز این کشتار که از آن سخن به میان آوردم، روی داد. در سال ۲۰۰۶ میلادی، آقای عبدالملک مردم را از نو متحد ساخت. در این سال، اوضاع بهتر شد. دولت در سال ۲۰۰۶ میلادی بار دیگر در صدد از بین بردن این افراد برآمد، اما نتوانست. آنها سه ماه در برابر دولت مقاومت کردند و دولت هم در برابرشان ناتوان ماند.

جنگ سال ۲۰۰۴ میلادی اولین جنگ بود. جنگ‌های سال‌های ۲۰۰۵ و ۲۰۰۶ میلادی دومین و سومین بودند. جنگ اول و دوم شبیه کربلا بود، اما سومین جنگ شبیه نبرد خندق بود. دشمن بازگشت، بدون آن که بتواند کاری از پیش برد. در همین راستا، چهارمین جنگ که روی داد، انصارالله نیز قوی تر شده بودند و توانستند بر مناطق دیگری مسلط شوند. پس از آن که قوی تر شدند، آمریکا و رژیم مجبور شدند قطری‌ها را برای میانجیگری به پیش بفرستند. میانجیگری قطر بر این اساس صورت گرفت که رژیم تمام زندانیان را آزاد کند، صلح و آشتی برقرار شود و به مردم نیز آزادی فکری ببخشد. اساساً مشکل ما با رژیم یک مشکل فکری بود. رژیم می‌خواست مانع از آن شود که اقدامی علیه آمریکا صورت دهند. با میانجیگری قطر، جنگ متوقف شد و رهبر مجاهدین از تمامی کوهستان‌ها عقب‌نشینی کرد، این مناطق را به رژیم تحویل داد و تربیت مجاهدین را از نو از سر گرفت.

تقریباً پس از گذشت یک سال، جنگ چهارم در سال ۲۰۰۷ میلادی و جنگ پنجم هم در سال ۲۰۰۸ میلادی روی دادند و هر یک از این نبردها، دو تا شش ماه به درازا کشید. جنگ چهارم بسیار شدید بود و مردم از خود صبر و ایستادگی نشان دادند. می‌توان گفت که

نیروهای انصارالله در میدان جنگ شدیدترین نبردها را انجام می دهند؛ اما هرگز کمر بند انفجاری به خود نمی بندند و خود را منفجر نمی کنند، یا آن که بر سر جاده بمب کار گذاشته و یا خودرو بمب گذاری کنند. آنها صحنه نبرد ایجاد می کنند و سپس به نبرد برمی خیزند. انصارالله در میدان نبرد با ارتش و تانک ها روبرو می شوند و می جنگند تا آن که نبرد به پایان برسد.

پس از آن که رژیم یمن کاملاً از پا درآمده بود و نمی توانست نبرد دیگری را بر پا نماید، در سال ۲۰۰۹ میلادی براساس رهنمود و حمایت عربستان نبرد دیگری به راه انداخت. پس از گذشت سه ماه از جنگ، عربستان خود در این جنگ شرکت کرد. لذا نبرد شدیدی روی داد که شش ماه به طول کشید. در این جنگ نیز عربستان هم شکست خورد و انصارالله توانست وارد خاک عربستان شده و بر روستاهای زیادی تسلط پیدا کند. در نهایت، آقای عبدالملک به عربستان پیام داد که ما خاک شما را نمی خواهیم، فقط از شما می خواهیم با ما نبرد نکنید و به ارتش یمن علیه ما کمک نکنید. عربستان پس از ناتوان ماندن در میدان نبرد، این پیام را دریافت کرد. انصارالله هم به شرط آن که عربستان به نبرد خود علیه ایشان پایان دهد، از سرزمین عربستان عقب نشینی کرد.

خلاصه نبردها از این قرار بود. همان گونه که بیان شد سال های ۲۰۰۴، ۲۰۰۵، ۲۰۰۶، ۲۰۰۸ و ۲۰۱۰ میلادی این جنگ ها روی دادند و انگار که هر سال قرار بود آنها با ما در جنگ بسر برند. پس از سال ۲۰۱۰ میلادی مدتی گذشت تا آن که انقلاب های عربی به وجود آمد و پس از آن، انصارالله در سراسر یمن حضور فرهنگی خود را گسترش داد. این پیروزی اخیر نشأت گرفته از آن بود که از سال ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۴ ملت یمن به ماهیت واقعی انصارالله پی برد و متوجه واقعیت ها شدند و تمامی دروغ ها و تبلیغات دروغین و گمراه کننده علی عبدالله صالح، عربستان و مزدوران عربستان برملا شد، زیرا در طی چند سال گذشته، ملت یمن فهمید که انصارالله یک الگوی پیشرفته هستند و در نتیجه، ما امروز شاهد آن هستیم که ملت یمن در کنار انصارالله و در برابر القاعده، داعش، آمریکا و سردمداران باقیمانده رژیم سابق قرار گرفتند.

جنگ ها همواره در هنگام برداشت محصولات کشاورزی به وقوع می پیوست. وقتی زمان برداشت انگور و یا انار فرا می رسید این حملات هم شروع می شدند. زیرا کشاورزی تنها منبع درآمد مردم در صعبه به شمار می رود. هرگاه زمان برداشت فرا می رسید، رژیم

حمله نظامی خود را آغاز می کرد. ما می دانیم که به استثنای سوریه، تمام کشورهای عرب بدون موافقت سفیر آمریکا تصمیم به اعلام

جنگ نمی گیرند. در واقع این سفیر آمریکا است که به همه خط می دهد. تصمیم گیری در خصوص جنگ برعهده سفیر آمریکا است و کشورهای عرب بازیچه دست سفیر آمریکا هستند. به همین دلیل جمهوری اسلامی ایران با تمام توان از مقاومت در لبنان و فلسطین حمایت به عمل می آورد و در محاصره اقتصادی به سر می برد. بیست کشور عربی در محاصره اقتصادی تحمیل شده علیه ایران مشارکت دارند؛ زیرا آنها بازیچه ای بیش نیستند و سفیر آمریکا به آنها می گوید که باید ایران را در محاصره قرار دهید.

ساختار اداری انصارالله در حال حاضر چگونه است؟

عبدالوهاب یحیی المحبشی:

جنبش انصارالله دو شورا دارد یکی شورای سیاسی که فعالیت های سیاسی را اداره می کند و همچنین شورای جهادی دومین شورای جهادی.

چه کسی یا کسانی رهبری آن را برعهده دارند؟

عبدالوهاب یحیی المحبشی:

عبدالملک بدرالدین رهبری همه بخش ها را برعهده دارند. هم اکنون، صالح الصماد ریاست شورای

سیاسی جنبش را برعهده دارد. صالح الصماد از شاگردان پیشوای شهید ما است. او هم اکنون مشاور رییس جمهور است. او پس از

ص: ۱۲۰

انقلاب، به عنوان مشاور رییس جمهور برگزیده شد. بدین ترتیب، تمامی تصمیمات رییس جمهور با موافقت وی اتخاذ می شود.

یک مشاور از سوی حوثی ها و یک مشاور از سوی حرکت جنوب؟

عبدالوهاب یحیی المحبشی:

ابوالفضل صالح الصمد جوانی ۳۷ ساله و عضو انصارالله است. بهترین واحد تشکیل دهنده انصارالله پیکره مجاهد آن به شمار می رود. مجاهدان در صحنه و همچنین نیروهای امنیتی برقرار کننده امنیت، ستون فقرات انصارالله را تشکیل می دهند. اینها افتخار مسیر قرآنی به شمار می روند، زیرا تمامی توطئه های داعش، النصره و آمریکایی ها با وجود آنها شکست خورده است. حتی قاچاقچیان مواد مخدر که حشیش را به کشور عربستان صادر می کنند. همان طور که می دانید عربستان دشمن ما است، اما عربستان می داند که ما برای آنها بهتر از رژیم حاکم بر یمن هستیم؛ زیرا امکان ندارد از هیچ یک از مناطق مرزی موجود در اختیار انصارالله حشیش وارد عربستان سعودی شود. در این مناطق حشیش مصادره شده و به آتش کشیده می شود و همه قاچاقچیان مواد مخدر بازداشت می شوند. اما رژیم عربستان ذاتاً رژیم فاسدی است. این رژیم قاچاق مواد مخدر در میان مردم خود را تشویق می کند. آیا تا کنون رژیمی را دیده اید که قاچاق مواد مخدر در میان مردم خود را تشویق کند؟ در میان اعراب چنین چیزی یافت می شود.

من در جریان کار این شورا قرار ندارم، زیرا حوزه فعالیت ما مسائل غیرنظامی است. من با واحدهای مدنی تشکیل دهنده انصارالله آشنا هستم. ما واحد سیاسی و واحد آموزش داریم که ابو کوثر سرپرستی آن را برعهده دارند. من در واحد آموزش مشغول بوده و فعالیت های انصارالله در واحدهای آموزشی و دانشگاهی را پیگیر هستم.

ما در همین راستا شورای ویژه زنان داریم که به مسائل مربوط به زنان اهتمام می ورزد و پیشاهنگ جوانان عضو این مسیر قرآنی به شمار می رود. ما در این میان، چند ساختار انقلابی در اختیار داریم که به آنها کمیته های مردمی گفته می شود. این کمیته ها، علاوه بر هواداران انصارالله، از سوی توده های مردم هم اداره می شوند. انصارالله به عنوان پرچمدار انقلاب، مسئولیت این کمیته ها را برعهده دارد. این کمیته ها از انصارالله و تمامی جریان های شرکت کننده در انقلاب، در استان های مختلف تشکیل یافته است. در این میان ما شاهد حضور جریان های زیدیه که جزو انصارالله به شمار نمی روند، هستیم و همچنین لیبرال ها، چپ گراها، سوسیالیست ها و ناصری ها هم حضور دارند. آنها در تشکیل کمیته های مردمی مشارکت دارند و مسوولیت حفظ امنیت در کشور را برعهده گرفته اند.

این کمیته ها در حاکمیت سیاسی کشور مشارکت ندارند؟

عبدالوهاب یحیی المحبشی:

نه، مشارکت ندارند. این کمیته ها فقط به خاطر حفظ امنیت، محافظت از مراکز دولتی و پاسداری از اموال عمومی مردم در برابر غارتگران و سارقان تشکیل شده اند. این کمیته ها حامی انقلاب هستند و انصارالله اصراری ندارد تا خود به تنهایی، آنها را در اختیار گیرد، بلکه همه جریان های انقلابی را در آنها مشارکت داده است؛ زیرا انقلاب همه را در بر گرفته است و همه آنها در کنار انصارالله، در تظاهرات شرکت کردند.

اگر آقای عبدالملک سخترانی می کرد و می گفت که من از ملت یمن می خواهم، فردا تظاهرات برگزار کنند. پس از آن ما شاهد برگزاری راهپیمایی میلیونی بودیم و دو میلیون نفر در سراسر یمن در راهپیمایی ها شرکت می کنند. بدین ترتیب، اوضاع پیش رفت. انصارالله به ابعاد دیگری از قبیل ابعاد فکری- فرهنگی نیز اهتمام می ورزد. بعد فرهنگی می تواند مردم را با اندیشه های مطرح شده از سوی رهبر شهید حسین بدرالدین حوثی آشنا کند. این اندیشه ها بسیاری از ایده های مطرح شده از سوی امام خمینی (قدس سره) را در بر می گیرد، زیرا رهبر شهید ما خود را شاگرد ایشان می داند، هر چند که هرگز با امام خمینی (قدس سره) ملاقاتی نداشت. ما امام خمینی (قدس سره) را تنها امام شما نمی دانیم. ما انصارالله، ایشان را یکی از افراد خود می دانیم.

ص: ۱۲۳

او اسوه و رهبر ماست. او روح خدا است. او روح این روزگاران است و بدون او جهان اسلام مرده ست آن که قیامت به پا شود. ما خدا را بر این نعمت شاکریم. انصارالله همچنین چندین مدرسه ویژه آموزش مسائل دینی دارد. همانند «دارالبدر» که هم اکنون در حال شکل گیری است. البته ما مرکز بدر را داریم که موسسه ای قدیمی است و در سال ۱۹۹۶ میلادی شکل گرفته است آن هم قبل از آن که حرکت انصارالله شکل گیرد. علت نام گذاری این مدرسه به نام «دارالبدر» به آقای بدرالدین حوثی باز می گردد. هم اکنون، یک خط مشی علمی کامل در این مدرسه در حال شکل گیری است. همان طور که شما می دانید، انصارالله به شدت مستضعف هستند و تاکنون دانشگاه نداشته اند. آنها فقط اندیشه و مقدار اندکی اسلحه دارند. اما به امید خدا اوضاع در حال بهتر شدن است.

در شورای سیاسی انصارالله آیا به جز زیدی ها، افراد دیگری نیز عضویت دارند؟

عبدالوهاب یحیی المحبشی:

در میان توده های مردم انصارالله هوادار غیر زیدی نیز دارد. زیدی ها در کنفرانس گفتگوی آشتی ملی نماینده دارند. اما در شورای زیدی ها، شما غیرزیدی نمی یابید. در کنفرانس گفتگوی آشتی ملی ما ۳۵ نماینده داشتیم که شش تن از آنان، از پیروان مذهب شافعی بودند. آنها خود را شافعی - صوفی

می دانند و تصور می کنند از ما نیستند؛ اما از نظر سیاسی آنها بخشی از انصارالله محسوب می شوند. آنها با ما ایده های سیاسی مشترکی دارند. آنها از همان زاویه ای به افکار و دیدگاه های رهبر شهید می نگرند که ما نگاه می کنیم. آنها همانند ما به رهبری آقای عبدالملک متعهد و پایبند هستند. اما از نظر فقهی شافعی هستند. ما از نظر دینی و فقهی به آنها آزادی بخشیده ایم.

استان هایی که توسط انصارالله فتح می شوند، پس از فتح چگونه اداره می شوند؟

عبدالوهاب یحیی المحبشی:

در آنها کمیته های مردمی توسط حامیان انقلاب تشکیل می شود. انصارالله پس از وارد شدن به هر یک از استان ها کانون های دشمنان از قبیل داعش، تکفیری ها و سایر گروه های تروریستی را از بین می برند و حفظ امنیت استان ها را در اختیار می گیرند. مگر آن دسته از دشمنانی که سلاح بر زمین می گذارند. مردم در آن صورت او را زیر نظر گرفته و به حال خود رها می کنند. اما پس از آن، کمیته های مردمی تشکیل می شود. این کمیته ها امنیت شهرهای تصرف شده را برعهده می گیرند. زیرا هم چنان که می دانید، درصنعا کشتارها و ترورهای زیادی روی داده است. به عنوان مثال می توان به ترور «دکتر احمد شرف الدین» و «دکتر جذبات» اشاره کرد. زیرا ما نمی توانیم به نیروهای امنیتی اعتماد کنیم. بسیاری از نیروهای امنیتی جزو تکفیری ها هستند و یا

ص: ۱۲۵

آدم های وارسته ای نیستند، رشوه می گیرند؛ برای امنیت کشور و خودروهای بمب گذاری شده اهمیتی قائل نیستند و حتی برخی از آنان سلاح ارتش را در اختیار تکفیری ها قرار می دهند. چنین افراد یا کینه طائفه ای دارند و یا تشنه قدرت هستند. آنها می خواهند بر مردم سلطه یابند، اما انصارالله از سلطه جویی آنها ممانعت به عمل آورده است. مردم مجبورند تا وقتی انصارالله امنیت را برقرار کرده و نهادهای امنیتی را از لوٹ افراد پلید پاک کند، در صحنه حضور فعال داشته باشند. من در اینجا به یاد این سخن امام خمینی (ره) علیه افتادم که چند ماه قبل از سرنگون کردن رژیم شاه فرمودند که مردم باید نهادها را تشکیل دهند، یعنی تسلیم قوه قضائیه رژیم شاهنشاهی نشوند و تمامی نهادهای مربوط به رژیم شاه را تحریم کنند. تا آنجا که به یاد دارم؛ امام خمینی (ره) مردم را به تحریم نهادهای شاهنشاهی فراخواندند تا شاه تحت فشار قرار گرفته و سرنگون شود. مناطق در اختیار انقلابیون قرار گرفت و آنها اداره امور مردم را به عهده گرفتند. ما نیز در یمن سعی داریم تا به این مهم تحقق دهیم.

آیا هم اکنون در این برهه خاص، دولت مرکزی در یمن وجود دارد؟

عبدالوهاب یحیی المحبشی:

نقش دولت مرکزی هم اکنون ظاهراً مثبت به نظر می رسد. رییس جمهور ظاهری مثبت دارد، اما در باطن در حال توطئه چینی است. انصارالله خواهان سرنگون کردن دولت نیست؛

ص: ۱۲۶

زیرا جنوب و مناطقی که در آنها انصارالله حضور چندانی ندارد، ممکن است با این موضوع مخالفت کند و شکاف‌ها و اختلافات عمیقی پدید آید. ما و آقای عبدالملک مجبور هستیم که با این افراد تعامل کنیم. با این حال آنها را به شدت زیر نظر گرفته ایم تا توطئه‌ای نکنند. او ملت را در صحنه برای رویارویی با توطئه‌های آنها در حالت آماده باش نگه داشته است. آنها ظاهراً به ما می‌گویند ما شما را به عنوان شرکای سیاسی خود می‌پذیریم و نخست وزیری مورد پذیرش همگان انتخاب خواهد شد؛ دولت آشتی ملی مورد پذیرش همگان نیز تشکیل خواهد شد. ما این مسائل ظاهری را می‌پذیریم، اما به باطن آنها ایمان نداریم. در باطن آنها پلیدی وجود دارد و سفارت آمریکا با آنان ارتباط قوی داشته و ایشان را اداره می‌کند. ما در صدد گذر از این مرحله هستیم تا آن که یک قانون اساسی شفاف و بزرگ شکل گیرد تا همه فرآیندهای سیاسی پس از نظرسنجی در مورد قانون اساسی به طور شفاف ادامه یابد، به گونه‌ای که تضمین‌کننده آینده کشور باشد، تا آن که انصارالله بتواند در اولین انتخابات آنها را سرنگون کند. مناطق محل استقرار انصارالله تضمین شده است و در مناطقی که انصارالله حضور ندارند، شرکای سیاسی قابل احترام و ستم دیده وجود دارند که از سوی رژیم مورد

ظلم و ستم واقع شده اند. سرنگون کردن رژیم حاکم با استفاده از قوه قهریه و توسل جستن به نیروی نظامی در کشور مشکل ایجاد خواهد کرد.

مردم تا آنجا که می توانند در حال تعامل با این اوضاع به سیر می برند، مگر آن که تعامل با آنها به یک امر ناممکن تبدیل شود در آن صورت، برای هر تحول جدید، تصمیم جدیدی نیز اتخاذ خواهیم کرد.

انصارالله پس از پیروزی با پایگاههای نظامی ارتش چگونه برخورد می کند؟

عبدالوهاب یحیی المحبشی:

در پایگاه های نظامی ارتش یک فرمانده اخوانی جنایتکار به نام «علی محسن احمر» حضور داشت. این فرد مزدور شماره یک آمریکا است. او در دهه هشتاد، پایگاه های ارتش یمن را در برابر افغان های عربی گشوده بود که برای نبرد رهسپار افغانستان می شدند. افغان های عرب، در سال ۱۹۹۰ میلادی از افغانستان به یمن بازگشتند. یمن در میان کشورهای عربی تنها کشوری بود که به آنان به میزان نبرد در صحنه های جنگ داخلی افغانستان رتبه نظامی بخشید. احمر به افسرانی که از افغانستان می آمدند می گفت شما چه مدت در افغانستان جنگیدید، اگر می گفت یک سال به او رتبه ستوان یکم می بخشید. به همین ترتیب، به کسانی که هفت سال در افغانستان نبرد کرده اند، رتبه سرهنگی

ص: ۱۲۸

و به افرادی که نه سال در جنگ افغانستان مشارکت داشته اند، رتبه سرتیپی می بخشید. او کاری نکرده و جزو نیروهای ارتش نبود، فقط به خاطر نبرد با اتحاد جماهیر شوروی به افغانستان رفته بود. آنها فرهنگ طالبان یعنی تکفیر دیگران را در پیش گرفتند و وارد ارتش یمن شدند. چنین افرادی هر جا که باشند، ما با آنها خواهیم جنگید. آنها با انصارالله همواره در نبردند. ملت یمن در جریان این مسائل قرار ندارند. حتی برخی از اعضای انصارالله در جریان بسیاری از مسائل یاد شده نیستند. آنها به ارتش پیوستند در حالی که ما می دانیم آنها جزو ارتش یمن نیستند، بلکه یک باند تبهکارند که برای تسلط یافتن بر ارتش به درون آن نفوذ کرده اند و فرهنگ تکفیری را در آن رواج دادند. هر کس که وارد ارتش می شد و دست باز نماز می خواند، مورد بازجویی قرار می گرفت. او می بایست همانند وهابی ها نماز می خواند. فرزندان ما در حالی که شیعه هستند وارد پایگاه های نظامی ارتش می شدند، اما تکفیری به سوی ما باز می گشتند. با این حال آن دسته از واحدهای نظامی ارتش که تحت تابعیت علی عبدالله صالح قرار داشتند، به مقدار کمی از این کینه توزی میرا بودند. نیروهای تحت تابعیت علی عبدالله صالح صرفاً نیروی نظامی بودند و در آنها دیانت معنا نداشت، نه دیانت اهل بیت (علیه السلام) و نه دیانت تکفیری. آنها با ما متحد هستند و می خواهند از علی محسن احمر انتقام گیرند، زیرا او آنها را از بین برد و پایگاه های نظامی شان را در هم کوبیده و به آتش کشید. دسته دوم در ارتش در اکثریت به سر می برند. آنها

کینه تکفیری ها را به دل دارند. علی محسن احمر با تکفیری ها هم پیمان شده بود و تکفیری ها ناجوانمردانه در خیابان ها با استفاده از بمب های کار گذاشته شده و خودروهای بمب گذاری شده آنها را به قتل می رساندند. آنان در واقع از ارتش پول و سلاح می گرفتند، سپس نیروهای ارتش را ناجوانمردانه می کشتند. موضع ما شناخته شده است. ما به هیچ وجه ارتش را مورد تعدی قرار نمی دهیم، مگر آن که ما را مورد حمله قرار دهند؛ در آن صورت مجبوریم از خود دفاع کنیم. نظامیان متوجه این تضاد و تناقض شدند. آنها با خود می گفتند دشمن ما کیست؟ آیا حوثی ها دشمن ما هستند که هیچ گاه ناجوانمردانه علیه ما اقدام نمی کنند و با احترام با ما برخورد می کنند؛ یا دشمن ما آن دسته از کسانی هستند که ما از آنها حمایت می کنیم؛ سپس آنان سر از بدن ما جدا می کنند؟ به همین دلیل همه پایگاه های نظامی ارتش از انقلاب حمایت به عمل آوردند.

انصارالله برای مرحله پس از انقلاب چه دیدگاهی دارند؟

عبدالوهاب یحیی المحبشی:

هدف ما تشکیل دولتی ائتلافی در یمن است. ما هم اکنون نیازمند برقراری الگوی حزب الله لبنان هستیم، زیرا محیط پیرامون ما با ما همخوانی ندارند. در آینده ممکن است محیط یمن با ما هم خوانی پیدا کند و انصارالله در پارلمان اکثریت را به دست آورد. در آن صورت، هیچ مشکلی نداریم و می توانیم در قانون اساسی متناسب با رویکرد اسلامی خود

اصلاحاتی به وجود آوریم. نمونه جمهوری اسلامی در ایران، نمونه بسیار پیشرفته ای است. الگوی بسیار خوبی در خصوص محترم شمردن مراجع دینی و رهبرانی که از خاندان اهل بیت مطهر پیامبر گرامی اسلام(ص) هستند؛ زیرا همان گونه که می دانید حوزه اختیارات رئیس جمهور در یمن، همانند رییس جمهور ایران تمامی مسائل داخلی کشور و همچنین حوزه اختیارات رهبر سیاست خارجه و روابط با کشورهای جهان را در برمی گیرد. این موضوع تضمین کننده امنیت و آرامش در کشور است، تا کشور با تغییر یافتن نظام، مثلاً مزدور آمریکا نشود. نظارت رهبر بر عملکرد حکومت اقدام بسیار زیبایی است. هم اکنون این موضوع در یمن در حال تبلور یافتن است. وقتی رییس جمهور یمن اقدامات زشتی انجام می دهد، آقای عبدالملک مردم را مورد خطاب قرار می دهد. به عنوان مثال دو ماه پیش از مردم خواست تا تظاهرات برپا کنند. این موضوع می تواند پیش زمینه ای برای الگو گرفتن ما از رویکرد نظام جمهوری اسلامی ایران باشد. به امید خدا یمن در آینده به این سطح دست خواهد یافت.

به طور خلاصه رویکرد و عملکرد جریان های سیاسی در یمن، مانند جنبش اسلام گرا و همچنین جنبش ملی و موضع آنها در مورد انصار الله را شرح دهید.

عبدالوهاب یحیی المحبشی:

اولاً سلفی ها خود دو جریان هستند. «حزب الرشاد» متعلق به آنها است. آنها ظاهراً سیاست مدار هستند و فعالیت های سیاسی انجام می دهند، اما در باطن، رهبری تکفیری ها را برعهده دارند و به تکفیری ها خط می دهند و جنبش های تکفیری توسط آنها هدایت می شوند. آنها صبحگاهان عملیات تروریستی جنایت کارانه و ناجوانمردانه را محکوم می کنند، اما شب هنگام، تکفیری ها با نظارت آنان، عملیات انتحاری و انفجارهای تروریستی را انجام می دهند. لذا رویکرد آنها رویکردی منافقانه است.

رهبران برجسته سلفی های یمن چه کسانی هستند؟

عبدالوهاب یحیی المحبشی:

«عبدالوهاب الحمیقانی» و «محمد العامری»، رهبران «حزب الرشاد» را تشکیل می دهند. اما آنها رهبران متعددی دارند که همه، رهبران اطلاعاتی امنیتی هستند. دستگاه اطلاعات یمن از آنها نمادهای بزرگی ایجاد کرد، در حالی که افراد نادانی هستند. آنها اندیشمند نیستند. همان طور که شما سلفی ها را می شناسید. آنها انسان های سفیهی هستند که فقط دشنام و ناسزا می دهند و می گویند این کافر است، آن کافر است. همچنین «یحیی

که در دماج به سر می برد و «محمد الريمی» و «ابوالحسن المصری» که تبعه مصری است و در مأرب بسر می برند، در حال حاضر از دیگر رهبران شناخته شده سلفی ها هستند و هر یک از آنان از دیگری بدتر است، حتی هر یک از آنان دیگری را نیز دشنام می دهد و او را تکفیر کرده و خود را سلفی می داند و می گوید دیگران سلفی نیستند. آنها هیچ کاری ندارند. کار آنها همانند مرغ تخم گذاری است که تخم داعش را داشته و فقط تربیت نیروهایی مانند داعشی ها را برعهده دارند. آمریکا هم معتقد است که چنین تخمی را قبل از تبدیل شدن به داعش باید خورد. اما در عین حال، حاضر نیست که مرغ را سر ببرد تا داعش همچون تخم از آن سر بیرون نیاورد. ما می گوییم به جای خوردن تخم مرغ، باید مرغ را سر برید.

رهبران سایر گروه ها به جز وهابیت چه کسانی هستند؟

عبدالوهاب یحیی المحبشی:

غیر از وهابیت، اخوان المسلمین گروه ساده ای دارند که دنباله رو مصر هستند. آنها پیرو «سید قطب» و «محمد غزالی» هستند. جناح میانه رو اخوانی ها که کتاب های اهل بیت (علیه السلام) را مطالعه کرده اند. ما امیدواریم در آینده با چنین افرادی به تفاهم برسیم. البته آنها ممکن است کینه ما را به دل داشته باشند، اما ظاهراً آنها غیرنظامی هستند و جنگجو نمی باشند و تحصیل کرده

دانشگاه هستند. ما همواره برای آنان پیام های دوستانه می فرستیم. آقای عبدالملک جذب چنین افرادی را برعهده گرفته است. برخی از آنان با دشمنی سرسختانه به نزد ما می آیند، اما همین که با آقای عبدالملک ملاقات می کنند، با روح و روان سالم بیرون می آیند. ما نمی خواهیم چنین افرادی به یاران انصارالله تبدیل شوند و موجودیت آنها را نادیده بگیریم. آنها شاخه ای از حزب الاصلاح هستند و تحصیل کرده ها بهترین افراد حزب الاصلاح را تشکیل می دهند. تحصیل کرده ها با متدینین تفاوت دارند. آنها محصول مراکز وهابی عربستان نیستند، بلکه رشته های علمی را در دانشگاه ها فراگرفته اند. اینها افراد خوبی در حزب الاصلاح هستند و امیدواریم به امید خدا انشعاب یافته و حزب مستقلی تشکیل دهند، تا بتوانیم به آسانی با آنها ارتباط برقرار کنیم. حزب کنگره مردمی یمن که حزب رئیس جمهور پیشین به شمار می رود. همان طور که شما می دانید، فقط یک رئیس جمهور مستبد در جهان عرب وجود دارد، حزب تشکیل می دهد. او رئیس چنین حزبی نیست، بلکه این حزب رئیس جمهور به شمار می رود. با سرنگون شدن رئیس جمهور، حزب متبوع وی نیز ساقط می شود. در حال حاضر، بیش از ۶۰ درصد اعضای حزب کنگره مردمی یمن از یاران انصارالله به شمار می روند. آنها همراه با انصارالله حرکت خود را شروع کردند، چرا؟ آنها با علی عبدالله صالح همراهی می کردند، چون که صرفاً رئیس جمهور بود.

آنها مردمی ساده اندیش هستند که چیزی نمی فهمند. آنها همراه با رییس جمهور به انتخابات می روند، آنها زیدیه هستند، اما با فرهنگ زیدی و حتی انصارالله آشنا نیستند. آنها از بیم مبتلا شدن به شرایط بدتر و وهابی ها، حزب کنگره را انتخاب کرده اند. هم اکنون که علی عبدالله صالح سرنگون شده، آنها به انصارالله پیوسته اند و جزو یاران ما شده اند. نمی شود به آنها اعتماد کرد، اما ما نیازمند فرهنگ سازی در میان آنها و آشنا کردن ایشان با مسائل هستیم، تا بتوانند آگاهانه مسائل را در پیش گیرند. البته باید گفت که آنها تنها به خاطر این که انصارالله هم اکنون قوی ترند، در کنار ما قرار نگرفته اند.

درباره شهید حسین بدرالدین حوثی بگوئید.

عبدالوهاب یحیی المحبشی:

شهید حسین بدرالدین حوثی ساکن کوهستان «مَزان» بود و عضو شورای اداری مران بود. مران، آخرین کوه واقع در یمن به شمار می رود.

در نزدیکی مرز عربستان واقع شده است؟

عبدالوهاب یحیی المحبشی:

وقتی شما در منزل شهید حسین بدرالدین واقع در کوه قرار می گیرید و بخواهید به دشت بنگرید، شهری را خواهید دید که یمنی نیست، بلکه شهر الخوبه عربستان است. وقتی رهبر شهید در کوهستان دفن گردید، بر روی قبر وی گنبد و بارگاهی ساخته شد. این گنبد، شبها روشن است. مردم عربستان با چشم غیر مسلح می توانند این گنبد را ببینند. به عبارت دیگر، رهبر

شهید از ابتدای حرکت خود بیش از آن که رژیم یمن با او به نبرد برخیزد، عربستان با او به نبرد برخاست. عربستان پول و سلاح در اختیار رژیم یمن قرار می داد. تمامی نبردهای شکل گرفته از سوی رژیم عربستان علیه رهبر شهید ما با هزینه عربستان انجام گرفت. رژیم یمن فقط عهده دار تأمین نیروها است، اما تأمین هزینه آنها برعهده عربستان است.

به همین دلیل، رهبر شهید همواره تأکید داشت که «در نبردها بر انهدام تجهیزات نظامی و نه کشته شدن نیروها تمرکز کنید، زیرا نیروهای یمن فقیر، تهیدست و عقب مانده هستند. شما به هر میزان که نیروها را به قتل برسانید. رژیم نیروهایی را جایگزین آنها خواهد کرد. اما وقتی تانک ها و تجهیزات نظامی را منهدم می کنید، در آن صورت برای جبران تلفات خود نیازمند پول عربستان می شود. شما به هر میزان که تجهیزات را منهدم کنید، رژیم به سرعت شکست خواهد خورد. اما اگر فقط سربازان را به قتل برسانید، حاضر نخواهد شد به نبرد پایان دهد. در صورت نبرد با عربستان، این موضوع برعکس خواهد شد. اگر تانک ها و خودروهای نظامی را منهدم کنید، عربستان کشور ثروتمندی است و تانک های بیشتری خریداری خواهد کرد.»

ص: ۱۳۶

همین نیز شد. همان طور که می دانید وقتی رهبری به خدا و ایمان کامل وصل باشد. ما با وجود آقای عبدالملک احساس می کنیم هر چند که جوان هستند، اما انگار امام خمینی (ره) در میان ما حضور دارد. وی در هدایت و رهبری موفق عمل کرده است. شما هم اکنون شاهد تغییر و تحولات در یمن هستید.

چرا عربستان به حمایت های خود از حزب الاصلاح و حزب کنگره پایان داده است؟

عبدالوهاب یحیی المحبشی:

عربستان برای از بین بردن انصارالله از همه ابزارهای موجود بهره گرفت. در حال حاضر شیوه ها به پایان رسیده است. آنها دیگر حتی از ارتش یمن نیز نمی توانند استفاده کنند. آنها پول دادند. شیوخ عشایر و رئیس جمهور را با پول خریدند. از همه جریان ها استفاده کردند. اما همه چیز به پایان رسیده است. خداوند در میان آنها تفرقه و اختلاف ایجاد کرد. همه آنها، عربستان، اخوان و سلفی ها دشمن ما هستند. حتی ارتش یمن به رهبری علی عبدالله صالح، دشمن ما است. چه چیزی باعث شده تا آنها با یک دیگر بجنگند؟ خداوند در جریان ضعف ما قرار گرفت. ما تفسیری برای این امر نمی یابیم جز آن که خداوند فرمود: «ما در میان آنها دشمنی و کینه افکنیم.» خداوند می فرماید: «بگو او

تواناست که از بالای سرتان یا از زیر پاهایتان عذابی بر شما بفرستد یا شما را گروه گروه به هم اندازد و دچار تفرقه سازد و عذاب بعضی از شما را به بعضی دیگر بچشاند». خداوند در جریان گفتار راست این مجاهدین و صبر و شکیبایی طولانی آنها قرار گرفت، پس اجازه پیروزی بخشید. این پیروزی چه شکلی خواهد داشت؟ پیروزی از این قرار است که دشمنان شان به دو اردوگاه تقسیم شوند. یک اردوگاه به دنبال قطر راهی شود که اخوان المسلمین هستند؛ گروهی دیگر به دنبال عربستان به راه بیافتند که علی عبدالله صالح و حزب کنگره هستند. عربستان در دشمنی با قطر با اخوانی ها جنگید، زیرا قطر رهبری انقلاب مصر را برعهده گرفت. منظور انقلاب مرسی و اخوانی ها است. عربستان خواهان چنین چیزی نبود. آنها هوادار ارتش مصر و السیسی هستند. رقابت پدید آمد و به وجود آمدن شکاف میان عربستان، و قطر، ساخته و پرداخته خدا است، زیرا اگر عربستان و قطر و مصر و ترکیه با یک دیگر علیه محور مقاومت تبلور یافته در سوریه و ایران متحد می ماندند، نتایج بدتری به دست می آمد. آیا شما نیز متوجه این موضوع شدید؟

وقتی آنها به دو جبهه تبدیل شدند؛ ترکیه و قطر در یک سو و مصر و عربستان در سوی دیگر قرار گرفتند. محور مقاومت نفس راحتی کشید. این ساخته و پرداخته کیست؟ ساخته و پرداخته خداوند متعال است. لطف خداوند شامل حال مؤمنان گردید. ما این موضوع را درک کرده ایم و به همین علت عربستان از اخوان المسلمین حمایت نمی کند، زیرا اخوانی ها کمک های عربستان را انکار کردند. نکته تفاوت در همین جا است. اخوانی ها فرصت طلب هستند. وقتی با یک دوست و یا هم پیمان بد می شوند، لطف او را فراموش کرده و کاملاً نادیده می گیرند. عربستان آنها را انکار نکرد. عربستان بود که آنها را تربیت و پرورش داد، اما اخوانی ها منکر الطاف عربستان شدند و به محور قطر پیوستند و مصر و مرسی در نزد آنها به مهم ترین کشور تبدیل شد. خدا حکم فروپاشی آنها را صادر کرد؛ خداوند متعال می فرماید: «کسانی که به خداوند دروغ می بندند رستگار نخواهند شد.» خداوند به این ها ضربه زد آن هم سریع تر از ضربه ای که بر ستمکاران وارد می کند، زیرا به خداوند دروغ می بندند. امیدوارم به بسیاری از سؤال هایی که در صدد مطرح کردن آنها بود، پاسخ داده باشم.

تحولات یمن و جبهه مقاومت (۱).

مصاحبه با فتح الله حسین السماوی (۲).

مقدمه

در ابتدا باید بگوییم که تغییر قدرت بعد از علی عبدالله صالح در یمن، صوری بوده و همان شخصیت های با نفوذی که قبل از انقلاب در صحنه یمن حضور داشتند، هم اکنون نیز در صحنه سیاسی این کشور حضوری فعال دارند. البته قدرت آنها کاهش یافته؛ زیرا با یکدیگر اختلاف پیدا کرده اند. شخصیت های برجسته و با نفوذ در قبل از انقلاب، یعنی خاندان الاحمر و الاصلاح با یکدیگر متحد شده بودند، اما پس از انقلاب، با هم اختلاف نظر پیدا کرده اند. تحولات یاد شده برای شیعه و زیدیه، این فرصت

ص: ۱۴۱

۱- این مصاحبه در بهمن ماه ۱۳۹۲ توسط مختار شیخ حسینی انجام شده و ناظر به تحولات بعد از سقوط علی عبدالله صالح است.

۲- مدرس مدارس دولتی در صنعا و کارشناس فرهنگی

را فراهم آورد، تا در صحنه حضور به هم رسانند، خود را نشان دهند.

رویکردهای مختلف در زیدیه

به لحاظ حزبی، حزب الحق، مهم ترین حزب زیدی ها است؛ اما وجهه ملی آن ها ضعیف است. حزب الامه دومین حزب مهم زیدیه است که در حال شکل گیری می باشد. حرکت حوثی ها نیز یک حرکت سیاسی است که اخیراً توانسته خود را در جامعه یمن مطرح کند و وجهه ملی زیادی هم کسب نماید؛ به لحاظ رهبری نیز آقای عبدالملک، از نظر سیاسی، با تجربه تر است و توانست در میان افکار عمومی بیش از پیش، جایگاه خود را تقویت نماید. همچنین می توان به تشکیلات عبدالمجید الحوثی اشاره کرد که سعی دارد، تا میان دین و سیاست رابطه ای ایجاد کند. وی تلاش می کند که میان تمامی دیدگاه های زیدیه وحدت نظر به وجود آورد. در بین، پیروان اهل بیت (علیه السلام)، جریان های اسماعیلیه و اثنی عشر نیز فعالیت های جزئی دارند. اسماعیلی ها دارای فعالیت محدودی هستند. آنها مساجد و نشست های خاص خود را دارند، اما فعالیت آنها علنی نیست و به طور نهانی فعالیت می کنند. شیعیان اثنی عشری حوزه های خاص خود را دارند که پس از قدرت گرفتن حوثی ها، به آنها پیوستند.

ص: ۱۴۲

تعداد حوزه‌هایشان اندک است و مثلاً در خولان و الصافیة حوزه دارند.

دشمنان سعی دارند میان حوثی‌ها و زیدی‌ها تفرقه ایجاد کنند. با این حال در جامعه علمی و نخبگان، میان حوثی و زیدی تفاوتی وجود ندارد. حوثی‌ها در واقع زیدی هستند؛ اما برخی از زیدی‌ها حوثی نیستند. ملت نیز می‌دانند که همه در معرض تهدید و خطر قرار دارند و باید دفاع کنند. دشمنان، زیدی‌ها را به طور کامل حوثی می‌دانند و زیدی‌ها نیز در مقابل دشمنان، خود را حوثی می‌دانند. اما در میان حوثی‌ها و زیدی‌ها اختلاف اندکی هم وجود دارد؛ یعنی ما در میان خود شاید با یکدیگر جر و بحث کنیم، اما در بیرون، مشکلات خود را بروز نمی‌دهیم.

مشکل ما در اینجا است که وهابی‌ها پشتوانه افراد با نفوذ و مسلط در دولت هستند. ما با دولت به عنوان دولت مشکلی نداریم، اما با افراد بانفوذ در دولت مشکل داریم، چون هرگاه که می‌بینند حوثی‌ها در حال قدرت گرفتن هستند، سعی می‌کنند تا زیر پای آنها را خالی کنند. وهابی‌ها با بسیج سلفی‌ها در کنار خود مانع از افزایش قدرت سیاسی حوثی‌ها می‌شوند. خاندان الاحمر، سلفی و وهابی نیستند؛ اما از سلفی‌ها برای جلوگیری از پیشرفت سیاسی حوثی‌ها استفاده می‌کنند.

ص: ۱۴۳

البته باید در اینجا گفت که خاندان الاحمر زیدی نیستند، اما در اصل زیدی هستند. آنها سعی دارند تا برای ادامه قدرت خود ازسلفی ها به عنوان یک برگ برنده استفاده کنند و اساساً با دین کاری ندارند.

جنبش جنوب

جنوبی ها معتقدند که انقلاب نتوانست به دستاورد خاصی برسد، زیرا افراد با نفوذ قبل از انقلاب پس از انقلاب نیز بر سر کار باقی ماندند. آنها معتقدند که با کسب استقلال و جدا شدن می توانند به اهداف خود دست یابند و دولت مورد نظر خود را تشکیل دهند. میان حوثی ها و جنبش جنوب، نوعی ائتلاف غیرعلنی وجود دارد که در رسانه های گروهی خود را نشان می دهد.

عربستان در یمن

من تصور نمی کنم که عربستان با مذهب، یا به خاطر مذهب، مبارزه کند. برای آنها سیاست اهمیت بیشتری دارد.

عربستان به منطقه الجوف چشم طمع دوخته است؛ زیرا متوجه شده اند که این منطقه از نظر ذخایر نفتی دومین میدان بزرگ نفتی خاورمیانه را در خود جای داده است. بنابراین آنها به دنبال تسلط بر این منطقه هستند و حضور حوثی ها در این منطقه مرزی مانع از آن می شود که عربستان بتواند بر این منطقه تسلط یابد و سعی دارند تا مانع از حضور نظامی حوثی ها در این منطقه شوند و خاندان الاحمر و

سلفی‌ها را برای رو در رو شدن با حوثی‌ها در این منطقه تحریر می‌کند. حزب الاصلاح هم اکنون شایعه می‌کند که عربستان از حوثی‌ها حمایت می‌کند. حزب الاصلاح در سطح گسترده‌ای این شایعه را در میان ملت یمن رواج داده است. اما ملت یمن از عربستان بدش می‌آید و به همین دلیل شایعه حمایت عربستان از حوثی‌ها به دنبال شکست خوردن سلفی‌ها در مناطق مختلف را قبول ندارد.

جبهه مقاومت در دیدگاه جریان‌های یمن

هریک از جریان‌ها براساس مذهب خاص خود، دیدگاه خاصی نسبت به ایران دارند. سلفی‌ها در یمن مانند سایر سلفی‌ها در دیگر نقاط جهان، نسبت به ایران دیدگاه منفی دارند. اما زیدی‌ها به ایران دوستانه و با مهر و محبت می‌نگرند. دیدگاه ملت یمن در مورد ایران در دوران علی عبدالله صالح به دلیل فرهنگ انتشار یافته از سوی دولت متبوع وی منفی بوده است. جریان‌های مخالف تا به امروز سعی دارند تا دیدگاهی منفی در مورد ایران ارائه دهند، مبنی بر این که ایران در کنار حوثی‌ها از جنبش جدایی طلب جنوب حمایت می‌کند. اما با افزایش قدرت سیاسی حوثی‌ها، وجهه ایران نیز در جامعه یمن تا اندازه‌ای تغییر یافته است. ملت یمن هم اکنون می‌داند که آمریکا و اسرائیل با ایران دشمنی می‌کنند و بنابراین ملت یمن به قدرت و توانایی‌های ایران افتخار می‌کند.

ملت یمن دوستدار حزب الله نیز است، به اعتبار این که حزب الله در برابر اسرائیل قرار گرفته، و برای همین اکثر مردم یمن، صرف نظر از گرایش طائفه ای آنها، حزب الله را دوست دارند. اما سلفی ها علیه حزب الله در یمن حمله تبلیغاتی گسترده ای را به راه انداخته اند.

جریان رقیب مقاومت در یمن

حزب الاصلاح از همان ابتدا حزب معروف اخوانی ها بوده است. سلفی ها از همان ابتدا در این خصوص با یکدیگر به شدت اختلاف نظر داشتند و پراکنده بودند. آنها تصور می کردند کسی از نظر حزبی نمی تواند با آنها رقابت کرده و همپای آنان باشد. سلفی ها تشکیل احزاب را مباح شمردند و حزب رشاد را تشکیل دادند. اما سلفی ها پس از رویارویی با حوثی ها، با یکدیگر متحد شدند و رویکرد یک پارچه ای در پیش گرفتند، تا فقط با حوثی ها رو در رو شوند. سلفی ها و اخوان هم اکنون از نظر رسانه ای و تبلیغات، رویکردی مشترک یافته اند و وهابی ها نیز در یمن با یکدیگر متحدند و دارای رویکرد رسانه ای و تبلیغی مشترکی هستند.

محمد بهرامی (۱).

تاریخ پیدایش زیدیه به قرن دوم هجری باز می گردد. آنان پس از شهادت امام حسین (علیه السلام)، زید شهید، فرزند امام زین العابدین (علیه السلام) را امام می دانند و حضرت زین العابدین (علیه السلام) را فقط پیشوای علم و معرفت می دانند؛ نه امام به معنی رهبر سیاسی و زمامدار اسلامی. زیرا یکی از شرایط امام از نظر زیدیه، قیام مسلحانه بر ضد ستمگران است. زید در عصری قیام کرد که موضع ائمه اهل بیت (علیه السلام) این بود که آنان قیام مسلحانه را به مصلحت اسلام و مسلمین نمی دانستند، اما اگر فرد یا گروهی برای احقاق حقی یا برای دفاع از مظلومان بر ضد دستگاه ظالم و فاسد قیام می کرد، ائمه (علیه السلام) آن را تخطئه نمی کردند و به روش های

ص: ۱۴۷

مختلف آن را مورد حمایت قرار می دادند. در مورد زید، اخبار و روایات مختلفی وجود دارد که بیشتر آنان تمجید و تجلیل از ایشان است و به جهت ضعف روایات مذمت، محققان، روایات ذم را مردود دانسته اند.

در هر صورت، قیام زید سرچشمه ای بر ماندگاری نام وی در تاریخ و پیروی عده ای از شیعیان از وی شد که در طول زمان، به تشکیل مذهب زیدی با فقه و عقاید خاص خود و البته در بسیاری موارد، مشترک با شیعه اثنی عشری انجامید.

محبت همه اهل بیت پیامبر (علیهم السلام) به نحو عمومی، قیام کردن در برابر ظالمین و اعتقاد به امامت، از خصوصیات اصلی مذهب زیدیه است.

حکومت زیدی در یمن

پیشتازی زیدیه در یمن، فراز و فرود متفاوتی را طی کرده است؛ سیر تغییرات این موضوع را می توان در موارد ذیل مشخص نمود:

۱. حکومت زیدی در یمن،

۲. کودتا علیه حکومت زیدی؛ افول و انزوا،

۳. فعالیت های فرهنگی و مردمی،

ص: ۱۴۸

۴. بازگشت به عرصه تأثیرگذاری و احیاء جایگاه اجتماعی و سیاسی.

از سال ۲۸۴ (اواخر قرن سوم) تا ۱۳۸۰ هجری (غیر از دوره ای در زمان سیطره عثمانی)، حکومت زیدی با عنوان دولت پادشاهی امام زیدیه در یمن برقرار بود و این حکومت در سال ۱۹۶۴ میلادی با کودتای ارتشی ها و تأسیس نظام جمهوری، از بین رفت. این تغییر حکومت با کشتار فجیع زیدیه خصوصاً علما و شخصیت های آنان، تبعیض ها، ممنوعیت های مذهبی و افول زیدیه و نیز به حاشیه رفتن صعده (که مرکز زیدیان جارودی است) همراه بود که و در مجموع، انزوای زیدیه را به دنبال دارد. از این پس، علمای زیدی یا از کشور هجرت کردند، یا در خانه ها ماندند و یا در مساجد و مدارس دینی مشغول فعالیت های مذهبی و مردمی گردیدند. این فعالیت ها به مرور و در طول زمان گسترش پیدا کرد و با ایجاد مراکز علمی، چاپ کتاب، مجله و روزنامه، فعالیت های قرآنی و تبلیغی و... به تدریج از حالت انزوا خارج شده و به میدان سیاسی و اجتماعی وارد شدند و علاوه براین، فعالیت های مذکور باعث ایجاد انسجام اجتماعی و ارتباطات موثر با جامعه و مردم گردید.

ص: ۱۴۹

زمینه های اولیه؛

زمینه های اولیه شکل گیری جنبش انصارالله با فعالیت های فرهنگی اتفاق افتاد. «محمد عزان»، «محمد بدرالدین الحوثی» و «عبدالکریم جدبان» در سال ۱۹۹۰ میلادی مؤسسه ای به نام «منتدی الشباب المؤمن» را در صعده پایه گذاردند که در ابتدا، تنها یک حوزه علمیه برای تدریس مذهب زیدی بود؛ ولی به مرور، گسترش یافت و چند سال بعد، یعنی در اواخر دهه ۹۰ میلادی سید حسین الحوثی «تنظیم الشباب المؤمن» را تأسیس کرد که به فعالیت هایی چون برگزاری دوره های دینی و قرآنی، نشر کتاب های زیدیه و برگزاری اردوهای تابستانی با عنوان نهضت جوانان مؤمن می پرداخت. البته شرایط سیاسی یمن در آن برهه برای تشکیل «شباب المؤمن» مساعد بود و دولت وقت برای برقراری توازن سیاسی و همچنین عدم احساس خطر از سوی این تشکیلات، با آن مخالفت نکرد، هرچند این تسامح، تداوم چندانی نداشت و در ادامه به تقابل انجامید. از سال ۱۹۹۰ تا سال ۲۰۰۴ میلادی نوجوانان و جوانان بسیاری در این محمل، تحت آموزش های فکری، عقیدتی و سیاسی قرار گرفته و به تدریج به نیروهای اثرگذار برای آینده جنبش انصارالله تبدیل شده اند. از انگیزه های نهضت شباب المؤمن مقابله بانفوذ عربستان

ص: ۱۵۰

بود که با فعالیت های فرهنگی، آموزش کودکان و تقویت حوزه های علمیه و... اتفاق می افتاد.

عوامل فراگیری و سیاسی شدن جنبش

فعالیت های مذکور به جذب، سازماندهی و تربیت نیروها انجامید؛ اما مجموعه ای از بسترها، عوامل و رویدادها که از دهه ۸۰ میلادی تا اوایل قرن حاضر، باعث تغییر این حرکت از رویکردی صرفاً فرهنگی، به سوی سیاسی و انقلابی تر شدن و نهایتاً تبدیل آن به جریانی فعال، فراگیر و اثرگذار شد. این عوامل و رویدادها شامل موارد زیر است:

انقلاب ایران و شخصیت حضرت امام خمینی(قدسه سره)

انقلاب اسلامی ایران یکی از عوامل تاثیرگذار بر فضای انقلابی در یمن است. خصوصاً رهبران جنبش انصارالله تأکید زیادی نسبت به شخصیت حضرت امام(ره) دارند و تأثیر زیادی از ایشان خصوصاً در عقایدی مثل استکبارستیزی و مبارزه با حکومت های دست نشانده گرفته اند. این مسئله باعث خصومت حکومت یمن با جمهوری اسلامی ایران شد و به ابراز علنی این موضوع و حتی اعزام نیروهای ارتش یمن به جبهه های جنگ ایران و عراق از بیم الگوگیری زیدی های یمن از انقلاب اسلامی ایران پرداخت. این

ص: ۱۵۱

مسائل، نتیجه عکس داد و باعث بیداری زیدی ها و تقابل بیشتر با حکومت و همچنین فعالیت های سیاسی آنها گردید. از این زمان به تدریج ارتباط و حضور دانشگاهیان و طلاب دینی یمنی در ایران بیشتر و قوی تر شده و زمینه را بیش از پیش برای گسترش فضای انقلابی آماده نمود. بدرالدین الحوثی در سال ۱۹۹۴ میلادی همراه فرزندش حسین به ایران سفر کرد تا علوم اسلامی را مستقیماً از حوزه علمیه قم فرا گیرد، وی تا سال ۲۰۰۲ میلادی در قم حضور داشت، تا بعد از آن، به کشور خود بازگشته و ساختار نوین این جریان را در یمن بنیان گذارد.

اتحاد دو یمن و فروپاشی شوروی

در دهه نود میلادی اتحاد یمن جنوبی و شمالی و همچنین فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی اتفاق افتاد و این مسئله باعث شد تا فضای سیاسی مقداری بازتر و آزادتر گردد. در این برهه، برای مقابله با سلفی ها و وهابی ها، به زیدیه آزادی بیشتری داده شد و زیدی ها نیز مبادرت به تشکیل حزب کردند که البته احزاب قوی ای هم نبودند.

حضور آمریکا در منطقه

عامل دیگر، حضور آمریکا در منطقه در حدود سال های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۲ میلادی است که پس از آن، عده ای از جوانان به رهبری

شهید حسین الحوثی، (با این اعتقاد که باید به اصول زیدیمان بازگردیم و شعار بدهیم و اعلام برائت کنیم) به صحنه آمدند.

از پیامدهای حادثه ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ میلادی، شکل‌گیری پیمان‌های منطقه‌ای با عنوان مبارزه با تروریسم به رهبری آمریکا در مناطق گوناگون جهان بود. دولت یمن به عنوان یکی از مهم‌ترین هم‌پیمانان آمریکا در خاورمیانه، در این طرح قرار گرفت. حضور نیروهای نظامی و جاسوسی آمریکا در یمن و نیز سفرهای مخفیانه برخی هیأت‌های اسرائیلی به صنعا در همین راستا بود. با حمله آمریکا به عراق و اعطای پناهندگی دولت یمن به بعضی‌های عراقی، مخالفت‌های حوثی‌ها نیز شدت بیشتری گرفت. سید حسین الحوثی که نماینده مردم صعده در پارلمان یمن و دبیرکل جبهه الحق بود، پس از حمله آمریکا به عراق در سال ۲۰۰۳ میلادی، به مخالفت با این حمله پرداخت و شعار مرگ بر آمریکا را در نماز جمعه سر داد. علی‌الله صالح، دیکتاتور وقت یمن با تحریک سفارت آمریکا در صنعا و در پاسخ به این شعار، صدها نفر از جوانان پیرو الحوثی را دستگیر کرد.

ضعف‌های سیاسی و اقتصادی دولت یمن

ضعف‌های جدی حکومت یمن نیز نقش عمده‌ای در نارضایتی عمومی و همچنین افزایش اعتراضات انقلابیون داشت. تبعیض و

فقر فراگیر، علی‌رغم وجود منابع سرشار، دست‌نشاندهی و عدم استقلال سیاسی و اقتصادی، نفوذ و دخالت گسترده غرب و آل سعود در امور داخلی یمن، خفقان سیاسی و منع آزادی‌های مدنی و... بخشی از این ضعف‌ها است. مهم‌ترین اعتراضات حوثی‌ها در سال ۲۰۰۳ میلادی و پس از نفوذ آمریکا در یمن، به بهانه فعال شدن نیروهای القاعده در این منطقه و با این پرسش که چرا حکومت یمن اجازه داده تا نیروهای نظامی آمریکا در یمن مستقر شوند و استقلال و حاکمیت سیاسی آنها را زیر سؤال ببرند، مطرح شد.

مجموع عوامل و شرایطی که ذکر گردید، زمینه را برای قیام مساعد نمود و غالباً در فضاهای آماده برای قیام، حضور رهبری معنوی در رأس، همراه با ایدئولوژی فکری قابل‌ارائه، می‌تواند به جنبشی گسترده، جذب و سازماندهی معترضین کمک فراوانی نماید. البته اندیشه قیام علیه ظالمین، جزء اصلی‌ترین عقاید زیدیه می‌باشد و این موضوع، از اثرگذارترین عوامل برای جنبش و قیام ایشان به شمار می‌رود. سید بدرالدین الحوثی با درک درست شرایط، مبادرت به این امر نمود و شاگردان خود را به مبارزه علیه دولت دعوت کرد و پایه‌گذار حرکتی گردید که در آینده، تبدیل به جنبشی فراگیرتبدیل گردید. این امر برای دولت یمن بسیار گران‌آمد و به مقابله جدی با آن

پرداخت، تا جایی که منزل سید بدرالدین را با سلاح سنگین مورد هدف قرار داد و وی را مجبور به ترک کشور کرد، ولی فرزندان ایشان خصوصاً سید حسین الحوثی، با ساماندهی افراد مجاهد راه او را ادامه دادند و این امر به تقابلی انجامید که در ابتدای آن حوثی ها در کوه ها و بیابان ها به سختی به معیشت و مبارزه می پرداختند؛ اما در انتها دارای نفوذی گسترده در شهرهای مختلف، نهادها و تأثیرگذار در مهم ترین و عالی ترین مسائل سیاسی شدند.

قیام علنی سال ۲۰۰۳ میلادی و آغاز تقابل نظامی رو در رو

اوج گیری قیام با تکبیر و شعارهای علنی برائت از آل سعود و اسرائیل، از سال ۲۰۰۳ میلادی صورت گرفت و رهبر وقت جنبش، یعنی حسین الحوثی معتقد بود، نمازی که بعد از آن، مرگ بر اسرائیل گفته نشود و برائت از صهیونیسم نباشد، مورد رضایت و قبول خداوند نیست. از این رو، بعد از نماز فریاد: الله اکبر، الموت لامریکا، الموت لاسرائیل، اللعنه علی الیهود، النصر للاسلام، طنین انداز می شد. مبدا شروع مبارزه با این شعارها؛ در نماز جمعه صنعا بود و به سرعت میان طرفداران حوثی ها گسترش یافت. حوثی ها همزمان کالاهای اسرائیلی و آمریکایی را تحریم کردند و مردم را به عمل به آموزه های قرآن و اهل بیت (علیه السلام) فرا خواندند. این

اقدامات مورد توجه شمار زیادی از مردم قرار گرفت، اما این روند، شروع مبارزه ای سخت بود که حداقل شش جنگ را در پی داشت.

ص: ۱۵۶

جنگ اول در سال ۲۰۰۴ میلادی

با علنی شدن جنبش حوثی ها و شعارهای مذکور، تقابل دولت علی عبدالله صالح با آنها نیز تشدید شد. این مسئله نگرانی بزرگی را برای عبدالله صالح و شروع دوره ای جدید از مبارزه این دو جریان، از سال های ۲۰۰۳ و ۲۰۰۴ میلادی تا سال ۲۰۱۰ میلادی که طی آن شش جنگ خونین بین طرفین رخ داد، را به وجود آورد. صالح با بیان اتهامات مختلف علیه حوثی ها و شیعیان از جمله «تروریست» بودن، وابستگی به ایران و حزب الله، تصمیم به بازگرداندن حکومت پادشاهی و... بهانه های سرکوب را فراهم کرد و در این راستا، تلاش کرد که با جلب حمایت آمریکا، معترضان را خاموش کند. دیکتاتور سابق یمن در

ص: ۱۵۷

سال ۲۰۰۴ میلادی در نشست سران ۸ کشور صنعتی در آمریکا حضور یافت و تلاش کرد تا کمک و حمایت این کشورها را به دست آورد. صالح بلافاصله پس از بازگشت از آمریکا، با دستوری به نیروهای ارتش، حمله سراسری به صعده و به ویژه مناطق نشور، آل صیفی، ضحیان و مران را خواستار شد. بلافاصله، جنگنده بمب افکن های ارتش به پشتیبانی صدها دستگاه تانک و توپ، به این مناطق حمله کردند. بدین ترتیب بود که صبح روز ۱۸ ژوئن، این منطقه با حمله همه جانبه نیروهای نظامی و امنیتی، در چند دقیقه، به تلی از خاک، آتش و خون تبدیل شد. دولت یمن در این رابطه سانسور شدید خبری را به کار گرفت و خبرنگاران شبکه های تلویزیونی از جمله العالم را اخراج کرد و در طول ۳ ماه، مناطق شیعه نشین شمال را بمباران کرد. در ۱۰ سپتامبر ۲۰۰۴ میلادی با تصرف شهر مران توسط دولت و کشته شدن سید حسین الحوثی به همراه تعدادی از پیروانش پایان جنگ رسماً اعلام شد.

جنگ دوم در سال ۲۰۰۵ میلادی

تصور می شد که شهادت حسین الحوثی، پایان جنبش خواهد بود، اما پس از این، نبردها میان حوثی ها و ارتش یمن ادامه یافت. حسین الحوثی پس از شهادت به شهرت و محبوبیتی روزافزون رسیده بود.

این محبوبیت با نشر و گسترش افکار حوثی همراه بود که در سال های قبل، در قالب کتاب و سخنرانی منتشر شده و این مساله در بیداری مردم و همچنین ادامه راه حسین الحوثی مؤثر بود.

اقدامات دولت یمن باعث گسترش درگیری ها بعد از جنگ اول بود. ارتش یمن پس از جنگ اول وارد صعده شده و این منطقه را به شکل یک منطقه نظامی درآورد. استخدام خطیبان مصری در مراکز زیدی به همراه حذف فیزیکی روحانیون زیدی، تعطیلی فعالیت های فرهنگی زیدیون و همچنین کنار گذاشتن شیعیان زیدی از مناصب دولتی، باعث شروع جنگ دوم بود.

طی دور تازه درگیری ها، جمعیتی از استان های دیگر به ویژه منطقه حیدان برای یاری شیعیان و بازسازی مناطق ویران شده صعده، راهی آنجا شدند. ارتش یمن هم حملات هوایی و زمینی فراوانی انجام داد که در پی آن، صدها غیرنظامی کشته و زخمی شدند.

جنگ دوم در کوه های مران و شهرستان حیدان انجام شد و به مدت دو هفته طول کشید. بدرالدین الحوثی پدر حسین حوثی، رهبری این نبرد را از طرف شیعیان برعهده گرفت. وی پس از کشته شدن فرزندش، زندگی در صنعا را رها کرد و به کوهستان های صعب العبور صعده رفت. وی که در یمن فردی فقیه و بسیار موجه از نظر فقهی و علمی بود، پیشنهاد دولت برای دریافت حقوق ماهیانه و

همراه داشتن ۲۰۰ محافظ برای تردد در کشور را نپذیرفت و به نبرد با دولت مرکزی در شمال یمن ادامه داد. شهروندان ساکن نشور و حیدان پس از جنگ دوم دولت یمن علیه شیعیان، به کوه های اطراف پناه بردند. در ۲۷ مارس سال ۲۰۰۵ میلادی، با وساطت علما، جنگ دوم خاتمه یافت و دولت یمن پایان آن را اعلام نمود.

جنگ سوم در سال ۲۰۰۶ میلادی

جنگ سوم در مارس سال ۲۰۰۶ میلادی آغاز شد. آغاز این جنگ در دفاع از پایگاه های شیعیان زیدی بود که از سوی نیروهای ارتش مورد تجاوز قرار گرفته بودند. محدوده جغرافیایی آن نیز شامل شهرستان های حومه صعده همچون: ساقین، المجز و حیدان بود که در ادامه، این دامنه گسترش یافت و تا مرکز استان صعده کشیده شد. نیروهای دولتی با هدف اعلام آزادی برخی از سربازان که به اسارت در آمده بودند، به یکی از استحکامات حوثی ها در ارتفاعات هجوم بردند و در ابتدای حمله، بیش از ۸۰ نفر از آنان را کشتند. دولت یمن پاکسازی مناطق شیعه نشین در سراسر کشور را هدف خود اعلام کرد و از جمله پایتخت (صنعا)، مأرب، جوف، حجه و دیگر شهرها را تحت حملات شدید خود قرار داد. در این حملات، صدها تن از فعالان سیاسی و فرهنگی دستگیر و روانه زندان شدند.

ص: ۱۶۰

نهایتاً جنگ سوم، در برهه مسایل انتخابات ریاست جمهوری و شهرداری ها در دسامبر سال ۲۰۰۶ میلادی با توافقی میان طرفین متوقف شد. رهبری نیروهای حوثی در جنگ سوم، با عبدالملک الحوثی برادر کوچک حسین بود که پس از شهادت حسین الحوثی در سال ۲۰۰۵ میلادی، رهبری شیعیان صعده را به دست گرفت و توانست که از لحاظ سیاسی و نظامی آنها را مجدداً سازماندهی و رهبری نماید. از ویژگی های این جنگ، پدیدار شدن اولین نشانه های رهبری و فرماندهی وی بود.

جنگ چهارم در سال ۲۰۰۷ میلادی

جنگ چهارم در سال ۲۰۰۷ میلادی رخ داد. در این جنگ، جنبش جوانان مؤمن تمامی استان صعده را به محل عملیات نظامی علیه ارتش یمن تبدیل کرد و در آن به مؤسسات و نهادهای دولتی، امنیتی و نظامی آسیب و خسارات جدی وارد شد. در این جنگ، مانند جنگ های پیشین، حوثی ها از عملیات چریکی علیه ارتش یمن استفاده می کردند. این جنگ با عقب راندن ارتش یمن از مواضع و استحکامات کوهستانی شیعیان پایان یافت. پس از آن عبدالملک الحوثی، برادر حسین بدر الدین، به عنوان رهبر محبوب شیعیان زیدی شناخته شد. این جنگ با وساطت قطر پایان یافت و

دولت مرکزی مجبور شد در چارچوب توافق آتش بس، گروه‌هایی که در استان صعده علیه انصارالله توطئه چینی می‌کردند را از آن جا اخراج کند.

جنگ پنجم در سال ۲۰۰۸ میلادی

عربستان که مایل نبود پای قطر به یمن باز شود، در توافقنامه پایانی جنگ چهارم مواعی را ایجاد کرد و در نتیجه جنگ پنجم هم شکل گرفت و این بار نیز با وساطت دیگر گروه‌ها و کشورها پایان یافت. دولت یمن در طول چند سال گذشته، تلاش فراوانی کرده بود تا جنبش الحوثی را به ایران مرتبط کرده و هر موضوعی را بهانه می‌نمود تا نشان دهد که ایران و حزب الله با الحوثی‌ها در ارتباط بوده و در یمن حضور دارند و به آنها تسلیحات می‌دهند. این

سخنان و موضع‌گیری‌ها تنها برای افکار عمومی داخلی و تحریک عربستان صورت می‌گرفت؛ چرا که اساساً جغرافیای استان صعده اجازه حضور یک خارجی به این منطقه را نمی‌دهد. بسیاری از جاده‌ها کوهستانی بوده و دارای پست‌های ایست بازرسی فراوان است که هیچ ایرانی یا لبنانی نمی‌تواند در آن حضور داشته باشد، از خاک عربستان هم نمی‌توان به یمن رفت. در هر صورت، جنگ پنجم در سال ۲۰۰۸ میلادی و با رهبری عبدالمالک حوثی شروع شد. حوثی‌ها از سلاح‌های متوسط و سنگین علیه ارتش استفاده کردند.

دایره عملیاتی این جنگ استان صعده، منطقه بنی حشیش (بخشی از صنعا) و منطقه حرف سفیان (بخشی از استان عمران) بود و نشانگر گسترش دامنه عملیات نظامی و تحول کیفی در عملکرد نظامی حوثی با صنعا بود که باعث ایجاد نگرانی برای مقامات دولتی شد.

این جنگ در مارس سال ۲۰۰۸ میلادی آغاز شد، به اعتقاد کارشناسان، این جنگ از وقایع سرنوشت ساز در رخدادهای این کشور محسوب می شود، در این جنگ که نیروهای عربستان هم حضور داشتند نه تنها صعده، بلکه به مناطق دیگر یمن نیز کشیده شد، در این جنگ برای اولین بار رویارویی ها به نزدیکی صغاء هم رسید.

توافقنامه دوحه

علی عبدالله صالح در این شرایط میانجیگری قطر را پذیرفت. دو طرف به توافقاتی در این زمینه دست یافتند. بر اساس توافقنامه دوحه که با نظارت امیر قطر برای برقراری صلح میان حوثی ها و دولت یمن به امضا رسید، دو طرف متعهد شدند که عملیات نظامی علیه یکدیگر را متوقف کنند. دولت یمن باید حوثی ها را مورد بخشش قرار می دهد و اسیران دوطرف باید آزاد شود. حوثی ها نیز سلاح هایی را که از نیروهای دولتی به غنیمت گرفته بودند را، به ارتش

ص: ۱۶۳

بازگردانند. کنترل استان صعده برعهده دولت مرکزی است و گروه حوثی برای فعالیت خود باید یک حزب سیاسی تشکیل دهد.

این توافقنامه فقط درباره تبادل اسیران جنبه اجرایی به خود گرفت و دیگر بندهای آن اجرایی نشد و دوطرف درگیر، یک دیگر را به نقض مفاد توافق دوحه متهم کردند.

برخی قبول این توافق از جانب دولت یمن را کسب فرصتی برای بازسازی و ترمیم قوای نظامی اش می دانستند که پس از یک جنگ روانی و تبلیغاتی که همزمان در صنعا و ریاض آغاز شده بود، زمینه ها را برای جنگ ششم فراهم می نمود.

جنگ ششم در سال ۲۰۰۹ میلادی

جنگ ششم در سال ۲۰۰۹ میلادی آغاز شد. این جنگ، گسترده تر از جنگ های سابق بود و با هماهنگی سیاسی، نظامی و امنیتی میان ریاض و صنعا انجام شد. بعد از پایان جنگ پنجم، دولت علی عبدالله صالح همواره اعلام می کرد که در صدد سرکوبی گروه الحوثی است و هیچ گاه این جریان را به عنوان یک گروه قانونی تلقی نکرده و حاضر به هیچ گونه تعاملی با آنها نشد. با آغاز جنگ، علی عبدالله صالح اعلام کرد که کار را تا ریشه کن کردن حوثی ها ادامه می دهد و

ص: ۱۶۴

در این ماجرا، نیروی هوایی با تعداد زیادی هواپیما و هلی کوپتر به سمت مناطق صعب العبور حرکت کرده و بمباران های زیادی را انجام دادند. در کنار آن هم نیروهای پیاده زیادی برای پاکسازی در مناطقی که نیروهای حوثی وجود داشتند، وارد عمل شدند و پی در پی نیز از فتوحات خود سخن می گفتند، اما به زودی روشن شد که حوثی ها ورزیده تر از گذشته شده اند و روش چریکی آنها در مبارزه، کار را برای دولت صالح، ارتش و نیروی نظامی آل سعود بسیار دشوار کرده بود. از این رو برخلاف مسلح بودن ارتش یمن به انواع سلاح ها، دولت یمن نتوانست خود را به عنوان پیروز این جنگ قلمداد کند. در این جنگ، صدها نفر از مردم و نیروهای نظامی کشته شدند و صدها تن از علما و فعالان سیاسی و فرهنگی به دست نیروهای امنیتی ترور شده، یا به زندان افتادند.

رهبری شیعیان در این جنگ با سید عبدالملک طباطبایی حوثی و سید یحیی بود. سید یحیی از نمایندگان مجلس یمن بود که مجلس نمایندگان، مصونیت سیاسی وی را سلب و پلیس بین الملل را موظف به بازداشت وی کرد. جنگ ششم، نشانگر تقویت اقتدار نظامی و عملیاتی شیعیان در رویارویی با نیروهای دولتی است. شیعیان تا نیمه های جنگ موفق به انهدام سه فروند هواپیمای

جنگنده سوخو، یک فروند بالگرد نظامی و ده ها دستگاه از تانک های ارتش شدند.

از ویژگی های مهم جنگ ششم، کشیده شدن آن به خاک عربستان سعودی و دخالت ارتش این کشور در جنگ علیه حوثی ها و همچنین ورود ارتش آمریکا و بمباران مواضع شیعیان بود. در این درگیری ها، حکومت مرکزی یمن و مداخله برخی کشورها (عربستان و آمریکا) در یک طرف و مبارزان حوثی و جدایی طلبان جنوب این کشور در طرف دیگر بودند. این درگیری ها در ۱۲ فوریه سال ۲۰۱۰ میلادی با فرو نشستن ناآرامی ها و تمایل دوطرف برای مذاکره پایان یافت.

یکی از ویژگی های دیگر این جنگ تحول ملموس در نوع رویکردهای رسانه ای و تبلیغاتی علیه این گروه بود و در شرایطی که ارتش عربستان مستقیماً با مردم یمن درگیر شده بود، رسانه های عربی به طور مداوم، ادعای حمایت تسلیحاتی ایران از گروه حوثی را تکرار می کردند.

بر مبنای آتش بسی که از سوی حزب بعث سوریه به دو طرف پیشنهاد شد، طرفین درگیر به تبادل اسرا، تخلیه مناطق و پایگاه های نظامی و همچنین اجازه بازگشت به آوارگان، رضایت دادند. فرمانده حوثی ها در بیانیه ای گفت که: پذیرش آتش بس با دولت مرکزی پس از

آن صورت گرفت که وساطت علما و ریش سفیدان یمن برای جلوگیری از ریخته شدن خون مردم بی گناه به میان آمد و برای اثبات حسن نیت خود، آن را می پذیرد.

ص: ۱۶۷

اشاره

(از علمای زیدیه و دبیرکل حزب الامه یمن) (۱).

اوضاع یمن بعد از علی عبدالله صالح را چگونه تحلیل می کنید؟

دکتر مفتاح:

اوضاع سیاسی یمن بی ثبات است. شکل ظاهری نظام، بیانگر ائتلاف میان حزب حاکم و احزاب مخالف می باشد. گروهی از مخالفان، در استان جنوبی یمن حضور دارند. جریانی که به تازگی در شمال شکل گرفته، جنبش انصارالله است. این گروه ها هم اکنون در کشور فعال و تأثیرگذار هستند.

آیا جریان جنوب حاضر نیست که با دولت به ائتلاف برسد و به طور کلی با آن مخالف است؟

ص: ۱۶۹

۱- این مصاحبه در بهمن ماه ۱۳۹۲ توسط مختار شیخ حسینی انجام شده و شایان ذکر است که این مصاحبه بعد از سقوط علی عبدالله صالح و بعد از به قدرت رسیدن عبدربه منصور هادی و قبل از پیروزیهای جنبش انصارالله انجام شده است و ناظر به تحولات آن دوره می باشد.

دکتر مفتاح:

بله جریان مخالف در جنوب، به طور کلی، دو طرف تشکیل دهنده ائتلاف، یعنی جریان حاکم و گروه های مخالف را قبول ندارد.

احزاب مستقر در جنوب بر چه اساسی دولت یمن را به رسمیت نمی شناسند؟ آیا آن ها به دنبال استقلال هستند؟

دکتر مفتاح:

در جنوب، حزب وجود ندارد؛ بلکه جنبش هایی وجود دارند که توسط افراد خاصی رهبری می شوند. این جنبش ها هوادار رژیم پیشین در جنوب یمن هستند. ما در جنوب یمن حزب به معنای واقعی نداریم، بلکه جنبش های مردمی هستند که معمولاً توسط اشخاص مقیم خارج از کشور هدایت و رهبری می شوند که خواسته آن ها تجزیه جنوب کشور است.

عواملی که باعث شد تا انصارالله در شمال، دولت را به رسمیت نشناسند، چیست؟

دکتر مفتاح:

انصارالله ظاهراً دولت را به رسمیت می شناسند.

به رسمیت می شناسند؛ اما با آن همکاری نمی کنند.

دکتر مفتاح:

ظاهراً دولت را به رسمیت می شناسند. آن ها به طور حتم مقاصد سیاسی دارند تا حاکمیت در اختیار آن ها قرار گیرد.

یعنی جنبش انصارالله در حاکمیت حضور ندارد؟

دکتر مفتاح:

آری این جنبش در حکومت مشارکت نکرده است.

آیا آن را به رسمیت می شناسد؟

دکتر مفتاح:

نه، آن را به عنوان قدرت حاکم به رسمیت نمی شناسد؛ چون دولت تنها در زمینه مسائل مالی کشور از قبیل پرداخت حقوق به کارکنان و تا اندازه ای انضباط اداری، نفوذ دارد و از قدرت و حاکمیت کامل در کشور برخوردار نیست.

ظاهراً در یمن پیشنهادی وجود دارد، دال بر این که در یمن حکومت فدرالی تشکیل شود. آیا تشکیل حکومت فدرال، مشکل یمن را حل خواهد کرد؟

دکتر مفتاح:

نه مشکل را حل نمی کند.

در حال حاضر رویکردهای دینی و مذهبی در جامعه یمن به چه صورت هست؟

دکتر مفتاح:

در حال حاضر، اهل تسنن چند شاخه هستند و شیعه نیز چند شاخه است.

این شاخه ها در میان اهل تسنن و تشیع چه وضعیتی دارند؟

دکتر مفتاح:

وهابی ها دو دسته اخوانی ها و سلفی ها را شامل می شوند و جریان اهل تسنن سنتی نیز در جنبش های جنوب هستند. صوفی ها هم حضور دارند. سایر اهل تسنن، به هیچ جریانی گرایش ندارند و برخی از آن ها به جریان های صوفی و لیبرال غیربرجسته گرایش دارند. در ضمن اهل سنت یمن اکثراً شافعی هستند.

ص: ۱۷۱

آیا سلفی‌ها در چارچوب حزب و یا تشکیلات سیاسی فعالیت دارند؟

دکتر مفتاح:

سلفی‌ها در چارچوب احزاب و گروه‌های دینی فعالیت دارند.

مهم‌ترین احزاب سلفی را نام ببرید.

دکتر مفتاح:

حزب الرشاد، سلفی-اخوانی، است.

وهابی‌ها چگونه؟

دکتر مفتاح:

آنها نیز به همین سبک هستند. وهابی‌ها دو دسته‌اند، اخوانی و سلفی. اخوانی‌های یمن وهابی هستند و در میان آنها تعداد اندکی می‌توان یافت که تحت تأثیر اندیشه‌های وهابی قرار ندارند. سلفی‌ها در چارچوب یک گروه شبه نظامی همانند طالبان فعالیت دارند. اما در نهایت، آن‌ها همان‌طور که من پیش‌بینی می‌کنم، بخشی از سازمان اطلاعات عربستان هستند.

یا اکثریت زیدیه هوادار انصارالله هستند؟

دکتر مفتاح:

اکثریت زیدیه ساکت هستند. البته در میان اهل تسنن نیز اکثریت ساکت هستند. اکثریت جامعه یمن ساکت و محافظه کار بوده و در انتظار تجدیدنظر در ساختار سیاسی کشور هستند. ما در یمن، اسماعیلیه و جعفری اثنا عشری نیز داریم. موارد یاد شده نقشه مذهبی

ص: ۱۷۲

و طائفه ای یمن را تشکیل می دهند. همچنین جریان لیبرال را نیز باید به موارد یاد شده افزود.

لایک ها؟

دکتر مفتاح:

بله، ما جریان لائیک یا لیبرال نیز داریم که جریانی قدرتمند و فعال در یمن هستند و در جنوب در شمال، تأثیرگذاری دارند و در تمامی ارکان انقلاب و نیروهای سازمان دهنده نفوذ دارد.

دلیل دستیابی جریان لائیک به چنین جایگاهی چیست؟

دکتر مفتاح:

به عنوان یک جریان قوی سازمان یافته در میان تمامی نیروهای سازمان دهنده، نفوذ زیادی دارد.

دولت یمن

دکتر مفتاح:

دولت و حاکمیت تصمیم گیر در یمن وجود ندارد. تنها در این میان ائتلاف منافع وجود دارد که بر تصمیم گیری حاکمیت تسلط دارد.

حزب کنگره؟

دکتر مفتاح:

در زمان علی عبدالله صالح، حزب کنگره به همراه هم پیمانانش حکومت می کردند. جریان وهابی ها با حزب حاکم هم پیمان بود. حزب حاکم میان جریان ها موازنه قوا ایجاد می کرد تا علی عبدالله صالح هم چنان زمام امور را در اختیار داشته باشد.

ص: ۱۷۳

بدیهی است که زیدیه در میان پیروان اهل بیت (علیه السلام) در یمن اکثریت را تشکیل می دهد. آیا در میان زیدی ها همبستگی وجود دارد؟

دکتر مفتاح:

بله زیدی ها در تمام احزاب حضور دارند.

آیا میان زیدی ها کسانی هستند که بر اساس مذهب زیدیه گرایش و فعالیت سیاسی داشته باشند؟ و آیا تشکیلات سیاسی مختص زیدی ها داریم؟

دکتر مفتاح:

حوثی ها زیدی به شمار می آیند. گفته می شود آنها در صحنه سیاسی به نام مذهب فعالیت دارند. آنها می خواهند به جامعه یمن نشان دهند که در چارچوب فرهنگ اسلامی و در صحنه یمن حرکت می کنند، اما در جامعه یمن به عنوان یک جنبش مذهبی شناخته شده اند و به همین دلیل، نمی توانند به مناطق شافعی نشین نفوذ کنند، مگر آن که در یک چارچوب بسیار محدود در قلمرو برخی از خاندان های هاشمی به این کار اقدام نمایند. به همین دلیل، حوزه فعالیت آن ها در صنعا، در چارچوب زیدیه انحصار یافته و در نتیجه، قوی ترین گروهی که در چارچوب مذهب فعالیت می کنند، جنبش حوثی ها است. آن ها در تشکیلات سیاسی کوچکی هم چون حزب حق مشغول فعالیت هستند. هم اکنون اگر بخواهیم

ص: ۱۷۴

زیدی ها را تقسیم بندی کنیم، اکثریت آن ها دنبال رو حزب کنگره، سپس حوثی ها و بعد حزب امت و در نهایت تشکیلات دیگری که کوچک تر، هستند.

حوثی ها به چه دلیل یا دلایلی بارها به درگیری نظامی پرداختند؟

دکتر مفتاح:

علل و عوامل این درگیری ها مسائل سیاسی است. البته اختلاف مذهبی نیز وجود دارد، اما اختلافات موجود در یمن، به طور کلی اختلافات سیاسی است. ارتش یمن به طور کلی تحت سلطه عربستان قرار دارد.

در دوران علی عبدالله صالح نیز این گونه بوده است؟

دکتر مفتاح:

در دوران علی عبدالله صالح و از سال ۱۹۶۷ میلادی تا به امروز، ارتش یمن تحت سلطه عربستان قرار دارد. قبل از این تاریخ، در سال ۱۹۶۲ میلادی بخشی از ارتش یمن تحت سلطه عربستان و بخشی از آن تحت سلطه مصر قرار داشت. سلطنت طلب ها در سال ۱۹۶۲ میلادی مورد حمایت عربستان، ایران شاهنشاهی و کشورهای غربی قرار داشتند و جمهوری خواهان هم مورد حمایت جمال عبدالناصر و جریان های سوسیالیست جهان قرار داشتند.

ص: ۱۷۵

یعنی ناسیونالیست های عرب و سوسیالیست ها مورد حمایت جمال عبدالناصر قرار داشتند؟

دکتر مفتاح:

یمن به دو قسمت جمهوری خواه و سلطنت طلب تقسیم شد. سلطنت طلب ها مورد حمایت عربستان و ایران شاهنشاهی قرار داشتند و جمهوری خواهان هم مورد حمایت جمال عبدالناصر و بلوک شرق در آن زمان قرار داشتند. پس از شکست مصر در سال ۱۹۶۷ میلادی پرونده یمن به طور کامل به عربستان سپرده شد. مصر از هم پیمان جمهوری خواه خود صرف نظر کرد. پرونده یمن از آن سال به بعد به طور کامل در اختیار عربستان قرار گرفت هر چند آمریکا به طور مستقیم بر این پرونده نظارت دارد. اما عربستان هم چنان در یمن بازیگر اصلی است.

آیا در یمن همانند عراق و سوریه، میان اهل تسنن و تشیع درگیری نظامی وجود دارد؟

دکتر مفتاح:

آری، درگیری نظامی وجود دارد. در صعده، عمره، جوف، حجه و ممکن است که این درگیری به سایر شهرها نیز سرایت کند.

آیا اسماعیلیه و اثناعشریه نیز با سلفی ها درگیر هستند، یا آنکه این درگیری نظامی فقط شامل حوثی ها می شود؟

وہابی ہا شیعیان را بہ عنوان یک مجموعہ واحد توصیف می کنند.

ص: ۱۷۶

یعنی تفاوتی میان زیدیه، اسماعیلیه و حوثی ها قائل نیستند؟

دکتر مفتاح:

چرا تفاوت قائل هستند. اما در رسانه های خود با شیعه به عنوان یک ساختار واحد برخورد می کنند و در بسیج رسانه ای خود، تمام شیعیان را با یک دیگر ادغام می کنند. آن ها بدترین موارد موجود در میان شیعه را برمی چینند و فرقی نمی کند که چه شیعه ای هستند و آن را به توده مردم عرضه می کنند. آنها تمامی نکات منفی موجود در میان اثنی عشریه، اسماعیلیه و زیدیه را برمی چینند و آنها را به طور کلی به مانند یک ساختار واحد ارائه می دهند. البته آنها با تفاوت موجود میان مذاهب شیعه آشنا هستند، اما عمداً آن ها را با یکدیگر در می آمیزند. آنها بیش از هر چیز، بر یاسر حبیب تأکید می کنند که در تبلیغات منفی آنها برجسته ترین شخصیت شیعه به شمار می رود و به متون موجود در کتاب های قدیم و جدید شیعیان استناد می جویند.

جمعیت زیدیه در حال حاضر چه تعداد می باشد؟

دکتر مفتاح:

زیدیه به طور کلی در نقشه جمعیت یمن یک سوم را تشکیل می دهند.

ص: ۱۷۷

زیدیه در ابتدا ۶۰ درصد جمعیت یمن را تشکیل می داد، اما به تدریج شمار آنها کاهش یافته است.

دکتر مفتاح:

یمن در گذشته به دو قسمت تقسیم شده بود. زیدیه اکثریت شمال را تشکیل می دادند. اما پس از یکپارچه شدن دو بخش شمالی و جنوبی یمن، زیدیه در اقلیت قرار گرفتند.

آیا زیدیه در یمن مراجع و علمایی دارند که از نظر فکری، دینی و مذهبی به آنها مراجعه کنند؟

دکتر مفتاح:

البته روحانیونی دارند، اما میان آنها و جامعه زیدیه ارتباطی وجود ندارد و در واقع، زیدیه از ۵۰ سال پیش به این سو، ساختار سازمان یافته خود را از دست داد و پس از آن، جامعه زیدیه دچار گسستگی شد. زیدیه نمادها و شخصیت های برجسته ای دارند، اما چیزی به عنوان مراجع تقلید ندارند.

حوثی ها؟

دکتر مفتاح:

حوثی ها در جامعه یمن حرکت سازمان یافته ای دارند. اکثر ملت یمن طرفدار جریان قوم گرایی عربی، مخالف استعمار و غرب و طرفدار جمهوری اسلامی ایران هستند. نقطه تفاوت آنها با حوثی ها در آن است که حوثی ها یک جریان سازمان یافته می باشند. سایر اقشار ملت یمن، دارای ساختار سازمان یافته ای نیستند تا بتوانند به واسطه آن، خواسته های خود را نشان دهند.

ص: ۱۷۸

شما به عنوان یک فعال سیاسی در یمن و آگاه نسبت به جامعه، آینده این کشور و ارتباط جنوب و شمال آن را چگونه ارزیابی می کنید؟

دکتر مفتاح:

آینده یمن را ناآرام پیش بینی می کنم و وحدت یمن ادامه خواهد یافت.

به چه دلیل وحدت ادامه خواهد یافت؟

دکتر مفتاح:

زیرا طرحی که منجر به تجزیه کشور شود و همچنین مخالفان وحدت، قانون اساسی، تشکیلات سازمان یافته و حتی دیدگاه مشخصی برای تشکیل دولت مستقل در اختیار ندارند. اکثریت جامعه یمن نیز طرفدار آنها نیستند. تجزیه طلبان تاریخ بدی دارند. لذا وضعیت ناآرام در یمن تا چند سال آینده ادامه خواهد یافت.

پس به نظر شما حالت توافقی و ائتلافی ادامه خواهد یافت؟

دکتر مفتاح:

ما الآن ائتلاف به معنای واقعی نداریم و اختلاف منافع وجود دارد. ناآرامی در یمن و کشمکش میان نیروها ادامه خواهد یافت. برخی از جریان ها، بر برخی دیگر برتری خواهند یافت. به عنوان مثال، جریان انصارالله بر جریان سعودی برتری خواهد یافت و پس از آن، جریان لیبرال بر انصارالله برتری پیدا می کند.

ص: ۱۷۹

آیا با توجه به چنین شرایطی، امداد رسانی عربستان به جریان هوادارش در یمن قطع خواهد شد؟

دکتر مفتاح:

خیر نه تنها قطع نخواهد شد، بلکه با توجه به حضور و ورود ایران به صحنه یمن، عربستان نفوذ خود را بیشتر خواهد کرد. شکل و شمایل حضور عربستان تغییر خواهد کرد و اوضاع در یمن ناآرام تر خواهد شد و اقدامات خشونت آمیز نیز افزایش می یابد تا آن که دیدگاه یمن برای مشکلات موجود تبلور یابد، زیرا هم اکنون جدایی طلب ها در جنوب تصور می کنند که می توانند بر جنوب تسلط یابند. حوثی ها تصور می کنند که می توانند بر شمال تسلط یابند. اما هیچ یک از این دو تصور صحیح نیست. جدایی طلب ها نخواهد توانست بر جنوب مسلط شوند و انصارالله نیز نمی تواند بر شمال مسلط شود. حوثی ها شاید بتوانند دامنه نفوذ و حضور خود را در شمال گسترش دهند. اما تسلط بر شمال کار بسیار سخت و دشواری است. اما جدایی طلب ها، جنوب یمن را به سوی آشوب و کشمکش سوق خواهند داد و باعث درگیری شدید میان خود جنوبی ها خواهند شد. در نتیجه، اوضاع ناآرام باقی می ماند.

ص: ۱۸۰

انصارالله؛ فرصت ها و چالش ها (۱).

عادل محمد احمد المالکی (۲).

مذاهب در یمن

جمعیت یمن در حدود ۲۲ میلیون نفر است. در طی بیست تا سی سال گذشته، دو مذهب اصلی زیدی و شافعی در یمن وجود داشته است. اما عربستان، مذهب جدید وهابیت را هم به یمن صادر کرد و این مذهب در بسیاری از مناطق کشور وارد شد. اما در حال حاضر با قدرت گرفتن انصارالله، این مذهب در حال از بین رفتن است، زیرا این مذهب بر باطل استوار شده و خداوند متعال می فرماید: (وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا) با آمدن حق، باطل رفتنی است. به محض آن که حق بیاید، باطل از بین می رود. هم اکنون جمعیت یمن از پیروان دو مذهب زیدی و شافعی تشکیل شده و مذهب اهل بیت (علیه السلام) در درون دل یمنی ها ریشه

ص: ۱۸۱

۱- متن حاضر خلاصه مصاحبه مختار شیخ حسینی با ایشان در حاشیه همایش بینالمللی ناصر اطروش در بهمن ماه ۱۳۹۲ می باشد.

۲- عضو شورای زیدیه در منطقه صعده و از اعضای انصارالله.

دوانده است؛ به همین دلیل، بعد از پیدایش جنبش شیعی، مردم به طور خودجوش به آن رو می آورند. پیروان اسماعیلیه نیز در برخی از مناطق یمن یافت می شوند. همچنین مذهب تصوف در مناطق جنوب یمن پیروانی دارد. اما شمار آنها اندک است. شیعه اثنی عشری نیز در یمن پیروانی دارد که تعداد آنها هم اندک است.

سید بنیان گذار

یمن هم اکنون شاهد ناآرامی هایی است که آمریکا و کشورهای حوزه خلیج فارس از آن به عنوان حرکات تروریستی نام می برند. اما در واقع، این ناآرامی ها، دفاع از مظلومیت انصارالله به شمار می رود که سید حسین بدرالدین (رضوان الله تعالی علیه) بنیانگذار آن بود. او از نسل پیامبر گرامی اسلام (ص) است و خداوند او را برگزید تا رهبری این مسیر قرآنی را برعهده گیرد. او بسیاری از مفاهیم را تصحیح بخشید، مفاهیمی چون گردن نهادن در برابر ظلم و ستم ستمکاران که به فرهنگ مردم تبدیل شده بود.

سید بدرالدین الحوثی (رضوان الله تعالی علیه) و فرزندش حسین بدرالدین الحوثی که می فرمود: «من یکی از ثمره های پدرم سید بدرالدین» (رضوان الله تعالی علیهم اجمعین) هستم. «همه این طرح و دستاوردهای به دست آمده را مدیون سید بدرالدین الحوثی بنیانگذار جنبش انصارالله و پدر روحانی این فرآیند قرآنی هستیم.

سید حسین بدرالدین الحوثی با سخنرانی های خود، نظریه پرداز و بنیانگذار این حرکت قرآنی است که به طور سازمان یافته و منظم، درون جنبش انصارالله تدریس می شوند».

شعارهای پنج گانه نماد انصارالله

این ندا، شعار ما را تشکیل می دهد. پیامبر گرامی اسلام(ص) هرگاه می خواستند در برابر کفار و ستمکاران وارد نبرد شوند و به جهاد برخیزند، شعار خاص خود را داشتند. شعار پیامبر گرامی اسلام(ص) در غزوه بدر «یا منصور أمت» یعنی (ای یاری شده بمیران) بود. ای یاری شده که شعار نهضت امام حسین(علیه السلام) به شمار می رود؛ اُمت یعنی کفار را بمیران. در اینجا، مرگ بر آمریکا و همچنین مرگ بر اسرائیل و نفرین فرستادن به یهود، هم چنان که خداوند متعال آنها را در قرآن نفرین کرده است. (لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ) (از میان فرزندان اسرائیل آنان که کفر ورزیدند به زبان داوود و عیسی بن مریم مورد لعنت قرار گرفتند، این کیفر به خاطر آن بود که عصیان ورزیده و از فرمان خدا تجاوز می کردند)؛ تکبیر شعار همه مسلمانان به شمار می رود و مسلمانان ممکن نیست بدون تکبیر پیروز شوند.

الله اکبر شعاری است که آمریکا را ترسانده و دلیل بر این مدعا آن است که آمریکا در مَرّان واقع در منطقه صعده، این شعار را از روی دیوارها پاک کرد و سفیر آمریکا در آن زمان، دستور داد تا این شعار از روی دیوارها پاک شود. این موضوع بیانگر آن است که شعار الله اکبر، اقتدار آمریکا را در هم شکست و ملاحظه کرد که این شعار به برتری اش در منطقه پایان خواهد داد. این شعار به افراد پیوسته به این فرآیند قرآنی قدرت و عزت می بخشد.

نقش عربستان

کشورهای همسایه یمن مانند عربستان و دیگران، مجد و عزت خود را بر ویرانه های یمن می سازند و همواره سعی دارند تا وضعیت داخلی یمن بی ثبات باقی بماند و همواره در آن، نبرد و درگیری های نظامی در جریان باشد تا اوضاع داخل عربستان ثبات یابد. اما با وجود جنبش انصارالله، امید عربستان به باد رفت؛ زیرا این حرکت حامی مستضعفان در یمن می باشد که طرح بزرگی در اختیار دارد و به حمایت از مستضعفان در سراسر جهان خواهد پرداخت.

کشورهای عرب متفاوتی در پیش گرفته اند. اما کشورهای مرتبط با استکبار جهانی مانند عربستان و قطر، مواضع مشخصی دارند. همان طور که می دانید ششمین نبرد علیه انصارالله توسط عربستان انجام گرفت و چاره ای ندید جز این که ده ها کیلومتر

عقب نشینی کند و کنفرانسی در خارج تشکیل داد. چرا؟ برای این که جهت درهم کوبیدن انصارالله مشروعیت بیابد. اما سید حسین بدرالدین (رضوان الله تعالی علیه) در آن دوران از رزمندگان انصارالله خواست تا از مناطق تصرف شده عقب نشینی کنند تا عربستان بهانه ای برای حمله به انصارالله نداشته و همچنین در سطح منطقه و جهان هیچ گونه پایگاه مشروعی برای در هم کوبیدن این نهضت قرآنی نداشته باشند. این امر با تدبیر رهبر و با یاری خداوند تحقق یافت و نهضت ما توانست به این دست آوردهای بزرگ تحقق بخشد.

القاعده یمن

انصارالله، القاعده را به طور کامل دست پرورده و ساخته و پرداخته آمریکا می داند. هرگاه آمریکا بخواهد القاعده در یکی از استان های یمن شکل گیرد، زمینه های این شکل گیری را برای آن فراهم می آورد و تسهیلات مادی و نظامی در اختیارش قرار می دهد. به عنوان مثال، آمریکا زمینه های حضور القاعده در «حضر موت» را فراهم آورد و ما در جریان جنایات القاعده در این منطقه از جمله کشتار سربازان قرار گرفته ایم.

به دنبال تسلط یافتن انصارالله بر صنعا، القاعده در منطقه «البيضاء» حضور گسترده ای یافت. سازمان القاعده و تروریسم یک موضوع آمریکایی است که این کشور از آن به عنوان برگ برنده بهره می برد.

در هر نقطه از یمن، هر جا که بخواهد آن را می گذارد و هر گاه اراده کند آن را برمی دارد. دولت تسهیلاتی در اختیار القاعده قرار داده است؛ زیرا این تشکیلات در خدمت منافع آمریکا قرار دارد و لاغیر. القاعده برخلاف منافع ملت عمل می کند و گروهی خرابکار است. هر جا که پا نهد، آن را ویران می کند. القاعده برای تمام یمنی ها بلکه برای تمام جهان، خواهان شر بوده و نماد عینی تروریسم است. پدیده تروریسم محصول دست آمریکا و اسرائیل است و به واسطه حادثه یازدهم سپتامبر، به آن شکل دادند. همه اینها نمایشنامه هایی است که ساخته و پرداخته دست آمریکا می باشد. آمریکا توسط ایادی خود، یعنی عناصر القاعده و دیگر گروه های تروریستی مثل داعش و النصره، به اهداف شوم خویش در منطقه تحقق می بخشد.

آینده نهضت

این نهضت توانست همه احزاب، طایفه ها و جریان ها و مذاهب را در برگیرد؛ زیرا این نهضت به رهبری سید عبدالملک تضمین کننده و مدافع حقوق تمام مستضعفان است. برخی از برادران اهل سنت در «تعز» در شبکه تلویزیونی «المسیره» اظهار داشتند: «این سید و رهبر انصارالله در حال دفاع کردن از ما به سر می برد با این که ما نه زیدی و نه عضو انصارالله هستیم». تمام یمنی ها چنین احساسی دارند؛ زیرا عبدالملک الحوثی از حقوق تمام مستضعفان دفاع می کند تا ظلم و

ستم در میان تمام طائفه های یمن برچیده شود. ان شاءالله این موضوع در جهان عرب و گیتی گسترش خواهد یافت.

انصارالله در تمامی زمینه ها، کمیته های ویژه ای در اختیار دارد و به طور سازمان یافته پیش می رود لذا جنبش بی هدفی نیست. در تمامی زمینه ها و مسائل فرهنگی، نظامی، آموزشی و تربیتی نهادهای ویژه ای در اختیار دارد. آنها با دولت در زمینه مسائل سیاسی وارد گفت و گو شدند و بهترین دستاوردها را به دست آوردند و هم اکنون، انصارالله در صدد تحقق بخشیدن به توافقات به عمل آمده با دولت می باشد. آنها در گذشته به انصارالله به عنوان یک جنبش نظامی ساکن کوهستان می نگریستند، اما واقعیت چیز دیگری را برای آنها به اثبات رساند. انصارالله ثابت کرد که حاضر به پذیرش دیگران و انجام گفت و گوی آشتی ملی است و با همه طرف ها با انصاف برخورد می کند.

ایران از نگاه یمنی ها

یمنی ها به ایران، به عنوان یک ملت مسلمان که توانست به استکبار جهانی نه بگوید و استکبار جهانی را سر جای خود بنشانند می نگرند. یمنی ها در این خصوص اشتراک نظر دارند. همچنین امام خمینی (رضوان الله علیه) نمونه ای از اهل بیت (علیه السلام) به شمار می رفتند که قیام

کردند و رهبر انقلاب اسلامی ایران هستند. وی فرمود: ما انقلاب خود را به تمام کشورهای عربی و جهان صادر خواهیم کرد. برخی از کشورهای عرب در جنگ علیه ایران شرکت کردند. اما دلها در یمن دعاگوی امام خمینی(ره) بود. من به یاد دارم که در آن زمان کم سن و سال بودم؛ اما پدرم و پدربزرگم برای امام خمینی(ره) دعا می کردند و با قرائت قرآن و سوره حمد از خدا می خواستند تا به امام خمینی(ره) در برابر صدام و کشورهای استکبار جهانی پیروزی ببخشند.

شبهات های انصارالله و حزب الله لبنان

انصارالله تشکیلاتی سازمان یافته، جنبشی با برنامه و دارای پایه و اساس است که حول محور یک شخص واحد، یعنی رهبری به پیش می رود و همین امر باعث موفقیت انصارالله تا کنون شده است. بنابراین پیوندهای مشترک زیادی میان حزب الله و انصارالله یافت می شود. هر دو مواضع یکدیگر را مورد تایید و حمایت قرار داده اند.

هر دو با اهل بیت(علیه السلام) ارتباط دارند. هر دو مخالف اختلاف و تفرقه افکنی هستند و تمامی طائفه ها را با آغوش باز می پذیرند. در میان اعضای حزب الله برخی حتی مسلمان نیستند. به عنوان مثال حزب الله در بنت جبیل سه شهید داد که یکی از آنها مسیحی بود. سید حسن نصرالله توانست میان همه طائفه ها وحدت و هماهنگی ایجاد کند.

سید عبدالملک نیز همین رویه را در پیش گرفته است. نقاط اشتراک دیگری نیز وجود دارد که تحولات آینده آنها را به اثبات خواهند رساند.

چالش های فراروی حرکت انصارالله

چالش های بزرگی فراروی حرکت ما قرار گرفته است. همان طور که برخی کارشناسان گفته اند: «به وجود آوردن انقلاب کار ساده ای است، اما حفظ آن کار سخت و دشواری است.» ما با چالش های فراوانی از قبیل چالش های امنیتی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی روبرو هستیم. یکی از بزرگترین چالش ها، جنگ سردی است که توسط آمریکا علیه ملت های در حال رشد و فقیر از جمله یمن رهبری و هدایت می شود. اما با همه این ها اگر یمنی ها با صداقت و اخلاص، با انصارالله همراه و همگام شوند، راه پیش روی ما بسیار هموار خواهد شد.

ص: ۱۸۹

محمد بهرامی (۱).

مقدمه

اوج گیری و نفوذ بیش از پیش جنبش انصارالله یمن، در افکار عمومی داخل کشور و همچنین در عرصه بین الملل، رویکردها و تحلیل های متفاوتی را در پی داشته است. شخصیت رهبران این جریان و نوع مشی این جنبش، باعث شده تا یکی از تحلیل های رسانه ای مطرح، در میان موافقان و مخالفان آن، مقایسه این حرکت اسلامی با حزب الله لبنان باشد.

حزب الله لبنان علی رغم این که صرفاً گروه و تشکیلات بوده و یک نهاد رسمی و سیاسی در دولت نیست، توانسته در معادلات داخلی و منطقه ای این کشور تأثیرگذاری بالایی داشته باشد و با وجود

ص: ۱۹۱

چالش های سنگین و دشمنان سرسختش، موجودیت خود را حفظ نماید. بی تردید عبور از این حجم وسیع چالش ها، مرهون وجود ویژگی های خاص حزب الله در عرصه های عقیدتی، سیاسی، اجتماعی، نظامی و... است در غیر این صورت، این جریان فاقد این صلابت و موفقیت می بود.

اگر چه مخالفان انصارالله، هم چون آل سعود و القاعده، عمدتاً با اعلام خطر و ترغیب مسلمانان به دشمنی با انصارالله؛ و نیز برافروختن حساسیت های جریان عبری، عربی و غربی، به بیان شباهت های این جنبش با حزب الله می پردازند، اما به نظر می رسد که برای شناخت بهتر انصارالله، این مقایسه لازم است و ملاک های درستی را به دست خواهد داد. از این رو در این نوشتار به برخی از مهم ترین این شباهت ها پرداخته و سعی داریم تا برای موارد مطروحه، مصادیق ملموسی را نیز ارائه دهیم.

قبل از مقایسه این دو جریان، بایستی مختصراً به تعدادی از زمینه ها و عوامل موجود در یمن و همچنین شرایطی که منجر به محبوبیت و رشد انصارالله شد، پردازیم. یمن کشوری است با موقعیت جغرافیایی مناسب و منابع زیرزمینی سرشار؛ نزدیکی به دریای سرخ

و تنگه باب المندب، موقعیتی ویژه و ژئوپولیتیک برای این کشور رقم زده است.

اما علی رغم اینها، یمن کشوری کمتر توسعه یافته است و جزء فقیرترین های جهان محسوب می شود. برخی از مفاسدی که در عرصه سیاست و اقتصاد معاصر یمن دیده می شود در کمتر کشوری به این گستردگی وجود داشته و این مسائل در نوع نگرش، رفتار مردم و نهادهای مردمی و احزاب به حکومت و سیاست بسیار موثر بوده است. مهم ترین این موارد عبارتند از: ضعف و بی کفایتی دولت علی عبدالله صالح در سال های حکومت، وابستگی سیاسی، اقتصادی و فقر فراگیر، نفوذ گسترده قدرت های منطقه ای خصوصاً عربستان سعودی و همچنین تضاد منافع این کشور با رشد و توسعه یمن و

مطالعه تفصیلی این مسائل برای شناخت اوضاع فعلی یمن و نیز تحلیل شرایط آن و مطالعه رفتارهای تشکل ها و جریاناتی چون انصارالله ضروری به نظر می رسد و لازم است تا به منابع این موضوع مراجعه شود.

ص: ۱۹۳

عنصر اول: رهبری

رهبری جنبش انصارالله دارای خصوصیات فردی و خانوادگی برجسته ای است که می توان وی را با رهبر حزب الله لبنان مشترک دانست. عبدالملک الحوثی در خانواده ای رشد یافته که هم اهل علم و معنویت بوده اند، هم اهل مبارزه و جهاد؛ هم این که در عرصه فعالیت های فرهنگی و اجرایی ورود داشته اند. مسلماً دارا بودن این خصوصیات در کنار هم برای تدبیر و مدیریت یک مجموعه، عناصر اثرگذاری خواهد بود. علاوه بر اینها خصوصیات شخصی ایشان در تدبیر، زیرکی و هوشمندی مزید بر علت است. همچنین، صلابت و استواری از دیگر ویژگی های شخصیتی رهبر انصارالله می باشد.

مجموع موارد مذکور در رهبری جریان حزب الله نیز وجود دارد؛ بنابراین این دو شخصیت، در موارد فوق با هم قرابت دارند.

عنصر دوم: اعتقاد راسخ دینی

از مهم ترین خصوصیات اعضای انصارالله و رهبران آنها، اعتقاد راسخ و محکم آنها در آموزه های دینی و وعده های الهی است. کسانی که از نزدیک یمنی ها را دیده اند، این موضوع را یکی از

خصوصیات برجسته آنان ذکر می کنند. در ارزیابی علل موفقیت جریان انصارالله و حزب الله، قطعاً یکی از مؤلفه های کلیدی که پیش از بقیه به ذهن مبادرت می کند، همین خصوصیت است. البته در این موضوع غالباً نقش رهبران برجسته تر است. تأکید بر صدق وعده الهی، مقاومت و ایستادگی تا بذل جان و هستی و همچنین جان بر کف بودن یکی از ویژگی های مشترک و بارز دو جریان حزب الله و انصارالله به شمار می رود.

عنصر سوم: انسجام درونی

یکی دیگر از موارد مشابهت انصارالله یمن با حزب الله لبنان، انسجام درونی و تشکیلات منظم این دو گروه است. انصارالله یمن از منسجم ترین گروه های منطقه می باشد. علاوه بر انسجام درونی، بافت قبیله ای موجود نیز به آنها کمک می کند و آنها توانسته اند با سیاست های شمول گرایانه، اهل سنت و سلفی های غیر القاعده را زیر چتر منسجم خود بیاورند. و با این سیاست مهم و کاربردی است که آنها قادر خواهند بود نقشی مثبت در آینده یمن داشته باشند.

اشاره

از مهم ترین علل موفقیت و نیز عناصر مشترک بین انصارالله و حزب الله، جایگاه مردمی این دو جریان است. اساساً می توان این عنصر را از موارد تعیین کننده در بقاء و دوام هر جریان سیاسی دانست. اگر انصارالله صرفاً یک گروه شبه نظامی با تعدادی رزمنده بود، هیچ وقت قدرت تعیین کننده ای در معادلات داخلی یمن نداشت. کما این که در سالیان گذشته، نگاه برخی تحلیل گران به این جنبش همین گونه بود. اما وقایع سال های اخیر نشان داده است که انصارالله از جایگاه مردمی وسیعی برخوردار می باشد. هرچند آمار علمی دقیقی از تعداد طرفداران این جریان وجود ندارد، اما برخی برآوردهای تخمینی با تمسک به آمار شیعیان، زیدی های یمن و یا جمعیت شرکت کننده در مراسم تشییع شهید حسین الحوثی، آمار چند صد هزار نفری برای نیروها و آمار میلیونی برای موافقان و طرفداران این جنبش بیان می کنند. در پاسخ به سؤال چرایی اقبال مردمی به انصارالله می توان گفت:

الف- انصارالله، تریبونی برای طرح مطالبات مردم:

حوثی ها و انصارالله در حوزه های مختلف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و امنیتی همواره در کنار مردم و صدای مطالبات مردم بوده اند و خود مردم یمن

تأکید می کنند که انصارالله همواره صدای مطالبات مردم است. انصارالله در شرایطی که می توانست به راحتی قدرت و یا بخش هایی از حاکمیت را در دست گیرد، از آن اکراه داشت و این مساله باعث اعتماد بیش از پیش مردم به انصارالله و صادق دانستن آن در شعارهای مردمی اش و عدم قدرت طلبی این جریان بود. یمن کشوری فقیر و عقب نگه داشته شده است و برخی آن را فقیرترین کشور منطقه می دانند. این فقر علی رغم وجود منابع سرشار زیرزمینی است، با این حال نفوذ کشورهای منطقه و ضعف مدیران سیاسی و اقتصادی، مانع پیشرفت یمن بوده و انصارالله بزرگترین و جدی ترین گروه معترض به این مسائل است؛ از این رو بسیاری از مردم یمن، انصارالله را منجی آنان از ظلم، فقر و دیکتاتوری می دانند. شعارهای سه گانه ای که انصارالله قبل از قیام دوم طرح کرد را می توان یک نمونه از بیان مطالبات همه مردم یمن توسط این جریان دانست. (اسقاط الحکومه الفاسده، اسقاط الجرحه، تنفیذ مخرجات الحوار الوطني)

یکی از مؤیدات این موضوع، تظاهراتی است که بعد از بیداری اول (قبل از ۲۰۱۴) انجام شد. در این تظاهرات مسالمت آمیز که انصارالله برگزار کننده آن بود، علاوه بر طرفداران و هواداران

انصار الله، بسیاری از شرکت کنندگان کسانی بودند که به صورت مستقیم در این جنبش عضویت نداشته و مشارکت آنها اغلب به این دلیل بود که منافع و خواسته های مشترکی میان خود و جنبش ملاحظه می کنند.

ب- مردمی بودن رهبران انصارالله:

تصمیم گیرندگان انصارالله، اغلب افرادی از طبقات و اقشار پایین جامعه هستند که در بحران ها همراه مردم بوده و در تمام فعالیت های مردمی و عمومی مشارکت نموده اند. این در حالی است که کسانی که روند امور جاری یمن را دنبال می کنند، به خوبی از شکاف میان رهبران جنبش ها و احزاب سیاسی این کشور و مردم عادی و پایگاه مردمی آنها مطلع و آگاه بوده و همواره این سیاستمداران مورد انتقاد مردم بوده اند.

ج- نگاه شامل به مردم:

انصارالله هیچ گاه در مواضع خود، مردم را طبقه بندی نکرده و حتی طرفداران و همفکران خود را از دیگران جدا نمی کند. وحدت و شمولیت شعار همیشگی انصارالله است و طبق اقتضات این مفاهیم حرکت می کند و همواره به پرهیز از اقدامات طایفی و قبیله گرایانه هشدار داده است. یکی از نمونه های این موضوع، سخنرانی عبدالملک الحوثی در هنگام تحصن در پایتخت بود که وی از همه درخواست کرد که تحصن به هیچ وجه رنگ و بوی

طائفی و فرقه ای به خود نگیرد و وی سخنان خود را متوجه تمامی مردم یمن دانست.

یکی از رموز قدرت و نفوذ سیاسی این گروه، آن است که از پوسته تعصب مذهبی بیرون آمدند و با هرکسی که با اهداف اسلامی آنها همسو باشد، دست برادری می دهند. همان طور که حزب الله و رهبری آن در میان تمام لبنانی ها از موقعیت خاصی برخوردار شده و سیدحسن نصرالله توانسته است در میان تمام اقوام لبنانی شعار مقاومت را نهادینه کند، عبدالملک الحوثی نیز موفق شده تا در میان تمامی یمنی ها؛ از جمله اهل سنت شافعی مذهب، موقعیت ویژه ای پیدا کند. رهبری عبدالملک الحوثی را نه تنها شیعیان زیدی، بلکه اکثریت سنی های شافعی مذهب نیز پذیرفته اند و رهبری جنبش، از این طریق توانسته زمینه های یک جنبش عمومی و فراگیر را شکل دهد و ملت یمن را به صورت منسجم و یک پارچه در مقابل حکومت فاسد و وابسته، به صحنه آورد. جالب این که امروز برخی از رهبران انصارالله، سلفی هستند. عربستان همواره تلاش دارد، این گونه وانمود نماید که انصارالله شیعه هستند و تنها ۱۰ درصد از مردم یمن را نمایندگی می کنند، اما انصارالله یک طائفه خاص را شامل نمی شود، بلکه در این جنبش، اهل سنت هم حضور دارند و بخشی از رهبران کمیته های مردمی را سلفی های وابسته به انصارالله در دست دارند.

ص: ۱۹۹

یکی از دیگر عوامل خوشنامی و محبوبیت جنبش انصارالله این است که این جنبش در مدت زمان فعالیت خود، همواره متعهد به اقدامات مسالمت آمیز و برقراری آرامش برای حل مسائل و قضایای داخلی یمن بوده و به تمام قراردادهای و توافقنامه های آتش بسی که با دولت های یمن امضا کرده، پایبند و متعهد بوده و خط نیرنگ و فریب را در پیش نگرفته است. همچنین روش های این جنبش برای تحقق مطالبات و خواسته های خود، روش هایی روشن و مشخص است. انصارالله هیچ وقت در پی اقداماتی که جنگ و شعله ورشدن اختلاف را به دنبال دارد، نبوده و همواره خط مشی شرافتمندانه را در تظاهرات مردمی مسالمت آمیز در پیش گرفته که البته قانون اساسی یمن نیز این نوع روش را مجاز دانسته و آن را خلاف ضوابط و قوانین عمومی در یمن نمی داند.

همه مواردی که ذکر شد را می توان بر جریان حزب الله نیز تطبیق داد و از آنجا که حزب الله و مشی سیاسی و اجتماعی آن برای غالب تحلیل گران شناخته شده و مشخص است، لازم نبود که در هر کدام از مصادیق لزوماً تطبیق آن بر حزب الله نیز یادآوری گردد.

اشاره

نوع مشی سیاسی نیز یکی دیگر از وجوه مهم مشابهت و نزدیکی دو جریان مورد نظر است. با دقت نظر می توان موارد متعددی را ذیل این موضوع ارائه داد، ولی ما به چند مورد مختصر اکتفا می کنیم:

الف. تدبیر، حکمت، درایت و حرکت

الف. تدبیر، حکمت، درایت و حرکت ذیل ظرفیت های معقول سیاسی و مدنی که البته این خصوصیت عموم مردم یمن بوده و امری تاریخی است.

انصارالله در بسیاری از موارد، در اعتراضاتی که به دولت داشته، با این که می توانسته با جنگ و مبارزه مسلحانه به اهداف خود نزدیک تر شوند، اما غالباً برنامه ایشان مشی مسالمت آمیز و نرم بوده است. به عنوان مثال، در درگیری های نظامی شهر عمران، انصارالله توانست در عرض چند روز این شهر را با شکست لشکر ۳۱۰ ارتش یمن، به تصرف خود در آورند، اما انصارالله به دنبال عبور از دولت یمن و تشکیل حکومت نبود، بلکه هدف خود را از جنگ پاکسازی این مناطق از طرفداران جریان تکفیری اعلام کرد. از همین رو، بعد از تصرف این شهر و پایگاه های نظامی، دولت مستقل تشکیل ندادند، بلکه از دولت مرکزی یمن درخواست کردند که با اعزام نیروهای نظامی، ادارات و پایگاه های نظامی را در استان

عمران تحویل بگیرد که این کار به مرور در یکی دو هفته صورت گرفت، همچنین انصارالله در راستای نشان دادن حسن نیت خود، اسرای درگیری های عمران را آزاد کرد.

انصارالله همواره عملکرد خود را در چارچوب قانون اساسی یمن دنبال می کند و مانند گروه های تروریستی نیست که فردی را بازداشت کرده و خود حکم اجرا کند. اعضای انصارالله حتی کسانی که یارانشان را کشته اند، پس از دستگیری به دادگاه تحویل می دهد. این گروه حتی در اختلافات محلی نیز مداخله نمی کند و این مسائل را به دادگاه های دولتی ارجاع می دهد.

حتی می توان گفت یکی از مواردی که علی رغم اعتراضات شدید مردمی، باعث تداوم حضور علی عبدالله صالح در قدرت شد، تظاهرات مسالمت آمیز مردم و عدم استفاده آنها از سلاح بود. یمنی ها به حکمت و درایت معروف هستند و کمتر وارد جنگ مسلحانه می شوند، چراکه اگر وارد درگیری گردند، جنگ های خونینی در یمن به راه خواهد افتاد.

در هر صورت، مصادیق بسیاری از این موارد را نیز می توان در مشی سیاسی حزب الله لبنان مشاهده کرد. این جریان نیز فعالیت های خود

را در چهارچوب مشخص رسمی، پذیرفته شده و البته با حکمت و درایت، پیش می برد.

همکاری با گروه های مختلف و عدم انحصارگرایی و تمامیت خواهی، تعیین اولویت های عمل و تفکیک مسائل اصلی از فرعی، توجه به زیرساخت های فرهنگی و تربیت نیرو و... برخی از مصادیق دیگر تدبیر، درایت و زیرکی انصارالله و البته حزب الله است که این موارد خود عاملی برای استمرار قدرت جریان های مذکور بوده است.

ب- عدم سهم خواهی و باج خواهی سیاسی:

یکی از اتهاماتی که دشمنان انصارالله و عمدتاً رسانه های نزدیک به آل سعود، به این جنبش وارد می کنند، «تلاش برای قبضه کردن قدرت» است و از زمانی که شیعیان یمن با امضای توافقنامه صلح با دولت این کشور، پیروزی بزرگی را کسب کردند، ایراد این اتهام ها به الحوثی ها شدت گرفت. اما انصارالله عملاً به همه ثابت کرد که در پی این مسئله نیست و هرچند که برای اصلاح سیاسی و رفع مفاسد در امور سیاسی دخالت می کند، اما در پی کسب قدرت و قبض موقعیت های سیاسی نیست. برخی معتقدند انصارالله توانایی در اختیار گرفتن دولت یا حداقل بخشی از آن را داشت، ولی مبادرت به این امر نکرد، و ترجیح داد

ص: ۲۰۳

مانند مردم جامعه، نقشی نظارتی و اصلاحی داشته باشد و مستقیم وارد قدرت نشود.

عبدالملک حوثی چندی قبل، در جریان بیداری دوم یمن و پس از برخی جوسازی های رسانه ای در مورد خطر کسب قدرت توسط انصارالله، رسماً اعلام کرد: «انقلابیون هیچ وقت به دنبال سهم خواهی و اشغال پست های دولتی نبوده اند» وی افزود: «تشکیل فوری دولت، ضروری است و ما تصمیمی برای مشارکت در دولت نداریم. بنابراین جنبش انصارالله همه سمت هایی را که در دولت جدید تحویل خواهد گرفت، به برادران خود در جنوب واگذار خواهد کرد.»

در برنامه سیاسی حزب الله لبنان نیز می توان این عدم تلاش برای قبضه کردن قدرت اصلی سیاسی و عدم تلاش برای در دست گرفتن پست ها و موقعیت های سیاسی به عنوان اصلی ترین برنامه سیاسی این جریان را دید و این مسئله، نقطه مشترک این دو جریان است.

ج-اهتمام به مسأله فلسطین و تأکید بر مقاومت:

استکبار ستیزی و مقابله با حکومت های دست نشانده منطقه و خط ارتجاع: انصارالله همواره در قبال تروریسم صهیونیستی در نوار غزه و کرانه باختری، از فلسطین دفاع می کند و از حامیان همیشگی آن به شمار می رود و

ص: ۲۰۴

در این عرصه، از جمله معدود جنبش های یمنی و عربی است که موضع حامیانه و جانبدارانه ای را در قبال ملت فلسطین در برابر تجاوزات مستمر رژیم صهیونیستی علیه نوار غزه و کرانه باختری داشته است.

این جریان در طول فعالیت سیاسی خود توانسته است که ارتباطی موفق میان مسائل داخلی، عربی و اسلامی برقرار نموده و بزرگ ترین دلیل این مدعا هم سخنرانی های سید عبدالملک الحوثی، رهبر جنبش انصارالله است که تمام سخنرانی های اخیر خود را از یک سو به حقوق مشروع و برحق یمنی ها؛ از سوی دیگر حقوق غصب شده ملت فلسطین مرتبط کرده است. وی در بسیاری از سخنرانی های خود، به این نکته اشاره دارد که پایه و اساس حل قضایای یمن، قضیه فلسطین است.

سیاست انصارالله علیه رژیم صهیونیستی و آمریکا، طرفداری از جنبش های مقاومت منطقه، و همراهی با جمهوری اسلامی ایران بوده است. عبدالملک الحوثی، صریحاً موضوع سیاست انصارالله را طرح نموده و اعلام داشته که انصارالله در کنار سوریه، حزب الله لبنان و جمهوری اسلامی ایران می تواند ضلع چهارم مقاومت باشد؛ وی از اول هم این موضع خود را اعلام نموده و در پیش گرفته است.

به همین دلیل، این جنبش، نقش زیادی در تغییر نگرش مردم نسبت به آمریکا، عربستان سعودی و نیز پشتیبانی از مقاومت داشته است.

عنصر ششم: توان و استراتژی نظامی

سبک نظامی انصارالله نیز از مواردی است که به حزب الله لبنان شباهت های زیادی دارد. استراتژی نظامی کیفی، چریکی و نامنظم از جمله این مشابَهت هاست و از همه مهم تر این که جنگ های شش گانه، به حوثی ها خبرگی و پختگی نظامی با ارزشی داده و این امر علاوه بر تجاربی است که رزمندگان انصارالله در جنگ با نیروهای سعودی داشته اند که آخرین آنها نفوذ به عمق ۳۰ کیلومتری اراضی عربستان تا آستانه شهر جازان بوده است.

خاتمه

آن چه که ذکر شد، برخی از عناصری بود که در بیان مشابَهت ها و قرابت های میان دو جریان انصارالله یمن و حزب الله لبنان مبادرت به ذهن می کرد. اما یکی از مواردی که این موضوع را تأیید می کند و لازم است که ذکر شود، «الگوگیری انصارالله از حزب الله» و «اعلام پایبندی به محورهای مقاومت منطقه» از سوی انصارالله می باشد که در سال های اخیر از سوی این جریان تأکید بیشتری بر آن شده است. انصارالله از بدو تشکیل، متأثر از افکار امام خمینی (قدس سره) بوده و تحلیل گران معتقدند از نظر

سازماندهی نیز الگوی حزب الله را انتخاب کرده اند و این که مقاومت حزب الله و وجهه سید حسن نصرالله، تاثیر زیادی بر ساختار انصارالله داشته است. جالب این که «سید حسین الحوثی» (اولین رهبر انصارالله که در جنگ اول این گروه با دولت یمن به شهادت رسید)، شعار خود را «مرگ بر آمریکا و مرگ بر اسرائیل» اعلام کرد و از شروط وی با دولت وقت یمن این بود که با نیروهای مقاومت روابط خوبی داشته باشد، که جمهوری اسلامی ایران، حزب الله و حماس از جمله آنها بوده است.

جنبش انصارالله، همواره حمایت خود از حزب الله اعلام علنی کرده و عبد الملک الحوثی، رهبر آن در سخنرانی خود در مراسم میلاد حضرت رسول (صلی الله علیه و آله)، به حمایت تمام عیار از حزب الله لبنان پرداخته و تأکید کرد که «حزب الله» با مبارزه خود علیه رژیم صهیونیستی، به همه اعراب، امت اسلامی، مقاومت و لبنان خدمت می کند. چندی پیش نیز خبرنگار روزنامه الدیار لبنان از سید عبد الملک الحوثی سؤال کرد که آیا صحت دارد که شما با «سید حسن نصر الله»، دبیر کل حزب الله لبنان ارتباط دارید؟ وی با رد این موضوع در آن برهه تأکید کرد که حتی اگر این رابطه وجود داشته باشد، این افتخار بزرگی برای او و برای انصارالله است.

از قرن نهم هجری، شخصیت هایی در میان زیدیان ظهور کردند که از رویکرد اعتزالی و عقل گرایانه زیدیان روی گردانده، به جریان اصحاب حدیث اهل سنت متمایل گشتند و به دنبال آن، جریان زیدیه سلفی در تاریخ زیدیه شکل گرفت. محمد بن ابراهیم، مشهور به ابن الوزیر (۷۷۵ - ۸۴۰ ق)، نخستین شخصیت و به نوعی، بنیانگذار این جریان است که تحت تأثیر شدید اندیشه های پیشوایان اصحاب حدیث و نظریه پردازان سلفیه قرار گرفت. این

جریان، هیچ جایگاهی را برای جریان های عقل گرا در اعتقادات نمی پذیرد و در بیشتر مسائل اعتقادی، نگاهی ظاهرگرایانه دارد.

زیدیان سلفی در فقه نیز تقلید کردن از مذاهب فقهی اربعه و همچنین فقه هادوی (منسوب به امام هادی الی الحق) را مورد نقد جدی خود قرار داده، معتقد بودند که باب اجتهاد همچنان مفتوح است و فقها باید بر اساس کتاب و سنت در فروع فقهی، رویکردی اجتهادی داشته باشند و تقلید از اجتهادات ائمه مذاهب اربعه و بزرگان فقه را کنار گذارند. تأثیرپذیری زیدیه سلفی از شخصیت های برجسته سلفیه نظیر ابن تیمیه (۶۶۱ - ۷۲۸ق) و ابن قیم جوزی (م ۷۵۹ق) تا حدی است که در میان جریان های سلفی، زیدیه سلفی نخستین جریانی است که اندیشه های سلفی ابن تیمیه را پذیرفت و بر اساس مبانی فکری سلفیه، در زیدیه نیز ساختارهای اعتقادی خود را ایجاد کرد؛ چراکه پیش از ابن الوزیر، جریان سلفیه پیروانی نداشت.

جریان زیدیه سلفی از قرن نهم تا ۱۱ هجری قمری به سبب فضای به شدت اعتزالی، در میان زیدیه دوران نیمه خاموشی را گذراند و محیط مناسبی برای ترویج، گسترش آن فراهم نشد. اما رفته رفته، با ظهور نظریه پردازان این جریان، مانند حسن بن احمد

جلال (۱۰۱۴ - ۱۰۸۴ق)، صالح بن مهدی مقبلی (۱۰۴۰-۱۱۰۸ق) و ابن الامیر صنعانی (۱۰۹۹-۱۱۸۲ق)، شارح کتاب های ابن الوزیر، دوران جدیدی در قرن های ۱۱ و ۱۲ هجری برای جریان زیدیه سلفی شکل گرفت. این افراد با تألیف آثار متعدد و همچنین تربیت شاگردان بسیار، در روند گسترش این جریان نقش مؤثری را ایفا کردند.

زیدیه سلفی پس از گذشت یک قرن، در سده سیزدهم، شاهد رهبری شوکانی، یکی از مجتهدین دوره خود بود. او به دلیل توانایی های علمی و نیز در اختیار داشتن مناصب حکومتی، جریان زیدیه سلفی را به نقطه اوج شکوفایی خود رساند. شوکانی در بسیاری از مسائل، یک سلفی تمام عیار بود تا عالم زیدی؛ از این رو، جریان زیدیه سلفی در این دوره در اعتقادات و فقه، بیش از پیش به سلفیه و حنابله نزدیک شد و فاصله آن از زیدیه متشیع زیاد گشت. جریان زیدیه سلفیه در دوران معاصر، با حمایت زیاد مادی و معنوی عربستان و جنبش سلفی وهابیت، در یمن حضور فعالی دارد و تلاش خود را بر محو کردن زیدیه اصیل - که از آن به زیدیه اهل بیتی یا زیدیه معتزلی متشیع یاد می شود - متمرکز کرده است.

در ادامه به معرفی شخصیت های زیدی سلفی پرداخته خواهد شد.

محمد بن ابراهیم (۱) ملقب به ابن الوزير (۸۴۰ - ۷۵۵ق) بنیانگذار این جریان است. او از نوادگان هادی الی الحق یحیی بن حسین، یکی از امامان مطرح زیدیان یمن می باشد که در ماه رجب سال ۷۷۵ق، در منطقه ظهراوین شطب به دنیا آمد. (۲) وی پس از حفظ قرآن و حدیث، ادبیات عرب، علم اصول، فقه و کلام را به شیوه زیدیان معتزلی مشرب فرا گرفت.

زندگی ابن الوزير را می توان به دو مرحله تقسیم نمود. نخست، دوره اعتزال گرایی، او که از اساتیدی مانند هادی بن ابراهیم الوزير، علی بن عبدالله بن ابوالخیر، علی بن محمد بن ابی القاسم ملقب به سید جمال الدین و دیگر اساتید معتزلی مشرب، علوم نقلی و عقلی را به سبک متداول در میان زیدیان آن دوره فرا گرفت.

ص: ۲۱۲

۱- محمد بن ابراهیم بن علی بن مرتضی بن مفضل بن محمد بن عقیف بن مفضل بن حجاج بن یحیی بن بن قاسم بن یوسف بن یحیی بن ناصر بن احمد بن یحیی بن حسین بن قاسم بن ابراهیم بن اسماعیل بن ابراهیم بن حسن بن حسن بن علی بن ابی طالب علیهم السلام

۲- (۲). ابن الوزير محمد بن ابراهیم، العواصم و القواصم فی الذب عن سنه ابی القاسم، تحقیق شعیب الارنؤوط، بیروت، موسسه الرساله للطباعه و النشر و التوزیع، ۱۴۱۵ق، چاپ سوم، ج ۱ ص ۱۲.

مرحله دوم، دوره ای است که او به دلایلی از رویکرد اعتزالی رویگردان شد. در این دوره، ابن الوزیر برای ادای فریضه حج راهی حجاز شد. او در این سفر، فرصتی یافت تا در فضای حاکم بر مکه، (که پایگاه حنابله بود) از اساتیدی نظیر شیخ محمد بن عبدالله بن ظهیره، محمد بن ابراهیم معروف به ابوالیمن، علی بن مسعود بن علی بن عبدالمعطی انصاری مکی به کسب علوم حدیث بپردازد و با مبانی ظاهرگرایانه آشنا شود. ابن الوزیر پس از این سفر بود که رفته رفته از طیف غالب زیدیه جدا شد، گرایش به اصحاب حدیث و سلفیه پیدا کرد و علوم عقلی و مبانی آن را کنار نهاد.

او پس از کسب درجه اجازه از اساتید علوم حدیث، به نقد روش بزرگان زیدی که روش عقلی را در کسب معارف الهی اتخاذ نموده بودند، پرداخت. تألیف کتاب العواصم و القواصم فی الذب عن سنه ابی القاسم، در این دوره از سوی ابن الوزیر، نمونه روشنی بر تغییر مسلک وی است. او در این کتاب ضمن نقد روش عقل گرایی متکلمان و فلاسفه، به دفاع از بزرگان اصحاب حدیث (نظیر احمد بن حنبل) پرداخته و باورهای اعتقادی و روش علمی آنها را تبیین کرده است.

به طور کلی، تمایلات و تأثیرپذیری فراوان ابن الوزير از سلفیه را می توان در سه محور زیر مورد بررسی قرار داد:

الف-دفاع او از بزرگان اصحاب حدیث:

ابن الوزير برای نشان دادن روی گردانی خود از شیوه عقل گرایی و همچنین گرایش به مبانی ظاهرگرایانه اصحاب حدیث، به دفاع از دیدگاه تشبیه احمد بن حنبل راجع به صفات خدا در برابر علمای زیدیه برخاست و در این زمینه، حتی با استاد سابق خود مکاتباتی را به عنوان رد اتهامات وارده به احمد بن حنبل در باب این دیدگاهش انجام داد.^(۱)

ب-برخورد انتقادی او با متکلمان:

از جمله دلایلی که از تأثیرپذیری زیاد ابن الوزير از جریان اصحاب حدیث و سلفیه حکایت دارد، برخورد شدید او با متکلمان اسلامی است. او به منازعه علمی با متکلمان معتزلی، زیدی، اشعری و اسماعیلی (باطنی) برآمده و به نقد بنیادین مبانی و روش آنها در بیشتر تألیفات خود پرداخته و

ص: ۲۱۴

۱- ابن الوزير، محمد بن ابراهیم، الروض الباسم فی الذب عن سنه ابی القاسم، علی بن محمد عمران، عربستان، دارعالم الفوائد للنشر والتوزیع، ۱۴۱۹ق، ج ۲، ص ۵۹۵؛ همان، العواصم و القواصم فی الذب عن سنه ابی القاسم، بخش شرح حال ابن الوزير به قلم قاضی اسماعیل اکوع، ج ۱، ص ۹-۱۰۰.

معتقد است: پیدایش فرقه های کلامی و اختلاف نظرات متکلمان، منجر به تفرقه میان مسلمانان شده است؛ از این رو ادعا می کند که دلیل مخالفتش با گروه های کلامی و متکلمان، به وجود آمدن تفرقه میان مسلمانان می باشد. این در حالی است که ابن الوزیر، خود به دفاع از جریان اصحاب حدیث و سلفیه به عنوان یکی از فرقه ها پرداخته و اندیشه های اعتقادی او برگرفته از تفکرات اصحاب حدیث و سلفیه است.^(۱)

ج- پیروی از اندیشه و مبانی سلفی ابن تیمیه:

یکی دیگر از مواردی که بازتاب تأثیرپذیری ابن الوزیر از مبانی سلفیه است، پیروی او از اندیشه و مبانی فکری بزرگان سلفیه چون ابن تیمیه (۶۶۱ - ۷۲۸ ق) و ابن قیم جوزی (م ۷۵۹ ق) است. شواهد زیادی وجود دارد که نشان می دهد، ابن الوزیر به کتاب های ابن تیمیه دسترسی داشته و بر مبانی فکری سلفیه نیز مسلط بوده است. ابن الوزیر حتی در برخی موارد، بدون هیچ تفاوتی، از ادبیات ابن تیمیه در اثبات

ص: ۲۱۵

۱- ر.ک: ابن الوزیر، العواصم و القواصم فی الذب عن سنه ابی القاسم (ص)، ج ۳، ص ۳۴۰-۳۷۰؛ همان، ترجیح اسالیب القرآن علی اسالیب اليونان، قاهره، مطبعه القاهره، ۱۳۴۹ق، ص ۵۰ و ۷۵؛ همان، إیثار الحق علی الخلق فی رد الخلافات إلی المذهب الحق من اصول التوحید، بیروت، دارالکتب العلمیه، ۱۴۰۷ق، ص ۱۰ و ۱۲۸.

ادعاهای خود استفاده کرده است. به عنوان نمونه، او در مسأله اسما و صفات، از دو اصل و قواعد پنجگانه ای که ابن تیمیه در «الرساله التدمریه» در باب این مسأله بیان کرده، با کمترین تفاوتی در کتابش استفاده نموده و خود در ابتدای تبیین این مسأله از «الرساله التدمریه» یاد کرده است.^(۱)

هم چنین ابن الوزير تصریح کرده که از آثار و اندیشه های ابن تیمیه بهره برده است. او در موارد متعددی در کتاب هایش از ابن تیمیه با لقب شیخ الاسلام، شیخ الحنابله و در پاره ای موارد، با لقب الشیخ نام برده و از برخی آثار او نظیر «منهاج السنه» و «الرساله التدمریه» یاد نموده است.^(۲) وی در پرورش شاگردان خود همواره از تدریس کتاب های ابن تیمیه غافل نبوده و آنها را با مبانی فکری اصحاب حدیث اهل سنت و سلفیه آشنا کرده است.^(۳)

ص: ۲۱۶

۱- ابن تیمیه، الرساله التدمریه، ص ۱۵، ۴۹؛ ابن الوزير، العواصم و القواصم فی الذب عن سنه ابی القاسم (ص)، ج ۴، ۱۲۰-۱۶۳؛ همان، ایشار الحق علی الخلق فی رد الخلافات إلی المذهب الحق من اصول التوحید، ۹۱ و ۹۲؛ همان، ترجیح اسالیب القرآن علی اسالیب اليونان، ص ۱۴۲ به بعد.

۲- ((۲)). برای نمونه ر.ک: العواصم و القواصم فی الذب عن سنه ابی القاسم (ص)، ج ۲، ص ۵۷، ج ۳، ص ۴۵۲، ج ۴، ص ۴۶، ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۲۴، ۱۶۸، ۱۶۹، ۱۷۰، ۳۵۹، ج ۵، ص ۱۳، ۱۸، ۵۲، ۶۵، ۶۸، ۸۳.

۳- شوکانی، البدر الطالع، ج ۲، ۴۰۹.

اهتمام ابن‌الوزیر به نشر تفکرات سلفی و آثار ابن‌تیمیه در میان زیدیه، نه تنها جریان زیدیه سلفی را به یکی از اصلی‌ترین جریان‌های سلفیه تبدیل کرد، بلکه آن را به سبب تقدم تاریخی، از دیگر جریان‌های سلفی متمایز ساخت؛ چراکه با پیدایش زیدیه سلفی در قرن نهم هجری، این جریان به عنوان نخستین جریان سلفی در نشر مبانی سلفیه ابن‌تیمیه قلمداد شد. این درحالی است که تا پیش از آن، اندیشه‌های ابن‌تیمیه مدافعان جدی نداشت. (۱) زیدیه سلفی تا قرن دوازدهم هجری، تنها وارث مبانی سلفی ابن‌تیمیه بوده و مکتب سلفیه را تا ظهور بنیانگذار سلفیه تکفیری، یعنی محمد بن عبدالوهاب تداوم بخشید.

جریان زیدی سلفی در دو قرن نهم و دهم هجری، در میان اندیشمندان زیدی پیروان چندانی نداشت. سده ۱۱ و ۱۲ قمری، دوران جدیدی برای جریان زیدیه سلفی به شمار می‌آید. در این دوره، شخصیت‌هایی در میان عالمان زیدی ظهور کردند که هر کدام به سهم خود نقش بسزایی در گسترش جریان زیدیه سلفی داشته‌اند. این

ص: ۲۱۷

۱- (۲). ر.ک: فرمانیان، مهدی، «سلفیه و تقریب»، هفت آسمان، شماره ۴۷، قم، ۱۳۸۹ش، ص ۲.

افراد با احیا آثار و اندیشه های سلفی ابن الوزیر، فضای حاکم بر جامعه علمی زیدیان را با این جریان بیشتر آشنا کردند. شاید بتوان گفت، در جامعه علمی زیدیانِ یمن (که تا این دوره همچنان رویکرد اعتزالی خود را حفظ کرده بود و اجازه ورود گسترده به اندیشه های ظاهرگرایی را در مدارس یمن نمی داد) با ظهور اندیشمندان برجسته زیدیه سلفی، چون حسن بن احمد جلال (۱۰۱۴-۱۰۸۴ق)، صالح بن مهدی مقبلی (۱۰۴۰-۱۱۰۸ق)، ابن الامیر صنعانی (۱۰۹۹-۱۱۸۲ق) و شاگردان مکتب سلفی آنها در سده ۱۱ و ۱۲ قمری، فضایی هر چند محدود، برای نشر و گسترش اندیشه های این جریان ایجاد شد. در این میان، صنعانی را به سبب شرح آثار ابن الوزیر، می توان به عنوان دومین شخصیت برجسته این جریان پس از ابن الوزیر، به شمار آورد. دوره ابن الامیر یکی از مهم ترین دوران مکتب سلفیه به شمار می رود؛ چرا که در این دوره، وهابیت به عنوان دومین جریان سلفیه از نوع وهابیت تکفیری آن، به رهبری محمد بن عبدالوهاب در عربستان ظهور می کند. ابن الامیر نیز که رهبری جریان سلفی اعتدالی یا به تعبیری، جریان زیدیه سلفی را در این دوره در یمن به عهده دارد، تعاملاتی را با محمد بن عبدالوهاب داشته است؛ اما تفکر سلفی او اعتدالی بوده و

این موجب شد تا تعامل این دو جریان، در چارچوب تفکرات اساسی سلفیه که توسط ابن تیمیه بنیان نهاده شده، محدود گردد.

ابن الامیر صنعانی

محمد بن اسماعیل صنعانی (۱) ملقب به ابن الامیر، از نوادگان یحیی بن حمزه از نسل امام حسن مجتبی (علیه السلام) در شهر کحلان، واقع در شمال غربی یمن، به دنیا آمد. او نزد استادان زیدیه ادبیات عرب، علم بلاغت و اصول فقه را در صنعا فرا گرفت و برای اولین بار در سال ۱۱۱۲ قمری به سرزمین وحی مسافرت کرد؛ وی در مدت اقامت خود در مدینه منوره، با اصحاب حدیث آشنا شد و نزد آنها به تحصیل در علوم حدیث پرداخت. (۲) تأثیرپذیری او از اصحاب حدیث به حدی بود که به وی در حدیث لقب امیرالمؤمنین دادند.

او مانند

ص: ۲۱۹

۱- محمد بن اسماعیل بن صلاح بن محمد بن علی بن حفظ الدین بن شرف الدین بن صلاح بن حسن بن مهدی بن محمد بن ادريس بن علی بن محمد بن احمد بن یحیی بن عبدالله بن حسین بن قاسم بن ابراهیم بن حسن بن حسن بن علی بن ابی طالب (علیهم السلام).

۲- ابن الامیر صنعانی، محمد بن اسماعیل، توضیح الافکار لمعانی تنقیح الانظار، تحقیق محمد محیی الدین عبدالحمید، مدینه منوره، مکتبه السلفیه، ۱۳۶۶ق، ج ۲ ص ۳۵۲. شوکانی محمد بن علی، البدرالطالع بمحاسن من بعد القرن السابع، بیروت، دارالمعرفه، چاپ افست، بی تا، ج ۲ ص ۱۳۳.

ابن الوزیر در بسیاری از آثارش از مبانی اعتقادی و روش علمی بزرگان سلفیه، نظیر ابن تیمیه و ابن قیم استفاده کرده و مبانی زیدیه هادوی معتزلی را مورد نقد کرده است.^(۱)

ابن الامیر مانند ابن الوزیر در اثبات وجود خدا از براهین فطرت، آفاق و انفس استفاده کرده و دلایل عقلی را نپذیرفته است.^(۲) او در اسما و صفات الهی بر اساس مبانی ظاهرگرای سلفیه پیش رفته و معتقد است که اسما و صفات الهی باید بر ظاهر خود حمل شوند.^(۳) صنعانی هرگونه تأویل در اسما و صفات را جایز ندانسته و معتقد است که باید به ظواهر کتاب و سنت ایمان داشت.

او دلیل این اعتقاد را دیدگاه صحابه دانسته و در این باره می نویسد:

«صحابه این صفات را شنیدند و به واسطه این صفات، خدا را مدح کرده، بدون این که آن را تأویل کنند و این گونه نگفتند که از اثبات صفت سمیع، گوش برای خدا لازم آمده و از صفت بصیر، چشم برای او لازم می آید».^(۴)

ص: ۲۲۰

۱- ر.ک: ابن الامیر صنعانی محمد بن اسماعیل، منحه الغفار علی ضوء النهار، صنعاء، مکتبه غمضان لاحیاء التراث الیمنی، ۱۹۸۱م، ج ۱ ص ۶۷.

۲- همان، ایقاظ الفکره لمراجعه الفطره، تحقیق محمد صبحی بن حسن حلاق، بیروت، دار ابن حزم، ۱۴۲۰ق، ص ۴۲-۳۳.

۳- همان، ص ۷۷-۷۶.

۴- همان، ص ۷۸-۸۲.

ابن الامیر در تبیین تمسک جستن صحابه به ظواهر کتاب و سنت، به گفته های هروی (۱) (م ۴۸۱ق) و نووی (۲) (م ۶۷۶ق)، از علمای اصحاب حدیث، استناد کرده است. در این زمینه، هروی و نووی تأکید کرده اند که سلف صالح بدون تأویل آیات دال بر اسماء و صفات خداوند، به ظاهر آنها ایمان داشته و از هر گونه اظهار نظر درباره معنای آن آیات اجتناب می کردند. (۳) هر چند دیدگاه صنعانی و بزرگان اصحاب حدیث و سلفیه در باب نفی تأویل به تشبیه و تجسیم منجر می شود، اما او هم چون بزرگان سلفی پیش از خود، مخالف تشبیه، تجسیم و تعطیل است. صنعانی در عین دفاع از دیدگاه سلفیه در اسماء و صفات، به نقد آراء متکلمان پرداخته و می نویسد:

«... برخی صفات خدا را نفی و برخی دیگر آن را اثبات کرده اند و در میان گروه دوم، برخی تمام صفات و گروه دیگر برخی از صفات را اثبات کرده اند...» (۴).

ص: ۲۲۱

۱- ابواسماعیل عبدالله بن محمد بن علی انصاری هروی.

۲- ابوزکریا محیی الدین یحیی بن شرف نووی.

۳- همان؛ نووی، محیی الدین یحیی بن شرف، المنهاج شرح صحیح مسلم بن الحجاج، بیروت، دار إحياء التراث العربی، ۱۳۹۲ق، ج ۱۷، ۱۸۲ و ۱۸۳؛ هروی، عبدالله انصاری، منازل السائرین، بیروت، دارالکتب العلمیه، بی تا، ص ۱۲۶.

۴- ابن الامیر صنعانی، پیشین، ص ۹۲.

یکی از نکات قابل توجه، تأمل در دیدگاه های اعتقادی صنعانی، نگاه سلفی او در باب شرک است. او شرک را تنها عبادت و پرستش غیر خدا ندانسته، بلکه با استناد به گفته های ابن تیمیه و ابن قیم، هرگونه توسل، تبرک جستن و بوسیدن قبر را بدعت شمرده و استغاثه و توسل به غیر خدا را از مصادیق شرک دانسته است.^(۱) ابن الامیر کسانی که به غیر خدا استغاثه و توسل کرده و برای اولیا نذر می کنند را قبرپرست توصیف کرده و درباره برخورد با آنها می نویسد:

«... در مرتبه اول باید آنها را به یکتاپرستی فراخواند و اعتقادشان را برایشان روشن کرد و به آنها فهماند که زیارتگاه مرده و ولی به آنها سود و زیانی نمی رساند و آنها را از خداوند بیناز نمی کند. سپس کسی که دست از این کار کشید و توحید را آن چنان که شایسته است، پذیرفت، جان و مالش محترم خواهد ماند... در غیر این صورت، چنان چه بر عمل خود پافشاری کند، شایسته است آن چه خداوند بر رسولش در برخورد با مشرکان روا داشت، در برخورد با قبرپرستان نیز انجام شود».^(۲)

ص: ۲۲۲

-
- ۱- همان، الانصاف فی حقیقه الاولیاء و ما لهم من الکرامات و اللطاف، تحقیق عبدالرزاق بن عبدالمحسن بن حمد البدر، عربستان، الخُبر، العقربیه، دار ابن عفان للنشر و التوزیع، ۱۴۱۸ق، ص ۱۱۷-۱۰۹.
 - ۲- همان، ص ۱۴.

اگرچه صنعانی هم چون ابن تیمیه، مفهوم شرک را توسعه داده و با توسل و استغاثه به غیر خدا، به شدت مخالفت کرده است، اما این نگاه او صرفاً در وادی نظری بوده و در مرحله عملی، هیچ گاه معتقد به تکفیر و اباحه خون افرادی که مرتکب آن چه او آن را از مصادیق شرک می دانسته، نبوده است؛ برخلاف محمد بن عبدالوهاب، معاصر او، که همواره با نگاه تکفیری خود، ضمن کافر دانستن افرادی که به بزرگان دین توسل کرده و به زیارت قبور اولیای الهی می روند، با ریختن خون مسلمانان، غارت اموال و ناموس آنان، جنایات تاریخی را به نام خود ثبت کرد.

از این رو صنعانی با شنیدن جنایات او به شدت از او تبری جست و معتقد بود که او بسیار جاهل بوده و حتی دیدگاه های ابن تیمیه راجع به بدعت و شرک را به درستی نفهمیده است. در نتیجه، می توان گفت که صنعانی علی رغم تأثیرپذیری شدید از سلفیه، همواره نگاهی اعتدالی را در پیش گرفته است.^(۱)

ص: ۲۲۳

۱- صنعانی، دیوان الامیر الصنعانی، علی سید صبح المدنی، قاهره، مطبعه المدنی، ۱۳۸۴ق، ص ۱۳۴ و ۱۳۵.

دوره گسترش جریان زیدی سلفی، با ظهور محمد علی شوکانی در قرن سیزدهم هجری، وارد مرحله جدیدی از اوج شکوفایی خود می می شود.

محمد بن علی شوکانی

شوکانی (۱۱۷۳ - ۱۲۵۰ق) یکی از مهم ترین شخصیت های برجسته زیدیه سلفی در قرن ۱۳ قمری است. گرایش شدید او به سلفیه تا حدی است که برخی پژوهشگران معتقد هستند که شوکانی پیش از آن که زیدی باشد، یک سلفی تمام عیار است.

او در سایه بهره گیری از اساتید بزرگ دوران خود، همچون عبدالقادر بن احمد کوبانی، به تحصیل علوم رایج نزد سلفیه پرداخت. وی با مطالعه آثار بزرگان زیدیه سلفی پیش از خود، نظیر ابن الوزیر، مقبلی و ابن الامیر صنعانی، با مبانی آنها آشنا شد و رفته رفته با تسلط بر مبانی سلفیه، به یکی از شخصیت های برجسته زیدی سلفی در دوره خود تبدیل شد.^(۱)

شوکانی بر اساس مبانی سلفی ابن الوزیر و ابن الامیر صنعانی، تنها با تکیه بر ادله نقلی به اثبات وجود خدا و توحید ربوبی پرداخته و در

ص: ۲۲۴

۱- شوکانی، محمد علی، البدر الطالع، ج ۲، ص ۲۱۹؛ جندی، مصطفی عبدالحلیم، «الامام الشوکانی داعیه الاجتهاد و التجدید»، منبرالاسلام، سال ۵۳، شماره ۵، قاهره، جمادی الاولى ۱۴۱۵ق، ص ۷۴-۷۸؛ صدیق حسن خان، محمد، تاج المکمل، بیروت، دارالکتب العلمیه، ۱۴۲۴ق، ص ۳۱۰.

این باب، مبانی عقلی را نمی پذیرد؛ او در عین حال به نقد روش متکلمان در توحید پرداخته است. شوکانی قواعد تدوین شده در علم کلام را ناچیز شمرده، چرا که از نظر او «علم کلام مبتنی بر پرتگاهی از دلایل عقلی است که جز با ادعای صرف و افتراهایی که منطبق بر هوای نفسانی است، قابل اثبات نیست». (۱) شوکانی درباره رویکرد عقل گرایانه متکلمان می نویسد:

«با تحقیق درباره مسائل کلامی که غالباً مبتنی بر دلالت های عقلی است، می توان باور داشت که آنها غیر عقلی هستند. اگرچه هر گروهی گمان دارد عقل به آن چه که او به آن دست یافته و معتقد شده، حکم می کند؛ تا آنجایی که یکی معتقد به چیزی است و دیگری معتقد به نقیض آن و هر کدام از آن دو، مدعی اند که عقل به آن چه آنها معتقداند، حکم می کند در حالی که عقل صحیح و سالم با آن چه که خداوند در فطرت انسان نهاده، مغایرت ندارد...». (۲).

ص: ۲۲۵

۱- (۲). شوکانی، ادب الطلب و منتهی الأرب، ص ۱۴۶.

۲- همان، الرسائل السلفیه فی احیاء سنه خیر البریه، رساله کشف الشبهات عن المشتبهات، قاهره، مکتبه ابن تیمیه، ۱۴۱۱ق، ص ۸۳ و ۸۴.

نگاه سلفی شوکانی در مسأله توحید و شرک نیز کاملاً پررنگ جلوه می‌کند. او رساله‌های متعددی را در این باب بر اساس مبانی سلفیه تألیف کرده که از جمله آنها می‌توان از «الدر النضید فی اخلاص کلمه التوحید» و «شرح الصدور فی تحریم رفع القبور» نام برد.

این در حالی است که شوکانی در مسأله شرک به شدت با زیارت قبور برخورد کرده و دیدگاه به شدت سلفی خود را ابراز کرده است.^(۱) او حتی استغاثه به پیامبر(ص) پس از وفات ایشان را از مصادیق شرک دانسته، در این مورد به آیه ۴۹ سوره یونس استناد کرده است. او اعتقاد دارد، خداوند در این آیه به پیامبر(ص) امر کرده که به مردم بگوید، او مالک هیچ‌گونه نفع و ضرری نیست.^(۲)

اما وی در باب توسل بر خلاف دیدگاه سلفیان، آن را منحصر به توسل به پیامبر اکرم(صلی الله علیه وآله) ندانسته، بلکه با استناد به روایت توسل و دعای طلب باران عمر از عباس عموی پیامبر(صلی الله علیه وآله) (که در

ص: ۲۲۶

۱- شوکانی، الرسائل السلفیه فی احیاء سنه خیر البریه، رساله الدر النضید فی اخلاص کلمه التوحید، ص ۸۱ و ۸۲.

۲- همان، فتح القدیر، دار ابن کثیر، بیروت، دمشق دارالکلم الطیب، ۱۴۱۴ق، ج ۲، ص ۵۱۱.

کتاب های حدیثی اهل سنت آمده (۱) توسل به غیر پیامبر (صلی الله علیه وآله) را نیز جایز دانسته است. (۲).

نتیجه

بدون شک جریانی که توسط محمد بن ابراهیم الوزیر در قرن نهم بنیان نهاده شد، به سبب اختلاف بنیادین با ساختارهای فکری و چارچوب نظری عقل گرایانه زیدیه، از همان ابتدا با مخالفت های جدی روبرو بود. عالمان زیدی معتزلی مشرب هرگز نپذیرفتند رویکرد تعقلی خود را کنار نهاده؛ به نگاه ظاهر گرایانه اصحاب حدیث و سلفیه روی آورند؛ از این رو همواره نسبت به این جریان،

ص: ۲۲۷

۱- ابن حجر ابوالفضل عسقلانی، احمد بن علی، فتح الباری شرح صحیح البخاری، بیروت، دارالمعرفه، ۱۳۷۹ق، ج ۲، ص ۴۹۷، حدیث ۱۰۱۰؛ هاشمی، محمد بن سعد، الطبقات الکبری، تحقیق احسان عباس، بیروت، دارصادر، ۱۹۶۸م، ج ۳، ص ۳۲۲؛ بیهقی، احمد بن حسین بن علی بن موسی، السنن الکبری، تحقیق محمد عبدالقادر عطا، بیروت، دارالکتب العلمیه، چاپ سوم، ۱۴۲۴ق، ج ۳، ص ۴۹۱.

۲- شوکانی، الرسائل السلفیه فی احیاء سنه خیر البریه، رساله الدر النضید فی اخلاص کلمه التوحید، ص ۸۱، ۸۲، ۱۷۳ و ۱۷۴.

نگاهی منفی داشته و اجازه طرح اندیشه های سلفی را در محافل علمی نمی دادند.

از سوی دیگر، جریان زیدیه سلفی به سبب قرار گرفتن در تنگنا در قرن نهم و دهم قمری، مسیر آرامی را در پیش گرفت. اما رفته رفته، فضای مناسبی برای آن ایجاد شد، به صورتی که در قرن ۱۱ و ۱۲ قمری با ظهور شخصیت های برجسته، سرنوشت خوبی برای این جریان رقم خورد و اندیشمندان زیدیه سلفی تلاش خود را برای گسترش اندیشه های سلفی، دو چندان کردند. اما هیچ یک از این دوره ها با قرن ۱۳ قمری یعنی دوره ظهور شوکانی قابل مقایسه نیست.

انتساب شوکانی به منصب قضاوت، فرصتی را فراهم آورد تا وی با استفاده از مصونیت سیاسی به تبیین، گسترش و ترویج چشمگیر اندیشه های سلفی که از بزرگان زیدیه سلفی به ارث برده بود، پردازد. تألیف حدود ۳۰۰ اثر در فقه، اصول، رجال، اعتقادات، تفسیر و... آن هم بر اساس مبانی فکری سلفیه و تربیت شاگرد، از گام های بزرگ شوکانی است که توانست جریان زیدیه سلفی را به نقطه ی اوج خود برساند. (۱).

ص: ۲۲۸

۱- ر.ک: همان، ص ۱۵۴-۱۶۱؛ برای اطلاع بیشتر درباره جریان زیدیه سلفیه ر.ک: عمادی محمد مهدی، تأثیرپذیری زیدیه از سلفیه، پایان نامه کارشناسی ارشد، قم، دانشگاه ادیان و مذاهب، ۱۳۹۲ ش.

جریان زیدیه سلفی در دوران معاصر همواره با حمایت مادی و معنوی عربستان همراه بوده و در سایه این حمایت ها، توانسته است تا مدارس دینی و مؤسسات متعددی را در یمن ایجاد نماید. نتیجه این حمایت ها بدان منجر شده که زیدیه سلفی بیش از پیش به سلفیه وهابی قرابت پیدا کنند.

در این میان، زیدیان اصیل که با عنوان زیدیان اهل بیتی نیز از آنان یاد می شود، پس از سقوط دولت امامان زیدی و به روی کار آمدن جریان های ناسیونالیستی و چپ در یمن شمالی و جنوبی و همچنین دوره اتحاد دو یمن (که با ریاست جمهوری علی عبدالله صالح همراه بود) همواره در خفقان سیاسی، اجتماعی به سر می بردند. نتایج حاصل از سیاست های انقباضی رژیم سابق یمن علیه زیدیان، چیزی جز حذف مذهب زیدیه به عنوان تنها مذهب رسمی و به رسمیت یافتن مذهب اهل سنت در این کشور، تعطیلی مدارس زیدی، ترویج سلفی گری و وهابیت در سطح گسترده و همچنین واگذاری اداره اوقاف، وزارت آموزش و پرورش به جریان منتسب به وهابیت و تدوین سیاست های آموزشی و پرورشی در یمن توسط این جریان نبود. (۱).

ص: ۲۲۹

۱- مصاحبه با دکتر عصام العماد.

نبودن فضای مناسب برای زیدیان (اصیل) جارودیه، موج روی گردانی از این مذهب را از دهه های نخست قرن ۲۰ میلادی تا ابتدای قرن ۲۱ میلادی به دنبال داشت به طوری که بسیاری به مذهب شافعی و وهابیت روی آوردند و گروهی هم به کلی از مذهب روی گردان شدند، و اقلیتی هم مذهب امامیه را پذیرفتند.^(۱)

منابع

ابن الوزیر، محمد بن ابراهیم، العواصم و القواصم فی الذب عن سنه ابی القاسم، تحقیق شعیب الازرنؤوط، بیروت، موسسه الرساله للطباعه و النشر و التوزیع، ۱۴۱۵ق، چاپ سوم.

-----، الروض الباسم فی الذب عن سنه ابی القاسم، علی بن محمد عمران، عربستان، دارعالم الفوائد للنشر والتوزیع، ۱۴۱۹ق.

-----، ترجیح اسالیب القرآن علی اسالیب الیونان، قاهره، مطبعه القاهره، ۱۳۴۹ق.

-----، إیثار الحق علی الخلق فی رد الخلافات إلی المذهب الحق من اصول التوحید، بیروت، دارالکتب العلمیه، ۱۴۰۷ق.

ص: ۲۳۰

۱- سید علی موسوی نژاد، مقاله «آشنایی با یمن و زیدیه در دوران معاصر»، ص ۴-۵.

ابن الامير صنعاني، محمد بن اسماعيل، توضيح الافكار لمعاني تنقيح النظار، محمد محيي الدين عبدالحميد، مدينه منوره، مكتبه السلفيه، بي تا.

-----، منحه الغفار على ضوء النهار، صنعاء، مكتبه غمضان لاحياء التراث اليمنى، ١٩٨١م.

-----، ايقاظ الفكره لمراجعه الفطره، محمد صبحى بن حسن حلاق، بيروت، دار ابن حزم، ١٤٢٠ق.

-----، الانصاف فى حقيقه الاولياء و ما لهم من الكرامات و اللطاف، عبدالرزاق بن عبدالمحسن بن حمد البدر، عربستان، الخبر، العقريه، دار ابن عفان للنشر و التوزيع، ١٤١٨ق.

-----، ديوان الامير الصناعى، على سيد صبح المدنى، قاهره، مطبعه المدنى، ١٣٨٤ق.

شوكانى، محمد بن على، البدر الطالع بمحاسن من بعد القرن السابع، بيروت، دارالمعرفه، بي تا.

-----، الرسائل السلفيه فى احياء سنه خير البريه، رساله الدر النضيد فى اخلاص كلمه التوحيد، قاهره، مكتبه ابن تيميه، ١٤١١ق.

-----، رساله شرح الصدور فى تحريم رفع

القبور، قاهره، مكتبه ابن تيميه، ١٤١١ق.

----- رساله كشف الشبهات عن المشتبهات، قاهره، مكتبه ابن تيميه، ١٤١١ق.

----- فتح القدير، دار ابن كثير، بيروت، دمشق دارالكلم الطيب، ١٤١٤ق.

----- ادب الطلب و منتهى الأرب، عبدالله يحيى سريحي، بيروت، دار ابن حزم، ١٤١٩ق.

عمادي، محمد مهدي، تأثير پذيري زيديه از سلفيه، پايان نامه كارشناسي، قم، دانشگاه اديان و مذاهب، ١٣٩٢ ش.

فرمانيان، مهدي، «سلفيه و تقريب»، هفت آسمان، شماره ٤٧، قم، ١٣٨٩ ش.

ص: ٢٣٢

نشست «بررسی تحولات سیاسی یمن» (۱).

دکتر سید علی موسوی نژاد (۲).

پیدایش زیدیه در یمن

زیدی ها از قرن سوم هجری در یمن حضوری فعال داشتند. این حضور، به زمان غیبت صغری برمی گردد. از اواخر قرن سوم، خاندان سادات حسنی، پایه گذار سلسله ای از حاکمان زیدی در مناطق شمالی یمن و به صورت مشخص تر، در استان صعده هستند. زیدیان سنتی، عمدتاً در مناطق شمالی یمن ساکن اند. حکومت زیدیه در یمن فراز و نشیب هایی داشته است؛ در برخی زمان ها قدرت را از دست دادند، ولی به صورت اجمالی، در طول یازده قرن،

ص: ۲۳۳

-
- ۱- این نشست در تاریخ ۱۳۹۳/۷/۱۷ به همت گروه مطالعات راهبردی معاونت فرهنگی مجمع جهانی اهل بیت علیهم السلام با حضور کارشناسان و مسئولان مجمع برگزار شد.
 - ۲- عضو هیئت علمی دانشگاه ادیان و مذاهب قم.

یعنی از قرن سوم تا قرن چهاردهم هجری قمری، قدرت سیاسی در کشور یمن در اختیار زیدیه بوده است.

در قرن دهم هجری قمری، تهاجم ترکان عثمانی به شبه جزیره عربی، موجب سقوط دولت زیدیه در یمن شد. برای همین، در طی چند دهه، یمن ضمیمه حوزه تسلط و سلطنت عثمانی گردید؛ ولی در اوایل قرن یازدهم قمری، زیدی ها، عثمانی ها را کنار زدند و امامانی از زیدیه دوباره به قدرت بازگشتند. اما در اواخر قرن سیزدهم، برای بار دیگر، عثمانی ها قدرت را در یمن به دست گرفتند. در ادامه طولی نکشید که خاندانی از سادات حسنی، به نام «حمیدالدین»، برای بار دوم، موفق شد که عثمانی ها را از یمن به سمت حجاز عقب زده و دوباره حکومت زیدی ها را احیاء نماید.

دوره معاصر (امامت خاندان حمیدالدین)

مطالعه دوره معاصر زیدیه یمن را باید از امامت خاندان حمیدالدین در یمن شروع کرد. به صورت مشخص، از سال ۱۳۰۷ هجری قمری که این توفیق جدید به دست آمد، به مدت هفتاد و پنج سال یعنی تا سال ۱۳۸۲ هجری قمری، این خاندان در یمن حاکم بودند. جد، پدر و بالاخره پسر، سه نسل حکومت کردند که مقتدرترین آنها، «المتوکل علی الله یحیی حمیدالدین» بود که اسم یمن را نیز «المملکه المتوکلیه الیمینیه» گذاشت. وی حاکم قدرتمندی بود و عملاً یمن را به صورت

یک پادشاهی از همان خاستگاه مذهب زیدی به عنوان امام زیدیه اداره می کرد.

انقلاب سال ۱۹۴۸ میلادی در یمن

یکی از مهم ترین حوادث در طول ۷۵ سال حکومت خاندان حمیدالدین، انقلابی است که در سال ۱۹۴۸ میلادی بر ضد حکومت این خاندان انجام شد و با ترور امام متوکل یحیی در سال ۱۹۴۸ میلادی به حکومت طولانی وی بر یمن پایان داد. انقلاب سال ۱۹۴۸، نقطه عطفی برای شناخت جریان های امروز یمن است. به این انقلاب «الثوره الدستوریه» یا «ثوره العلماء» گفته می شود. خاندان الوزير رهبری این انقلاب را به عهده داشتند. آل وزیر خاندانی از سادات زیدی و قدیمی هستند که انقلاب آنها انقلابی درون زیدی بوده که با کمک اخوان المسلمین مصر، انقلاب را رقم زدند. در انقلاب سال ۱۹۴۸ میلادی رد پای پررنگ «حسن البناء» و اخوان المسلمین مصر در این انقلاب قابل مشاهده است. چون در حال حاضر با «حزب التجمع الیمنی للاصلاح»، (اخوانی ها) و سلفی هایی در یمن مواجه هستیم که خودشان نیز ابایی ندارند که بگویند، ما از ۱۹۴۸ اصلاحات را در یمن شروع کردیم. این انقلاب با ترور «امام متوکل یحیی حمیدالدین» آغاز شد، ولی طولی نکشید که فرزند او «الناصر لدین الله احمد حمیدالدین» از تعز، (که فرماندار آنجا بود) حرکت

کرد و انقلابیون (یعنی خاندان آل وزیر) را در صنعا شکست داد و امام خودخوانده آنها به همراه نخست وزیری که اعلام کرده بودند را اعدام کرد.

بنابراین، انقلاب سال ۱۹۴۸ میلادی شکست خورد، و «ناصر احمد حمیدالدین» به عنوان سومین امام سلسله حمیدالدین سر کار آمد. اما «احمد حمید الدین» همان روش اقتدارگرایانه پدر را ادامه داد. در حالی که آن اقتدار و کاریزمای پدر را هم نداشت. ناصر احمد توانایی لازم را برای جمع کردن قبایل و مشکلاتی که برای او به وجود آمده بود را نداشت. لذا در نهایت پس از چهارده سال، یعنی تا سال ۱۹۶۲ میلادی حکومت احمد ناصر ادامه پیدا می کند.

انقلاب سپتامبر سال ۱۹۶۲ میلادی

در ۱۹۶۲م «ناصر احمد» ظاهراً به مرگ طبیعی از دنیا رفت و قرار بود پسرش «محمد البدر» امام زیدیه شود. در این مقطع، شاهد فعالیت جدی جریان های سکولار و نظامیان تحت تأثیر جمال عبدالناصر با گرایش های ناسیونالیسم عربی هستیم. این جریان ها انقلاب سال ۱۹۶۲ میلادی یا همان انقلاب سپتامبر را رقم زدند. این انقلاب در اصل حرکتی کودتایی بود که به امام جوان زیدی اجازه به قدرت رسیدن را نداد و امام زیدیه صنعا را از دست داد. ولی تا چند سال زیدی ها و قبایل مناطق همدان، از صنعا تا مرز سعودی با

جمهوری خواهان و رئیس جمهور خودخوانده آنها؛ «عبدالله سلال» می جنگیدند. عربستان که در ابتدا از زیدیان حمایت می کرد، نهایتاً تا سال ۱۹۶۶ - ۶۷ دیگر که تقریباً کار فیصله پیدا کرد؛

عربستان از حمایت زیدیان دست برداشت. و به نوعی قبایل زیدی این منطقه را خرید و یک خیانت اتفاق افتاد. یعنی در درگیری های آن زمان، در حالی که جمهوری خواهان بر صنعاء مسلط شده و از امام زیدیه خلع ید کرده بودند و خاندان حمیدالدین و قبایل طرفدارشان همچنان در مناطق شمالی یمن مقاومت می کردند. با چرخش عربستان «حاشد» و «آل احمر» که رهبران حاشد بودند، خیانتی قبیله ای را رقم زدند و بعداً با سکولارها و ارتش سکولار ناسیونالیستی که روی کار آمده بودند، در قدرت شریک شدند. ارتش مصر به رهبری جمال عبدالناصر کشته های زیادی در یمن داد، در آن سال ها هواپیماهای مصری به نفع جمهوری خواهان در بمباران های مناطق زیدی شرکت می کردند که تیترا تحلیل این چرخش و نقش عربستان را می توان بازی کردن سعودی و دولت جمهوری خواه با برگه قبایل و به حاشیه راندن زیدیه دانست. در یمن، قبیله یک بحث فراتر از مذهب است. قبیله منبع قدرت و مشروعیت خاصی است. بعد از انقلاب سال ۱۹۶۲ میلادی کاری که سعودی ها و جمهوری خواهان موفق به انجام آن شدند، این بود که قبیله و قدرت قبیله را از مذهب زیدیه جدا کردند و در آن جا قبایل

مهم مناطق شمالی صنعا را که «حاشد» از مهم ترین آن است، به سمت سلفیه و نوعی تبعیت از عربستان، از نظر سیاسی پیش بردند. این اتفاق تقریباً تا سال ۱۹۹۰ میلادی ادامه یافت. بنابراین انقلاب سال ۱۹۶۲ میلادی یک نقطه عطف شد.

تقسیم دو یمن در سال ۱۹۶۷ میلادی

در سال ۱۹۶۷ میلادی اتفاقی دیگر هم که حائز اهمیت بود، رخ داد و آن تقسیم دو یمن بود. در یمن شمالی جمهوری خواهان بر نظام امامت زیدیه فائق آمدند و به حکومت یازده قرن آنان پایان دادند. در جنوب یمن (هم که تا آن موقع هم چنان انگلیس ها حضور داشتند)، یک نهضت با تفکرات سوسیالیستی و با حمایت بلوک شرق صورت گرفت. وقتی در سال ۱۹۶۷ میلادی جنوبی ها استقلال خود را به دست آوردند، جمهوری دموکراتیک خلق یمن را اعلام کردند. بدین ترتیب از آن زمان ما دو یمن داشتیم. یک یمن شمالی که در آن جمهوری اعلام شده بود و عربستان هم از آنها حمایت می کرد. و دیگری حکومت بلوک شرقی در جنوب یمن تشکیل شده بود.

انقلاب و جنگ ایران در دهه ۱۹۸۰ میلادی

مقطع بعدی انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی در دهه هشتاد میلادی است. اگر بخواهیم نقشی برای انقلاب اسلامی ایران و جنگ هشت ساله، در یمن قائل شویم، این طور تعبیر می کنم: نقش

آن تحولات همان که حضرت امام(قدس سره) می فرمایند، به نوعی روشن نگه داشتن شعله در زیر خاکستر بود. یعنی انقلاب ما این نقش را داشت که به زیدیه ای که دیگر قدرت و توان مقابله خود را از دست داده بود و به اصطلاح انرژی قبیله از آنها گرفته شده بود، را امیدوار نگه دارد. واقعیت این است که در آن دهه، ما چیز زیادی از زیدیه ندیدیم. در جنگ تحمیلی دولت یمن با صدام همکاری می کرد و ما در جنگ اسرای یمنی داشتیم و در آن زمان، کمتر صدایی از طرف زیدیه که قاعدتاً باید با دولت یمن مخالف باشند و با جمهوری اسلامی و نهضت امام خمینی(ره) خیلی نزدیک به آن چه که زیدیه آرزویش را داشتند رقم خورده بود، شنیده نشد. آن چیزی که الان از زیدیه می بینیم، آن زمان خیلی مشهود نبود؛ لذا تعبیر من این است که نقش انقلاب و جنگ ما روشن نگه داشتن این آتش تا سال ۱۹۹۰ میلادی بود.

اتحاد دو یمن

در سال ۱۹۹۰ میلادی یعنی بعد از جنگ ایران و عراق، اتفاق مهم دیگری رخ داد. آن هم فروپاشی بلوک شرق بود که تأثیرات خود را در یمن نیز گذاشت، بر همین اساس اتحاد دو یمن اتفاق افتاد. یمن جنوبی خیلی زود از هم پاشید. چون هم نظام جمهوری سکولار شمال و نظام خلقی جنوب، به نوعی تحمیل بر سنت های مردم یمن

بود؛ بنابراین طبیعی بود که با یک تلنگر از هم پاشیده شوند. لذا اتحاد دو یمن اتفاق افتاد. اتحاد یمن جنوبی و شمالی مقتضیات خود را به وجود آورد، از جمله باز شدن فضای سیاسی یمن و به تعبیری صحنه سیاسی شفاف تر شد و بخش هایی از جریان سنتی زیدیه که در طول سه دهه قبل از این، کاملاً از هر نوع فعالیتی باز مانده و از صحنه دور شده بود، به نوعی به صحنه برگشت. مثلاً «حزب الحق» را مثال می زنم. شفاف شدن صحنه که می گویم به این معنا که تا قبل از این سلفی ها حزب تشکیل نداده بودند و به صورت همان نفوذ در قبایل عمل می کردند. اتحادشان با دولت خیلی مشخص نبود و دسته بندی شان نیز خیلی شفاف نبود. از سال ۱۹۹۰ میلادی که بحث آزادی احزاب مطرح شد، در فضای باز سیاسی و شفاف سازی احزاب تشکیل شد. حزب «التجمع الیمنی للإصلاح» حزب جریان قبیله ای سفلی گرای نزدیک به عربستان شد و آنها هم خودشان را نشان دادند.

زیدیان سنتی محافظه کار هنوز حاضر به حضور در صحنه های سیاسی نبودند و شرایط را مساعد نمی دانستند. اما بخش هایی از زیدیه تجددگرا، متحول شده و عمدتاً پایتخت نشین هم بودند، یک حزبی را به نام «حزب الحق» تشکیل دادند که قدیمی ترین حزب دوره معاصر زیدیه هست، البته برخی از علما از این حزب حمایت کردند.

بعداً عده ای به دلیل عدم پابندی حزب به مبانی زیدیه، از این حزب رویگردان شدند. از جمله این که: از نظر سیستم سیاسی، بحث امامت زیدیه برای این ها مطرح نیست. ولی عده ای هم باقی ماندند و تا به امروز هم این حزب الحق هم چنان هست ولی می دانید که در سایه تحولات اخیر، حرکت یا نمودشان کمرنگ شده است. بنابراین از سال ۱۹۹۰ میلادی تا حدود یک دهه، این گونه صحنه ای را در یمن مشاهده می کنیم.

مرحله گذار؛ شکل گیری شباب المؤمن، رشد زیدیه و گسترش ارتباط با ایران

مرحله بعدی، مرحله گذار به شعله و رشدن آتش است. آن آتشی که عرض کردم رو به خاموشی بود، انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی آن آتش زیر خاکستر را زنده نگه داشت. دهه ۱۹۹۰ میلادی مقطعی است که مرحله گذار برای زیدی هاست. یعنی به سمت تبلور و دوباره رو آمدن زیدی ها حرکت می کنیم. در این مرحله گذار، به صورت گذرا، تیرهای اتفاقات را ذکر می کنم، ارتباط گیری با جمهوری اسلامی ایران و گسترش روابط امامیه و زیدیه. در آن سال ها اتفاقات مهمی افتاد، هیأت های متعددی از یمن با ایران رفت و آمد داشتند. بعضی از مراجع هم در این زمینه فعال بودند و فضای متفاوتی به وجود آمده و حساسیت ها نیز کم شده بود.

در همین مقطع، جریان شباب المؤمن و هسته کارهای فرهنگی زیدیه در شمال یمن شکل می گیرد. زیدیه حالا چشم باز کرده و با یک نفوذ نه تنها سیاسی، بلکه فرهنگی، اعتقادی سلفی ها و وهابیت مواجه بودند. حتی در همین عرصه های شمالی یمن، نه فقط وهابیت به مناطق جنوبی و مناطق سنی نشین نفوذ کرده بود، بلکه در کنار زیدی ها همسایه دیوار به دیوارشان شده بودند. یک نمونه اش همین دارالحدیث دماج یا مثلاً منطقه کتاف که اخیراً پاکسازی شد. خب این زنگ خطر برای زیدی ها بود ولی مرحوم شهید حسین الحوثی و عده ای از دوستانش در آن مقطع هسته شباب المؤمن را پایه گذاری کردند. هدف اولیه شان هم کار فرهنگی بود. تشکیل کلاس های آموزش قرآن، آموزش کودکان و نوجوانان، طبق اصول مذهب زیدیه. البته دولت یمن نیز مقداری از وهابیت احساس خطر می کرد.

تلاش سعودی در عدم پیشرفت یمن

به صورت سنتی، یمنی ها دل خوشی از سعودی ها ندارند؛ چون آنها سعی کردند برای یمن بزرگتری کنند و سعودی ها مایل نیستند یمن کشور پیشرفته ای باشد. مایل نیستند نفت در یمن به صورت طبیعی استخراج شود و درآمد سرانه این کشور افزایش جدی پیدا کند. به دلیل احساس خطری که از همسایه پرجمعیت خود می کند، امکانات فوق العاده مهم، استراتژیک، حتی نظامی و سوق الجیشی ای

که یمن دارد. و گلوگاه منطقه یعنی تنگه باب المندب دست یمن هست. همچنین یمن سرزمین حاصل خیزی است، مردمان سخت کوشی دارد. و این می تواند تهدید بالقوه و جدی برای سعودی ها باشد. لذا سعودی ها سعی کردند حتی با دادن حقوق و مستمری به مشایخ، ارتشیان، و کارمندان مهم، مانع این پیشرفت شوند. هنوز هم تقریباً همین طوری است. خیلی ها که حقوق از دولت یمن می گیرند، یک حقوق هم از عربستان می گیرند.

بنابراین در دهه ۹۰ میلادی این نهضت فرهنگی توسط شباب المؤمن به صورت مشخص شهید حسین الحوثی و دوستانش شکل گرفت. از سال های ۲۰۰۰، ۲۰۰۱ میلادی همزمان با حمله به ناوگان آمریکا در خلیج عدن و حوادث یازده سپتامبر و همچنین به دنبال آن حضور آمریکا و بهانه جویی این کشور در منطقه و دخالت در افغانستان و عراق، شهید حسین الحوثی یک طرح جدیدی را شروع کرد و بحث های ضد آمریکایی و ضد استکباری بود. همین شعارهای پنج گانه مشهور را ایشان به عنوان «الصرخه» که یک اصطلاح است در بین یمنی ها و حتی روز آن صیرخه را جشن می گیرند، مطرح کرد. «یوم الصرخه»، آن روزی است که شهید حسین الحوثی روی این موارد تأکید کرد که ما در مقابل ظلم و ظالمین باید بایستیم، اجداد ما ایستادند و ما در طول تاریخ ظلم ستیز بودیم. ما زیدی هستیم، وی نسبت به زیدیت تأکید داشته و بیان می کند که

چرا حداقل مثل ایرانی هایی که در مقابل قوای ظلم جهانی ایستادند، ما نایستیم؟ حداقل این است که شعار دهیم. حالا نمی توانیم کاری کنیم، الموت لامریکا، الموت لاسرائیل را که می توانیم بگوییم، اعلام تبری که می توانیم بجوییم. چرا در مراسم براثت از مشرکینی که امام خمینی (ره) اعلام کرده، شرکت نکنیم؟ چرا روز جهانی قدس را که امام خمینی (ره) به عنوان یک نماد براثت از صهونیست ها و ظلمی که در منطقه سال ها و دهه ها در جریان است، برگزار نکنیم؟ ایشان روی همین موارد تمرکز داشت؛ روی براثت از مشرکین، روز قدس، شعار الموت لامریکا، الموت لاسرائیل تأکید داشت. یک عده ای محافظه کارها حتی داخل در شباب المؤمن خوش شان نمی آمد و فکر می کردند این کارها به زیدیه ضربه می زند.

سال ۲۰۰۴ میلادی؛ شروع جنگ های نظامی شش گانه

در سال ۲۰۰۴ میلادی جنگ های نظامی شروع شد. دولت یمن به بهانه های واهی به حوثی و طرفدارانش حمله ور شد. و در فاصله سال های ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۰ میلادی شش جنگ خونین و نابرابر را بر حوثی ها تحمیل نمود. جریانی که همچنان که در ابتدا گفتم به صورت فرهنگی کارش را شروع کرده بود، چون وارد فاز تبری از اربابان حکام منطقه شده، حالا باید تاوانش را پس می داد. هیچ وقت حوثی ها شروع کننده جنگ نبودند. مرحوم حسین الحوثی

را در کوهستان های «مران» در منطقه غرب «صعده» با چند صد نفر از طرفدارانش محاصره کردند و آنها را به شهادت رساندند. آن جا شهید حسین الحوثی مقاومت جانانه ای کرد، ولی نهایتاً در همان جنگ اول در سال ۲۰۰۴ میلادی در ارتفاعات مران در بمباران هوایی به شهادت رسید. با این حال کاریزمای او باقی ماند. کل کار حسین الحوثی را هم اگر شما مطالعه کنید، حداکثر آن کار فرهنگی و کاریزمایی که پیدا کرد، مربوط به این سه-چهار سال آخر عمرش می شود، یعنی بین سال های ۲۰۰۰، حرف ها و سخنرانی هایش را شروع کرده و تا سال ۲۰۰۴ میلادی که به شهادت رسید، ادامه یافته است.

الان «ملازم» حسین الحوثی حکم منشور اعتقادی انصارالله را پیدا کرد. ملازم یعنی آن رونوشت سخنرانی های ایشان که حدوداً شاید صد سخنرانی باشد که خیلی راحت می توان آنها را در شبکه ها دید. زیدانی که طرفدار انصارالله هستند، آن ملازم را خط به خط می خوانند، اتفاقاً یکی از پیشنهاداتی که هست و من از حدود هفت هشت سال پیش دنبال می کردم و می گفتم، این است که روی این ملازم کار شود، حداقل در مورد آن ملازمی که سیاسی تر است و تمجید از امام(ره) و انقلاب اسلامی ایران در آن وجود دارد. ایشان در این ملازم نسبت به اهل بیت(علیه السلام) و مرجعیت آنها تأکید زیادی دارد، تأکیدی که روی امام(ره) و جنگ ایران و عراق می کند، تأکیدی که روی خیانت حکام عرب در منطقه می کند، مباحث ضد صهیونیستی و ضد اسرائیلی که این ملازم دارد، خود می تواند پروژه کاری و تحقیقی باشد.

در همه این جنگ ها، از جنگ اول تا ششم، کاریزمای «سیدی حسین»، مرتب رو به رشد بود؛ یعنی هرچه می گذشت جوانان زیدی بیشتر به آن علاقه مند می شدند. حتی آنهایی که اوائل مخالف

بودند. کم کم سنتی ترها و محافظه کارترها فهمیدند که یک محملی برای سربرآوردن دوباره اندیشه تشیع و زیدی در یمن هست و فرصت استثنایی است.

لقاء مشترك

نکته دیگر در این مقطع، بحث «لقاء مشترك» است. ما یک احزاب لقاء مشترك تقریباً از سال ۲۰۰۶ و ۲۰۰۷ میلادی تا انقلاب سال ۲۰۱۱ میلادی داشتیم. دولت یمن اجازه داده بود که اپوزیسیونی تشکیل شود و همین «حزب التجمع الیمنی للاصلاح» که تا سال ۲۰۰۷ میلادی که کاملاً هم پیمان با دولت یمن بودند در همین سال به همراه قبایل «آل احمر» از دولت فاصله گرفتند و به کمیته ای که به آن «احزاب اللقاء المشترك» می گویند رفتند که متشکل از شش حزب عمده بودند. عمده اش همین حزب التجمع الیمنی للاصلاح بود، هم پیمان دیروزی تبدیل شد به نوعی اپوزیسیون که در عین حال در دولت هم بود و بیشترین کرسی های پارلمان را بعد از حزب کنگره علی عبدالله صالح داشت. از احزاب زیدی هم یکی دو تا حزب در آن حضور داشت. همچنین «حزب الحق» جزء احزاب لقاء مشترك شد. «حزب اتحاد قوی الشعبیه» که روشنفکرترهای زیدی بودند و ناسیونالیست هایی هم که از حزب مؤتمر جدا بودند، وارد احزاب لقاء مشترك شدند احزاب لقاء مشترك مانند حزب

بعث

است، می دانید که یکی از شاخه های فعال حزب بعث در جهان عرب، در یمن بوده و هم چنان هم فعال است. «حزب وحدوی ناصری» که طرفداران اندیشه های ناسیونالیستی جمال عبدالناصر هستند. و «حزب اشتراکی» یعنی همان حزب سوسیالیست که در یمن جنوبی حاکم بود و الآن هم رئیس آن، رئیس جمهور قبلی یمن جنوبی «علی سالم البیض» می باشد که رهبر حراک جنوبی و رئیس حزب سوسیالیست یا همان حزب الاشتراکی است. این لقاء مشترک هم به جایی نمی رسید و دولت یمن کار خود را می کرد، ولی یک نقش اپوزسیون. تا سال ۲۰۱۱ میلادی که انقلاب صورت گرفت، بازی می کرد.

انقلاب سال ۲۰۱۱ میلادی

اتفاقی که در جریان انقلاب سال ۲۰۱۱ میلادی افتاد، این بود که عربستان به دلیل اختلافات سال های اخیر که قبایل طرفدار عربستان مثل «حاشد» و «آل احمر» با علی عبدالله صالح پیدا کرده بودند، حمایت خود را از دولت یمن برداشت. دلیل اختلاف هم عمدتاً چپاول و فساد داخل حکومت بود. آقای علی عبدالله صالح می خواست پسرش احمد را همه کاره یمن کند، حتی او را کاندیدای ریاست جمهوری بعدی هم کرده بود، اگر این انقلاب های عربی به وجود نمی آمد، بعید نبود علی عبدالله صالح یکی از اولین کسانی باشد که به نفع فرزندش کنار می رفت، و از آن طرف نیز فرزندان «عبدالله بن حسین الاحمر» رئیس

مجلس یمن و شیخ المشایخ قبیله حاشد که در سال ۲۰۰۷ میلادی از دنیا رفت، به رقابت با خاندان علی عبدالله صالح برخاستند. ریشه همه اینها احمر است؛ علی عبدالله صالح هم از خاندان احمر و از قبایل حاشد مستقر در منطقه عمران است.

«حمید الاحمر» که مهم ترین پسر ایشان است که بیشتر نیز در حوزه های اقتصادی فعال است، یا «صادق الاحمر» که جانشین پدرش در شیخوخیت شد، یا فرزند دیگر «حسین الاحمر»، اینها به اصطلاح رقبای خاندانی عبدالله صالح شدند؛ مثلاً امتیاز نفتی دست حمید الاحمر بود. احمد علی عبدالله صالح می خواست امتیاز را از او بگیرد. لذا بین اینها نزاع پیش آمد بالاخره همین باعث شد تا آنها جزء لقاء مشترک شوند و کم کم این اختلاف بالا گرفت. عربستان سعودی هم که دید بهار عربی در کشورها اتفاق می افتد و همچنین تونس و مصر سقوط کرده است، از قبایل حاشد و حزب التجمع الیمنی لاصلاح حمایت کرده و اینها نیز جزء بهار عربی شدند. لذا دولت علی عبدالله صالح با آن وضع خفت بار سقوط کرد، ولی سعی کردند به او امتیازاتی بدهند، کما این که هم چنان علی عبدالله صالح در صنعاء زندگی می کند؛ یعنی به او مصونیت دادند.

بیداری اسلامی

در سال ۲۰۱۱ میلادی حوثی ها از طرفی نسبتاً فعال شدند و از طرفی نیز دخالت پررنگی نداشتند. خیلی از دوستان آن موقع سؤال

می کردند که حوثی ها در این بهار عربی که در یمن راه افتاده، چه کاری انجام می دهند. البته حوثی ها این نوع از انقلاب های منطقه ای را در ابتدا قبول نداشتند. ولی در عین حال آن را فرصتی برای تضعیف قدرت ظالم چند دهه ای که در یمن زیر سایه ارتشی های سکولار وجود داشت، می دانستند؛ لذا از این فرصت نیز استفاده کردند.

المبادره الخلیجیه

از سال ۲۰۱۱ میلادی تا این حرکت اخیر آنچه که در یمن می گذشت، عبارت است از طرحی به نام طرح شورای همکاری خلیج فارس؛ یا «المبادره الخلیجیه» به رهبری عربستان. طرح شورای همکاری خلیج فارسی این بود که در سال های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۳ میلادی کمیته بزرگی به نام «الحوار الوطنی»، یا گفت و گوهای ملی تشکیل شد که در آن از احزاب مختلف، از جمله جنوبی ها یا همان حراک جنوبی که دنبال استقلال طلبی بودند و حوثی ها و احزاب مختلف از جمله سلفی اخوانی ها حضور داشته باشند. و هر کدام سهمی در این حوار داشته باشند و دور یک میز جمع شده و بر سر قانون اساسی و سیستم حکومتی جدید به یک توافق جامعی برسند. در این گفت و گوها، حوثی ها تقریباً با تمام قوا آمدند در پشت صحنه جریان های سلفی اخوانی که روند را به نفع خودشان نمی دیدند به حذف فیزیکی مخالفین خودشان دست زدند. سال گذشته «دکتر عبدالکریم

حیدبان»، نماینده حوثی‌ها را ترور کردند و امسال نیز «دکتر شرف الدین» را ترور نمودند. البته گفت و گوها پیش رفت، مخرجات و نتایجی هم داشت، که از آن تعبیر به مخرجات الحوار الوطنی می‌کنند.

نتایج گفت و گوهای وطنی و زمینه های گسترش نهضت انصارالله

از جمله نتایج گفت و گوهای وطنی، تقسیم بندی اقلیمی یمن بود. و این می‌توانست به نوعی منافع زیدیه، جنوبی‌ها و بقیه احزاب و جریان‌ها و قبایل را تأمین کند. منتها اتفاقی که افتاد این بود که تقسیمی عجیب و غریب از آن درآمد. تقسیمی که مورد قبول همه نبود. اصل تقسیم جزو مخرجات الحوار الوطنی است که حوثی‌ها به آن اعلام وفاداری می‌کنند. اما تقسیم به اقلیم شش‌گانه به صورتی که اکنون مطرح شده، مورد قبول انصارالله نیست. قرار بود تا سال ۲۰۱۳ میلادی، قانون اساسی به نتیجه برسد و تاکنون هنوز به نتیجه نرسیده است. همچنین فساد به نحو عجیبی فراگیر شده و دولت در تأمین ما یحتاج مردم هم ناکام بود. هیچ کدام از آن دستاوردهایی که حتی در همین مبادره خلیجیه زیر سایه آمریکا و عربستان تأیید شده بود، انجام و محقق نشد. این بهانه خوب و زمینه بسیار مناسبی برای گروه انصارالله فراهم آورد. از طرفی انصارالله در شش سال اخیر خیلی تلاش کرده و قبایل را با خودشان همراه کرده بودند، همچنین بزرگان زیدیه را با خودشان همراه کرده بودند، حتی کسانی که قبلاً با آنها موافق

نبودند و الان هم هنوز موافق نیستند. اما دیده بودند که اگر می خواهند امنیت و عدالتی برقرار شود و یا صدایی از تشیع، زیدیه و دیگران وجود داشته باشد، باید پشت سر «سید عبدالملک الحوثی» قرار گیرند.

شروع نهضت سید عبدالملک الحوثی در سال ۲۰۱۴ میلادی و شعارهای سه گانه

اشاره

این نهضت را ایشان با سه شعار شروع کرد:

۱. اسقاط الحکومه الفاسده

این حکومت فاسد باید سرنگون شود. حکومت یمن به تمام معنا فاسد بود. مثلاً امتیازات نفتی که در یمن بسیار مهم است و در اصل، عربستان و وابستگان به عربستان آن را مدیریت می کنند که چقدر و به چه نحوی استخراج شود. به دلیل همین سرمایه گذاری در بخش نفت در یمن خیلی کار سختی است. اینها همه دست خاندان احمر بود. در یمنی که فقر بیداد می کند و طبق حد وسط آمارها، چیزی بالای ۵۰ درصد از مردم یمن زیر خط فقر هستند. آمارهای بدبینانه می گویند که ۶۰ درصد از جوانان یمن بی کارند. حالا خیلی خوشبین باشیم، آمار ۳۰ درصدی، ۳۵ درصدی از بیکاری قطعی است. در این شرایط، مثلاً عده ای مثل خاندان احمر در چه کاخ هایی و چه وضعیتی زندگی می کنند.

ص: ۲۵۱

مردم یمن ریشه عربیت و سمبل نخوت عربی هستند. عرب‌ها کلاً معروف به آن نخوت و غرور و احساس خاصی که دارند، هستند. احياناً به غیر عرب به دید تحقیر نگاه می‌کنند. اما ریشه این نخوت در یمن است. یمنی‌ها بقیه عرب‌ها را یک جورهایی قبول ندارند. می‌گویند ما ریشه عربیت هستیم. قحطان و عدنان و... ریشه عربیت از جنوب شبه جزیره به طرف شمال آمده است. حالا شما این نخوت و این غرور را در نظر بگیرید، الان کشور یمن کشوری است که کاسه گدایی خود را پیش همین کشورهای حوزه خلیج فارس گرفته است. هر چند وقت یک بار تمام تلاش دولتمردان یمن؛ عقلایشان، آنهایی که دیپلماسی بلد هستند جمع می‌شوند کنفرانسی در لندن و وین و جایی که «اصدقاء یمن» جمع شوند و بگویند که هر کدام چندصد هزار دلار یا مثلاً چند میلیون دلار حاضرند به یمن کمک کنند. یعنی حتی حقوق کارمندان شان را این جوری تأمین می‌کنند. و باز در همین مساعدت‌هایی که می‌شود، چه بخور بخورهایی می‌شود و این کمک‌ها باید از همه این کانال‌ها. یعنی از خاندان احمر و حزب مؤتمر و ... بگذرد.

به هر حال «اسقاط الحکومه الفاسده» شعار اول بود و واقعاً فساد بحث مهمی در یمن است. و کار بزرگی که جریان انصارالله و جناب سیدعبدالملک الحوثی ان شاء الله به آن موفق شوند، این است که فقط کافی است که مردم بسیار سخت کوش یمن در کانال صحیح هدایت شوند به نظر می‌رسد که وضعیت یمن را می‌تواند اصلاح کند و نیازی به این مساعدت‌ها و کاسه گدایی‌ها نیست.

۲. اسقاط الجرعه

شعار دوم «اسقاط الجرعه» است. وقتی که دخل نیست و همه چیز خالی است، بنزین و مشتقات یکی از اولین چیزهایی است که دولت‌ها سراغش می‌روند، و حکومت «باسندوره» و آقای «عبدالربه

منصور الهادی» سراغ این موضوع رفتند و از بیرون که نگاه می کنیم، واقع بینانه هم بود. برای برداشتن یا کم کردن سوبسید به سراغ گازوئیل، بنزین و ... رفتند. در نتیجه قیمت ها تقریباً دو برابر و حتی چند برابر بیشتر شد. سید عبدالملک الحوثی البته با یک توجیه درستی اعلام کرد که شما فساد را کم کرده و این گلوگاه ها را باز کنید. به جای این که فشار را روی مردمی بیاورید که از گرسنگی تلف می شوند. فساد را ریشه کن کنید. ما زیر خط فقر هستیم و این قیمتها در توان مردم ما نیست.

۳.تفید مخرجات الحوار الوطنی

سومین شعار که اتفاقاً خیلی می توانست مشروعیت هم بدهد «تفید مخرجات الحوار الوطنی» است. گفتند که به نتایج همان حرف هایی که دور هم نشستیم و زدیم پایبند باشید. قرار شد که مثلاً قانون اساسی این طور باشد، تقسیمات در یک کمیته مورد رضایت انجام شود و ...، شما زیر همه ی حرف ها زدید.

ویژگی های فردی سید عبدالملک الحوثی و انصار الله

۱.ایمان

این انقلاب بسیار هوشمندانه توسط سید عبدالملک الحوثی پیش رفت. می خواهم روی باهوشی شخص سید عبدالملک و درایتش با این حدیث نبوی که مشهور است، تأکید کنم. عن رسول الله (صلی الله علیه وآله):

ص: ۲۵۳

«الایمان یمان و الحکمہ یمانیه». واقعاً مصداق آن به نظر من، سید عبدالملک الحوثی، خاندان الحوثی و حرکت انصارالله و زیدی هایی هستند که الان پرچمدار شدند. یعنی ایمان به خدا، و نصرت الهی دارند، شهید حسین الحوثی منادی قرآن خواهی و رجوع به قرآن است. اسم شبکه شان را هم گذاشته اند «المسیره» که اشاره ای به «المسیره القرآنیه» است که شهید حسین الحوثی می گفت راه مان راه قرآن است و تکیه کلام و ثقل حرفش روی قرآن بود. در عین حال، ثقل دیگر را هم از دست نمی دهند. ایمان به اهل بیت (علیه السلام) هم در نزد حوثی ها بالاست، ایمان آنها به غدیر، ایمان شان به مرجعیت اهل بیت (علیه السلام)، امام علی (علیه السلام)، ائمه اطهار به عنوان مرجع دینی. البته اعتقادی هم دارند که ممکن است برای ما خیلی خوشایند نباشد و آن مرجعیت نهایی و زعامت را برای ائمه بعد از امام حسین (علیه السلام) قائل نیستند، ولی اجمالاً نگاه شان به اهل بیت (علیه السلام) خیلی مهم است.

۲. حکمت و هوشمندی

حکمت را می خواهم در چند بند بگویم و بعد وارد عرصه های امروزی تر شوم. زیرمجموعه این حکمت، درایت است. می توانیم اسم آن را بصیرت بگذاریم. جریان انصارالله یک جریان بنیادگرایی اسلامی است. یک جریان بیداری اسلامی و بازگشت به ارزش های اسلامی از نوع شیعی زیدی است که خیلی هم با ما نزدیک و قرابت های زیادی دارد. شما الان می بینید این گروه انصارالله گروهی ضد سلفی، ضد

وهابی و ضد اخوانی هستند، البته آقای سید عبدالملک الحوثی در اولین سخنرانی بعد از پیروزی ۲۱ سپتامبر یا همان سی شهریور، اعلام کرد که ما با فساد مشکل داشتیم. ولی با حزب تجمع الیمنی للاصلاح، با برادران اخوانی سلفی خودمان مشکل نداریم. اگر آنها دست همکاری به ما دهند، ما دست آنها را می فشاریم. این حکمت، درایت و اهم و مهم کردن را می رساند. چتری که آقای عبدالملک در سال های قبل باز کرده، خیلی گسترده بود. مثلاً مرحوم شهید «عبدالکریم جدبان» جزء کسانی بود که به طرف حکومت تمایل پیدا کرده بود، و عضو حزب کنگره علی عبدالله صالح هم شد و از طرف حزب مؤتمر نماینده مجلس بود، ولی آقای عبدالملک ایشان را نفی نکرد. و در آن گفت و گوهای ملی وی را به عنوان نماینده حوثی ها و انصارالله انتخاب کرد. آقای عبدالملک الحوثی چتر بزرگی را باز کرده که اسم این ویژگی را «شمولیت» گذاشته ام. زیرمجموعه همین بحث درایت، فکر شاملی هم دارد، وی، اصلاً به این فکر نمی کند که حکومت را مصادره کند. آقای عبدالملک الحوثی با این فروپاشی که در صنعاء صورت گرفت خیلی راحت می توانست یا خودش در رأس قدرت قرار گیرد، یا این که فرد دیگری را تعیین کند. ولی به وضعیت یمن آگاهی دارد و می داند که جمعیت زیادی از یمن شافعی مذهب و اهل سنت هستند که می توانند توسط عربستان و مخالفین شیعه تحریک شده و دست به

اسلحه ببرند، و بگویند شیعیان می خواهند که حکومت را مصادره کنند.

۳. صداقت، خدمت، مردم داری

از دیگر ویژگی های جریان انصارالله و رهبری سید عبدالملک الحوثی، صداقت است. وی واقعاً با مردم صادق است. درباره خدمت هم باید گفت که واقعاً خدمت هستند. در حال حاضر انصارالله خدمات غذا رسانی، جمعیت های خیریه و از این قبیل امور را خیلی گسترده به راه انداخته اند. بعد از این فساد و فروپاشی جدی که در ساختار قدرت یمن اتفاق افتاد، البته از قبل از سال ۲۰۱۱ میلادی هم علائمش ظاهر شده بود، یکی از امتیازات جریان انصارالله این بود، هر جا که در کنترل انصارالله بود؛ مثل استان های شمالی، در طول این سالیان اخیر، در این مناطق، امنیت و خدمات متوازن و متعادل وجود دارد. همه چیز عادلانه توزیع می شد و این خدمات رضایت مردم را جلب کرده بود. اتفاقاتی که در این روزها می افتد این است که استان هایی که به صورت سنتی نباید تحت نفوذ انصارالله می بود، مثلاً استان «حدیده» که در حاشیه دریای سرخ است و عمدتاً سنی مذهب هستند و اگر تعز را هم ضمیمه کنیم، انصارالله را به «باب المنذب» می رساند، در اختیار انصارالله قرار می گیرد. عمده این توجه به خاطر این است که مردم آن مناطق که فسادها و مشکلات در آنها هست می بینند که هر جا انصارالله حضور دارد، از نظر امنیت، مواجب حقوق بگیران، توزیع

مواد غذایی، کارهای خیریه و ... سروسامان پیدا می کند. لذا الان یک اقبال عمومی حتی در استان های غربی حاشیه دریای سرخ به صورت مشخص در حدیده، تعز، غیر از آن در استان های جنوبی، به طرف انصارالله وجود دارد.

۴. نزاهت

این موفقیت ها در گرو ویژگی دیگری به نام نزاهت است. علیرغم این همه دشمنی هایی که با انصارالله می شود و همه اتهامات و یا چیزهایی است که انصارالله به آن افتخار می کند. شما هیچ وقت در رسانه های تبلیغاتی وهابیت و سلفیه نمی شنوید انصارالله را به این متهم کنند که پول و ثروت برای خودشان جمع می کنند یا برای خودشان کاخ درست کنند. لذا یک نزاهتی در بین این ها است.

۵. قاطعیت

مورد آخر قاطعیت است؛ یعنی در کنار همه این ها، انصارالله قاطع هم هستند. در استان البیضاء که چند وقت قبل کمین گذاشتند و عده ای از طرفداران و نیروهای اعزامی انصارالله را ترور کردند، واقعاً با قدرت وارد شدند و دمار از روزگار مخالفین خود درآوردند. در دماج در نزدیکی صعده که مرکز سلفی هایی که البته ریشه زیدی داشتند، ولی یک شخصیت منفوری به نام مقبل الوادعی رهبر آنها بود. این مقبل الوادعی کسی است که کتاب «الطلیعه فی الرد علی الشیعه» را نوشته است و «مرحوم بدرالدین الحوثی» «الغارہ السریعه علی الطلیعه»

ص: ۲۵۷

نوشته یا همان تحریر الافکاری که فکر می‌کنم، مجمع جهانی اهل بیت (علیه السلام) هم چاپ کرد. و شامل ردیه‌هایی بر اندیشه‌های سلفی وهابی مقبل الوادعی هست. این آقا حتی کتابی علیه امام خمینی (قدس سره) نوشته به نام «الحاد الخمینی فی ارض الحرمین». می‌گوید امام (ره) دارد در مکه و مدینه فتنه می‌کند و به مسائل حج خونین ربط داده است. کتابش یکی از معروف‌ترین کتابها در پیشخوان‌های کتاب‌های وهابی‌ها و سلفی‌هاست که در منطقه و در عربستان چندین بار چاپ شده است. یعنی یک کسی که علیه زیدی‌ها، علیه امام (ره)، علیه ایران است، کتاب می‌نویسد، این در کنار صعده یک ییلاقی به نام «دماج» درست کرده بود. آن جا یک حوزه علمیه‌ای هم به نام «دارالحدیث» احداث کرده بود؛ یعنی این سلفی‌ها با پول‌ها و حمایت‌هایی که می‌شدند، استخوانی در گلوی زیدیه ایجاد کرده بودند. خب اتفاقی که افتاد، واقعاً قاطعانه بود. حمله‌ای که حوثی‌ها کردند این دارالحدیث را از بیخ و بن برکنند. به گونه‌ای که دیگر قابل بازگشت نباشد. منطقه دیگری به نام «کتاف» بود. شاید این را شنیدید، جنگ کتاف. آن جا را هم به همین شکل پاکسازی کردند. من اسمش را قاطعیت گذاشتم. در درگیری‌های استان الجوف، منطقه شرق صعده، باز این قاطعیت را می‌بینیم. این را هم شما ضمیمه کنید به موارد سابق. یعنی حکمت، درایت، شمولیت ولی در عین حال ایستادگی در مقابل دشمنان و قاطعیت داشتن نیز یکی از امتیازات انصارالله است.

الآن یک خطی در یمن تقویت می شود که القاعده و سایر افراطی ها و چه بسا عربستان سعودی و غربی ها بار دیگر برای زدن الحوثی ها به این سمت رو بیاورند و بخواهند این حماقت را در یمن مرتکب شوند؛ یعنی کاری که در سوریه و عراق برای تضعیف مقاومت و تشیع کردند. من احتمال می دهم، چون واقعاً عرصه یمن الان به ضرر کشورهای غربی و شورای همکاری عربستان است. یک وقت می بینید پشت صحنه مشغول این موضوع هستند. کما این که انفجاری که در منطقه مرزی یمن و عربستان شد و عده زیادی از انصار الله، به همراه ده ها نفر دیگر به شهادت رسیدند، شاید با چراغ سبز دولت عربستان صورت گرفته باشد. اگر عربستان مجدداً این حماقت را مرتکب شود، کما این که الان در شبکه های یوتیوب و سایر فضاهای مجازی می توانید ببینید که دارند در استان هایی مثل شبوه و حضرموت، حتی استان های جنوبی تر آماده باشی فراگیر و بسیج عمومی علیه انصارالله اعلام می کنند که بله شیعیان رافضی بر صعهده حاکم شدند، بعد هم آمدند استان عمران را گرفتند و بعد صنعا و حالا می خواهند کل یمن را تصرف کنند. واقعاً وضعیت عربستان در یمن فلاکت بار است.

ارتش یمن به دلیل دریافت نکردن حقوق خود و همچنین به دلیل فسادی که می دیدند و از هم پاشیدگی که در ساختار قدرت به وجود آمده بود، هیچ اقدامی نکرد و عملاً همه چیز خیلی راحت در

اختیار گروه انصارالله قرار گرفت. البته قابل پیش بینی نبود. شاید خود انصارالله هم پیش بینی نمی کردند که بدون کمترین درگیری این موفقیت ها را کسب کنند. یک اشتباه موردی از طرف علی محسن الاحمر شاخه نظامی همین اصلاحی های اخوانی سلفی در تیراندازی به تظاهر کنندگان در سه شنبه قبل از آن صورت گرفت. و سپس جنازه هایی سر دست قرار گرفت و همین باعث شد که انصارالله آن اسلحه ای که تا آن وقت زیر دشداشه و شال شان بود بیرون بیاورند. قبلش می گفتند که این ها مسلح هستند، ولی واقعیت این بود که تظاهرات مسالمت آمیز بود، هیچ گلوله ای شلیک نشده بود. کم کم این اسلحه در آمد و گفتند ما می خواهیم از این تظاهرات و تحصن های مسالمت آمیز حمایت کنیم. شما عده ای را کشتید. اسلحه که بیرون آمد یک دفعه همه چیز فروپاشید و همه خودشان را کنار کشیدند. پلیسی که وجود نداشت، ارتش هم کاری نکرد. فقط تنها جایی که مقاومت شد، همان فرقه مدرعه اولی، به سرکردگی علی محسن الاحمر در تپه تلویزیون یمن بود که با قاطعیت هایی که عرض کردم، در یک حمله طوفانی انصارالله بساطش درهم پیچید و تشکیلات علی محسن الاحمر به هم ریخت. و بعد چه چیزهایی آنجا کشف شد، چه تونل هایی در زیر زمین و چه کاخ ها و چه شمش های طلایی که در خانه های این ها بود. حالتی مثل آن حالتی که بعد از انقلاب ما، مردم می رفتند و قصرهای شاه را می دیدند، در یمن نیز برای این سرلشکرهای ارتشی اتفاق افتاد. البته نه برای پادشاه، او هنوز سرجایش هست. یعنی کاخ ریاست جمهوری سقوط نکرده، ولی همین علی محسن الاحمر و خاندان الاحمر. «حمید الاحمر» به مخالفینش با حالت تمسخر می گفت که من در

یک روز پانصد هزار دلار می توانم درآمد داشته باشم. می گفت شما من را به چه چیزی تهدید می کنید، این قرارداد را به هم بزنید، یک قرارداد دیگر می بندم.

رقابت اصلی در یمن

رقابت اصلی در یمن بین ایران و عربستان است. این بحث ها واقعاً رنگ و بوی سیاسی پیدا می کند، ولی ما نمی توانیم به عنوان مجامع فکری و فرهنگی به دور و فارغ از این باشیم. ایران فی الواقع دخالت مستقیم یا خاصی در یمن ندارد. ما یک شعارهای اسلامی انسانی را از اول انقلاب پیگیری می کنیم که دفاع از مستضعفین است، خب مقداری که جلوتر بیایم فرض کنید وقتی به دفاع از مستضعفین مسلمان، دفاع از مستضعفین شیعه می رسیم، به آن اصولی که مجمع جهانی اهل بیت (علیه السلام) هم برای آن تشکیل شده است، می رسیم و الا قصد نداریم مثلاً در یمن حتماً یک عده اقلیت را به صورت تحمیلی بر اکثریت حاکم کنیم و اصلاً چنین چیزی در سیاست های نظام جمهوری اسلامی نیست. ما ده و بیست سال است که خون دل می خوریم و به بعضی ها در داخل القاء می کنیم که آقا یمن جای مهمی است، آقا این جا شیعه وجود دارد. آن جا زیدیه هست، ما می توانیم با این ها همکاری کنیم. به هر صورت این اهمیت در سیاست های دستگاه های رسمی ما خیلی مطرح نبود؛ ولی عربستان کاملاً برایش اهمیت دارد. اهمیت یمن در حد این بود

که نماینده یمن در سازمان ملل، مثلاً رای موافق به قطعنامه حقوق بشری علیه مانده‌دهد و رای ممتنع دهد؛ ولی برای عربستان قضیه واقعاً حیاتی است. اگر در یمن یک اتفاقی بیافتد، برای آل سعود واقعاً چالشی جدی پیدا می‌شود. قبایل داخل یمن با قبایل داخل عربستان یکی هستند. اصلاً مرز میان آنها خیلی معنا ندارد. می‌دانید مناطقی از استان نجران و جازان تا سال ۱۹۵۳ میلادی جزو یمن بوده و در یک توافقنامه ای بین پادشاه سعودی و امام زیدی از یمن جدا شده و این‌ها زیدی هم هستند. مانند اینکه: قبیله یکی است، بخشی از خانواده‌ها این طرف مرز و بخشی دیگر آن طرف مرز هستند. اگر این تحول در مناطق شمالی یمن اتفاق بیافتد که اتفاق افتاده و اگر حکومت یمن به نوعی در اختیار گروه انصارالله قرار گیرد که تا حدود زیادی قرار گرفته، عربستان وارد چالشی جدی می‌شود. بنابراین عربستان از برگه‌های مختلف در یمن استفاده می‌کند. اول با برگه سکولارها پیش رفت و دید که این برگه، دیگر به دردش نمی‌خورد و این تبدیل شده به دیکتاتوری و «الشعب یرید اسقاط النظام». بعد سراغ برگه سلفی- اخوانی‌ها رفت. دوباره هم به مشکل خورد. البته این را هم عرض کنم در دو سال اخیر که عربستان تصمیم گرفت که دستش را از حمایت سلفی‌های اخوانی در منطقه بردارد، خیلی مؤثر بود که این‌ها در یمن تضعیف شدند. به گونه‌ای که بعضی از حقوق‌بگیرهای عربستان از این جناح حقوق‌شان قطع شد. همین

آقای الأحمر گفته که دو سال است پول از عربستان برای ما نیامده است. منظور این است که حالا این که نشد، دوباره ممکن است که به سراغ سکولارها در یمن برگردد.

وظیفه ما در قبال یمن

ما باید این را با قاطعیت بدانیم که عربستان از یمن دست برنمی دارد. به من توصیه کردند که مقداری از بحث، معطوف به راهکارها و وظایف ما باشد؛ در این حیطه، من تأکید بر روی کاری که باید در عرصه فرهنگی کنیم، دارم. کما این که خوشبختانه از فرصت هفت و هشت سال قبل به صورت نسبی بهتر از آن غفلت چند دهه ای قبل، استفاده کردیم، ولی بین سال های ۱۹۹۰ تا ۲۰۰۰ میلادی را من راضی نیستم. یعنی ما کلاً نسبت به یمن منفعل بودیم. با این که جنگ تمام شده بود و می توانستیم در یمن فعال باشیم، فضا هم باز شده بود؛ ولی جدی عمل نکردیم. از سال ۲۰۰۳ و ۲۰۰۴ میلادی کم کم ما جدی تر شدیم. حالا هم یک فرصت مغتنمی است.

جایگاه عربستان میان یمنی ها

در یمن به صورت اولاً و بالذات، سلفیه و عربستان جایگاه و پایگاهی ندارد؛ چون مردم یمن یا زیدی مذهب هستند و زیدیه با تفکرات وهابیت هیچ سر و کار ندارند و خیلی از ردیه هایی که بر علیه وهابیت نوشته شده، از زیدی هاست؛ مثل کتاب «زیاره القبور» بدرالدین الحوثی که مجمع جهانی اهل بیت (علیه السلام) چاپ کرده.

یک عده دیگر از مردم یمن شافعی مذهب هستند، شافعی های یمن با گرایشات صوفیانه در حضرموت، در المهره و در قسمت های جنوبی هستند. این ها اصلاً نه تنها قبرپرست می باشند بلکه سادات زنده را هم می پرستند! یعنی سادات منطقه حضرموت و عدن نوعی احترام و تقدس خاص در بین حتی شوافع یمن دارند و به نوعی می توانیم آنها را هم متشیع بدانیم. می دانید که شوافع همه جا گرایش های شیعی دارند و به نظر من در یمن پررنگ تر هم هست. حال در این خلاء قدرت و دورافتاده بودن یمن از مراکز علمی چه اهل سنت و چه شیعه، این ها یارگیری هایی کردند. بله القاعده پایگاه هایی در «شبهه» و «آیین» و در «زنگبار» که مرکز ولایت اسلامی هم اعلامش کردند، درست کردند. اگر یادتان باشد، پرچم های سیاه یکی از اولین جاها که بلند شد در یمن بود و زنگبار مرکز آیین است. خلاصه در آیین، شبهه، حضرموت پایگاه هایی دارند. می خواهم بگویم عربستان واقعاً در یمن دستش در حنا مانده است. یعنی به نظر می رسد هیچ کاری نمی تواند انجام دهد. اگر ما بتوانیم جدی عمل کنیم و خود گروهی که الان با همان ایمان راسخ سرپا ایستادند و ان شاءالله ادامه دهند که ادامه خواهند داد، به حول و قوه الهی، کار برای عربستان خیلی مشکل است.

ما مشکلاتی نیز در یمن داریم. یکی این است که ما هم مرز نیستیم اما عربستان با یمن هم مرز است. یعنی چون عربستان هم مرز است، گویا قوم و خویش هستند. هر کاری که عربستان می‌کند خیلی راحت تر از ما پذیرفته می‌شود. البته زیدی‌ها نمی‌پذیرند. می‌خواهم بگویم از نظر کشورهای منطقه که البته عمدتاً هم مزدور هستند. ولی جمهوری اسلامی اگر بیانیه هم صادر کند دخالت حساب می‌شود. اصولاً فعالیت‌های ما لزوماً آن چیزی نیست که دشمنان ما می‌گویند. که مثلاً ما اسلحه به آنها دادیم، این‌ها نیست. آنها خودشان اسلحه دارند. حداکثر پشتیبانی معنوی و آموزش‌های لازم بوده است. کاش ما در کار فرهنگی هم این جدی‌تر حرکت کرده بودیم. یک نمونه‌اش همایش سال گذشته بود که بار اصلی به دوش دوستان مجمع جهانی اهل‌البیت (علیه السلام) بود.

من معتقدم که دیوار نازکی بین ما و زیدیه هست و واقعاً زیدی‌ها برادران ما هستند که تازه پیدایشان کردیم. یعنی ما اگر اهل سنت را برادران خودمان می‌دانیم یا به تعبیر بعضی از بزرگان نفس خودمان می‌دانیم، زیدی‌ها واقعاً این جور هستند. و فکر می‌کنم این حالت باید باشد و بوده است. همان کاری که امام صادق (علیه السلام) برای عموی بزرگوارشان زید کردند و یاران او که معتقدیم بالاخره زاویه داشتند. حالا خود زید را مبرا کنیم. اصحاب زید که دنبال اهداف امام صادق (علیه السلام) یا تاکتیک امام

صادق(علیه السلام) نبودند. ایشان برای کوفیان مجروح پول فرستادند. خود پسر زید را که معلوم نیست آخرش هم اثنا عشری است یا نه. «حسین بن زید». ریب امام صادق(علیه السلام) و فرزند خوانده امام(علیه السلام) بوده است.

لذا می گویم صداقتی که از آن صحبت کردیم، باید در روابطمان با زیدی ها وجود داشته باشد. صادقانه به آنها کمک کنیم و واقعاً مثل بعضی خطاهایی که بعضی در طول دهه های گذشته کردند، به اسم نشر تشیع و حمایت از اهل بیت(علیه السلام) رفتند تا در آن جا ترویج اثنا عشریه کنند، این درست نیست. شما توقع نداشته باشید اگر رفتید در خانه زیدیه و گفتید من می خواهم شما را به اثنا عشریه دعوت کنم، بگویند خوش آمدید. حالا بعضی هایشان هم گفتند، اتفاقاً. ولی این مورد پذیرش عموم نیست. به همین چتر بزرگ و تابلوی بسیار عالی که بلند کردیم التزام داشته باشیم و این دایره را تنگ تر نکنیم. یعنی چتر بزرگ ما مجمع جهانی اهل بیت(علیه السلام) را باز کنیم و درباره فرق شیعه، حداقل زیدیه و اسماعیلیه و علویان ترکیه، علویان سوریه کار کنیم. یکی از کارها همین شناخت است. پیشنهادم در مورد فقط همایش مشترک نیست. سفرهای متعددی باشد. مثلاً- مجمع جهانی اهل بیت(علیه السلام) می تواند از علما دعوت کند تا بیایند. این ها را سفرهایی ببرد و دوره های زیارتی برای شان بگذارد. مثل حرم حضرت رضا(علیه السلام). این ها به امام رضا(علیه السلام) عشق می ورزند و حدیث

«ستدفن بضعه منی بأرض طوس» پیامبر(صلی الله علیه وآله) را در منابع روایی شان دارند. همان نگاهی که ما در فضائل امام رضا(علیه السلام) و زیارت حضرت داریم،

این‌ها نیز دارند. اصلاً نگاه آنها اهل بیتی است. حتی مزارهای متعدد زید بن علی در ایران داریم؛ در خرم آباد، تهران و قم همه جا مزار زید بن علی تا یحیی بن زیدهایی که داریم برایشان جذاب است، ولو این که این مزار زید بن علی یا مزار یحیی بن زید واقعی نباشد.

این تبادل هیئت‌ها، تبادل سفرها و همین جلسات؛ چه اشکالی دارد ما که پول خرج می‌کنیم. مثل همین جلسه از یک عالمی از صعده دعوت کنیم. اینها تأثیر دارد. اینها می‌آیند همین لبخند و حسن استقبال شما را که ببینند، وقتی به آن جا، می‌روند، مبلغ می‌شوند. بدون چشم داشت کار کنیم.

یکی دیگر از دلایلی که عربستان در یمن زمینه ندارد اما ما داریم، همین «حراک جنوبی» است. این جنبش حراک جنوبی که از همان سال‌های ۲۰۰۶ و ۲۰۰۷ میلادی فعال شد، آقای «سالم البیض» رئیس جمهور سابق یمن، جنوبی رهبر آن بود. به صورت تاریخی یمن جنوبی با عربستان میانه‌ی خوبی نداشت. چون عربستان معمولاً از یمن شمالی حمایت می‌کرد. اینها هم که بلوک شرقی بودند و یک دشمنی دیرینه‌ای بین جنوبی‌ها که الان بخش عمده شان استقلال طلب هستند، حتی در گفت‌وگوهای وطنی هم شرکت نکردند، از جمله همین آقای سالم البیض. ایشان رهبر جریان تندروی جنوب است که اصلاً گفت‌وگوهای ملی را هم تحریم کردند. البته بخشی از جنوبی‌ها به گفت‌وگوهای ملی آمدند و نتیجه‌اش هم این شد که در توافق نامه هفده بندی انصارالله با آقای عبدالربه منصور الهادی، که دو مستشار بگذارند، یکی از حوثی‌ها و یکی از جنوبی‌ها. یک مشاور عالی رئیس جمهور از حوثی‌ها، یک مشاور از جنوبی‌ها. نکته بنده این است که حراک جنوبی، عمدتاً دارای روابط خوبی با ایران هستند، آقای سالم البیض روابط خوبی با جمهوری اسلامی ایران دارد و این خیلی مهم است.

بالاخره پنج

ص: ۲۶۷

و شش استان جنوبی یمن مرکز قدرت حراک جنوبی است که حالا بخشی از آنها استقلال طلب هستند. ولی بخشی دیگر از آنها هم در این گفتگوهای وطنی حضور دارند و سهم شان را از قدرت و اقالیم دریافت کردند. این هم یک برگ برنده به نفع ماست.

شیعیان دوازده امامی یمن

شیعیان دوازده امامی در یمن مختلفند. متأسفانه بعضی ها که ما هم در نظام احیاناً با آنها مشکل داریم آن جا رفتند و کارهایی طایفه گرایانه و فرقه گرایانه انجام دادند و کاری هم به کار زیدی ها نداشتند. اینها به نظرم بازنده اصلی هستند. چون در یمن اثناعشریه و حتی اسماعیلیه در برابر زیدیه هیچ قدرت جدی ای به حساب نمی آیند. اگر قرار باشد در یمن اثناعشریه هم رشد کرده و حرکتی کنند، باید زیر سایه زیدیان باشد. یعنی باید ما یک شخصیتی مثل همین آقای عبدالملک الحوثی را بالا داشته باشیم که حمایت کند و راه را بر ما نبندد. چون آنها یک جمعیت قابل توجه هستند. ضمن این که بعضی از دوستان خودمان هم که با نظام و جمهوری اسلامی ارتباط داشتند و زاویه هم نداشتند، دچار همین اشتباه تاکتیکی شدند.

برخی می پرسند که آیا شیعیان اثنی عشریه آنجا فعالند یا نه و حزب و تشکل خاصی دارند یا خیر؟ باید گفت مجامعی هست، ولی در حد حزب نیست. ما می توانیم با این ها هم وارد تعامل شویم، منتها تعامل

سازنده ای که اینها را هدایت کنیم به سمت پیوستن به کل تشیع. اسماعیلی ها هم در یمن مهم هستند. این ها با بمبئی در ارتباطند. روی آنها هم باید سرمایه گذاری کرد. اسماعیلیه داخل یمن غیر از اسماعیلیه نجران هستند. اسماعیلیه نجران مُکرمی یا مکارمه هستند. آنها با بمبئی در ارتباط نیستند، ولی آنهایی که در منطقه جبله و حتی در صنعاء زندگی می کنند، با بمبئی در ارتباط می باشند. آنها را هم باید در نظر داشته باشیم. اگر ان شاءالله قرار است یک برنامه راهبردی داشته باشیم، یکی از کارهایی که باید انجام دهیم این است که نباید حساسیت اسماعیلی ها را در یمن برانگیزیم. آنها و اثنا عشریه را باید جذب کنیم.

مختار شیخ حسینی (۱).

یکی از مهم ترین زمینه های فکری - سیاسی زیدیه به صورت اعم و جنبش انصارالله به صورت خاص، نوع اعتقاد آنها به مسئله امامت است که براساس این اعتقاد، امامت سه امام اول حضرت علی، امام حسن و امام حسین (علیهم السلام) منصوص است؛ اما بعد از این سه امام، مسئله امامت را نص محور نمی دانند، بلکه هر فردی از نسل حضرت فاطمه (سلام الله علیها) (از نوادگان امام حسن یا امام حسین «علیهم السلام») در یک دوره تاریخی علیه ظلم قیام کند و مردم را به خود دعوت نماید، امام زیدیه تلقی می شود. این نوع نگرش به امامت و اهمیت مسئله امر به معروف و نهی از منکر در مذهب زیدی، همواره این مذهب را در مسیر انقلاب علیه

ص: ۲۷۱

حکام جور قرار داده و در تاریخ اسلام نیز قیام های زیدی مختلفی براساس همین اعتقاد صورت گرفته است. هرچند به دلیل این اعتقاد، زیدیه از سوی حکام ظالم اموی و عباسی مورد ستم واقع شدند، اما موفق شدند در مقاطعی از تاریخ اسلام حکومت (حکومت طبرستان، ادرسیان، ائمه زیدی یمن و...) تشکیل دهند.

جنبش انصارالله یمن، که یک جنبش زیدی محسوب می شود، علاوه بر داشتن چنین نگرش هایی، با در اختیار داشتن «ملازم» (رونوشت مجموعه سخنرانی های شهید حسین الحوثی) از یک غنای فکری برخوردار است.

در واقع ملازم، منشور اعتقادی سیاسی جنبش انصارالله محسوب می شود که شامل نزدیک به صد سخنرانی از شهید مؤسس (حسین الحوثی) است و با بررسی و واکاوی این ملازم، می توان اندیشه سیاسی جنبش انصارالله را به صورت جامع تصویر کرد.^(۱) با بررسی اختصاری ملازم، مهم ترین مؤلفه های این اندیشه عبارت اند از:

ص: ۲۷۲

۱- در حال حاضر در گروه مطالعات راهبردی مجمع جهانی اهل بیت دو پژوهش با عناوین «اندیشه سیاسی شهید حسین الحوثی» و «مراکز، احزاب و موسسات فرهنگی - سیاسی پیروان اهل بیت در یمن» در حال انجام است.

- از نظر حسین الحوثی جهان اسلام دچار انحطاط شده و تنها راه برون رفت از آن، بازگشت به قرآن است. - توجه به مسائل و موضوعات معاصر و عرضه آنها به قرآن کریم برای دستیابی به راه حل، زمینه ارائه تفسیری سیاسی از قرآن را فراهم آورده که یکی از سیاسی ترین تفاسیر قرآن است.

- شعارهای پنج گانه جنبش (الله أكبر، الموت لامریکا، الموت الاسرائیل، العنه علی الیهود و النصر للاسلام) مبنای قرآنی دارد. - اگر رجوع به قرآن را دال مرکزی این اندیشه در نظر بگیریم، مطمئنا استکبارستیزی یکی از مهم ترین دال های این اندیشه است و ذیل این استکبارستیزی مخالفت با سیاست های آمریکا و اسرائیل در صدر اعتقادات جنبش است.

- در این نظام فکری، آمریکا استعمارگر اصلی در نظر گرفته می شود و کشورهای عربی منطقه مانند سعودی ایزار استعمارگران محسوب می شوند و به اعتقاد حسین الحوثی این اتحاد در بلندمدت ادامه نخواهد یافت.

- اعتقاد و پیروی از اندیشه امام خمینی (قدس سره) و انقلاب اسلامی، از مهم ترین وجوه این اندیشه تلقی می شود و حتی برخی از پیروان

- جنبش به لحاظ اعتقادی قائل به امامت امام خمینی هستند. (براساس تفسیر زیدیه هر فاطمی که علیه جور قیام کند امام است).
- علاقه مؤسس این جنبش به انقلاب و حضرت امام (رحمه الله علیه) برخلاف دیدگاه بیشتر تحلیل گران که آن را سیاسی و نفوذ ایران در منطقه تفسیر می کنند، جنبه اعتقادی دارد. در واقع مؤسس جنبش حضرت امام را یک مرد قرآنی می داند که بخشی از امت اسلامی را در این مرحله از ظلم و استکبار نجات داده است.
- اعتقاد شدید به نصرت الهی، اعضای جنبش را برای تحمل هر گونه شرایط سخت و طاقت فرسا در ادامه مسیر قرآنی مهیا کرده است.
- رویکرد جنبش در به رسمیت شناختن دیگر مذاهب و جریانهای فکری یمن، یک رویکرد اعتدالی و مسالمت آمیز از جنبش ارائه داده است. به صورت اختصار برخی از مؤلفه های مهم در اندیشه ایشان نقل می شود:

یهود و افساد:

یهود و افساد: (۱).

لأنهم هم (وهم فی مجال أن يضربوا الأمة) يتغلغلون إلى داخلها بمختلف وسائلهم الخبيثة ويسعون في الأرض فسادا (المائدة: من

ص: ۲۷۴

الآية ٣٣) فساد ثقافيه، فساد أخلاقيه، فساد اقتصاديه، فساد في البيئه، فسادا في كل مجالات الحياه. إذا فلا بد، لا بد... أن تتحرك في مجال الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر والدعوة إلى الخير وإلا فماذا؟

امر به معروف؛ راهكار اصلاح امت

[ولتكن منكم أمة يدعون إلى الخير ويأمرون بالمعروف وينهون عن المنكر وأولئك هم المفلحون] (آل عمران: ١٠٤) (في طريق أن تكونوا بمستوى أن تواجهوا أهل الكتاب لا بد أن تؤهلوا أنفسكم، لتتحركوا أولا في مجال إصلاح المجتمع من الداخل... فلا بد أن تكونوا معتمدين بحبل الله جميعا، ثم تنطلقون بشكل جماعي (بعد أن تؤهلوا أنفسكم وتجعلوا من أنفسكم أمة قادره على أن تتحرك في الداخل أولا) في الدعوة إلى الخير والأمر بالمعروف والنهي عن المنكر.

بازگشت به قرآن

بازگشت به قرآن (١) فيجب أن يبحث الناس عن معتصمون به، عن يلقون إليه. الله يقول:

«ومن يعتصم بالله قد هدى إلى صراط مستقيم» (آل عمران: من الآية ١٠١) ليس هناك أي وسيلة للنجاه سوى الإعتصام بالله.
الإعتصام

ص: ٢٧٥

بالله يقدم في ساحه المسلمين من زمان طويل أن معناه [العمل بكتاب الله وسنه رسوله ما هكذا يقال؟ وهي آخر ما يمكن أن نتصور للمسأله باعتبارها هي هذه، لا يوجد غير هذا. هذه حق، لكن ما معنى «ومن يعتصم بالله» بالله؟. وصلنا أمس إلى أن الله سبحانه و تعالى لم يجعل شيئاً بديلاً عنه في علاقتنا به وحتى القرآن الكريم ليس بديلاً عن الله إطلاقاً بل هو من أكثر ما فيه وأكثر مقاصده وأكثر ما يدور حوله هو أن يشدك نحو الله.

الله ليس كأي رئيس دوله، أو رئيس مجلس نواب يعمل كتاب قانون فنحن نتداول هذا الكتاب ولا نبحت عن صدر منه، ولا يهمننا أمره، ما هذا الذي يحصل بالنسبه لدساتير الدنيا؟ دستور يصدر، أنت تراه وهو ليس فيه ما يشدك نحو من صاغه، وأنت في نفس الوقت ليس في ذهنك شيء بالنسبه لمن صاغه، ربما قد مات، ربما قد نفى، ربما في أي حاله، ربما حتى لو ظلم هو لا يهمنك أمره. لكن القرآن الكريم هو كل ما فيه يشدك نحو الله، فتعيش حاله العلاقه القويه بالله، الشعور بالحب الله، بالتقديس لله، بالتعظيم لله، بالالتجاء إليه في كل أمورك، في مقام الهدايه تحتاج إليه هو، حتى في مجال أن تعرف كتابه. وإن تقوا الله جعل لكم فرقاناًه (الأنفال: من الآيه ٢٩) ألم يتحدث القرآن عن التنوير، والنور، والفرقان، التي يجعلها تأتي منه؟ ليس هناك شيء بديلاً عن الله إطلاقاً. فأن تأتي للقرآن الكريم هو هو وليس في ذهنك الله

سبحانه وتعالى، العلاقة القويه بالله، الثقة القويه بالله؛ فإن القرآن فى الأخير لا تستفيد منه.

جنايت جهانى يهود

جنايت جهانى يهود(١)

من لا يتحرك بعد هذا فإنه جدير إذا كان هناك ما هو أذل له من أن يكون عنقه تحت أقدام اليهود لكان جديره به، يكون جديره بالذلة فى الدنيا، وجديره بأن يكون فى قعر جهنم فى الآخرة؛ لأننا لم نجن على أنفسنا، نحن العرب لم نجن على أنفسنا فقط، بل جنينا على البشرية كلها، تركناها ضحية لمن يسعون فى الأرض فسادا، فكم هو إثم العرب! كم هى الجريمة التى ارتكبتها العرب! أن يكون آلاف الملايين من البشر المساكين، الذين لا يفهمون شيئا أمام الخبث والمكر اليهودى.

يقول أحد الكتاب عن الأمريكين، قال: ٩٦ أو ٩٩ من الأمريكين العاديين تحت مستوى درجه الذكاء، فلماذا حركت أمريكا على هذا النحو، وحرك العالم على هذا النحو؟ هو الخبث والمكر اليهودى، هو القدره اليهوديه على التخطيط، والتنفيذ، فلعبوا بالعالم فعلا، دوخوا حتى النصارى، تلك الشعوب من النصارى دو خواها، وجعلوها تقف معهم، وهم من كانوا يحملون حقه كبره عليهم، وهم من كانوا يتهمونهم

ص: ٢٧٧

١- درس چهارم از تفسير سوره آل عمران.

بقتل المسيح، وصلبه، يستخرجون قرار من مرجعيه المجتمع النصراني بتبرئه اليهود وساحه اليهود عن قتل السيد المسيح! فكوا عن أنفسهم عقده كانت عليهم في قلوب النصارى، ليضمنوا بها أن يشتغلوا من جديد في أوساطهم، فيكونون هم الرأى الذى يؤيدهم، هم الكلمه التى تؤيدهم، بأموالهم، بأقلامهم، بألسنتهم، بمواقفهم خمس عشر مليون يهودى فقط فى العالم هذا كله - كما يقولون فى الإحصائيات - خمس عشر مليون، أقل من سكان اليمن، هم من يحرك هذا العالم، أقل من سكان اليمن!

لعن يهود در قرآن

لعن يهود در قرآن(١)

يا أيها الذين آمنوا لا- تتخذوا اليهود والنصارى أولياء بعضهم أولياء بغض ومن يتوهم منكم فإنه منهم إن الله لا يهدى القوم الظالمين تبدأ هذه الآيات الكريمه بنداء يتكرر كثيرا فى القرآن الكريم يخاطب الناس الذين قد شهدوا على أنفسهم بأنهم مؤمنون باسم إيمانهم: ويا أيها الذين آمنوا كل من يرى أنه مؤمن، كل من ينتسب إلى هذا الاسم العظيم اسم (الإيمان). ويا أيها الذين آمنوا أنتم من تعدون أنفسكم مؤمنين انتبهوا، انتبهوا، قد تقعون فى موالاه اليهود والنصارى

ص: ٢٧٨

من حيث تشعرون أو من حيث لا تشعرون، فيوجه النهى بصراحه:[ولا تتخذوا اليهود والنصارى أولياء].

تبدو الآيه وكأنها غريبه كيف مؤمن يتولى يهوديه ونصرانيا!، ما العقائد أصبحت متباينه؟. المؤمن المسلم غير اليهودى وغير النصرانى؟ المسلم من أول أيام إسلامه هو من ووجه من جانب اليهود بشراسه تجعله يحمل حقد لليهود، ويحمل عداة لليهود؟ هو من يرى أنه فى مكان واليهود فى مكان آخر، هو مفصول عنهم مباين لهم، ليس بينه وبينهم أى علاقته، فكيف يمكن أن يكون ممن يتخذهم أولياء؟

ألنسنا نلعن اليهود؟ نلعن اليهود ونحن نلعن النصارى، ونحن نبغضهم ونعاديهم ونكرهم، ومتى ما غضب أحدنا على الآخر قال له: يا يهودى، أنت نصرانى أنت يهودى أنت كذا، لكن على الرغم من هذا كله قد تصل المسأله إلى درجه أن يكونوا من هم يحملون اسم إيمان، ينتمون إلى هذا الاسم أن يطلقوا هم ليتخذوهم أولياء، أن يطلقوا هم ليطيعوهم فيردوهم بعد إيمانهم كافرين.

ما الذى سيدفع إلى هذا؟ هل أن اليهود والنصارى سيبدون أماننا من أولياء الله فتنتلق نحو توليهم أو طاعتهم.. سيتغيرون؟ أو أن عداوتهم ستدوب من قلوبنا؟ أو يبدون لنا بشكل يشدنا إليهم؟ ما الذى يشدنا إليهم؟ ما الذى يمكن أن يشد الإنسان المؤمن إليهم فيكاد هو الذى يبحث عن كيف يتخذهم أولياء؟! ويكاد هو الذى ينطلق فى طاعتهم

ليطيعهم ليردوه بعد إيمانه كافر؟ وهنا ليصبح مثلهم، ويصبح ظالماً كما هم ظالمون، ظالم لنفسه وظالمه للبشرية.

إذا فماذا؟ معنى هذا أنه سيحصل وأنت تحمل اسم الإيمان، واليهود على ما هم عليه لم يتغيروا بعد إلى درجة أعلى فتجعلك أنت تنجذب نحوهم لكونهم أصبحوا من أولياء الله، هم هم اليهود، الذين يبدون أمامك ملعونين، يبدون أمامك مبغوضين ومكروهين هم من قد تنطلق - وأنت تحمل اسم الإيمان - لتتولاهم.

قرآن چراغ راه آینده

قرآن چراغ راه آینده (١)

قلنا أكثر من مره بأن القرآن الكريم يستطيع أن يكشف لكل أمه واقعتها، يستطيع أن يكشف لك الواقع. فيه خبر ما بعد كم» خبر ما سيأتي بعد كم لكن ليس على سبيل الإخبار التاريخي بأنه سيأتي في عام كذا وكذا يحصل كذا وكذا.. لا. بطريقه أخرى بطريقه أخرى لا- يستطيع أحد أن يعملها. «ألا إنها ستكون فتنه.. فقلت: ما المخرج منها يا رسول الله؟. قال: كتاب الله فيه نبأ ما قبلكم» ونبأ ما قبلنا فيه عبره ودروس لنا في مقام الهدايه «لقد كان في قصصهم عبره لأولى الألباب» (يوسف: من الآية ١١١).

ص: ٢٨٠

١- درس سوم تفسير سوره مائده.

ومن يقول: [نحن الآن مشغولين بمواجهه إسرائيل وأمريكا لسنا مشغولين بعلي، علي سلام الله عليه قد قتل ذلك اليوم ونحن نحبه، ومع السلامه، نحن مشغولون بعمل، ونحن مشغولون بالإسلام ومشغولين بمواجهه أمريكا وإسرائيل. هذه هي جهاله، أن يكون علي قد مات بالنسبه لنا كما كان أرمد في خبير بالنسبه لأولئك، ستحتاج الأمه إلى أن تتولى عليه وإن كان علي قد تحول إلى تراب في قبره، ستحتاج إلى أن تتولاه لتهتدي؛ لتسلم قلوبها، لتسلم في حياتها، تحتاج إلى أن تتولاه؛ لأن توليه شرط في تأهيل نفسها لتكون من (حزب الله) مالم فلن يتحقق شيء، والله متى ما رسم شيئاً وحدده فلا يمكن أن يكون هناك شيء بديلاً عنه مهما بدا لك أنه يمكن أن يكون بديلاً عنه، فلا يمكن.

[ومن يتول الله ورسوله والذين آمنوا إن حزب الله هم الغالبون] (المائدة: ٥٦) الذين آمنوا هنا هو الإمام علي عليه السلام، بدون ولاية الإمام علي عليه السلام لن تتحقق هدايه، ولن يتحقق للأمة ولأى جماعه وضعيه تكون عليها جديره بأن تسمى ب (حزب الله) فتحظى بتأييد الله فتصبح هي حزبه الغالب.

كلمه «الغالبون» هى جاءت فى واجهه الحديث عن مواجهه اليهود والنصارى وهم أعداء الأمه على امتداد التاريخ، لماذا؟ بالنسبه لله سبحانه وتعالى كلنا متفقون على الله، أليس كذلك؟ حتى المشركين كانوا يعترفون بالله، «ولئن سألتهم من خلقهم ليقولن الله (الزخرف: ٨٧).

شيعة، محور وحدت جهان اسلام

شيعة، محور وحدت جهان اسلام (١)

الشيعة فى تاريخهم الطويل كانوا هم أكثر الطوائف حرصا على تهيئه الأجواء للتوحد مع الآخرين، ولكن الآخرين لم يكن لديهم ذره من حرص على أن يتوحدوا مع الشيعة، أو يلتفتوا إلى الشيعة، أو يحملوا ذره احترام للشيعة.

امام خمينى نماد توكل به خداوند

وما أكثر ما كان يردد الإمام الخمينى (رحمه الله عليه) كلمه (يجب أن تعتمد على الله يقول للإيرانيين: اعتمدوا على الله، توكلوا على الله، بالاعتماد على الله نستطيع أن نتصر، بالاعتماد على الله نستطيع أن نقف على أقدامنا دون حاجه إلى أن نستعين بهذا أو هذا ممن لا تمثل

ص: ٢٨٢

١- درس چهارم تفسير مائده.

استعانتنا به شيئاً، ممن لا- يمكن الاستعانه بهم إلا- وندفع من إيماننا، ومن ديننا ثمن الاستعانه بهم. كيف لو فهم زعماء العرب الاعتماد على الله، والتوكل على الله، لو كانوا بهذا المستوى كيف كانوا سيكونون في هذا العالم، لكن لا. انطلقوا كل منهم يحاول أن يستعين بهذا أو بهذا بتلك الدوله أو بتلك، في كل أمور، حتى في مجال الخبره في كيف ينظف مدينته، في كل شئون الحياه، أصبحوا يعتمدون عليهم.

إذا فإنكون صادقين في إيماننا يجب أن يكون إيماننا واعيه بالشكل الذى يخلق لدينا هذه المقومات المهمه، ثقه بالله، اعتمادا على الله، حبا لله، استعانه بالله، توك على الله، ألم يقل هو: وعلى الله فليتوكل المؤمنون (آل عمران: من الآيه ١٢٢) (ومن يتوكل على اللير هو حسبه (الطلاق: من الآيه ٣) أليست هكذا الوعود الإلهيه؟. وهى وعود أصبحنا فى واقعنا . كبارا وصغارا - لا نثق بها.

حذف اسلام هدف غايى يهود و نصارا

حذف اسلام هدف غايى يهود و نصارا(١)

الله سبحانه وتعالى يصف كتابه الكريم بأنه آيات «تلك آيات الكتاب» (يونس: من الآيه ١) تكررت هذه الكلمه كثيره فى القرآن

ص: ٢٨٣

١- سخرانى لن ترضى عنك اليهود و النصارى.

الكريم تصف القرآن الكريم بأنه آيات، الآيات معناها: أعلام، معالم، حقائق.. كلما فى القرآن الكريم هو حقائق لا شك فيها]ولا ريب فيه]

(البقره: من الآيه ٢) لا مريه فيها أبدا.

من تلك الآيات قول الله سبحانه و تعالى: [ولن ترضى عنك اليهود ولا النصارى حتى تتبع ملتهمه] (البقره: من الآيه ١٢٠) هذه آيه، أى هذه حقيقه لا- تتخلف «لن ترضى عنك بالن» [النافيه، لن يرضوا عنك أبداً مهما عملت لهم، مهما قدمت لهم، مهما أظهرت من حسن نوايا معهم، مهما أظهرت من تعاون معهم، إنهم لن يرضوا عنك أبدا.

ولن ترضى عنك اليهود، ولن ترضى عنك أيضا النصارى حتى تتبع ملتهم، فتكون كواحد منهم صريحه، تتبع ملتهم، وهم لن يعترفوا بك أنك قد أصبحت متبعا لملتهم إلا بعد أن يتأكدوا منك أنك قد تخلت عما أنت عليه، عن ملتك التى أنت عليها، وعن أمتك التى أنت منها.

فعندما يقول الله سبحانه وتعالى: «كى تتبع ملتهم» معناها أيضا - فيما نفهم - أنه أيضا هم لن يقبلوا منك إلا أن تتخلى عن ملتك التى أنت عليها، وعن أمتك التى أنت منها. هذه حقيقه. آيات الله حقائق، وفى نفس الوقت سيأتى الواقع يكشفها، فيقول فى آيه أخرى: سنريهم آياتنا فى الآفاق وفى أنفسهم حتى يتبين لهم أنه الحق أولم يكف بربك أنه على كل شىء شهيد (فصلت: ٥٣).

ص: ٢٨٤

عنوان الکلام هو أن الله قال سبحانه وتعالى: [ولن ترضى عنك اليهود ولا النصارى حتى تتبع لهم] (البقره: من الآيه ۱۲۰) تجلت فى هذه الأيام، وأعتقد - كلکم تعرفون - تجلت أحداث هى مصاديق لهذه الحقيقه الإلهيه بأن اليهود والنصارى لن يرضوا عن أى شخص مهما كان صديقا لهم وإن ملأت العهود والإتفاقيات والمواثيق معهم أدراج مكتبه، وإن قدموا له فى ماضيه ما قدموا، وإن قدم لهم هو من الخدمات ما قدم فإنهم لن يرضوا عنه.

موقف السعوديه الآن أليس معروفه لدينا؟ الم تكن السعوديه معروفه عند الجميع بأن لها علاقه قويه جدا مع أمريكا وصديقه لأمريكا، ولم نعلم أن هناك ما طرأ من جانب السعوديه جعل أمريكا هى التى تغير موقفها، هم تغيروا هم أليس كذلك؟ لأنهم فى واقعهم - وعلى مدى السنوات الماضيه الطويله، وعلى الرغم من التعامل الواسع مع السعوديه وكذلك مع شعوب أخرى، فى كل تلك الفتره - هم ما زالوا أعداء، والعدو لا يمكن أن ينصح لك، ولا يمكن أن يخلص لك، عدو تاريخى، عدو عداوه مستقره ثابتة، فكلما تقدمه له فإنه لن يرضى عنك أبداً حتى تكون على النحو الذى يريد.. وما هو النحو هذا؟. هو ما قال

الله عنه: «حتى تتبع ملتهم» واتباع ملتهم هو أيضا أن تتخلى عن ملتك، وعن أمتك وعن شخصيتك وهويتك التي أنت عليها، هذا هو ما لا بد منه، وإلا فأنت ما تزال غير مرغوب فيه، وغير مرضى عنه مهما حاولت. لو رجع هو أو أى شخص يحصل لديه هذا الشعور إلى قول الله تعالى:

[ولن ترضى عنك اليهود ولا النصارى حتى تتبع ملتهم] (البقره: من الآيه ١٢٠) لكان هو من لا يمكن أن يثق بهم، لكان هو من يأخذ حيطته اللازمه فى مواجهه كيدهم ومؤامراتهم وما يمكن أن يدبروه للناس؛ لأنهم إذا كانوا لا يرضون عنا وهم أعداء وامتلكوا قدرات.. فما هو المحتمل أن يعملوا؟ أليس المحتمل أن يعملوا كل شىء حتى تكون ملتهم هى الماثله أمام الجميع، وحتى تكون ملتنا غائبه لا وجود لها، أو أن يحملوا من أمكن على أن يكون فى واقعه مؤيد لملتهم وعلى ملتهم.

ايران الكوى مبارزه با أمريكا

ايران الكوى مبارزه با أمريكا(١)

والمفترض أننا هنا فى اليمن يجب أن نتنبه سواء الرئيس أو الدوله أو المواطنين أنفسهم أن يتنبهوا إلى أنه يجب أن يتعاملوا مع أمريكا ومع الإعلام المضاد كما يتعامل إيران تماماً

ص: ٢٨٦

١- لن ترضى عنك اليهود و النصارى

الإمام الخميني (رحمه الله عليه) سمى أمريكا بأنها: [الشيطان الأكبر]، وأنها هي وراء كل شر؛ لأن من يحكم أمريكا ويهيمن على أمريكا هم اليهود، واليهود كما حكى الله عنهم في القرآن الكريم في آيات كثيرة: أنهم يسعون في الأرض فساداً، وأنهم يودون لو يضلون الناس، وأنهم يريدون أن يضل الناس، وأنهم لا يودون للمؤمنين أي خير، وأنهم يعضون عليكم الأنامل من الغيظ، وكم ذكر في القرآن الكريم مما يدل على عدائهم الشديد للمسلمين والإسلام.

نابودی مخالفين ايران

كل من وقفوا ضد الثورة الإسلامية في إيران أيام الإمام الخميني رأيناهم دوله بعد دوله يذوقون وبال ما عملوا.. من وقفوا مع العراق ضد الجمهوريه الإسلاميه، والتي كانت ولا تزال من أشد الأعداء للأمريكيين وللإسرائيليين، حيث كان الإمام الخميني (رحمه الله عليه) يحرص جدا على أن يحرر العرب، ويحرر المسلمين من هيمنه أمريكا

ودول الغرب، ويتجه للقضاء على إسرائيل، لكن الجميع وقفوا في وجهه! ورأينا كل من وقفوا في وجهه كيف أنهم ضربوا من قبل من أعانواهم، ومن كانت أعمالهم في صالحهم.

الكويت ضرب، والعراق ضرب، أليس كذلك؟ والسعوديه أيضا ضربت من قبل العراق، وضربت اقتصاديه لإثقال كاهلها من قبل الأمريكيين، اليمن نفسه شارك بأعداد كبيره من الجيش ذهبوا ليحاربوا الإيرانيين، ليحاربوا الثورة الإسلاميه في إيران. الإمام الخميني كان إماما عادلا، كان إماما تقى.. والإمام العادل لا ترد دعوته، كما ورد في الحديث. من المتوقع أن الرئيس، وأن الجيش اليمني لا بد أن يناله عقوبه ما عمل.

خود باختگی نتیجه عدم اعتماد به نصرت الهی

خود باختگی نتیجه عدم اعتماد به نصرت الهی (۱)

كان بعضهم يزور لندن فإذا ما زار ورأى البنایات الشامخه ورأى الحركه، ورأى المظاهر الجميله، فيقول من يستطيع أن يقاوم هؤلاء، ورجع وقد بردت أعصابه كلها، وتلاشت كل ثوريته، وتلاشى حماسه، بل بعضهم يعود داعيه لأن تبقى بريطانيا مستعمره لشعبه! وقد يعود بعضهم أيضاً داعيه إلى أن يتثقف أبناء شعبه بثقافه تلك الدوله، كما صنع [رفاعه الطهطاوى أحد العلماء المصريين، عندما زار باريس.

ص: ۲۸۸

۱- خطر دخول امريكا اليمن.

هكذا يصبح الحال أمام من لا يفهمون كتاب الله بالشكل الذى يجعل كل شىء أمامهم ضعيفه أمام قوه الله وجبروته، وعزته وقهره، وإذا لم نكن على هذا النحو سنرى الآخرين - و كما أسلفت - كلهم أكبر من أولياء الله، ووليهم أكبر من الله، و كل ما لديهم أكبر من إيماننا فتكون الأشياء كلها مما يعزز اليأس فى نفسك، ومتى ما تعزز اليأس فى نفوس الناس تلاشت كل القيم أمامهم، وأصبحوا هم من يسخرون ممن يحاول أن يحركهم، أصبحوا ممن يرون الأشياء كلها مستحيله؛ ولهذا لما كان الإنسان كإنسان ضعيفا كما قال الله: «وخلق الإنسان ضعيف (النساء: من الآية ٢٨).

إذا لم يشتد بإلهه، إذا لم يعتمد على إلهه فإنه سيكون ضعيفه، وها هو ضعيف حتى أمام خصومه من الحيوانات، وليس الثعبان يقتله، والنمله تؤلمه؟ ووخزه الشوك تؤلمه وتقعده؟ لكنك إذا ما اعتمدت على الله تحول كل ضعفك إلى قوه. ولأن الإنسان هكذا جاء العمل على أن يصنع الإنسان على هذا النحو فى القرآن الكريم مكرره ومؤكده، وكثيره جدا، و مرفقا حتى بالقسم الإلهي، يقسم الله؛ من أجل أن نطمئن؛ من أجل أن يدفعنا من ضعفنا، أن يشدنا إلى حيث قوته وعزته ومنعته

ولينصر الله من ينصره» (الحج: من الآية ٤٠) هذا كلام مؤكد، مؤكد باللام (الموطئه للقسم) كما يقولون... العبارة تساوى: والله [لينصرون الله من ينصر إن الله لقوى عزيزاً].

الاستعمار الحديث الآن جاء تحت عنوان خبيث، باسم مكافحه إرهاب، ومعهم مجموعه يسمونهم إرهابيين يقسموهم على المناطق، وفي الأخير يقولوا نريد ندخل نطردهم، نلحق بعدهم، ويدخلوا المناطق، يدخلوا البلدان، يدخلوا البلاد ويحتلوها ويهيمنوا عليها، ويكونوا قد خضعوا الدوله فيها، والناس ما يروا شىء إلا عندما تستحکم قبضتهم، ما يرى الناس أشياء، ما يروا أمريكيين أمامهم زاحفين، إلا بعدما يكون قد استحكمت قبضتهم، قد دخلوا البلاد، بنو قواعد عسكريه، توافدوا بأعداد كبيره.

وما يزال تحت عنوان مكافحه إرهاب، مكافحه إرهاب، مثلما تعمل إسرائيل الآن، لاحظ إسرائيل كم قد لها محتل في فلسطين؟ حوالى خمسين سنه، وتلاحظ ما حصلوا على ذريعه أحسن مما حصلوا عليها تحت اسم مكافحه إرهاب في الأيام هذه، في السنه هذه، الآن يدخلون المدن وباسم أنهم ملاحقين إرهابيين، يدمروا ويقتلوا ويجرفوا مزارع ويقلعوا الأشجار، باسم أنهم ملاحقين إرهابيين، وباسم أنهم مكافحه إرهاب، وأنهم يكافحوا إرهابيين، وهناك إرهابيين يحاربونهم.

ص: ٢٩٠

استخدموه الآن كسلاح، استخدموه كذريعه، كمبرر ليلجأوا به العرب؛ لأن الحكومات العربيه أرغمتها أمريكا أن تدخل معها فى اتفقيه مكافحه الإرهاب، وفلسطين إرهابيين، وستدخل إسرائيل لتلاحق الناشطين فى حماس، فى فتح، فى الجهاد الإسلامى، تحت مبرر [هؤلاء إرهابيين] وهى محتله، ما هى محتل من قبل؟ ما حصلت لها ذريعه مثلما حصلت لها فى السنه هذه، وهو كان بدايه شر هذا العنوان الذى طرحوه باسم مكافحه إرهاب، وأنت تجده أنه ما يتوجه إلا إلى المسلمين، وإلى المجاهدين من المسلمين، يعنى المقصود من ورائه ضرب الحركات الجهاديه، وضرب حركات التحرر.

يعملون لهم مجموعه باسم أنهم إرهابيين وما هم إرهابيين، هم أصحابهم، هم الذين ربوهم، هم الذين وزعوهم على المناطق، ثم يدخلوا باسم أنهم يلاحقونهم، يلاحقونهم، يطاردونهم، يطاردونهم فى أكثر من ٦٠ دوله، من الذى سينقلهم إلى ٦٠ دوله؟ من الذى سيعطيهم الإمكانات هذه، الذين يسمونهم تنظيم القاعدة؟ وبعدين يلاحقونهم. فرياد بر سر مستكبران؛ وظيفه اى دائمى و همگانى. (١).

نعود من جديد أمام هذه الأحداث لنقول: هل نحن مستعدون أن لا تعمل شيئاً؟ ثم إذا قلنا نحن مستعدون أن نعمل شيئاً فما هو الجواب على من يقول: (ماذا نعمل؟).

ص: ٢٩١

١- الصرخه فى وجه المستكبرين.

أقول لكم أيها الأخوة اصرخوا، أستم تملكون صرخه أن تنادوا:

[الله أكبر الموت لأمريكا / الموت لإسرائيل / اللعنه على اليهود / النصر للإسلام]

أليست هذه صرخه يمكن لأي واحد منكم أن يطلقها؟ بل شرف عظيم لو نطلقها نحن الآن في هذه القاعه فتكون هذه المدرسه، وتكونون أنتم أول من صرخ هذه الصرخه التي بالتأكيد - ياذن الله - ستكون صرخه ليس في هذا المكان وحده، بل وفي أماكن أخرى، وستجدون من يصرخ معكم - إن شاء الله - في مناطق أخرى:

«الله أكبر الموت لأمريكا / الموت لإسرائيل / اللعنه على اليهود / النصر للإسلام».(1).

هذه الصرخه أليست سهله، كل واحد بإمكانه أن يعملها وأن يقولها؟

إنها من وجهه نظر الأمريكيين - اليهود والنصارى - تشكل خطوره بالغه عليهم.

إذا عرفنا أن باستطاعتنا أن نعمل، وأن بأيدينا وفي متناولنا كثير من الأعمال، وهذه الصرخه [الله أكبر اصرخه الموت لأمريكا / الموت لإسرائيل / اللعنه على اليهود - لأنهم هم من يحركون هذا العالم من

ص: ٢٩٢

١- كان هذا في تاريخ ٢٠٠٢/١/١٧م أول انطلاقه لترديد هذا الشعار في قاعه مدرسه الإمام الهادي في مرآن -صعده.

يفسدون في هذا العالم - / النصر للإسلام هي سترك أثرها، سترك أثر كبيره في نفوس الناس.

روز قدس يادگار امام خميني (قدس سره)

روز قدس يادگار امام خميني (قدس سره) (١).

في هذا الشهر الكريم اقترح الإمام الخميني (رحمه الله عليه) ذلك الرجل العظيم من سلالة بيت النبوه، ومعدن الرساله أن تكون آخر جمعه من شهر رمضان هي يوم يسمي: [يوم القدس العالمي، دعا الإمام الخميني كل المسلمين في مختلف أقطار الدنيا إلى إحياء هذا اليوم، وتخصيصه لخلق الوعي في صفوفهم، وتهيئه أنفسهم ليكونوا بمستوى المواجهه لأعدائهم.

ففي عشرين من شهر رمضان [عام ١٣٩٩هـ - الموافق ١٥/٨/١٩٧٩م] أعلن الإمام الخميني هذا المقترح في دعوه، وفي بيان عام وجهه للمسلمين جميعا قال فيه: «إني أدعو كافة المسلمين في جميع أرجاء العالم والدول الإسلاميه إلى أن يتحدوا من أجل قطع يد هذا الغاصب ومساعديه - يعني إسرائيل - وأدعو جميع المسلمين في العالم أن يعلنوا آخر يوم جمعه من شهر رمضان المبارك الذي يعتبر من أيام ليالي القدر، ويمكنه أن يلعب دورا مهما في مصير الشعب الفلسطيني [يوم القدس العالمي، وأن يعلنوا ضمن مراسم هذا اليوم اتحاد المسلمين

ص: ٢٩٣

١- يوم القدس العالمي.

بجميع طوائفهم في الدفاع عن الحقوق القانونيه للشعب الفلسطيني المسلم). روح الله الموسوي الخميني.(رحمه الله عليه).

ملت ها مخاطب امام در روز قدس

ملت ها مخاطب امام در روز قدس (١)

الإمام الخميني هو الشخص الذي عرف بجديته في مواجهه أعداء الإسلام كافة، في مواجهه أمريكا وعددها الشيطان الأكبر، واعتبرها وراء كل ما يلحق بالمسلمين من ذل وإهانه، وغير ذلك من الشرور. الإمام الخميني كان رجلا يفهم المشكله التي يعانى منها المسلمون، ويعرف الحل والمخرج لهذه الأمه مما تعانى منه، وبعد أن قال هو أنه قد يأس من أن تعمل حكومات المسلمين شيئاً اتجه إلى الشعوب أنفسها، طلب من الشعوب جميعاً أن تجعل هذا اليوم، آخر جمعه من شهر رمضان يوماً يسمى: [يوم القدس العالمى].

مبنى قرانى غده سرطاني بودن اسرائيل

مبنى قرانى غده سرطاني بودن اسرائيل (٢)

الإمام الخميني (رحمه الله عليه) هو الذي أطلق على إسرائيل اسم (الغده السرطانيه) وهو لا زال في حركته الجهاديه داخل إيران قبل انتصار الثوره الإسلاميه، وكانت قضيه إسرائيل هي من أولى اهتماماته أثناء

ص: ٢٩٤

١- يوم القدس العالمى.

٢- يوم القدس العالمى.

جهاده فى إيران قبل انتصار الثورة الإسلاميه. عندما أطلق هذا الاسم على إسرائيل [غده سرطانیه] معلوم أن السرطان إذا ما ترعرع فى أى جسم من أجسام البشر لا بد إما أن يتمكن الإنسان من القضاء عليه واستئصاله وإلا فإنه لا بد أن ينهى ذلك الجسم، لا بد أن يخلخل ذلك الهيكل الذى نما وترعرع فيه.

من أين جاءت هذه الرؤيه الصحيحه للإمام الخمينى (رحمه الله عليه)؟ من أين جاءت؟ من القرآن الكريم، من القرآن الكريم الذى تحدث عن اليهود كثيره، ومما قاله عن اليهود، ومما وصفهم به: أولاً عاهدوا عهد نبذه فريق منهم» (البقره: من الآيه ١٠٠) كلما عاهدوا عهده، إذا ما عاهد لحزب العمل عهد نقضه لحزب الليكود عندما يتسلم السلطه، إذا ما دخل [الليكود] فى معاهدات ومواثيق مع الفلسطينيين ومع العرب نقضه [حزب العمل عندما يتسلم السلطه].

كم من المعاهدات، كم من المعاهدات قامت فى ما بين إسرائيل وبين العرب، بين دول عربيه وبين إسرائيل وبين الفلسطينيين، معاهدات أو سلو و معاهدات كثيره كثيره، وفى لحظه من اللحظات تتنكر إسرائيل لكل تلك المعاهدات، وما زال العرب وما زال الفلسطينيون أنفسهم يعلنون أمام كل نكث عهد من قبل إسرائيل أنهم متمسكون وملتزمون بمعاهدات السلام، أنهم محافظون على السلام!.

ألسنا الآن ننقد الأنظمة العربية، ننقد العرب الآخرين ومعظمهم سنه

طيب نحن الشيعة، الشيعة برزوا فعلا أشد إنكاء لإسرائيل ولأمريكا، إيران، حزب الله برزت أقوى عدو لدود لأمريكا وإسرائيل، وأفضل أجهزه إعلاميه لديها، تخلق وعيا لدى المسلمين.. نحن الشيعة الزيود يجب أن نكون واعين أكثر من وعى الإيرانيين، أكثر من وعى حزب الله.

وإذا ما وعى الزيود أنفسهم و كانوا بمستوى المسئولية التي حملهم الله سبحانه وتعالى، أن يكونوا بمستوى الدفاع عن دينه، الدفاع عن عبادته فلا بد أن يصل الزيود - وإن كانوا بشكل طائفه بسيطه - إلى أن يكون لديهم قدره يخلقوا وعيا في أوساط المسلمين، كما استطاع حزب الله، كما استطاعت إيران.

فنحن نحن طلاب العلم، ونحن هؤلاء الناس الذين نقول: لماذا العرب لا يعملون شيئا.. نحن نستطيع أن نعمل شيئا، إذا رجعنا إلى القرآن كما استطاع حزب الله، وحزب الله من الأمثله الإلهيه. يجب أن نفهم أن هذه من الحجج علينا، احتج الله على العرب وعلى المسلمين بإيران وبالخميني، واحتج على الشعوب كشعوب، على الناس كطوائف بحزب

ص: ٢٩٤

الله، حزب الله استطاع أن يربح إسرائيل، استطاع إعلامها أن يقهر إعلام إسرائيل، استطاع أن يؤثر جدا على إسرائيل.

ص: ٢٩٧

اشاره

مختار شیخ حسینی (۱).

در این بخش، پایان نامه ها، کتاب ها و برخی سایت ها جهت آشنایی بیشتر تحولات یمن و جنبش انصارالله معرفی می گردد:

۱. تأثیر جبهه مقاومت اسلامی و رهبری ایران بر ژئوپلتیک خاورمیانه (بررسی موردی الحوثی ها در کشور یمن)

اشاره

پایان نامه، کارشناسی ارشد علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی - دانشکده علوم سیاسی، ۱۳۹۰.

استاد راهنما:

اکبر اشرفی

استاد مشاور:

احمد بخشایشی

دانشجو:

مرتضی بیات

ص: ۲۹۹

اگرچه پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی ایران در ۲۲ بهمن سال ۱۳۵۷ برای همه دولت های جهان و مردمانشان یک واقعه مهم تلقی می شود؛ اما به لحاظ ماهیت و میزان تأثیرگذاری اش اهمیت ویژه ای دارد. انقلاب اسلامی ایران از دو بعد بسیار مهم یعنی وقوع آن در یکی از بااهمیت ترین مناطق استراتژیکی جهان به عنوان جزئی از حوزه نفوذ آمریکا و همسایه شوروی و به چالش کشیدن این دو ابرقدرت و نیز تأثیر آن بر زنده کردن ارزش ها و آگاهی های اسلامی، مورد توجه قرار گرفته است.

پیروزی انقلاب اسلامی ایران، جرقه الگوگیری و بیداری اسلامی را در میان شیعیان جهان از جمله زیدی مذهببان و جنبش الحوثی های کشور یمن ایجاد کرده است. شهید حسین الحوثی، رهبر این جنبش یمنی با تأثیرپذیری از پیروزی انقلاب اسلامی، آشنایی با شخصیت و اندیشه های سیاسی رهبر انقلاب و نیز الگوگیری از تفکرات ایشان، هسته مقاومت اسلامی را در کشور یمن پایه گذاری کرد و بیداری متأثر از اندیشه های اسلامی را در این کشور گسترش داد.

برجسته ترین دستاورد شهید حسین الحوثی، قرائت انقلابی از مفاهیم تشیع با الگو قرار دادن تفکرات و بینش امام خمینی (رحمه الله علیه)

بود که از یک سو در مقابل نفوذ استعماری عربستان در یمن و نیز تبعیض مذهبی و سیاسی شدید حکومت این کشور بر ضد شیعیان، ایستادگی کرد و از دیگر سو، حلقه جدیدی را به زنجیره محور مقاومت در منطقه افزود.

قطعاً پیدایش تشکلی انقلابی و متأثر از خط سیاسی امام خمینی (رحمه الله علیه) و جمهوری اسلامی ایران در کنار مرزهای مهم ترین هم پیمان سیاسی آمریکا در منطقه؛ یعنی عربستان، زنگ خطر بزرگی را برای آمریکا به صدا درآورد؛ به ویژه این که اصلی ترین اعتراض سیاسی این گروه، حضور نظامی بیگانگان و سیاست های تبعیض آمیز بر ضد شیعیان بوده است.

نقش و تأثیر پیروزی انقلاب اسلامی در تحرکات شکل گرفته میان جنبش های آزادی بخش منطقه، یکی از اهداف اصلی این جستار است که به طور خاص و با نگاهی متمرکز، الگوگیری جنبش الحوثی های کشور یمن از انقلاب اسلامی را واکاوی نموده است.

۲. تحلیل تطبیقی نقش آمریکا در تحولات کشورهای مصر و یمن در سال های ۲۰۱۰ و ۲۰۱۱

اشاره

پایان نامه. کارشناسی ارشد علوم سیاسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی - دانشکده علوم سیاسی. ۱۳۸۱.

ص: ۳۰۱

استاد راهنما:

احمد بخشایشی اردستانی

استاد مشاور:

جعفر قامت

دانشجو:

محمدجواد راستیان اردستانی

چکیده:

خاورمیانه به جهت برخورداری از ذخایر چشمگیر و گسترده انرژی و نیز به عنوان شاهراه ارتباطی جهان، یکی از مهم ترین مناطق مورد هدف آمریکا است که زمینه نفوذ سردمداران آن را در این منطقه، فراهم و تسهیل نموده است. دو کشور مصر و یمن به جهت دارا بودن موقعیت خاص ژئوپلیتیکی و سوق الجیشی از مهم ترین کشورهای این منطقه به شمار می آیند.

حسنى مبارك و على عبدالله صالح، ديكتاتورهای حاکم بر این دو کشور از دیرباز تعامل نزدیکی را با آمریکا برقرار کرده اند؛ به گونه ای که به عنوان مجری سیاست های آمریکا در منطقه، شناخته شده اند و این کشور نیز با کمک های خود از حکومت آنها حمایت می کرده است. این درحالی است که مردمان یمنی و مصری با مشکلات اجتماعی و اقتصادی فراوانی دست و پنجه نرم می کنند.

ص: ۳۰۲

تحولات ایجادشده در دو منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا که از اواخر سال ۲۰۱۰ و از کشور تونس آغاز گردید، علتی شد تا مردم مصر و یمن نیز در مخالفت با حکومت دیکتاتوری مبارک و عبدالله صالح، قیام و مقدمات کناره گیری آنها را فراهم آورند.

نقش آمریکا در تحولات مصر و یمن به واسطه اهداف خاورمیانه ای این کشور بوده است؛ یعنی آمریکا می کوشید با استفاده از دموکراسی هدایت شده در کشور مصر، موانع زیادی را در جهت سقوط سریع حسنی مبارک ایجاد نکند تا بتواند بدنه اجتماعی این کشور را همچون گذشته در کنترل خود داشته باشد؛ اما نتوانست موج انقلاب مردم را مدیریت کند.

تجربه تلخ مدیریت کشور مصر سبب شد تا در یمن به گونه دیگری از سقوط رژیم علی عبدالله صالح جلوگیری نماید این بار با استفاده ابزاری از شورای همکاری خلیج فارس، برای انتقال مسالمت آمیز قدرت در این کشور از سیاست عربستان سعودی حمایت کند.

۳. بررسی نقش اسلام در تحولات خاورمیانه (مطالعه موردی کشور یمن)

اشاره

پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده ادبیات و علوم انسانی

موضوع:

علوم انسانی، دانشگان گیلان، ۱۳۹۲

ص: ۳۰۳

استاد راهنما:

امیر نیاکویی

استاد مشاور:

رضا سیمبر

دانشجو:

مجید اسدی

تحولات شکل گرفته در منطقه خاورمیانه از مهم ترین و جنجالی ترین پدیده ها و مباحث جهان امروز به شمار می رود. قیام هایی که جرقه شان در کشور آفریقایی تونس زده شد و پس از سرنگونی رئیس جمهور دیکتاتور این کشور، با سرعتی چشمگیر به سایر نواحی منطقه از جمله مصر، لیبی، بحرین، یمن و چند کشور دیگر تسری یافت و در طول چند ماه، دومینویی از اعتراضات و خیزش ها را در منطقه سامان داد. مردم نیز به عنوان مهره ها و بازیگران اصلی این حوادث، برای سرنگونی رژیم های استبدادی حاکم بر کشورشان به پا خاستند. حاکمیت اسلام در این کشورها به مطالبات بخش گسترده ای از معترضان مردمی، ماهیتی اسلامی بخشید.

به جهت گستردگی دامنه تحولات به وقوع پیوسته در منطقه، بررسی وقایع کشور یمن به عنوان هدف این رساله، تعیین می گردد و همچنین سعی بر آن است تا جایگاه ممتاز و منحصر به فرد اسلام گرایی و گروه های اسلامی در تحولات این کشور مورد مطالعه قرار گیرد؛ اگرچه جریان اسلام گرایی در منطقه از نحله های

ص: ۳۰۴

مختلفی همچون سلفی گرایی تا نوگرایی دینی تشکیل شده است. محوریت مباحث این نوشتار، نقش گروه های اسلام گرای «الحوثی» و «زیدیه»، گروه های جهادی و سایر تشکل های اسلامی فعال در روند تحولات یمن با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی و نیز منابع و اسناد مرتبط با این موضوع خواهد بود.

۴. بررسی موانع دموکراسی در جهان عرب (مطالعه موردی کشور یمن)

اشاره

پایان نامه کارشناسی ارشد علوم سیاسی، دانشگاه علامه، ۱۳۸۸.

استاد راهنما:

محمد باقر خرمشاد

استاد مشاور:

محمد جواد کاشی

دانشجو:

عبدالرحمن راجح

۵. کتاب: اويس خميني (جنبش الحوثی یمن و دیدگاه های شهید حسین الحوثی)

تالیف: حمید رضا غریب رضا

ناشر: دفتر نشر معارف

مقدمه کتاب:

مبالغه نیست اگر جنبش پُرتکاپو و دامنه دار شیعیان یمن را حزب الله دوم منطقه بنامیم و سلسله جُنبان این حرکت، یعنی شهید سید حسین بدرالدین الحوثی را اويس خميني بدانیم. در بخش اول کتاب با

ص: ۳۰۵

عنوان «آشنایی با جنبش الحوثی و تحولات یمن» به موضوعاتی مانند تاریخ و اندیشه گروه الحوثی، جنبش شیعیان صعده، رهبران و بنیان گذاران این جنبش ها، پرداخته که تاریخچه و اندیشه راهبردی این جریان را بررسی نموده است. بخش دوم کتاب نیز به ترجمه تعدادی از مهم ترین سخنرانی های شهید حسین الحوثی از جمله «عبرت های عاشورا»، «ولایت اسلام یا ولایت یهود و آمریکا؟!» و «هیچ کس در برابر خدا عذری ندارد» اختصاص داده شده است.

۶. وبلاگ شیعیان یمن

(www.alyamani.blogfa.com) (نگاهی به تحولات یمن / در یمن چه می گذرد؟)

محمود پیرداغی از کارشناسان یمن و نویسنده وبلاگ شیعیان یمن است. فرازی از یکی از یادداشت های ایشان که در تاریخ ۳۰ شهریور سال ۱۳۹۳ نگارش شده، به این شرح است:

«سبحان الله، درست ۱۰ سال پیش در همین ایام بود که علی محسن با محاصره جبال مران و با خدعه و نیرنگ موفق شد حسین بدرالدین الحوثی و یاران وفادارش را مظلومانه به شهادت برساند. اکنون پیروان حسین بدرالدین فاتحانه در پایتخت، علی محسن

الأحمر را تسلیم اراده خود کردند. « وَ مَكْرُواً وَ مَكْرَ اللّٰهُ وَ اللّٰهُ خَيْرُ الْمَكْرِيْنَ » (سوره ۳ آیه ۵۴). از ده سال پیش تاکنون، نوجوانان

ص: ۳۰۶

زیدی که در شش جنگ و تحولات بعدی صعده آبدیده شدند امروز آنقدر برومند و توانا هستند که در پایتخت با یکی از دشمنان سرسخت خود سرشاخ می شوند. زمان تسویه حساب فرارسیده است. «وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُوماً فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيهِ سُلْطٰنًا» (سوره ۱۷ آیه ۳۳) تسویه حساب های بعدی هم انشاء الله به موقع انجام خواهد شد.

و درست ۵۲ سال پیش در همین ایام بود که نظام امامت زیدیه سقوط کرد و جمهوری خواهان به پیروزی رسیدند. البته ۸ سال طول کشید تا نظام جمهوری در یمن مستقر شد. مذهب زیدیه در یمن به حاشیه رانده شد. مدارس زیدی بیشماری تعطیل شدند. بسیاری از علمای زیدی را ترور کردند. برخی جلای وطن کردند. پس از ۱۱ قرن زیدیه شمشیر را بر زمین گذاشت و در لاک خود فرو رفت. همچون درختی که شاخ و برگهایش را زده بودند اما ریشه هایش را هرگز نتوانستند بینند. با پیروزی انقلاب اسلامی در ایران، امیدها در صعده زنده شد. با وحدت یمن در ۱۹۹۰ نفس ها تازه شد. با عقب نشینی رژیم صهیونیستی از جنوب لبنان در ۲۰۰۰ زیدیه به پاخاست و به آرامی حرکت کرد. در شش جنگ از ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۹ از حیثیت خود دفاع کرد و نشان داد که حذف شدنی نیست. تا به امروز که عبدالملک جوان یک طرف تأثیرگذار در یمن به حساب می آید».

ص: ۳۰۷

کتاب «صفحات مشرقه من حياه الشهيد القائد السيد حسين الحوثي»، نوشته یحیی قاسم عواضه که در سال ۲۰۱۳ توسط مؤسسه زیدعلی صحاح منتشر گردید، زندگی نامه شهید سیدحسین الحوثی را به تصویر کشیده است. خلاصه ای از ویژگی های شهید براساس روایت این کتاب، این چنین است:

روز پنج شنبه، ۱۷ ینابر ۲۰۰۲ در تاریخ امت اسلامی یک روز تاریخ ساز محسوب می شود که در آن حسین الحوثی با شکستن دیوار سکوت و ذلت، بر سر مستکبرین فریادی برآورد و اثبات کرد هنوز افرادی هستند که ذلت و خضوع در برابر غیر خداوند را انکار می کنند و این فریاد کرامت و آزادی بر زبان او جاری شد: «الله اکبر، الموت لامریکا، الموت لاسرائیل، العنه علی الیهود، النصر للاسلام». این، یک فجر جدیدی بود که در آن ذلت گذشته به فراموشی سپرده می شد.

شهید حسین، مسیری را برای عزت و آزادی امت باز نمود تا با آگاهی بخشی و پیروی از قرآن، مسیر آینده امت اسلامی را بازشناسند و در مقابله با دشمنان آن تلاش کنند. سخن گفتن از این شهید، سخن از انسانی است که انسانیت را در زندگی اش معنا بخشید؛ مردی که آیات قرآن در او تجلی کرده بود؛ مردی شجاع که

سخن گفتن از او آسان نیست. عظمتش بسیاری را به اعجاب واداشته بود. برخی از سخاوت، برخی از تواضع، برخی از علم و برخی از اهتمام او به امور مردم در تعجب بودند.

بدرالدین بن امیرالدین بن الحسین بن محمد الحوثی، پدر سیدحسین، در ماه شعبان سال ۱۳۷۹ هجری (فبرایر ۱۹۶۰م) در منطقه الرویس بنیحر در منطقه ساقین استان صعده به دنیا آمد. فقیهی مجاهد، با تقوا، عالم و مصداق آیه شریفه «إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ» بود. نسبت به تربیت خانواده و اهتمام به امور امت بسیار اهمیت می داد. حسین در پرتو محبت پدرش به ساحت اهل بیت رشد یافت و به اذعان خودش هرچه دارد از برکات پدرش است که او را با تربیت قرآنی پرورش داده است. شهید سیدحسین در برخی از ویژگی ها، ممتاز و معروف بودند؛ از جمله:

احسان

او مصداق عبادالله المحسنین بود و در رفع نیازهای مردم و کاهش آلام آنها بسیار تلاش می کرد. در سخنرانی ها نیز از حضرت موسی و یوسف پیامبر بسیار سخن می گفت که در آیات قرآن با عنوان محسنین از آنها تعبیر شده است. استاد ضیف الله الدریب که درصنعا هم منزل شهید حسین بوده است، نقل می کند: یکی از فرزندان

حسین در اطراف منزلش با یک اتومبیل تصادف کرد. مردم راننده را گرفته و جمع شده بودند. وقتی سیدحسین رسید، در حالی که فرزندش بین مرگ و زندگی بود، پرسید: چه کسی با فرزندم تصادف کرده است؟ مردم راننده را نشان دادند. سیدحسین با آرامش به آن مرد گفت: برو به سلامت. و سپس به مردمی که از این رفتار شهید در تعجب بودند، گفت: برای این مرد همان اضطرابی که در زمان تصادف به وجود آمده، کافی است و شاید این کودک نیز در تصادف نقشی داشته باشد.»

شجاعت

شجاعت سیدحسین بسیار نادر و با رأفت، حکمت و انصاف، همراه و در نبردی که بر او و یارانش تحمیل می شد، بی نظیر بود. در حالی که معركة جنگ را حکیمانه اداره می کرد، تبسم همچنان بر چهره اش نمایان بود. در یکی از جنگ ها در پاسخ به این سؤال خبرنگار بی بی سی که «تو در محاصره ای؛ چرا خودت را تسلیم نمی کنی؟» گفت:

تسلیم شدن غیر قابل قبول است؛ موضع ما یک موضع دینی است. برای چه ما باید تسلیم جنایتکاران شویم؟ آیا ما باید تسلیم کسی بشویم که مجری سیاست های آمریکا و اسرائیل است؟ تسلیم کسی شویم که برای رضایت آمریکا به ما حمله کرده است؟ موضع ما

یک موضع دینی است و می جنگیم و دفاع می کنیم تا پیروزی و نصرت الهی به ما روی آورد.

و باز می فرماید:

آنها با ما دشمنی می کنند؛ چون ما ضد آمریکا و اسرائیل هستیم و چون ما براساس منطق و مسیر قرآنی حرکت می کنیم و مردم براساس این منطق مسئولیت دارند در برابر جنایات آمریکا ایستادگی کنند در حالی که سفیر آمریکا در تمام یمن مداخله می کند و این موضوع را همه می دانند؛ اما ما می گوییم: ما به یاری خداوند در تلاشمان استمرار داریم.

سخاوت

سخاوت و بخشش سیدحسین در مهمان نوازی، زبانزد خاص و عام بود. سید مجاهد محسن صالح الحمزی نقل کرده است که در مران همراه با عده ای از دوستان ساعت ۹ شب، میهمان منزل سیدحسین شدیم و از همان غذای حاضر که بسیار مناسب بود، خوردیم. ساعت یک بعد از نصف شب متوجه تحرکاتی در منزل شدیم در اثر دقت زیاد متوجه شدیم که سیدحسین و خانواده اش گوسفندی را ذبح و برای تهیه صبحانه میهمانان، قطعه قطعه کرده اند. من از این اکرام سیدحسین که تمام شب را برای فراهم کردن راحتی میهمانان مشغول بودند، متعجب بودم. استاد ضیف الله حسین الدریب که در

ص: ۳۱۱

صنعا هم م نزل سيدحسين بود، روايت مي كند كه تعامل سيد با ميهمان، يك تعامل خاص بود. زماني كه ميهماني در منزل نداشتيم، غذايمان ساده و بيشر ماست بود؛ اما وقتي ميهماني مي آمد، با وجود آن كه من مسئول خريد بودم، سيدحسين براي خريد بيرون مي رفت و هر چيزي را كه براي كامل بودن سفره ميهمان، لازم بود، تهيه مي كرد؛ به طوري كه برخي از ميهمانان فكر مي كردند وضعيت مادي ما خوب است؛ اما اين از كرم شهيد بود كه علي رغم اشتغالات زياد، به مدت طولاني با ميهمانان همراه بود و با آنها به گفت و گو مي پرداخت تا احساس راحتی داشته باشند.

رويكرد جهادي

مسير جهادي حسين، ميراث پدرش بود كه در برابر گسترش وهابيت در يمن به مقابله برخاست و با سياست هاي آمريكا و بریتانیا در راستای استعمار کشورهای اسلامی، آشکارا مبارزه کرد. سيدحسين نیز خطر گسترش وهابيت در يمن را درك مي كرد كه چگونه به دنبال گسترش افكار باطل خود و هدم هويت ديني مردم هستند. شهيد با نشر كتب، مقالات و سخنراني هاي مختلف، پدرش را در مبارزه با اين جريان خطرناك وهابيت ياري نمود. اين رويكرد

حسین و پدرش بذر کینه آنها را در دل وهابیون و قدرت های حامی آنها کاشت.

مردی قرآنی

بدون شک او مردی مرحله و قرآنی بود. سیدیوسف المدانی نقل کرده است که از سید بدرالدین (پدر شهید) در مورد فضیلت سیدحسین پرسیدم. جواب داد: خداوند حسین را انتخاب و به نحوی کامل کرده است که در این زمان مانندی ندارد. و یا در نامه ای که بدرالدین در خلال جنگ اول به پسرش، شهیدحسین که در جرف سلمان بود، نوشت: بدان هیچ کس مانند تو در این زمان مکائد یهود و نصارا را نمی شناسد. سیدعبدالملک بدرالدین الحوثی نیز در مورد سیدحسین می فرماید: السیدحسین کان شخصیه استثنائیه.

۸. شبکه المسیره

این شبکه رسانه رسمی جنبش انصارالله محسوب می شود:

www.almasirah.tv

ص: ۳۱۳

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریان‌های اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می‌نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

